

Кнут Фалдбакен

crime

НОШЕН МРАЗ

КНУТ ФАЛДБАКЕН НОЩЕН МРАЗ

Превод: Василена Старирадева

chitanka.info

Ако си почитател на Стиг Ларшон, Ю Несбьо или тв сериала „Мост“, това е роман, който не бива да пропускаш.

Възрастна съпружеска двойка, която инспектор Валман е познавал от дете, е намерена мъртва в тяхната вила „Скугли“. Разследването е поверено на Анита Хег, любимата на Валман. Случилото се, довело до смъртта на богатото семейство Хамерсенг, е пълна загадка. Наяве излизат тайни, които пораждат подозрения, че няколко души са имали явни мотиви да премахнат двамата съпрузи. Но скоро и заподозрените са открити мъртви. Валман стига до заключението, че всички следи водят до вила „Скугли“.

„Фалдбакен е изключителен майстор на жанра.“
Namar Arbeiderblad

ПРОЛОГ

Тя избра краткия път — направо през гората. Знаеше, че е закъсняла, а не ѝ се искаше да се обяснява и да се кара. Беше ѝ омръзнало да се оправдава. Сбръчканата трева се „вкопчваше“ в краката ѝ и маратонките ѝ подгизнаха съвсем. Студът се прокрадваше през нощта и отстъпваше чак по обед. Вледеняващата я тревога не я напускате никога, дори и през деня.

От комина не излизаше дим. Значи той не бе запалил печката, значи в къщата бе студено. Сега тя не трябваше да премръзва. Той знаеше това, но не му пукаше. От това ѝ стана още по-зле. Бе се отчаяла да се надява, че нещо ще се промени. Страхуваше се и от показното му безразличие, и от внезапния му гняв. Вече ѝ се бе случвало подобно нещо. Знаеше колко е разрушително това състояние, особено в ситуацията, в която бяха се насадили сами. Времето сякаш тръгна наопаки, възкресявайки в нея онази, която бе била преди. Приличаща повече на него, такъв, какъвто бе станал сега, помисли си тя и усети как дръжките на тежките найлонови торби се впиват в замръзналите ѝ свити пръсти. Превръщаха се в отвратителни уродливи близнаци, в двуглаво чудовище, чиято единствена цел бе да намери повод за мъст помежду им. Какво пък, мечтите бяха умрели и значи така трябваше.

Не! Тя нямаше да го допусне въпреки тази болка в гърдите ѝ, болката от разочарованието. Въпреки онова, което бе вече направила и за което самата тя съжаляваше. Съгласието ѝ да дойде с него тук бе, разбира се, грешка. Трябваше да се измисли нещо. Той обаче също имаше своите си мотиви, настояваше, сърдеше се. Избухливостта му, както и много други неща в него, започнаха да я плашат. Не познаваше много добре тези места. Чувстваше се като погребана. От всички страни ги заобикаляше гора, гнетяща и страшна, която буквално попиваше дневната светлина, а по-нататък бе езерото, мъртво и неподвижно. Никога нямаше да се почувства добре тук и това можеше да се предвиди. А сега бе вече твърде късно да се съжалява за каквото

и да било. Трябваше да се спасява онова, което все още можеше да се спаси, и тя бе първата, която се нуждаеше от помощ. За да може да му помогне да стъпи отново на краката си. Тя разбираше какво означаваше това. И колко щеше да струва. Бе минала вече през него. И сега силите ѝ трябваше да стигнат и за двамата.

Прекатери се през падналия плет. Старата дървена къща бе в най-гъстата част на гората, почти невидима откъм пътя. От Мъоса^[1] се надигаше гъста мъгла. Не бе толкова студено, но сивата влага сякаш пронизваше тялото ѝ. Краката ѝ сами стигнаха до почти обраслата пътечка. Изтри капките от лицето си. Пръстите ѝ, вкопчили се в трите торби от супермаркета „Киви“, бяха бели и безчувствени. Продукти за цяла седмица. Бе купила почти всичко необходимо. Все още имаха някакви пари, имаха и това-онова, а временната заетост им носеше някакъв доход, но не можеше да продължава дълго така, защото нямаше да могат да преживеят зимата. Неясно бе и дали ще е дълга. Освен това скоро щяха да им потрябват топли дрехи и едно-две неща от битовата техника. Бе се опитала да поговори с него за това. Той не бе пожелал дори да я изслуша. Имал си своите проблеми и трябвало да се бори със своите си страхове. Тя се опитваше да е търпелива и разбираща. Та нали той не беше някакъв звяр, напомняше си тя, и дълбоко в душата си бе добър. Добър. Добър човек. Просто се бе отпуснал съвсем и бе станал безкрайно нещастен. И не бе в състояние да си помогне сам.

Нищо, скоро щеше да му се *наложи* да я изслуша.

В пруста бе студено. В стаята — също, от което се и страхуваше. Струваше ѝ се, че вътре е по-студено, отколкото навън. Легнал върху сандъка, той спеше, завил се с вълнено одеяло. А може и да се преструваше. За да не го ругае тя и да го кара да запали печката.

Повика го.

Той се обърна. Не спеше. Беше пиян или махмурлия. Погледът му бе именно на такъв. Изражението на лицето му — също. Не искаше дори да знае откъде се бе сдобил с този боклук. Винаги имаше малко скрито от него, защото не се знаеше кога ще се добере следващия път до Хамар^[2], за да си купи още. Преди го споделяше с нея, когато го помолеше, но с това бе свършено. Не че, разбира се, ѝ бе притрябвал много, но понякога ѝ на нея ѝ се искаше, просто за да подкрепи силите си. Както сега, например. И се разкрещя, но той, изглежда, не я чу.

— Закъсняваш, дявол да те вземе — прогъгна той.

— Петък е. Имаше много народ.

Остави торбите на масата. Една от тях се обърна и от нея се изсипаха ябълки. Той се втренчи в тях, сякаш искаше поне една да падне на пода.

— Ябълки? Харчила си пари за едни гадни ябълки?

— Знаеш, че се нуждая от витамини. А и на тебе няма да ти навредят.

— Аз не ям никакви ябълки, дявол да го вземе!

— Каза, че ще запалиш печката.

— Забравих.

— Затова ти и напомням.

— Искам да ям.

— Сега ще вечеряш. Само първо запали печката.

— Остави ме на мира, дявол да те вземе!

— Дървата са в пруста.

— Остави ме на мира, де!

— Студено ми е! Вдигни си задника най-сетне!

— Така значи? Това ли искаш!?

И той се зави презглава с одеялото. До нея достигнаха някакво хилене. Той какво, смееше ли се? Лежеше и ѝ се присмиваше ли? Тя въздъхна дълбоко, сякаш можеше с това да потисне отвращението си към тези стени, въздухът, между които бе изпълнен с гъстата миризма на тялото му.

— Тогава си сготви сам своята шибана вечеря!

Сигурно бе усетил нещо в гласа ѝ, което го накара да се понадигне под одеялото.

— Отивам де. Престани...

Седнал с нежелание, той разроши рядката си коса и потрепери.

— Ходи ли до пощата?

— До *пощата* ли? — обърна се тя. — Не трябваше ли да ти изпратят нещо?...

— Затвори ли вратата? — потреперваше в тънките си гащи и потник той.

— Казах, че е студено.

— Купи ли цигари?

— Облечи си якето!

- Питам те дали си купила цигари?!
- Хванал якето ѝ, той зашари по джобовете ѝ.
- Махни си ръцете оттам!
- Добре, добре, спокойно... *Престани де!*

Отдръпнал се от нея, той се затътри направо по чорапи към изхода. Тя стоеше, обърната към кухненския плот, и не гледаше това. Ето, че бяха стигнали до обичайния им скандал без повод. Бе непоносимо. Ръцете ѝ трескаво разкъсваха опаковките на продуктите, сякаш се бореха с някакви диви същества. Не, не можеше повече така!

Той се върна с трески за разпалване, премести фотьойла до печката и седнал в него, започна да разпалва дървата.

- Трябва ти хартия.
- Тогава донеси.
- В килера има стари вестници.
- Какво има за вечеря?
- Ще запалиш ли някой ден тази печка?
- Дявол да го вземе, какво имаме за *вечеря*?

В гласа му прозвучаха опасни нотки. Можеше и да я удари. Тя знаеше кога би могъл да я удари.

— Рибни пръчици — бе поставила вече тигана върху газовия котлон.

— Рибни пръчици ли? Проклетите *рибни пръчици* ли?! Знаеш, че не понасям риба!

- Толкова по-зле за тебе.
- Там виждам кренвирши.
- Те са за утре.
- За утре ли? Това пък защо?
- Защото аз казвам така.
- Ах, ти, негоднице... — не му стигна ентузиазмът, за да довърши фразата. — Зле ми е... Знаеш, че напоследък не се чувствам добре...

Ето, че започна да хленчи. Това бе дори по-лошо.

- Запали, най-сетне, тази дяволска печка!
- Мръсна кучка!
- Дръж си езика зад зъбите!
- Ой, ой, ой! Направо ме изплаши!

Той се обърна наполовина. Тя усети с гърба си погледа му. Хвана я страх.

— Виж ти? Според мене напоследък си се пооправила, а аз...

Маргаринът, сложен в тигана, зацвърча.

— Ако искаш картофи, обели си.

— Да, напълняла си, какво ще кажеш?

— Престани! — произнесе тя и гласът ѝ прозвуча така, сякаш говореше в нищото. Пръстите ѝ опипваха синята опаковка на рибните пръчици, но така и не можеха да намерят откъде се отваря.

— Имам си момиче, вече е на тридесет. Циците ѝ са като торби, а талия няма... — запя той песен, която помнеше още от училище. — Да не мислиш, че ми е приятно да живея със свиня, която дебелее с всеки изминал ден?

— Млъкни...

— А може да е на тридесет и пет или вече да приближава четиридесетте?...

— Млъкни най-сетне! — извика тя.

— Така значи? Искаш да млъкна? — започна да се опива от собствените си насмешки той. В очите му се появи блясък, а гласът му укрепна. — Според тебе, трябва да съм добър и грижовен, защото ти си с корем, така ли? Така ли? Защото това е уж мое дете? Тогава, момичето ми, чуй какво ще ти кажа: Много се съмнявам, че това наистина е така. Ясно ли ти е? — размаха ръка той. Пръстите му бяха разперени, сякаш искаше да покаже нещо, но не знаеше какво точно. — Напоследък не изпитвам нещо потребност да правя деца. Та така. А и ти не бе кой знае колко навита на това, нали така? Може би ще ми кажеш как се случува, а? И защо това дете трябва да е мое? Откъде, по дяволите, да знам с какво се занимаваш, след като целият ти ден преминава в това да ходиш в Хамар? А за гадната ти работа не знам нищо! Много мислех за това тук, в самотата си. А когато те забърсах и тогава не бе самата добродетел, нали? Какво ще кажеш?

Ухилил се, той се обърна отново към печката и започна да рови с пръчка изсипалата се на пода пепел.

— Можеш да кажеш това на любовника си в Хамар. Нека той да даде парите! — смехът му премина в дълбока, прегракнала кашлица. — Ти... — простена той, притиснал ръка до устата си. — Дявол да го вземе, чу ли какво те попитах? Купи ли цигари, или не си?

Той не можеше да види какво се случва. Хванала тигана, тя го вдигна над главата си, и се обърна настрани, като едновременно го хвърли, сякаш участваше в състезание по мятане на чук. Тиганът го удари по главата и тя отекна с някакво приглушено хрущене. Паднал на колене, той удари челото си в отворената вратичка на печката. Така и остана, прегърбен, слаб и висок, с раздърпани непрани дрехи, приличащ на беден монах с разбита глава.

Тя се замисли за кратко. Просто трябваше да си поеме дъх. След това се взе в ръце и веднага разбра какво трябваше да направи. Уверено и бързо, сякаш правеше нещо планирано предварително и вече отработено, тя подхвана тялото му под мишниците и го постави в седнало положение. След това го подхвана отново и го повлече към пруста, а след това — и към входната врата. Въпреки слабостта си, той се оказа учудващо тежък. При едно дърпане тя успяваше да го премести само с половин метър. Към гърлото ѝ се надигнаха спазми за повръщане, но тя ги търпеше. При всяка нейна стъпка тилът му се удряше в краката ѝ и тя усещаше как панталонът ѝ попиваше горещата лепкава кръв, обаче се сдържаше с всички сили, като не отместваше поглед от скъсания му чорап, от който стърчаха два пръста. Едно... Две... Пое си дъх. Струваше ѝ се, че няма повече сили. Въпреки студа, потта ѝ течеше като ручей.

Едно... Две...

Трябваше да го извлече от къщата и да го замъкне по-далече в гората. Наоколо нямаше никого, сезонът за бране на гъби бе приключил и едва ли някой щеше да се отбие тук. А след това, представи си го съвсем ясно, щеше да ѝ остане само да събере пъртушините им и да ги метне в колата. И да се надява, че волвото ще запали.

[1] Мьоса — най-голямото езеро в Норвегия, намиращо се в южната част на страната. — Б.пр. ↑

[2] Хамар — град и едноименна община в Южна Норвегия. — Б.пр. ↑

1

На горното стъпало стоеше Харалд Рюстен и изглежда, че не възнамеряваше да се отмести, сякаш не искаше той да влезе вътре.

„Странно“ — помисли си леко раздраженият Валман, но веднага разбра, че засега може да го отложи. Търсеше за това и най-малкия повод още от момента, в който Рюстен му бе звъннал и му бе казал кратко: „Струва ми се, Юнфин, че трябва да дойдеш“.

След това бе чул адресът. Вестникът остана да лежи на пода, там, където го бе захвърлил, а самият той бе изскочил от вкъщи и се бе качил в колата.

И ето, че сега Рюстен му преграждаше пътя?

— Там не е много приятно за гледане...

Рюстен не бе успял да завърши фразата, продължаваше да говори нещо, но Валман не го слушаше. Вече бе влязъл и все повече и повече се дразнеше. „Не е много приятно за гледане...“ Че кога, по дяволите, местопрестъплението бе приятно за гледане? Та той не бе зелен новак! Забеляза, че въпреки че бе април, Рюстен е с топло палто. Това му позволи да отклони вниманието си, но раздражението му остана, въпреки отклоняването. Той, разбира се, си бе представил какво го чакаше вътре. И не просто си го бе представил.

„И двамата са мъртви...“ — както му бе казал по телефона с безстрастния си глас Рюстен.

И двамата ли?

Въпреки че на тяхната възраст... Може и да не беше толкова странно? Изстисквайки от старичкото „Мондео“ всичко, на което то бе способно, той се бе опитвал да разсъждава спокойно и трезво. Бе се движил по дългата и права улица „Борова“ към Боровата планина, която преди се бе намирала на километър-два от очертанията на града. Някога бе карал велосипед по този път, дори и по това време на годината. Замръзващата вечер коричка лед върху локвите се бе пукала под колелата на велосипеда му, а наоколо се бе разнасял слабият

аромат на размръзналата се земя, която след това замръзваше отново, стегната от нощните студове.

Там на хълма, в края на гората, бе и къщата, вилата „Скугли“. Интересното бе, че застрояването, променило напълно този район през последните двадесет-двадесет и пет години, не я бе засегнало. Те все още живееха там. Той растеше и с удоволствие им ходеше на гости почти всеки ден и те все си живееха там. Сега трябваше да са на повече от седемдесет. Често се случваха трагедии с живеещи затворено старци. А той и не знаеше какво бяха правили напоследък. Цяла вечност не се бяха виждали. А природата винаги си взимаше своето...

Той обаче осъзнаваше цялата нелепост на тези си размисли, защото, ако бе така, то откъде се бе появила полиция там? Защо го бяха извикали?...

Отивайки на оглед на обир, опитните полицаи обикновено не бяха склонни към такива разсъждения. Въпреки това Юнфин Валман си мислеше именно това, когато отвори вратата на пруста и видя зад гърбовете на пристигналите вече на местопроизшествието криминалисти телата им.

— Обувките! — извикаха му.

Той бе благодарен, както за това подвикване, така и за това, че криминалистите вече бяха покрили телата с найлони, което правеше това немислимо, но развиващо се в толкова познатата му стая, действие някак си нереално. Той старателно отлагаше, като си слагаше бавно найлоновите наметало, шапка и шушони. Закъде да бърза? Никой от лежащите в стаята нямаше да стане и да изчезне.

2

Докато смъртта ги раздели.

Неестествено извитото тяло на Лидия Хамерсенг лежеше до стълбището, водещо към втория етаж. Преобърнатият инвалиден стол се търкаляше до стената. До вратата на хола лежеше по гръб Георг Хамерсенг. Изглежда, че бяха лежали така доста дълго, защото в стаята витаеше неприятна миризма, телата бяха подпухнали, кожата биеше на синьо, а на места бе придобила тъмносив оттенък. Върху линолеума със старомодни шарки се виждаха тъмни петна изсъхнала кръв и трупна течност. В стаята бе студено и когато Трулсен, който, очевидно, ръководеше следствието, започна да докладва подробностите на Валман, от устата му излизаше пара. „Трудно е да се определи точно времето на смъртта, защото тук е дяволски студено.“

Трулсен бе получил съвсем наскоро званието „инспектор от полицията“ и се отнасяше съвсем сериозно към новото си положение. Някои дори смятаха сериозността му за излишно преувеличена и бързо му се лепна прякора „Снупи“^[1], за което спомагаха много и дългият му нос, и слабото му лице.

— Всичко това е много тъжно — изцеди от себе си той. Искреността в гласа му не бе повече от на служител в погребално бюро. — Работата обаче си е работа. Не можеш да избягаш от нея...

Валман не искаше да го гледа в очите и поради това оглеждаше обстановката, която му бе до болка позната, въпреки всичките години, които бяха изминали от момента, в който за последен път бе влизал тук. А след това погледът му се спря на лежащите на пода тела.

Заедно на смъртния одър.

Историята бе печална — двамата старци така си и бяха лежали в къщата и никой дори не бе забелязал това, никой не се бе сепнал и не се бе обезпокоил. Да, историята бе печална, защото тези двамата се бяха подкрепяли именно в печал и радост и бяха преживели целия си живот заедно. Сигурно Лидия Хамерсенг се бе пребила, спускайки се неуспешно по стълбището с инвалидния си стол. Тялото на мъжа и

лежеше на няколко метра от нея, като половината от главата му бе отнесена от изстрел, а ловната му пушка все още лежеше на мястото, където бе паднала, когато ръката на Георг се бе разтворила.

Валман потрепери от студа. Рюстен бе влязъл в къщата след него и сега стоеше настрани. Прекъснали заниманията си, тримата криминалисти се изправиха. Не бяха направили никакви снимки за документално потвърждение. Никой не отронваше нито дума. Всички очакваха нещо от него.

Най-накрая Рюстен се обади:

— Те ли са?

Валман кимна. Не се съмняваше в това, въпреки че ги бе виждал за последно преди много години. Във великолепните светли коси на Лидия Хамерсенг се бяха появили сиви кичури, но самата коса изглеждаше учудващо здрава и гъста дори и след смъртта ѝ, а самата тя продължаваше да е по момичешки крехка. Благодарение на спортната си младост и на постоянните тренировки в по-късна възраст, Георг бе запазил прекрасната си физическа форма. Изстрелът не бе повредил долната част на лицето му с изразителната и добре гледана брадичка. Дори поостарели, те продължаваха да са красива, привличаща всеобщото внимание двойка — младолики, сякаш годините ги бяха пощадили. От това на Валман му стана още по-зле и той си припомни как се бе случвало да преминава от другата страна на улицата, за да не се срещне с някого от тях. А бе могъл и да не постъпва така.

— Да, те са.

— Знаех, че се познавате — съвсем в духа на Рюстен. Въплътени деликатност и загриженост. „Много е добър за полицай — помисли Валман. — По-добре да бе станал свещеник.“

— Благодаря ти!

Изведнъж разбра, че няма какво повече да прави тук. Бе изпълнил дълга си.

В замяна на загрижеността си Рюстен бе получил разпознаване на телата. Трулсен постави ръце зад гърба си и заприлича на нетърпелив патрулен, какъвто, всъщност, бе доскоро. Останалите трябваше да се захванат отново с работата си. Валман в момента не бе дежурен, така че нищо повече не го задържаше тук. Това го радваше, но същевременно го и дразнеше.

— Ама, че е студено, по дяволите — каза той, пъхвайки ръце в джобовете си. — Какво пък, отивам си, с извинение, вкъщи.

— Сега ще дойде Анита — съобщи му Рюстен.

— Анита ли?

Разбира се — тя бе на нощно дежурство. Бе петък и малцина бяха желаещите да дежурят.

— Досега се оправяше с бъркотията в Станге^[2], където имало някакъв провалил се купон.

Хедмарк, краят на април, петък вечер. Бе вече време пролетта да надникне и тук, но вместо това бяха настъпили студове. Време бе тийнейджърите да са навън, но им се налагаше да стоят затворени между четири стени.

— Добре, ще бягам — каза той.

— Знаеш ли... — оказваше се, че Рюстен не е приключил. — Може да ти е интересно, че говорих с Моене.

— И какво?

— Даде този случай на Анита. Знаеш как се отнася тя към това — лична заинтересованост и така нататък.

— Знам — махна с ръка той, обърна се и тръгна към колата си. Искаше му се да изглежда равнодушен. Сякаш му е все едно. Благодаря за загрижеността и останете със здраве. Вътрешният му юмрук обаче се сви. Началничката на полицейския участък Йертруд Моене просто се боеше някой да не е лично заинтересуван от разследването — в това бе целият проблем. И съвсем не бе в това, че следователят и жертвата на престъплението можеха да се окажат съвсем случайно познати.

„Престъплението...“ — мислеше си той, докато се качваше в колата си и включваше парното на максимум. Онова, което бе видял в края на гората, никак не приличаше на престъпление. Изглежда, че Лидия Хамерсенг, станала инвалид вследствие на няколко неуспешни операции на крака (ако не го лъжеше паметта, дори се бе говорило за протеза), бе паднала случайно по стълбището с инвалидната си количка и си бе счупила врата. Изпаднал в отчаяние, съпругът ѝ бе разбрал, че животът му няма смисъл без нея, и на опитния ловец му бе оставало само да грабне пушката си.

Това, изглежда се бе случило, според следователя, който познаваше лично умрелите, въпреки че познанството им бе от преди

много години. Освен това, ако Анита провеждаше разследването, то той, така или иначе, щеше да е запознат с него. Живееха заедно от почти четири месеца и партньорството им (във всеки един смисъл) бе плодотворно. Толкова плодотворно, че всичко в него се свиваше, когато си мислеше за трагедията, постигнала собствениците на вила „Скугли“, и за Георг Хамерсенг, който живял като женен почти петдесет години, не бе оставил съпругата си сама в смъртта. Половин век споделяне на радости и скръб.

[1] Снупи — името на кучето, порода бийгъл, от поредицата комикси на Чарлс М. Шулц. — Б.пр. ↑

[2] Станге — град във фюлке (основна административно-териториална единица в Норвегия). Хедмарк. — Б.пр. ↑

3

Анита се прибра около дванадесет. Той седеше и четеше.

— Чух, че си наминал оттам — бяха първите ѝ думи.

— Рюстен ми звънна. Знае, че ги познавах. Бях там не повече от десет минути — сякаш се оправдаваше и молеше за прошка, и това го дразнеше. Нямаше за какво да се оправдава и за какво да се извинява.

— И той ми каза това — свали униформеното си сако тя. Странно, но му се струваше, че то ѝ отива. И въобще смяташе, че ѝ отива на практика всякаква дреха. — А ти добре ли ги познаваше?

На път за спалнята тя се приближи до дивана, където той се бе настанил в любимия си ъгъл, и разроши косата на тила му.

Знаеше, че това му харесва.

— Какво означава познати? Хамар е малък град. Тук повечето знаят по нещичко един за друг.

— Отвратително е, когато животът прекъсва така — каза разсеяно тя. — Много ми е мъчно за тях... — гласът ѝ прозвуча равнодушно. В този момент му се стори дори твърде равнодушен. Радваше се обаче, че въпросите ѝ свършиха. Искаше му се да я хване за ръката, просто от благодарност, но не успя, защото тя вече се бе отправила към спалнята.

— Открихте ли нещо интересно? — попита той, гледайки гърба ѝ. Постара се въпросът му да звучи леко и непринудено.

— Трудно е да се каже... — влизайки в спалнята, тя затвори вратата след себе си и гласът ѝ замлъкна. Прииска му се да стане и да тръгне след нея. Продължи обаче да седи.

— Но?... — попита той, когато след няколко минути тя се появи с кърпа на главата, загърната в хавлията, която му бе подарила. Не прекарваше много време в банята и това, както и много други неща, лишаваше съвместния им живот от допълнителни проблеми.

— Какво „но“?

— Трудно е да се каже дали в този случай има нещо, не знам, може би неясно... Това ли искаше да кажеш?

— Утре ще имаме съвещание и аз, извинявай, ще ти кажа със сигурност след него. Нали си видял целия онзи ужас? Трулсен иска да покаже, че цялото разследване е в неговата власт. Ако нещо може да се намери тук, то, можеш да си сигурен, че с търсенето му ще се заеме кучето Снупи. Той и никой друг. Точно това му се иска.

— Но?... — реши да не отстъпва той.

— Не, все пак ми се струва, че е нещастен случай. А нима не е? — приседнала на дивана, тя се притисна в него. — Паднала е по стълбището и се е пребила, а той не е могъл да понесе това и се е застрелял.

— Съгласен съм — каза той, правейки се, че не забелязва пренебрежението, струящо в гласа ѝ.

— Много е трудно да се определи дори приблизително времето на смъртта. Могли са да лежат там много дни.

— Е, сега патологоанатомите могат много неща.

— Така е, но за това трябва време.

— Нима е толкова важно?

— По-скоро е просто формалност. Необходимо е за доклада. И за близките роднини.

— Ах, да! И за роднините.

— Какво имаш предвид?

— Нещо особено ли казах?

— Така ми се стори.

— Тогава, извинявай!

— Нали познаваш семействата им?

— Не точно ги познавам. Знам, че имат две деца — син и дъщеря. Дъщерята е по-малката с няколко години и за нея не знам нищо. Синът... мисля, че учеше в чужбина и остана там.

— Познаваше ли го?

— Няколко години учихме заедно в едно и също училище — отговори Валман, чувствайки се като ученик, който се опитва да уцели правилния отговор. — В Църковното училище, тук, в Хамар. Там се и запознахме с него. Бе странен.

Тя се прозя и се протегна.

— Да си лягаме, а?

— Ти си лягай, аз ще дойда след малко — потупа по лежащата на коленете му книга той.

Протегнала ръка, тя взе книгата и погледна заглавието ѝ.

— „Теория на патологоанатомичната аутопсия.“

— Никога не е късно да научиш нещо ново — усмихна се измъчено той. — Все още се занимавам със случая със замръзналия труп.

— Е, ако искаш да прекараш остатъка от вечерта с гниеци трупове, няма да ти преча — каза тя, целувайки го нежно и продължително зад ухото, и стана. Обикновено след това той също ставаше.

Сега обаче остана седнал.

4

На следващата сутрин не го домързя да отиде в полицейския участък.

Никой не се учуди, че и той е дошъл на съвещанието в така наречената „дежурна“, където Снупи-Трулсен, застанал пред снимка, на която бяха телата на стопаните на вила „Скугли“, разказваше какво до този момент е изяснено от резултатите от огледа на местопроизшествието.

Той седна отзад. Искаше му се да чуе доклада на Трулсен, но не очакваше никакви изненади. Дори обратното, искаше да се убеди, че обяснението на произшествието е лесна работа, а всичките улики само ще потвърдят, че става дума за нещастен случай, довел до самоубийство. Всичко това бе ужасно. Случваше се обаче често и навсякъде.

Изясни се обаче, че Трулсен имаше някои нови нещица. Първо, прозорецът на спалнята на втория етаж бил счупен. Тази неочаквана подробност обяснявала отчасти защо температурата в къщата била близка до нулата. Старата вила се отоплявала с две камини от стария вид. Към тях се прибавял котелно на локално парно, което трябвало да се пълни с туби. Котелът бил празен и поради това къщата била изстинала. Било невъзможно да се определи кога точно се било случило това. Трулсен повтори още веднъж, че на патологоанатомите им предстояло да се потрудят, но че резултатите от работата им едва ли щели да повлияят значително на разследването, защото нищо не сочело да е извършено престъпление.

— А счупеният прозорец? — попита някой.

— Счупен е отвътре — отговори Трулсен, показвайки няколко снимки, потвърждаващи това.

На снимките имаше дупка в прозореца и парче стъкло със същата форма, намерено в градината под прозореца. На всички бе ясно, че дупката е твърде малка, за да може някой да проникне в къщата през нея, а отвън нямаше нито отпечатъци от крака, нито

следи, нито подвижна стълба, нито никакви други приспособления, с помощта на които да се покатери крадец до втория етаж на къщата.

— Именно счупеният прозорец е позволил в края на краищата да бъдат открити телата — продължи да говори Трулсен. Без дори да си помисля да задава този въпрос, Валман си мислеше с раздразнение на кого и защо му бе притрябвало да чупи прозореца. — Първи са забелязали счупения прозорец децата, брали кокичета в гората. Връщайки се вкъщи, те са разказали за това, а родителите им са извикали полицията. В настоящия момент ловната пушка е дадена за експертиза. Ясно е, че в пълнителя ще липсва един патрон. Скоро ще бъде направен старателен анализ на отпечатъците от пръсти върху оръжието и върху парчетата от стъклото, а също така и по мебелите и другите предмети от интериора, но към дадения момент нищо не говори, че в къщата има други отпечатъци от пръсти, освен тези на умрелите.

„Нищо не говори“ — помисли си с крива усмивка Валман. Нима Снупи можеше да види с невъоръжено око отпечатъците от пръстите? Опита се да се отърве от впечатлението, че уликите са събрани специално така, че да потвърдят предрешените предварително изводи. Дори собствените му разсъждения клоняха в тази посока и именно това увъртане го безпокоеше.

След като Лидия Хамерсенг започнала да ползва инвалидна количка, в къщата бил монтиран специален асансьор. На екрана се появи снимка на асансьора. Асансьорът трябвало да бъде проверен за възможна повреда, което би могло да обясни защо е паднала по стълбището и е умряла. Експертизата щяла да бъде извършена от датските производители на асансьора и от представители на застрахователната компания.

Едва започвало да се изяснява как били живели семейство Хамерсенг, но всичко сочело, че животът им бил спокоен, бракът — щастлив и така е било в продължение на четиридесет и една години съвместен живот.

„Освен това — мислеше си Валман, — те бяха истински образец за подражание, както в обществения, така и в личния си живот. Бяха сърцето на Хамар — общество, културни мероприятия, политика, непрофесионален спорт, музика...“ Дори и след като бе станала инвалид, Лидия Хамерсенг бе продължила да дава уроци по пиано.

— Всичко сочи към това, че случилото се е трагедия — заключи Трулсен с подobaващата за случая сериозна физиономия. — Печално е, че всичко е свършило така.

Седящият най-отзад Валман едва не произнесе: „Амин!“, но безпокойството не го напускате, а освен това не участваше в разследването. Това не бе негов случай. Тъкмо се канеше да стане и да си излезе, когато на Трулсен му се прииска да му благодари за това, че по собствено желание бе отишъл на предварителното разпознаване на телата. Това съобщение накара Йертруд Моене да го изгледа неприязнено над очилата си.

— Бил си там ли, Валман?

Оставаше му само да кимне утвърдително с глава.

— Валман се познава, тоест се е познавал с умрелите, поради това сметнахме за целесъобразно да го извикаме, понеже наблизко нямаше никого от роднините им — намеси се Рюстен. Спокойствието в гласа му сякаш обезоръжаваше рязката нападка на Моене.

— Така значи?

Погледът ѝ се спря върху Рюстен, а по бръчките, образували се около устата ѝ, бе ясно какво мисли за неговите действия.

— Имам въпрос — намеси се Валман, на когото не харесваше насоката на разговора. Трулсен закима въодушевено, показвайки, че ще се радва на всякакви коментари, които биха помогнали на следствието. Валман се порови в паметта си, опитвайки се да си припомни някаква дреболия, която да изтрие самодоволната физиономия от лицето му. — Вчера вечерта, когато бях там, не обърнах внимание, но сега си спомних, че Лидия... фру^[1] Хамерсенг бе облечена с много дрехи, че и с върхна дреха отгоре, докато Георг Хамерсенг бе само с анцуг, като ципа на горницето му бе отворен. Сякаш тя бе мръзнала, а на него му е било горещо. Можете ли да обясните това по някакъв начин?

Трулсен кимна замислено с глава, а след това се усмихна така, сякаш участваше в телевизионна игра и бе познал правилния отговор.

— Най-лесно е да предположим, че съпругът се е върнал малко преди това от крос. Известно ни е, че е обичал да тича, а в пруста и в кухнята открихме следи от кални маратонки... — на екрана се замяркаха снимки. — Следователно, на него му е било горещо, защото се е бил изпотил, и не му е трябвала върхна дреха. Не трябва да се забравя, че фру Хамерсенг е боледувала вече от няколко години и е

била много слаба. Очевидно поради това е била особено чувствителна към студа. Между другото, къщата е стара, теченията в нея са обичайно нещо и е била трудно отоплявана, въпреки локалното парно. Такива са предположенията ни на този етап.

— А пианото?

Валман произнесе това съвсем спонтанно. Той трескаво отхвърляше спомена за ръката на Лидия Хамерсенг, отметната неестествено настрани и приличаща на откъсната ръка на кукла. Ръкавът се бе скъсал и се виждаха отворотелни сини петна, а самата ръка бе издрана, особено на лакътя.

Пианото. В спомените му вила „Скугли“ бе винаги пълна с музика и музикални инструменти. Пианото заемаше почетно място в хола, между два прозореца, от които се разкриваше изглед към градината и широките поля. То веднага се набиваше на очи, щом само някой влезеше в къщата. Когато бе ходил там вчера вечерта, вратата на хола бе отворена, но той не бе видял никакво пиано. Очевидно и Трулсен не го бе видял.

— Пианото ли?

— Семейство Хамерсенг бе много музикално — впусна се в обяснения Валман. — Всичките без изключение свиреха на различни инструменти. Пианото заемаше основното място в дома им. Всички свиреха на него, особено тя, Лидия.

— Не си спомням никакво пиано... — огледа се подозрително Трулсен, сякаш някой се бе пошегувал неуместно с местопрестъплението. Погледът му се спря на Рюстен, който поклати замислено глава.

— Не, Юнфин. В къщата няма пиано.

Валман кимна, сякаш бе намерил отговора.

— Наистина, бил съм там за последно преди много години.

Безпокойството му не преставаше.

— Има ли още въпроси или засега това е всичко? — решил да приключи с изказването си, Трулсен се разбърза, като погледна въпросително Валман, който само поклати глава.

Дори и да имаше, щеше да си премълчи. Излишното старание на ръководещия следствието и менторският му тон му навяваха само тъга. На бюрократ като Трулсен бе безсмислено да се обяснява, че пианото не е стар диван и то не се изхвърля, особено от къщи, в които от

години се занимават с музика. Опитваше се да срещне погледа на Анита, която седеше до екрана, но тя си водеше някакви бележки и не му обръщаше внимание. Той се надигна, но веднага забеляза, че гледащата го Моене му кимна едва забележимо по посока на кабинета си. На килимчето при Моене — само това му липсваше в съботната сутрин.

[1] Фру — госпожа, обръщение към омъжена жена или форма на вежливо споменаване за нея в скандинавските страни, което се употребява предимно заедно с името ѝ или фамилията ѝ. — Б.пр. ↑

5

— Исках да ти изразя съболезнованията си, защото тази трагедия се е случила с твои близки приятели...

Йертруд Моене бе възпитан човек. Познаваше добре правилата на приличието, но *твърде много* се формализираше, дори и когато ставаше дума за разследване.

— Благодаря — отговори й Валман, — но не сме били близки приятели. Учех в едно и също училище с техния син и през детството си, си ходехме взаимно на гости. Така и се запознах с тях.

— Ето какво било... — каза равнодушно Моене. Съболезнованията бяха произнесени и следваше ежедневната рутина. — Тогава ти, естествено, разбираш защо не ти дадох този случай.

— Обективно погледнато, няма специални причини за това... — не му се искаше особено да се рови в случая с двата трупа във вила „Скугли“, но и не желаше Моене да смята, че е права в заядливите си разсъждения. Освен това обясненията на Трулсен, които бе чул преди половин час, му се бяха сторили не особено убедителни. Множество въпроси така и бяха останали без отговор, въпреки че не можеше да има друго тълкуване на най-важните улики. — Та нали съм общувал с тях преди повече от двадесет години.

— Добре — дори и да бе приела доводите на Валман, то това по никакъв начин не се отрази на лицето й. — Ти, естествено, разбираш, че този случай ще привлече вниманието на местното население, ако се вземе предвид положението на семейство Хамерсенг — сви още по-плътно устни тя. — Без съмнение ще плъзнат много слухове. Винаги се случва така при подобни случаи — тя потрепери, сякаш подозирайки, че тези слухове, които щяха да плъзнат, щяха да я засегнат лично, щом само местните вестници попаднеха в ръцете на читателите си в понеделник сутринта. — За късмет историята не успя да стигне до съботните тиражи.

— Както се казва, такава е същността на подобните случаи.

— Именно! — изгълкува като собствена победа иронията в гласа на Валман тя. — Най-малкото отстъпление от правилата, най-малкият пропуск от наша страна... — погледът над очилата ѝ се впи във Валман така, сякаш, ако той сведеше очи, то щеше да си признае с това, че именно заради него правилата могат да бъдат нарушени и полицията да изпадне в неловко положение, — и ще потекат потоци мръсотия... — той само кимна, съгласявайки се. — И това означава, че трябва да проведем разследването, колкото се може по-старателно и да приключим със случая в съкратени срокове. Така да се каже, да го пакетираме, да го превържем с панделка и да го поднесем на обществеността на поднос със синя рамка! — „На поднос със синя рамка“... Бе доволна, че си е спомнила този рядък в речта ѝ израз, и дори не можа да се въздържи от слаба усмивка. — А тебе, Валман, въпреки личната ти заинтересованост, няма да мога да освободя от разследването на случаите, които водиш... — нямаше какво да възрази и на това. Тя бе права, че разследвайки заплетени случаи, той често пъти намираше различни предлози, за да не се ограничава с правила и закони. Този му принцип обаче носеше, по правило, успехи. — И поради това... — реши да озвучи окончателните изводи тя.

— Извинявай, Моене — прекъсна я той най-сетне. Просто не можеше да слуша повече самодоволните ѝ дрънканици, — но не си спомням да съм те молил да ми дадеш този случай. Нали така?...

— Бил си там... — рязко отговори тя, — вчера вечерта.

— Извикаха ме. В качеството на свидетел.

— Случаят те е заинтересувал толкова, че по време на прекрасния доклад на инспектор Трулсен дори започна да задаващ доста хлъзгави въпроси.

— Просто ми хрумна едно-друго и това е всичко.

— Ако нямаш преки и ясни доказателства, че това е произшествие, а не нещастен случай и последвало го самоубийство, бих те помолила за в бъдеще да не си позволяваш да ти „хрумва едно-друго“ изведнъж, както ти се изрази. Подобни идеи няма да помогнат нито на следствието, нито на умрелите и няма да украсят паметта за тях. Ясно ли ти е?

— Напълно — вече му се искаше само да напусне, колкото се може, по-бързо този кабинет, където всяка негова дума, всяко негово движение предизвикваха неприязнеността не само на началничката на

участъка, но и — поне така му се струваше — на нейния булдог, който го гледаше с укор от снимката със сребърна рамка на бюрото ѝ.

— Още нещо — нямаше да се погнуси от нищо, само за да се убеди, че се е предал. Така че това бе прощалният залп. — Онзи мъртвец.

— Да?

— Звъннали са ти в петък сутринта?

— Бях в почивка. Казаха ми, че мястото се охранява... — искаше му се да добави, че след като тялото бе лежало под снега през цялата зима, то нищо нямаше да му стане, ако полежи там още ден-два, обаче си премълча благоразумно.

— Ако в окръга ни е открит мъртвец, не трябва да се отнасяме лекомислено към това, Валман.

— Разбира се, че не трябва.

— В такива случаи лекомислието ни изглежда недостойно.

— Така е...

— Поради това се надявам за в бъдеще да се съсредоточиш върху този случай.

— Добре. Има ли още нещо?

— Това е всичко — отговори Моене и вниманието ѝ се прехвърли върху купчината книжа, лежаща на бюрото ѝ. Той бе готов да се закълне, че тя кръстоса бърз, разбиращ поглед с погледа на булдога: „Пиано... Само това липсваше!“

6

— В продължение на осемнадесет години е бил представител на партията на десните в общината. Капитан на отбора „Лъвовете“. Учредител на профсъюз. Зиме и лете е участвал най-активно в любителски спортни състезания. Четиринадесет купи...

Застанала до кухненската печка, Анита Хег опита на вкус сос, в основата на който бе червеното вино. Филето в тенджерата вече се бе покрило с тъмна коричка и му трябваша още двадесетина минути във фурната, за да е готово напълно. Гъбеното соте с бакла и картофи също бе почти готово. Всеки момент съботната вечеря щеше да е на масата. Тя се наведе над печката и опита още веднъж яденето.

— Още малко сол? Какво ще кажеш?

Взел лъжицата, той я докосна с език.

— Ти решавай, ти си шефът... — три години Валман се бе хранил с шишчета и горещи питки в най-посещаваните закусвални в Хамар, от което вкусовете му рецептори бяха задебелили, както се страхуваше, завинаги.

Тя гребна отново от соса с лъжицата.

— Ще го посоля още малко.

— Превръщаш се в истинска професионалистка — стоеше толкова близо до нея, колкото можеше, но така че да не я разсейва.

— Просто разбрах, че това се оказва доста интересно — каза тя. — По дяволите! — на белия й пуловер бе капнал сос.

— На истинския готвач му трябва винаги истинска престилка...

— Престилка... — направи физиономия тя, трийки петното.

— Да не би да се отказваш от думите си?

— Отказва се да съм домакиня. Знаеш ли, че когато бях на седемнадесет и казах, че искам да работя в полицията, баща ми се приготви да ме прати на курсове за домакини? Някак си не му хрумна, че последните курсове за домакини са били закрити още преди раждането ми.

Не знаеше това. Много неща не знаеше за нея. И обратното.

Бяха се сближили бавно. Решението им да заживеят заедно бе трудно и за двамата. Тя си спомняше предишния си неуспешен опит. А той преди бе женен, като брака му бе траял дълго и бе щастлив, но преди три години жена му бе умряла от рак. Анита бе на тридесет, а той — на четиридесет и три. Сега свикваха заедно с новите условия на живота си, на практика с предпазливостта на антрополози, обхванати от любов и напълно погълнати един от другото. Понякога си мислеше, че можеше да се стигне и до излишно поглъщане. Можеше да се стигне и до излишна предпазливост. И това, че той бе от Хедмарк, и болезнената загуба на Бет — всичко това го караше да се отнася скептично към щастието, което някога му се бе струвало толкова безкрайно и осезаемо.

— Казвам... — отново се върна към изброяването на достойнствата на семейство Хамерсенг тя, — че липсва само Кралски златен медал за заслуги.

— Сигурно е някъде в чекмеджето.

— А тя — учителка по музика, организаторка и участничка в концерти, *като при това* е организираща благотворителни мероприятия, председателка на Благотворителното дружество — и всичко това до момента, в който не е можела съвсем да излиза от къщи... Пропуснах ли нещо?

— Посещавала е болни и им е оказвала помощ по домовете им — добави той. — И не забравяй Дружеството за защита на животните...

— А те самите имали ли са домашни любимци?

— Не, доколкото знам.

— И пиано са нямали, въпреки цялата им любов към музиката.

— Във всеки случай, не са го имали напоследък.

— Интересно е това с пианото... — изключи котлона под тенджерката със соса тя.

— Мисля, че Трулсен не би се съгласил с тебе.

— Аз съм за това, че след толкова години си спомняш къде точно е стояло... Като цяло, се върнах там после и проверих — на пода имаше следи точно между прозорците. Старите инструменти са тежки. Би трябвало да си прекарвал много време в дома им. Големи приятели ли бяхте със сина им?

— Слагай месото във фурната! — изкомандва той. — Това парче ми струваше двеста и двадесет крони. И искам да си е заслужавало!

— За да се прегори филето — възрази меко тя, — е достатъчно само да го забравиш във фурната.

„Майка ми мислеше друго“ — искаше да я контрира той, но си премълча. Майка му ги бе зарязала с баща му, когато той бе на единадесет години. За последен път се бяха виждали преди осем години. Не бе дошла дори на погребението на Бет.

— Само като си спомня за тях... Как лежат там... Такива едни *изпотрошени!* Били са забележителни хора...

Той я прегърна през кръста и навря носа си във врата ѝ.

— И къде е яденето? Искам да ям!

— Разбира се, че е възможно тя да е паднала по стълбището случайно, но такъв човек, като него, да се застреля ей така...

— Бил е в шок — каза го, просто за да каже нещо. Не му се искаше да продължават този разговор. Точно сега не искаше да навлиза в подробности. Трябваше му време, за да обмисли самостоятелно едно-друго. — Мигновена паника, сторило му се е, че е невъзможно да живее без нея. Нали дълги години...

— Това е любов — прошепна тя, обръщайки се с лице към него.

— Толкова силна и чак до смъртта — промърмори той, прегръщайки я още по-силно.

До дървената селска къща можеше да се стигне с кола. Трупът лежеше под сипея, само на двестатина метра по-надолу, там, където гората се спускаше рязко към каменистия бряг на Мьоса. Бе намерен от туристи, семейство, излязло на пикник. Бяха намерили онова, което бе останало от него. Поради лошото време и вятъра, снега и свлачището, а също така и горските „осквернители на гробове“ — както пернатите, така и четирикраките — поради това пиршество на смъртта останките бяха разхвърляни наоколо и скрити. Пред вътрешния поглед на Валман все още бе произшествието във вила „Скугли“, поради което той веднага забеляза разликата — там телата лежаха така, сякаш бяха използван театрален реквизит, завършващ Операта на Смъртта. Тук останките бяха станали сякаш част от околната среда — разхвърляни из гората, те приличаха на малки купчинки от съчки, покрити неясно защо с парцали. Дори черепът, намерен върху малка могила, покрита със скреж, там, където клоните на боровете не пропускаха слънчева светлина, бе придобил някаква мирна геометрична форма и приличаше на закръглен камък, скрил се сред другите обработени от леда камъни. Полицията бе оградяла мястото, на което бе открито тялото, с лента. Бе очевидно, че за да се възстанови скелетът, трябваше да се разшири района на търсене. „Шибана работа“ — помисли си Валман, но нямаше как да се отърве от нея, поне докато останките от дрехите не помогнеха да се установи личността на умрелия.

— Може да е гъбар? Да се е подхлъзнал и да е паднал долу... — попита с надежда той. Думите му го поуспокоиха малко, защото го приближаваха до реалността и прогонваха виденията.

Стоящият наблизо полицаи го погледна.

— Възможно е. Дрехите му обаче не са за разходки. А и не намерихме кошничка.

Кошничка, разбира се. Отличителният знак на всички гъбари — не бяха намерили нито нея, нито широк нож, а нали само безмозъчните

любители късат гъбите с ръце и ги събират в найлонова торбичка.

— Ще направим лабораторна експертиза и ще разберем повече — каза убедено той. Напразно. Младият полицай бе наблюдателен, отговаряше бързо, така че още преди началото на разследването Валман имаше чувството, че са го изпреварили. Валман го попита как се казва, просто за да демонстрира авторитета си, което бе още един безсмислен похват. Полицаят му каза, че се казва Фейринг. Аксел Фейринг. Изглеждаше готов да разследва случая. Кимвайки, Валман отстъпи безцелно няколко крачки назад. Не се чувстваше добре тук. Криминалистите оглеждаха местонахождението на останките и отбелязваха разположението им. Поставените от тях бели колчета с пластмасови етикети изглеждаха неестествено, дори като чужди за мястото, за разлика от човешките останки. Стволовете на боровете приглушаваха думите, казвани от полицаите, сякаш самата Природа не искаше случилото се там, в гората на север от Танген, да се превръща в полицейска драма. Мислите на Валман бяха заети с вила „Скугли“ и именно това отвличаше вниманието му, докато се опитваше да се съсредоточи върху останките от тялото в гората, от които нямаше спасение за него и които изискваха полицейско разследване, при това с неговото участие.

„Ходещата картотека“, както го наричаха, проверяваше в полицейския участък в Кронберг базата данни с изчезналите. Бе ясно, че не става дума за жител от този район. Ако се съдеше по дрехите, това бе тяло на възрастен мъж, а през последната година в полицията не бе постъпвало заявление за изчезнал мъж на възраст от двадесет до шестдесет години. Значи, можеше да се предположи, че умрелият се е криел от правосъдието. Или — а такава възможност не можеше, за съжаление, да се изключи, както предполагаше Валман, свикнал през по-спокойните периоди да смята Хамар и Хедмарк за тих регион, безопасен за населението и спокоен за полицията — тялото бе докарано и хвърлено тук, а умрелият, например, би могъл да е жертва на бандитско разчистване на сметки. Тогава в района на разследването щеше да попадне и Осло с разбойническите си групировки. Времето за подобни размисли обаче щеше да настъпи, чак когато експертизата установеше пола, възрастта, времето и причината за смъртта, расовата принадлежност на умрелия и така нататък. И едва тогава на следователя щеше да му се падне незавидната задача да тръгне по

вече изстиналите следи на убийството, което е възможно да е извършено преди няколко години. Ако обикновен турист се бе спънал и паднал, то въобще не му бе провървяло. Обиколил наоколо, Валман се върна на предишното си място и започна да мисли на глас, по-скоро за да направи някакви изводи за Фейринг, защото мислено бе напуснал това място.

— За да падне така направо в сипея... Трябва да се изследва дупката на тила... — посочи черепа той, от който липсваше голяма част от тила.

— Ще я видим — отговори Фейринг и Валман отново бе обхванат от гнетящото чувство, че е излишен тук. Несъмнено, патологоанатомът щеше да направи експертиза на счупения череп, да стигне до изводи и да му ги съобщи. А засега всичките разсъждения бяха излишно бръщолевене.

Тръгна обратно към дървената къща, до която бяха паркирани колите. Във всеки случай там, горе, проникваха слънчеви лъчи. Обстановката му въздействаше все по-угнетяващо. Дърветата, високи и нагъсто, благодарение на особения мек климат в района, създаваха непроходима, безпорядъчна тъмнина. Езерото не се виждаше от мястото, където стоеше, но той чуваше как вълните се разбиват в чакълестия бряг. Тук, долу, до стръмните брегове около Танген, дори водата на Мьоса, обикновено толкова умиротворяваща, изглеждаше студена и равнодушна. Безцветна. Мъртва. Сякаш бе замръзнала до самото дъно и се бе покрила с лед. „Странно е — помисли си Валман, — че природата се променя толкова кардинално и рязко.“ Само на два-три километра на север започваше Стангеланд, открит, слънчев и сияещ. Полетата, принадлежащи на зърнените стопанства, се разпростираха толкова широко, че погледът потъваше в тяхното люлеещо се море, разрязано от гъста мрежа от алеи, с архипелази от оградени пасища, със стари като света дървета, чиито корени стигаха до гробове от бронзовия век. Всичко това приканваше да се насладиш на величествената хилядолетна хармония. Изоставената къщурка можеше спокойно да принадлежи на някое от земеделските владения в Стангеланд. Във фермите винаги имаше такива колиби за работниците, ловни хижи и така наричаните крайбрежни вили, които сега вече не се използваша и стояха в постоянно нарастващата непроходима смесена гора полуразрушени и позабравени.

На кого обаче би хрумнало да дойде тук, за да намери смъртта си?

Валман констатира, че вече се е отказал от идеята за жертва на бандитски междуособици. Ако ставаше дума за местните групировки, то рано или късно щеше да постъпи запитване в полицейското управление в Хамар. А чужди хора едва ли биха се завирали в най-гъстата част на гората около Танген, за да скрият труп, защото биха могли да се лутат с часове по горските пътеки, преди да излязат на магистрала Е6. Започна да се съмнява и във версията за нещастен случай. Сипеят не бе *толкова* стръмен и падането би довело до гибел само в случай на пълна липса на късмет. Какво тогава се бе случило? Самоубийство ли? Това бе най-вероятното. А счупената глава? Тази му способност да усложнява ясните на пръв поглед случаи почти го дразнеше, защото никак не му се искаше да разплита случай за убийство, извършено преди няколко години.

При всяко едно положение обаче присъствието му тук бе излишно и щеше само да пречи на другите полицаи. Тази мисъл го успокои на практика, той се качи в „Мондеото“ и запали двигателя. Въпреки че нощният студ бе намалял, а през боровете се виждаха ивици светлина, той потрепери. Ако в този район имаше подходящо място за смърт, то това беше тук. Счупеният череп обаче...?

Прогонвайки собствените си натрапчиви мисли, той включи радиото. Имаше предаване от Хедмарк за пролетното бране на съсънката в редките гори.

8

— Здравсти! Добре, че те срещнах! Тъкмо мислех да ти напиша имейл. Получи ли поканата ни? Не ни отговори...

На тротоара пред него изникна Ханс Людер Хансен с неговата широка и искрена усмивка. Ханс Людер бе един от малцината, които Валман познаваше още от училище. Завършил го, той бе останал в Хамар, където бе възродил фирмата за санитарна техника на своя баща, превръщайки я в процъфтяващо предприятие за продажба на строителни материали. Работите му вървяха добре и Ханс Людер не криеше, че това му харесва. Неуморим и енергичен, щедър на хули и похвали, той бе публикуван постоянно в местните вестници, подписвайки статиите си с „Патриот от Хамар“. Разкопчаното му сако подчертаваше не само внушителните размери на тялото му, но и, сякаш, откритостта на мислите му. Бе член на Партията на прогреса, бе се кандидатира на общинските избори, но не бе избран.

Валман стисна протегнатата му ръка. Много добре знаеше какво щеше да последва и съжаляваше, че не може да го избегне. Нарочно бе оставил без отговор поканата за честването на двадесет и пет години от завършването на училището, което трябваше да се състои съвсем скоро — през май. Не понасяше подобни събирания. Бе му достатъчно половинчасово общуване и по възможност с бившите кротки ученици, като му се струваше, че всички, идващи на честването, изпитваха същите чувства.

— Ох, съвсем съм го забравил... — събра най-сетне мислите си и се приготви за обяснения. — Имам много работа, така че ме извини...

— Няма нищо страшно — отговори му със съчувствие Хансен. — Вече съм те записал, защото знам, че все пак ще дойдеш! — пусна ръката на Валман той. Сега сигурно щеше да го потупа по гърба. — Стига само да не ти натресат да разплиташ някаква дяволия. Такъв е обаче животът на вас, полицаите, и ние ви благодарим за това, защото и престъпниците нямат почивни дни! — разсмя се оглушително той,

като едновременно с това кимна на двама минавачи, сякаш това се отнасяше и за тях. — Знаеш ли, че ми трябва професионалната ти помощ, помощ от полицаи! — в гласа му отново се прокрадна смях, сякаш се готвеше за нова забавна шега. — Ние, организаторите на купона, не можахме да намерим адресите на някои от нашите бивши съученици, а нали през тази година имаме двадесет и петгодишен юбилей и трябва да съберем непременно всички! Нали така?

Валман реши, че е по-добре да се съгласи.

— Не можем да намерим трима, ако трябва да сме точни. Единият от тях е Клаус, помниш ли го, как беше, Мършата?...

— Да, Клаус...

— Нали бяхте приятели с него? Не знаеш ли къде се е дянал?

Не искайки да си го признае, но именно с този въпрос се бе измъчил Валман през последните две денонощия.

— А не е ли в чужбина? — извърна очи от изпитателния поглед на Хансен Валман.

— Доколкото си спомням — зае се старателно да разглежда своите до блясък лъснати обувки Хансен, — първо постъпи в Музикалния институт „Барат Дуге“^[1], а след това продължи обучението си във Виена. След това изведнъж заряза музиката и започна да изучава, струва ми се, геология в Тронхейм^[2]. Казват, че е получил много бързо диплома. А след това някак си го изпуснах от поглед. Поради това си мислех, че може ти да знаеш нещо...?

Валман премълча очевидния въпрос — защо организаторите на купона не се бяха свързали със семейството на Клаус? Неговият бивш съученик от класа с математическа и естественонаучна насочености обаче сам премина на въпроса.

— Дявол да го вземе, а онова, което се случи с родителите му!?!... Какво ще кажеш?! И двамата наведнъж... А в днешните вестници пишеше някаква глупост за това — въпреки че го каза със сериозна физиономия, поради пухкавите му бузи ъгълчетата на устните му бяха постоянно повдигнати, сякаш щеше — аха-аха — да се разсмее. — Беше ли там? Знаеш ли какво всъщност се е случило?

— Още е рано да се каже нещо конкретно. Журналистите знаят не по-малко от нас. Разбира се, при всяко едно положение това си е трагедия. Ужасна работа... — Валман отхвърли полицейските думички и с облекчение заговори за нещастните случаи, смъртта и

самоубийството така, както говореха обикновените хора по улиците. — По принцип, ние също се опитваме да намерим Клаус и сестра му. Трябва да им се съобщи за това.

— Точно така! — отново засия Ханс Людер. — За това се канех и да те помоля! Би могъл да ни помогнеш да намерим Мършата и още двамина. Вие, полицаите, постоянно търсите някого, нали така?

— Е, не е чак постоянно...

— Е, нали ме разбра!?

— Мога да поразпитам.

— Ти си прекрасен момък! — а ето го и потупването по гърба. — Имаш ли лична електронна поща, на която да ти пратя онези, които не сме намерили? Най-напред, Мона... мисля, че фамилията ѝ тогава бе Акселсен. С рижава коса. Хуманно момиче. И божествено сложена. Обидно е да изпуснеш от поглед такава!

— Ще видя какво можем да направим — отговори Валман, приключвайки разговора и подавайки визитната си картичка. Не помнеше добре и Мона Акселсен.

— И да не забравиш за шестнадесети. Купонът ще е от седем в „Оден“. Помниш ли как празнувахме на шестнадесети май преди двадесет и пет години? И този път няма да е по-зле. Поне пиенето ще бъде пак толкова смъртоносно! Нали тогава ти и още кой заспахте направо до църквата?...

— Струва ми се, че не...

— Помисли си само — двадесет и пет години са минали...

— Време е да тръгвам. Иначе няма да успея да обядвам — понадигна найлоновата торба от „Севън-Илевън“^[3] с козуначената кифла и чашата кафе. Кафето в стола днес бе нечувано лошо.

— Двадесет и пет години отлетяха, сякаш не ги е и имало, нали така? — изпадна във философска възбуда Ханс Людер Хансен. — Не си успял да се огледаш и вече си надхвърлил четиридесетака. Ето, че си станал на практика стар...

— Е, засега, Ханс Людер.

— Това обаче не се отнася за тебе и за мене, старче... — сега погледът му се бе спрял на сградата, построена от Одвар Стеен, на която преди двадесет години бе поставен голям часовник. На лицето му се появи тъга, сякаш именно този часовник бе правилният, а самото време бе спряло, щом го бяха махнали. — Нас годините не ни

плашат... — изведнъж долната му устна увисна, заприличвайки на голяма капка, притисната между масивните челюсти. Прохладният ветрец разроши къдрицата върху оплешивяващото му теме. Сякаш започна да мръзне в своето широко вълнено сако.

В отговор Валман само му махна с ръка, като едновременно се отдръпна леко настрани, за да избегне поредното потупване по гърба. Имаше върху какво да помисли.

Двадесет и пет години...

Напоследък често се замисляше за възрастта. По-точно, за разликата във възрастта, а още по-точно — за разликата от дванадесет години и за това как можеше да се отрази тя на човешките отношения. Сега обаче му хрумна нещо съвсем друго. Спомни си думите на Трулсен, казани по време на съвещанието в събота сутринта: „Съпрузите Хамерсенг, щастливо женене в продължение на четиридесет и една години“.

Четиридесет и една години.

Трулсен бе известен с педантичността си — не „повече от четиридесет години“ или „около четиридесет години“, а бе казал именно: „Четиридесет и една години“. И нямаше съмнение, че бе било така. Почти толкова, колкото бе живял той на този свят. Именно тази мисъл го обърка — почти толкова, колкото бе живял синът им Клаус.

Почти, но не съвсем. Липсваха две години.

Бяха учили в един и същи клас, значи Клаус сега бе на четиридесет и три години, на колкото бе и Валман. Следователно, когато родителите му са се оженили, Клаус е бил на две годинки. Преди четиридесет години това се е смятало за неприлично. Във всеки случай в Хамар. Тоест идеалният съпружески живот на семейство Хамерсенг бе започнал с истинско предизвикателство към обществеността! И което бе още по-интересно — очевидно никой не бе знаел за това. А нали преди появата на жълтата преса и телевизията с техните разкази за живота на красивите, богатите и известните жителите на малките градчета буквално се бяха хранили с подобни сплетни, както се бяха хранили и с козе сирене и пшеничен хляб. Още повече че Валман не помнеше някой да бе споменавал, че нещо не е наред с рождената дата на Клаус Мършата. Иначе това би се знаело от всички. Местните зли езици не биха пропуснали в никакъв случай такава апетитна хапка и Мършата щеше да получи твърдо и прякора

Никаквеца — остаряло название на остарял грях, който те със сигурност биха си спомнили. Злите езици, които с голяма изобретателност превръщаха училищните години на Клаус Хамерсенг в ад. Заради които самият той, Юнфин Валман, бившият приятел на Клаус и на семейството му, предпочиташе да не си спомня за юношеските си години, но именно тези спомени се мяркаха пред вътрешния му взор и не напускаха съзнанието му всеки път, когато мислеше за смъртта на двамата Хамерсенг. Иначе казано, постоянно.

[1] Музикален институт „Барат Дуге“ — висше музикално учебно заведение в Осло. — Б.пр. ↑

[2] Тронхейм — град в Норвегия. — Б.пр. ↑

[3] „Севън-Илевън“ — международна верига магазини. — Б.пр. ↑

9

— Като цяло Хамерсенг не са били кой знае колко богати...

Този път го спря Трулсен — точно в момента, в който Валман се опитваше да се промъкне в кабинета си, държейки в ръце торбата със закуската си.

— Нали си ги познавал? Да знаеш случайно с какво трябва да се заемем, за да намерим децата им?

Валман се опита едновременно да поклати глава и да вдигне рамене, от което кафето в торбата забълбука опасно. Никак не му се искаше да разказва на Трулсен подробности за познанството си с Хамерсенг.

— Включих в разследването Кронберг — продължи новоизпеченият инспектор, — но и той не можа да изясни нищо. Поне засега.

Кронберг бе ходещата полицейска енциклопедия с мозък не по-лош от компютър, истински кабинетен плъх. Изглежда, че най-много му харесваше да седи сред купчини документи и да прокарва жълтия си от никотина пръст по колонки от имена и цифри. В кралството нямаше архив, в който Кронберг да не се чувстваше като риба във вода, и той си бе осигурил многобройни познанства в средите на местната бюрокрация, която превръщаше името му в легенда.

— Според мене, щом Кронберг не може да намери някого, то това означава, че не си струва той да бъде търсен — опита се да се престори на незаинтересован Валман. — Намерихте ли обаче *поне някого*... — никога не се бе замислял дали в семейство Хамерсенг имаше още някой, освен известните му четирима души, а и никога не бе чувал за други членове на фамилията — за лели, племенници или братовчеди...

— Само един чичо. Живее в Оркдал^[1], в дом за стари хора и почти е изгубил разума си. А освен това намерихме Ейгил, брата на Георг, който е военен пенсионер и живее на Канарските острови. Свързахме се с него. Децата обаче?... — Трулсен го гледеше строго,

сякаш подозирайки, че колегата му, познавал преди почти тридесет години това нещастно семейство, сега прикриваше нарочно някакви важни сведения за него.

— Не ги познавах *толкова* добре — Валман започна да подозира, че Трулсен се опитва да го въвлече в разследването, което съвсем не го касаеше. — Казвали са ми, че синът им Клаус е изучавал музика, но след това я е зарязал и е постъпил в Техническия университет в Тронхейм. За сестра му знам само, че се казва Ханне. Бе по-малка от мен с три-четири години. Не бих я познал, дори и да се сблъскам с нея на улицата.

— Претърсваме къщата — въздъхна тежко Трулсен, сякаш не искайки да казва това, защото претърсването щеше да усложни разследването, което първоначално изглеждаше толкова лесно. — Трябва да има книжа, писма, поне *нещичко*, някаква нишка, която да ни отведе до децата. Сега отивам там.

— Успех! — не успя да измисли по-добър отговор Валман. Заобикаляйки колегата си, той отвори вратата и въздъхна облекчено, щом само влезе в задушния си кабинет, където, въпреки слънцето, надникнало още в един часа на обяд, бе забравил да изключи радиатора. Върху телефона светеше червената лампичка, което означаваше, че на секретаря има съобщение. Той обаче реши да пренебрегне временно това и най-накрая да изяде ванилената кифла и да изпие кафето с мляко, което сигурно бе успяло да изстине до необходимата температура.

Без да е изял и половината, той изведнъж прекъсна обяда си и придръпвайки рязко телефона към себе си, набра номера на Кронберг.

— Чух, че търсиш децата на Хамерсенг — изстреля той, когато Кронберг вдигна слушалката.

— Така е — отговори спокойно човекът компютър, когото не можеше да объркаш с някакво си телефонно позвъняване. Той осъзнаваше прекрасно положението си тук и в гласа му не звучаха нито нетърпение, нито объркване. Очевидно бе, че такива задачи му *харесваха*.

— Днес ми казаха, че синът им, Клаус, е учил геология в Тронхейм. Би трябвало да е преди двадесет и две — двадесет и три години. Това ще ти помогне ли?

— Веднага си изясних това... — *Естествено бе, че вече си го бе изяснил! Трябваше ли въобще да се намесва?* — Проблемът се състои в това, че работи в нефтодобивния сектор и пътува по света. Първо е бил в Щатите, а след това е заминал за Южна Америка. За Венецуела. И там следите му се губят.

— А кога е било това?

— В средата на осемдесетте.

— Тоест почти *двадесет години* от него няма ни вест, ни кост?

— Ще видим — отговори добродушно Кронберг. — Започнах отскоро.

— А тя? Сестра му? Ханне, така, струва ми се, се казваше?

— Още една задачка. Завършила училище, тя е заминала за Дания и започнала да учи в Училището на пътешествениците или, както се е казвало това там, когато групичка хипита са организирали „алтернативно“ обучение с ляв уклон, според което е трябвало да се учи не от учебници, а от живота. Заедно с това училище тя е отишла на Изток, като след завръщането си се е омъжила доста бързо за пакистанец, а след това толкова бързо се е и развела. Засега това е всичко.

— Според тебе, дали се е случило нещо сериозно?

— Въобще не е това, което си мислиш — никакви типични за смесените бракове проблеми. По-скоро мъжът ѝ я е зарязал и тя е подала молба за развод. След това обаче е изчезнала.

— В Дания ли?

— В определени кръгове човек лесно изчезва от поглед. Това зависи от социалната му принадлежност и се случва особено често при нашите добри южни съседи. Спомни си за свободния град Християния^[2], в който няма никакви закони от четиридесет години насам.

— Била ли е наркоманка?

— Не е изключено.

— В такъв случай тя по-скоро вече е...

— Мъртва ли?

— След като не се появява...

— Може да се изчезне по различни причини.

— Мислиш ли, че това може да се случи дори и в най-благополучните семейства?

— Докато не научим още нещо, няма смисъл да гадаем. Точно сега преглеждам базата данни на датската полиция с неразпознати тела с десет-петнадесетгодишна давност. Тоест онова, което е било вкарано в базата данни. Четивото не е от приятните.

— Намери ли нещо?

— При двама-трима чертите съвпадат — възраст, телосложение и така нататък. Точно преглеждам подробностите.

— Да, не си без грижи.

— Такава ми е работата.

— Засега си поне бодър и свеж — в лекомисления му тон прозвучаха фалшиви нотки. Валман се усети сам и затвори телефона.

Когато, готвейки се да се прибира вкъщи, се приближи до „Мондеото“ си, го спря Рюстен.

— Имаш ли минутка?

На Валман му се стори, че тези „минутки“ са погълнали целия му работен ден днес. Първо от Ханс Людер, Трулсен и Кронберг, а след това и от Моене, на която спешно ѝ бе притрябвал докладът за тялото, намерено в гората край Танген. На телефонния му секретар бе оставено съобщение от досадна престаряла дама, която твърдеше, че напоследък била забелязала как около къщата на Хамерсенг са се навъртали някакви „подозрителни лица“. Когато той ѝ звънна, за да ѝ каже, че с разследването на смъртта на съпрузите Хамерсенг се занимава Трулсен, то стана ясно, че тя искаше да говори точно с него, с Валман, защото той бил приятел на семейството. „Сигурно не ме помниш. Аз съм Герда Халинг — прозвуча нещо, подобно на кокетство, в гласа ѝ. — Аз обаче те помня много добре. Почти петдесет години живея в съседство на Хамерсенг. А ти бе такъв мил и симпатичен юноша. А и синът им също, въпреки че той бе много странен. Какво остава за дъщеря им... Случилото се с родителите им е ужасно!“

Чувствайки се всякакъв, но в никакъв случай „мил и симпатичен юноша“, той си записа името и адреса, обещавайки да ги предаде на Трулсен и момчетата му, и се прокле за небрежността си, поради която не бе звъннал в централата и не бе помолил за в бъдеще да отсейват подобни позвънявания.

А сега и Рюстен.

— Някак си всичко се обърка с тези Хамерсенг — започна онзи.

— Да, чух — много му се искаше да каже, че се радва, че случаят не е негов, но съжалението му към Рюстен го спря.

— Днес при нас дойде един пенсионер, бивш полицай. Спомнял си, че навремето си Георг Хамерсенг съобщил в полицията за изчезването на дъщеря си. Случило се, след като била заминала за Дания.

— Кога е било това?

— В края на осемдесетте.

Случаят бил запомнен добре от бившия полицай, защото Хамерсенг бил вдигнал страшен скандал, щом само разбрал, че в такива случаи полицията трябвало да спазва определени правила и че след като ставало дума за изчезването на пълнолетен, то разследването не започвало на мига, въпреки безпокойството на роднините на изчезналия. Хамерсенг излязъл от кожата си, написал официална жалба срещу разследващия случая полицай и дори поместил статия по въпроса във вестниците. А след това настъпило затишие. В полицията на Хамар не постъпили повече никакви заявления и така и не започнали разследване.

— Най-странното е, че от това семейство — когато Рюстен бе особено съсредоточен, в погледа му се появяваха искри, — е изчезнал не само един човек...

— А двама! — допълни го Валман. — Говори ли вече с Кронберг?

— Аха. Синът им също е изчезнал. Обаче дали татко Хамерсенг е вдигнал всички на ура *след това*?

— И така — направил ли го е?

— Във всеки случай никой не си спомня такова нещо. Ако е важно обаче, можем да разровим архивите.

— Струва ми се, че е важно — отговори Валман и веднага съжали за това, забелязвайки интерес в очите на Рюстен. — Просто предчувствие — предупреди той, отваряйки вратата на колата си.

— Ще го имам предвид. Знам ги аз тези твои предчувствия — усмихна се Рюстен, махвайки с ръка след него. Валман се радваше, че му се е изплъзнал. Приветливият и дружелюбен Рюстен печелеше лесно доверие и откриваше истината, с когото и да разговаряше. Във

всеки случай скоро на светло щеше да излезе и възрастта на Клаус. И нека *тази* тема я повдигнеше някой друг. Разследването на случая не му бе възложено и това бе прекрасно, напомни си той, като само Бог знаеше за кой ли път.

[1] Оркдал — комуна (второ административно ниво на административното деление на Норвегия) във фюлке Сьор-Тронделаг, Норвегия. — Б.пр. ↑

[2] Свободен град Християния — район на самоуправляваща се общност в Копенхаген с полулегален статут и частична независимост. — Б.пр. ↑

10

Анита се прибра около седем. Той бе приготвил вечерята почти час преди това. Така си бяха разпределили задълженията — храната се приготвяше от онзи, който не бе на дежурство или се прибираше пръв вкъщи. През почивните дни или по празниците това бе нейно задължение. Той бе признал с неохота този порядък за справедлив, въпреки че го учудваше страстта, с която тя го защитаваше. Също така осъзнаваше, че му е време да включи в менюто още нещо, освен пица и полуфабрикати. Юнфин Валман обаче съвсем не бе роден изкусен готвач и сега, когато се бе научил да готви спагети карбонара, въобще не му харесваше, че те изстиваха във фурната и изсъхваха там.

— Ти си направо като образцова домакиня! — контрира Анита недоволните му нападки.

— Ама те вече не могат да се ядат!

— Давай ги на масата да проверим.

През делниците вечеряха на малката кухненска масичка. Бе дошъл краят на лошия му юношески навик да носи чинията си в хола и да яде пред телевизора. Сега седяха един срещу друг — нос в нос. Обикновено той нямаше нищо против това, че лицето ѝ бе толкова близо до неговото. Сега обаче виждаше умората ѝ и това го гнетеше. Знаеше къде е била. Самият той също бе много изморен, но не от работа. Седейки с лица едно към друго, те дъвчеха изсъхналите спагети и почти не се забелязваха взаимно.

— Труден ден, а? — тя бе, като никога, мълчалива и това му се струваше непоносимо.

— Опитай ти да претърсиш къща под ръководството на Трулсен.

— Много ли задълбава?

— Проверява всяка пукнатина по пода. Влечението му към съвършенството е просто ненормално. От мазето до тавана, а с тези темпове не сме стигнали още дори до втория етаж. Сякаш разследваме двойно убийство.

— Намерихте ли нещо за роднините?

— Засега само няколко писма в писалището в мазето. Изпратени са от чужбина. Почеркът е мъжки. Не успях да видя датите, защото Трулсен ги взе. Мисля, че са от сина им. Освен това имаше още много работа — трябваше да се прегледат много неща по негово указание. В това семейство не са изхвърляли *нищо*.

— Освен пианото.

— Ти пък с твоето пиано.

Наистина бе уморена. Обикновено приемаше доста търпеливо забележките му, нямащи нищо общо със случая.

— Случило ли се е нещо там?

Тя се извърна недоволно и за един миг му се стори, че ще го посъветва да не си пъха носа в чужди работи, но след това отговори:

— Звъннах до едно място и това, очевидно, бе грешка.

— Защо?

— Нали всички трябва да се подчиняват само на Трулсен?!

— Бъди така добра да ми обясниш.

— Не съм търпелива, а според Трулсен това е лошо качество. И въобще си мисля, че претърсването на къщата е безумна идея, особено ако се отчетат особеностите на случая. Нещастен случай и самоубийство... Добро утро! За да се попадне на следите на изчезналите роднини, съвсем не е задължително да се преобърне с дъното нагоре цялата къща!

— Ами, звучи разумно.

— И на мен ми стана интересно, а може зад това да се крие нещо, като Трулсен го крие от нас. Нали винаги се опитва да обере сам славата, не е ли така?

— И?...

— И аз поех върху себе си втори грях — любопитството.

— Ой, ой, ой!

Веселият му тон не помогна. Тя само се намръщи, сякаш я бе объркал.

— Та взех, че звъннах на един приятел от Държавната болница, на мой бивш съсед от Тьонсберг^[1], който *по една щастлива случайност* се занимава с аутопсии.

— Докладът за аутопсиите още ли не е готов?

— Не е. Стана ясно от реакцията на Трулсен, когато му казах с кого съм говорила.

— Казала си му за това позвъняване?

— Третият ми грях — престарах се. Стори ми се, че съм получила важна информация, която ми се прииска да споделя. А като благодарност той ми устрои такъв скандал пред всички! Това било... било... — стиснала плътно устни, тя удари с вилицата си по плота на масата.

— И какво си изяснила, Анита? — страхуваше се да чуе отговора ѝ, но се постара да вложи във въпроса си цялата си доброжелателна заинтересованост. Още повече обаче се боеше, че тя ще се пречупи. Рядко я бе виждал цялата в сълзи и знаеше, че утешител от него не става.

— Ами... — стегнала се, тя се взря в чинията си. — Заключение от аутопсията ще е готово едва следващата седмица, но моят приятел каза, че отсега е ясно, че времето на смъртта не съвпада.

— Какво означава „не съвпада“!

— Казва, че мъжът е умрял няколко дни преди жената. Може би, дори седмица преди нея.

— Той е умрял пръв?

— Така каза моят приятел от Държавната болница. Както обаче вече казах, това засега са само резултати от предварителната експертиза. Ще изчакаме окончателния доклад и ще видим какво ще пише в него. Трябва да се направят много сложни изчисления поради спадането на температурите и така нататък, но общата картина е напълно ясна отсега — първо се е застрелял Георг Хамерсенг и едва след няколко дни Лидия е паднала по стълбището и се е пребила до смърт. И Бог да те пази, ако кажеш дори думичка пред Трулсен или пред когото и да било друго. Той забрани да се говори за това преди официалното съобщение.

— О, Господи... — само каза той, — о, Господи! О, Господи...

— Иначе не може да се каже — за пръв път по време на разговора им тя го погледна в очите. — Познавал си това семейство, говориш за изчезналото пиано, но не казваш нищо друго. Мълчиш като риба, докато аз се ровя във всичко това, а Трулсен излива лайна върху главата ми. Кога смяташ да ми кажеш какво на практика се е случвало с тези хора? А? Не ти ли е хрумвало, че би могъл да ми помогнеш?...

[\[1\]](#) Тьонсберг — град и едноименна община в Южна Норвегия.
— Б.пр. ↑

Замръзналата ледена коричка върху локвите се пукаше под колелата на велосипеда — достатъчно добре познат му звук от предишния му живот, в който бе минавал често по този път през светлите и студени вечери, каквито имаше само през ранната пролет. Звук, от който по гърба му бе пробягвал щастлив трепет и който сега му звучеше като скърцане, разкъсващо тази странна априлска тишина, която се появяваше, когато вечерното слънце ставаше толкова реално, че сякаш звуците и движенията се разтваряха в него.

За двадесет години бяха настъпил много промени. От двете страни на дългата и права улица „Борова“ се бяха появили къщички, които сякаш бяха изникнали направо от плодородната земя. Редици боядисани с ярки бои гаражи, приличащи на бруствери; разноцветни къщи и бели врати. Въпреки забраната да се палят сухите клони, ту тук, ту там се издигаше дим от влажните купчини останал след зимата боклук, отлитайки на колелца към светлото небе, а в градинките потропваха на място размити фигури. Тази миризма на радост и надежда, този аромат на пролет, победила зимната смърт, който сега предизвикваше само безпокойството му, дразнеше носа му.

Изминал още двестатина метра, той зави надясно, към гората. Старото отклонение, представлявало преди само пътечка, сега бе станало широк асфалтиран път. Оставаха още само петдесет метра по хълмистата обрасла пустош и той вече бе до вилата, която стоеше на предишното си място, скрита, настрана, въпреки че от двете ѝ страни гората ставаше по-рядка и имащите право на строеж се бяха доближили доста. Отзад се извисяваше Боровата планина — стръмен, обрасъл с гора хълм, където жителите се разхождаха през цялата година. Трудно можеше да познае сега и любимото си място от детските си игри, защото там се бяха появили осветени следи от ски и пътечки, отъпкани от вездесъщите туристи.

Той слезе от велосипеда и го подпря на оградата. Не трябваше да идва тук. Беше ѝ казал, че просто ще покара малко. Полуистината бе

наполовина лъжа. Не можеше въобще да се успокои след разказа ѝ. Гласът на разума му му казваше, че идването му тук няма да изясни нищо. Дори обратното — дори само видът на къщата и градината предизвикваше вълнение у него. Ако го забележеха, то щяха да ги мъмрят — и него, и Анита. Въпреки това той се отправи бързо и уверено към вилата, крачейки по павираната с каменни плочи пътечка и чувствайки се така, сякаш се бе върнал вкъщи. Не се приближи до главния вход, а навел се, сви зад ъгъла към вратата за приземния етаж, мокрото помещение и мазето, в което бе старата пералня, малката работилница и стаята на Клаус, докато бе ученик. Понякога той бе канил там приятелите си, когато купонът трябваше да продължи. Там той свиреше на цигулка, без да пречи на никого. Промъкнали се там, те можеха дори да си сипят малко гроздова шира от бутилката на татко Хамерсенг, скрита в пералнята зад кацата за изваряване на бельото. Насам-натам, през ниската задна врата с цинкова обшивка, като крадци.

Неговото безшумно придвижване му се струваше много смешно, защото като истински командос се придвижваше покрай стената, сякаш се страхуваше да не го забележат (а може би наистина се боеше!). Сякаш бе получил подробни указания накъде да се движи и какво да предприеме по-нататък (на практика той нямаше никаква представа за това!). Под влиянието на обстановката неговите обичайни съдържаност и разсъдливост бяха изчезнали. Отново бе момчето, което проникваше в чуждата градина за ябълки, предчувствайки, че ще го хванат и накажат, но нямащо сили да се спре. Опипа горната страна на касата на обкованата с цинк врата, където винаги бе имало резервен ключ. И сега бе на обичайното си място. Както му се бе сторило и тогава, когато бе идвал тук в петък вечерта, в дома на Хамерсенг не се бе променило нищо. С изключение на стопаните, които бяха застигнати от внезапна трагична смърт.

Отключвайки вратата, той се промуши вътре, свали обувките си и включи светлината (помнеше прекрасно къде се намира ключът). Единствено тук, в пруста, прозорецът гледаше към гората, поради което едва ли някой щеше да забележи светлината. Той се прокрадна по коридора на мазето (и защо се прокрадваше? До най-близките съседи имаше сто метра!), вдъхвайки познатите миризми (обонянието се притъпяваше последно, а нали за последен път бе идвал тук преди

повече от двадесет и пет години), и спря пред вратата на голямата стая. Тя бе откритата и това го разтревожи за миг, защото светлината можеше да се види и през прозорците на стаята. Напразно обаче се притесняваше, защото в дома на Хамерсенг все пак се бе променило нещо. Прозорците, гледащи на юг, сега бяха покрити с капаци, а старата стая на Клаус — преградена. Очевидно бе, че сега тези помещения бяха използвани за склад. Тук вече нищо не напомняше за човешко жилище и това го ужаси. Спомни си щастливите дни, момчешкото приятелство, минутите на откровеност, толкова неловки за момчетата и поради това оставящи незабравими спомени. Изведнъж му стана много тъжно за всичко, което бе изгубено, и за обещанията на младостта, които бе дала тя и не бе изпълнила...

След това, събрал сили, той се отърси от излишната чувствителност и отново се превърна в следовател. Отдясно имаше сандъци и кутии, върху които се виждаха отметки, и Валман разбра, че това бе работа на полицаите. Ясно бе, че някои от сандъците бяха премествани, отворени, а след това поставяни обратно (много ли неща бяха изчезнали? И какво именно?). Две чекмеджета от големия книжен шкаф бяха извадени. Хвърлил им бърз поглед, той стигна до извода, че са изчезнали повечето папки, а в останалите лежаха купчинки книжа — вестникарски изрезки с изпомачкани краища, писма, дебели пликосе, превързани с ластик... За да се прегледа всичко това, щяха да трябват дни, ако не и седмици. Помещението вляво от преградата бе пригодено за барака за дърва, миришещо на смола и стърготини. Огледа акуратните купчини — старият Георг обичаше реда във всичко — отделно дърва за подпалки, отделно трески за разпалване и дъски. Някои от дъските бяха изгладени и покрити с лак. Той се възмути — а ако това бяха останки от разглобените мебели от стаята на Клаус? Или просто бе счупен стол? А може би бяха стари рафтове? Хамерсенг бяха доста непретенциозни и задължително поправяха старите вещи или им намираха друго приложение. Взел в ръце две дъски, той започна да ги разглежда — тънки и леки, сухи и гладки — не, не приличаха на обикновени дъски. Това бе *обработено* дърво, помисли си той, а след това погледът му попадна върху буквите, останки от надпис върху единия край на едната дъска. Наполовина изтрита причудливи букви, жълти на тъмен фон: „... EILER“. Началото бе изтрито. „... EILER“.

Що за дума беше това и какво означаваше? Име? Наименование? Загадка. Не и за него.

Той помнеше този надпис, помнеше буквите, помнеше къде ги бе виждал преди. Дори помнеше тъмният оттенък на блестящия махагонов панел, в който се отразяваха клавишите. Пианото на Лидия Хамерсенг и името на компанията производител, акуратно изписано с жълти букви. „SEILER“.

И в главата му все още звучеше гласът на Лидия Хамерсенг, която му предлагаше да докосне клавиш, просто да го докосне: „Виждам, Юнфин, че гледаш пианото. Бих могла да ти давам уроци, ако поговориш с родителите си. Сигурна съм, че имаш слух“.

Смутен, той бе отказал неохотно, защото именно това искаше — да свири на пиано, *би искал* това, ако живееше друг, идеален живот. В картината на тогавашния му нерадостен живот, който той, петнадесетгодишен, делеше с озлобения си баща в безликия двустаен апартамент в района „Мелумслок“, пианото не се вписваше по никакъв начин.

Тук обаче, във вила „Скугли“, която сякаш бе винаги обляна от слънчевата светлина, той бе седнал на столчето пред пианото до фру Лидия и тя, обяснила му какво е гама, го бе помолила да я изсвири. „Имаш чудесни данни — бе казала тя, — и би трябвало да използваш тази възможност, поне да опиташ. Виж, съвсем не е трудно, трябва само да го искаш...“ Ароматът, който излъчваше тя, бе непривичен и толкова приятен. Дългите ѝ тънки пръсти сякаш прелитаха от клавиш на клавиш и само на един от тях имаше дебела халка от светъл, блестящ метал. („Бяло злато — бе му обяснил Клаус. — Това е венчална халка. Това злато е по-хубаво от обикновеното.“ Харесваше му да разказва нещо хубаво за майка си.) Звучите на пианото бяха придавали особен характер на живота в тази къща, който съвсем не приличаше на неговия. Музиката, лееща се от пианото, се бе превръщала в пролет, в слънчеви отблясъци, в облаци или в буря...

„Шопен — бе казала тя, спряла да свири, сякаш споменаваше името на стар приятел, отбиващ се често у тях. — Шопен е много подходящ за вас, младежите.“ А след това бе добавила: „Радвам се, че сте приятели с Клаус“. Бе стиснала ръката му, отпусната на табуретката между тях — той я бе отпуснал там, защото не знаеше къде да я дene. Седяха толкова близко, че пръстите му докосваха

финия плат на роклята ѝ. „Трябват му приятели, които имат други интереси, различни от неговите, защото толкова е завладян от музиката, че понякога дори се страхувам от това. Много ми се иска да расте като обикновено дете.“

Обикновено дете. Сякаш ученическите години бяха репетиция, мрачен изпитателен срок, който приятелят му Клаус трябваше да изтърпи и през който той да бъде нормален, за да прекрачи след това в светлото, лесно и изпълнено със звуци съществуване, до което Валман никога нямаше да има достъп.

В отговор бе само кимнал. Малко преди това, седнал в мазето, в стаята на Клаус, бе слушал как последният свири на цигулка. Бе развълнуван, почти потресен. Не само от музиката обаче. А от нещо, за което не можеше да ѝ каже.

А след това бяха чули стъпките на Клаус по стълбите. Фру Хамерсенг го бе потупала по ръката. „Помисли над предложението ми. Поговори с родителите си“ — бе казала красивата майка на Клаус, ставайки и усмихвайки се на сина си. Сякаш бе разтворила пред него вратата към един чуден свят и веднага я бе затворила: „Поговори с родителите си...“ Баща му, който от сутрин до късна вечер бе превозвал мебели, бе имал свои представи за тежките пиана и съвсем други мисли относно това как синът му трябваше да прекарва свободното си време. А собствената му майка ги бе зарязала толкова отдавна, че дори бе забравил да мисли за нея.

12

— Не може да бъде! Това ти ли си, Юнфин!?

Валман трепна толкова силно, че едва не изпусна кормилото на велосипеда. Заповедният глас бе сменен от силен смях. Той чу скърцането на гумени ботуши върху чакъла.

— Ти, разбира се, не ме помниш, но аз те помня оттогава, откакто като момче притичваше дотук почти всеки ден.

Не бе лесно да бъде позната жената, появила се на пътя пред него. Набита, около седемдесетгодишна, облечена като селянка — на главата — с кърпа, на краката — с ниски гумени ботуши, а на раменете — наметната с раздърпано палто. На гаснещата светлина на деня фигурата ѝ изглеждаше размазана. Той обаче си спомни този глас на пушачка и ласкателния, но в същото това време натрапчив тон. Това бе Герда Халинг, съседката, звъннала, за да съобщи за „подозрителните лица, навъртащи се около къщата на Хамерсенг“. Ето, че тя бе хванала едно от тези лица...

— О, здравейте! — отвърна смутено той. — Не исках да ви изплаша... (Щом ставаше дума за това, всъщност, тя го бе изплашила.) Трябваше просто да проверя едно-друго в къщата — прозвуча фалшиво, каквато всъщност бе и принудителната лъжа. Полицаяте не работеха по анцуг. Той се разстрои, но изглежда, че обяснението му я устройваше напълно.

— Е, вие, полицаите, сте по цяло денонощие на крак.

— Така е. Работим извънредно... — качи се на велосипеда си той. Добре би било, запазвайки безгрижен вид, да ѝ покаже, че го чака важна работа на друго място.

— Още ли не сте разгадали тази тайна?

— Каква тайна?

— Ами, че нещо не е точно така със смъртта им. Иначе нямаше да ти се налага да идваш тук вечерта, за да „провериш“ едно-друго, както сам се изрази. Нали е така?

Думите ѝ звучаха искрено и невинно, обаче старата лисица не се лъжеше лесно. Освен всичко останало тя бе права, защото, ако в случая не бяха изплували такива непредвидени подробности, то той отдавна щеше да бъде сметнат за разкрит.

— Смятаме, че смъртта им е семейна трагедия — опитваше се да говори безпристрастно той. — Разследването обаче трябва да се проведе. Две смърти в едно семейство, едновременно... — не можеше да повярва, че поддържа разговор за това произшествие. Трябваше да се пази и да не обсъжда разследвания случай със случайни минувачи.

— Така е. И двамата... — въздъхна тя. — Кой би могъл да си помисли, че животът им ще завърши така — гласът ѝ трепна и за миг в него се усети искрено съчувствие. — Тя боледува дълго, а той... Колко им се възхищавах — не може да се изрази с думи! Премина с нея през всичките мъки на болестта, а това бе, ох, колко трудно!

— Винаги е трудно да се живее с хронично болен човек — Валман навлизаше все по-навътре в разговора, който съвсем не искаше да поддържа. Засегнатата от нея тема обаче му бе до болка позната. Така и не се бе избавил от онова гнетящо го чувство и все още не бе имал възможността да разкаже за това. Две дълги години от болестта си Бет почти не бе излизала от вкъщи. И двамата бяха разбрали постепенно с какво щеше да свърши това. Той не бе готов да се сблъска лице в лице с такъв обрат на съдбата, защото не бе нито философски настроен, нито притежаваше мироглед, който да го утеши и освободи от ежедневната болка. Трудностите, практическите и моралните, разбиваха и унищожаваха останките от добротата и уважението, които бяха изпитвали винаги един към друг.

— Ох, колко трудно... — повтори Герда Халинг, въздъхвайки доволно, сякаш Валман бе отгатнал правилната реплика. — И характерът на нашата Лидия бе труден. Не искам да говоря нищо лошо за мъртвите...

На Валман му се стори, че забелязва сянка от усмивка на лицето ѝ.

— Добре ли я познавахте?

— Повече от четиридесет години съм им съседка. Да, тя бе доста взискателна. А в съответствие с това, че ѝ ставаше все по-зле, бе все повече и повече взискателна. А той ѝ угаждаше във всичко.

— Така е то — Валман изпита отново усещанията, които, както си бе мислил, бяха изчезнали отдавна. Навремето си се бе избавил с мъка от чувството на безпомощност, появило се по времето на боледуването на жена му, и от мъките на съвестта му, появили се, след като бе свършило всичко. Преди края му се бе налагало да се примирява с капризите, избухванията и оплакванията ѝ, а всичко това бе толкова непривично за предишния ѝ характер. Седейки в хола, той се бе преструвал, че не чува как му крещеше тя. Беше спал на дивана. Бе помолил — измолил — от приходящата медицинска сестра разрешение да я вземат в болницата. Дори не бе бил наблизо, когато тя, просната върху болничното легло, бе угаснала, набодена с канюли и тръбички, приличаща на лабораторен експеримент, безформена и безчувствена от морфина. Тогава бе отишъл на работа и се бе намирал в района на Копанг^[1] във връзка със серия ограбвания на летни вили. Бе отишъл доброволно на работа, защото му бе необходимо да излезе от вкъщи, да напусне града, да смени обстановката и да вдъхне свеж въздух. Не бе очаквал краят да настъпи така внезапно след безкрайните курсове на лечение, надеждите и неоправданите очаквания. А след това бе дошло разкаянието. И пустотата. Хубавите спомени бяха изчезнали. Всичко това бе по-тежко, отколкото самата мъка.

— Така е. С Лидия бяхме в добри отношения — върна го към настоящето фру Халинг, на което той дори се зарадва. — Понякога ѝ помагах по малко, изпълнявах нейни поръчки, когато Георг не можеше. Не всичко можеше да се повери на социалната работничка, въпреки че лека-полека цялата работа премина към нея.

— Значи при тях са идвали социални работници?

— Струва ми се, че както се казва сега, имаха това право, но всичките тези служители идваха и си отиваха, когато си искаха. Самият Георг вършеше много от нещата. Не разбирам как издържаше. Той бе толкова фин. Забележителен човек. Някои от жените тук дори му бяха хвърлили око... — изсмя се кокетливо тя, сякаш намеквайки, че една добре позната съседка е направила точно това. Неприкритото ѝ кокетство изведнъж предизвика странно чувство в него — изведнъж си спомни пролетната романтика на Боровата планина и вечерните разходки там с младите приятелки. Тогава бе доста лесно да стоят,

притиснали се един към другото, да се държат за ръце и, може би, да се прегръщат неловко, слушайки диханието на гората.

— А как се отнасяха децата към болестта на майка си?

Валман не слизаше от велосипеда. Кракът му бе върху педала, сякаш във всяка една минута бе готов да потегли и да се отдалечи оттук, по-далече от тази жена с нейните клюки. Той обаче продължаваше да стои на място. Още повече че ѝ подхвърли примамка, в която тя веднага се вкопчи.

— Ох, тези деца — лицето ѝ стана строго, — не бих казала, че облекчавах живота на родителите си...

— Сега се опитваме да се свържем с тях.

— Мога само да ви пожелаая успех! Откакто заминаха, рядко можеше човек да ги види в родния им дом.

— Не знаете ли къде са в момента? — за да запази самоуважението си, Валман реши да смята този разговор за неофициален разпит, за събиране на сведения във връзка със самоубийството и нещастния случай във вила „Скугли“. Въпреки че нямаше никакви основания или права за провеждането на подобен разпит. И осъзнаваше цялата неловкост на ситуацията.

— Тази, как беше, Ханне, бе според мен съвсем странна. Още когато бе съвсем малка, ѝ харесваше повече не да играе с приятели, а да броди тук, из Боровата планина и да разговаря с дърветата. Знам, че замина за Дания и е заживяла там в някаква община с някакво хипи. Мисля, че там се е пристрастила към наркотиците — Герда Халинг махна с ръка така, сякаш отсичайки главата на кокошка. — Съдбата на Ханне бе предрешена. Младият ѝ живот приключи, във всеки случай си спомням, че Георг го прие много тежко — гласът ѝ се смекчи, — и дори я търси в Копенхаген, но, разбира се, без резултат — спря се тя и го изгледа, сякаш очаквайки други новини. Такива обаче нямаше, поради което тя продължи: — Той също бе затворен, нали така? Твоят приятел Клаус. Не ми е на мене работата обаче да приказвам...

— Отдавна не си общуваме — свивайки рамене, Валман сякаш ѝ даде знак да разкаже и за това.

— За него съществуваше само музиката. Можеше далече да стигне. Изведнъж обаче я заряза. Бе малко слабоволев, нали? Мамино синче.

— Не точно слабоволев... — спомни си как Клаус бе стоял на училищната сцена с цигулка в ръце и бе свирил нещо в чест на някакъв празник или на други мероприятия, и как мелодията изпълваше помещението, в което седяха измъчени ученици. В онези мигове цялото внимание и възхищението бяха само за него. А след това му се бе налагало да плаща за тези мигове.

— Според мене Клаус е също някъде в чужбина — продължи безстрастно фру Халинг. — Във всеки случай знам, че откакто замина, не са чували за него. Това много измъчваше Лидия. Всеки от тях имаше сякаш любимо дете. На добрината не се отплаща с добрина, това само ще ти кажа... — изражението на лицето ѝ и гласът ѝ внезапно се промениха и станаха дружелюбни, почти угоднически. — Да, малцина останаха в родния град като тебе, Юнфин — говореше с него като с момче, а никога не бяха били близки познати. Той усети неприязън, но в същото това време бе трудно да избегне тази фамилиарност.

— В Хамар не се живее зле.

След смъртта на Бет бе подавал много пъти молба, за преместването му в друг регион, но през последната година безпокойството му бе поутихнало. Приблизително преди година се бе запознал и с Анита. Или пък Анита — с него, така и не си бяха изяснили кой е бил първи.

— Когато те видях сега, аз те сметнах за един от онези хора... — върна се към настоящето Герда Халинг и сега го гледаше заговорнически, сякаш той знаеше за какво става дума.

— По телефона споменахте за някакви тайнствени лица.

— Така е. А след случилото се, започваш да се замисляш...

— За какво да се замисляш?

— Например, за една кола, която идваше доста често. Мислех си, че с нея идва жената от социалния патронаж, но тя стоеше там през цялото време.

— Една и съща кола ли?

— Не. Сменяха я. Сега така е прието — други хора, други времена... Постоянно обаче се появяваше една кола.

— Колко пъти сте я видели?

Герда Халинг се замисли.

— По принцип, не много често...

— Повече от три пъти ли?

— Около толкова. Може би, четири-пет пъти.

— А за какъв период от време?

Трябваше ѝ отново да си помисли. Изглежда, че ѝ харесваше това, че има важни сведения. Че е необходима.

— Хм... През последната половин година, някъде там. Още преди Коледа... Миналата есен... Да, предимно, миналата есен.

— А каква бе тази кола?

— Не разбирам от коли. Тази обаче бе с бял цвят и доста стара. Знаеш ли, такава една малко ръждясала. Почти обикновена. Да, това би трябвало да са социалните работници — приключи рязко тя. — Идват ту сутрин, ту вечер, сменят се. Никога и при никакви условия не бих се съгласила на такава помощ! Така е обаче на практика — общината пести пари, а ние, старците, страдаме.

— Биха могли да са някои други. Познати. Приятели?...

— Никой друг не идваше тук. Никой не идваше при тях. Разболяваш се и хората те отбягват — кимаше тя, сякаш изричаше истина пред последна инстанция. Във всеки случай тази истина припомни на Валман лошото. Осъзнаваше, че трябва да приключи колкото се може по-бързо този нелеп разговор и да се махне оттук, подалече от неловката ситуация и от тази жена. Осъзнаваше, че нищо от казаното от нея нямаше да даде някаква следа. Възможно бе тя чисто и просто да си измисляше всичко, за да поддържа разговора. Повдигнал велосипеда, той завъртя веднъж-дваж предното колело, сякаш за да покаже, че и велосипедът няма търпение да се махне оттук.

— Няма от какво да се оплаквам — продължаваше тя, сякаш не забелязвайки нетърпението му. — Здрава съм. Скоро ще се навършат петнадесет години, откакто мъжът ми... — въздъхна веднъж-два пъти тя и Валман замръзна при мисълта, че тя се готви да се разплаче направо тук, по средата на пътя. Тя обаче надви себе си и продължи с предишния си тон: — Децата ми казват, че трябва да продам къщата и да си купя апартамент в града, но аз се колебая. В града дори познати не са ми останали. Тук, на Боровата планина, ми харесва. Винаги ми е харесвало. Гората разговаря по свой си начин с мене. Ох, аз също ставам странна... — усмихвайки се, тя поклати глава. — Понякога се чудя на хората, които тичат, за да прегръщат дърветата... Да, преди тук бе по-хубаво, когато вие с приятелите си играехте тук на каубои и

индианци. Спомням си как по склоновете цъфтяха съсънки, а след това се появяваха много добри гъби — сега я преизпълваха красивите спомени, както малко преди това — злорадството и ехидността. — Винаги си бил добро момче, Юнфин. Никога в нищо не си се забърквал. Със сигурност ще срещнеш добро момиче...

На ъгъла на улица „Борова“ велосипедът му се подхлъзна и той едва не падна. Там, където бе сенчесто, асфалтът вече се бе покрил с тънка ледена коричка. Би трябвало да си спомни това. И въобще не трябваше да идва тук. И във всеки случай не трябваше да си чеше езика със старата клюкарка за разследването на случая, като се имаше предвид, че още не бе чел доклада за тялото, намерено в гората край Танген. Натискаше педалите, стараейки да се отдалечи, колкото се може повече от Боровата планина и от гората с пътечките, водещи към коварните храсталаци на спомените му.

[1] Копанг — град в Норвегия. — Б.пр. ↑

На следващия ден му предстоеше да води съвещанието във връзка с останките, намерени в гората.

Чувстваше се по-зле подготвен, отколкото обикновено, но не се вълнуваше особено от това. В доклада, който бе прегледал тайно направо там, присъстваше само най-очевидната информация — подготовката на резултатите от аутопсията щяло да отнеме достатъчно дълго време, но по наличните вече данни умрелият бил възрастен мъж от европейден тип (останки от кожата, космите), относително висок, и не било възможно да се определи самоличността му по запазилите се части от дрехите му. Към настоящия момент не било установено и времето на смъртта, но можело да се предположи, че тялото било лежало там най-малко шест месеца, че и повече. След установяването на причината за смъртта му щяла да бъде разгледана и вероятността пострадалият да е бил убит на друго място, след което тялото му да е било пренесено там, където било открито после.

Валман се спря на абзаца за „запазилите се части от дрехите му“. Написаното там съвпаднаше с неговата (и на полицай Фейринг) гледна точка за това, че това са останки не на просто разхождащ се човек, защото запазилите се парцали не приличали на дрехи за разходка. Сако със старомодна кройка, евтин потник, панталон от изкуствен плат — имало нещо странно, защото нито върху покойника, нито наблизо били намерени обувки. Това потвърждаваше версията, че тялото е докарано край Танген. Следователно, установяването на самоличността на покойника щеше да прилича на търсенето на прословутата игла в копа сено.

— Вече се свързахме с Управлението на криминалната полиция — побърза да каже Валман, забелязвайки как Йертруд Моене се вкопчва в подлакътниците, а тя винаги правеше така, преди да заговори. — Те ще проверят сведенията за известни криминални лица, изчезнали от поглед през последната година. Възможно е да попаднем така на следа.

— Всичко това е много хубаво — прекъсна го Моене и за миг замълча заплашително. — Да се надяваме това да даде поне някакви резултати. Не трябва обаче да се отпускате. Не видях в доклада нищо за къщата.

— За къщата ли? — не разбра веднага Валман за какво говореше тя.

— На някои от снимките се вижда ниска дървена къща на заден план — в гласа на Моене прозвучаха недоволни нотки, каквито се появяваха, когато предложенията ѝ не се приемаха на мига.

— Старата хижа в края на пътя, при която бяха спрени колите ли? — по лицето ѝ се виждаше, че ставаше дума точно за нея. Той също така разбра, че това ще бъде оценено като недоглеждане от негова страна. Опита се да си намери оправдание. — Тя обаче е необитаема. В трагично състояние...

— Във всеки случай — Моене разбра, че е готов да отстъпи, и продължи, — ако се отчете известното ни за умрелия от резултатите от предварителната експертиза, той едва ли е бил особено взискателен по отношение на жилището си. Нали не е било никак трудно да я огледате... вилата, нали сте имали хора там?

Фейринг се намеси:

— Там бяхме само четирима, шефке. И имахме достатъчно работа с тялото, разпръснато на доста голяма територия.

— Петима.

— Какво?

— Били сте петима — упорито стисна устни Моене.

— Не, моля за извинение, но бяхме четирима.

— Трябваше да сте петима — вие самият, Валман и трима криминалисти.

Всички схванаха еднозначно и правилно тишината, възцарила се за миг в тясната и претрупана с мебели „дежурна“, а именно, че Юнфин Валман, отговарящият за разследването на случая за трупа, намерен на три километра на север от Танген, е посетил местопроизшествието само за минута-две.

Той разбра, че трябва незабавно да поправи ситуацията или поне да се опита.

— Ако наистина това е толкова важно, Моене, аз бих могъл да отида там — бе като подсъдим, който не иска да признае вината си. Та

нали това бе безсмислен, идиотски случай, „висящ случай“, към който не можеше да се подходи отникъде. Забележките на Моене обаче му оказваха именно такова въздействие, защото критиката ѝ не бе конструктивна, а нападките ѝ се отнасяха до методите му на работа, до принципите му и въобще до отношението му към задълженията на полицаи. — Още сега ще отида. Ако намеря нещо, то ще ви докладвам веднага, става ли?

— По-добре късно, отколкото никога, Валман — усмихна се със своята обичайна кисело-сладка усмивка на победителка Моене. Дори и бръчките около очите и устата ѝ излъчваха триумф.

— Напълно е възможно там да има нещо интересно — промърмори Валман, ставайки.

Ако не се смяташе позора, с който Моене го бе покрила пред очите на целия отдел, Валман нямаше нищо против да попътува на юг от Стангеланд. Трябваше му да се поразтъпче. Трябваше да смени обстановката. А най-вече му се искаше да се съсредоточи върху нещо, което да го отвлече от мислите за трагедията във вила „Скугли“. Бе се опитал да се отнесе хладнокръвно към всичките противоречиви подробности от живота на семейство Хамерсенг, но това се бе оказало трудно. Тези подробности, неподдаващи се на полицейското разследване, го примамаваха и викаха след себе си. Той се съпротивляваше. Успокояваше се, че не той ще разгадава загадката около смъртта на съпрузите Хамерсенг. Отишъл там вчера вечерта обаче (което бе отстъпление от правилата и, честно казано, доста дилетантско), той се бе забъркал и в тази работа. Бе огледал къщата, бе разпитвал свидетел... Анита работеше в групата на Трулсен и това усложняваше всичко. Само неговите импровизации липсваха. И в сравнение с гафа му — тайното посещение на местопрестъпление, което не разследваше той — всичките му неприятности с Моене и недоволството ѝ от разследването на случая за „горския труп“ щяха да му се сторят цвете... Хм, такива цветя, каквито цъфтяха през пролетта в гората край Танген... Хм... Не бе успял още да се качи в колата, когато настроението му рязко започна да се подобрява.

Бе все още студено, но ясно. Селището Стангебюгд бе облято в светлина, а сияещото небе се бе разпростряло от полето до морето. Опитваше се да попие в себе си тази картина, да я запечата в паметта си, преди да навлезе в гъстата гора далече на юг.

Дървената къщичка стоеше в покрайнините на изоставеното поле. Изоставена и порутена, тя сякаш плачеше за илюстрация в книжка за селския живот. Сивото плевниче и външната тоалетна щяха, сякаш, аха-аха, и да се разпаднат. Покривът бе пропаднал на места, но под основите на къщата лежаха четири големи камъка и подът изглеждаше цял. Изпод дъските му стърчаха остри колове за сушене на сено и ръждясали градински инструменти.

Не знаейки с какво да започне, Валман спря нерешително. Не трябваше да полага кой знае какви усилия, за да си изясни чия е къщата. Разбира се, че на онзи, който бе владял цялата земя в окръга, тоест на най-едрия земевладелец в региона. Когато се бяха свързали с управителя на ферма „Брагенес“, за да му съобщят за намереното тяло и започналото разследване, той им бе казал, че собственикът се намирал в момента в чужбина. Поради тази причина Валман нямаше ключ за къщата и реши първо да огледа плевнята — и по-точно — тоалетната, защото, ако някой бе живял там, то квартирантите биха оставили най-напред „визитната си картичка“ именно в това достатъчно място.

Рулото тоалетна хартия на пирона бе относително чисто, а по краищата му бяха изрисувани малки червени сърчица. Вътре, върху дървената седалка, имаше два броя от „Гледай и слушай“, като тези вездесъщи вестници бяха с дати от август и септември миналата година. С голяма доза отвращение той вдигна капака и надникна в тоалетната дупка. При разкопките на древни градища, изследванията на руини на манастири и други археологически находища тоалетните бяха винаги истински съкровищници за археолозите. Нещата се запазваха добре в лайната. Лайното не потъваше — нито в тоалетната, нито в живота.

Той видя долу, в ямата, само купчина изпражнения и някакъв бял продълговат триъгълник, малко по-плътено парче хартия. Дамска превръзка.

Върнал се на полянката, той се опита да убеди сам себе си, че това не означаваше все още нищо. Просто из гората се бе разхождала жена и се бе възползвала да си свърши работата под покрив, а не да кляка зад храста. Всичко заедно обаче — миналогодишните вестници, рулото тоалетна хартия с червени сърчица — навеждаше на мисъл, която се натрапваше от само себе си. Професионалните му инстинкти

бяха подтикнати от обикновеното любопитство — трябваше да влезе в къщата. Изглежда, че някой бе живял в нея.

Всичките работници от фермата на Брагенес бяха на полето. Студеното слънце изсушаваше бързо земята, така че през следващите седмици земеделците от Станге трябваше да махат камъните, да брануват и да сеят. Огромни територии чакаха обработка. Навсякъде, докъдето поглед стигаше, се виждаха облаци прах над селскостопанските машини.

Валман седя в колата си почти до един часа през деня, а след това много му се допи кафе. Вече се готвеше да зареже всичко, да запали колата и върнал се в Хамар, да изтича до полицейската столова, когато на ливадата излезе трактор. Тракторът спря, а от кабината му изскочи жена в работно облекло. С бързи крачки тя се отправи към него, сякаш го бе очаквала. Той излезе от колата си и се приближи до нея, за да ѝ се представи.

— Така, така, пак полиция — студено резюмира тя. В гласа ѝ не звучаха нито дружелюбие, нито любезност, а по-скоро тя искаше да покаже, че няма време да се занимава с глупости. Казвала се Гудрун Бауге и била жена на управителя на фермата Бярне Бауге. Била се отбила вкъщи, за да приготви нещо за хапване. Ако искал, можел да пийне кафе с нея.

Валман не отказа.

Къщата на управителя на ферма „Брагенес“ можеше да се нарече богаташка — просторна кухня; дълга, дървена, бяла маса; столове с високи облегалки и с везани възглавнички на седалките. От вида на древната и до блясък изтъркана пейка под прозореца със сигурност биха потекли слюнките на някой антиквар. Предишната стаичка за прислугата бе преобразувана в кабинет. Валман успя да види през откренатата врата рафтовете със счетоводни папки и сейфът в ъгъла, а върху бюрото — компютър, по-нов от неговия. Почти бе започнал да се надява на глътка истинско кафе от старомодно селско джезве, но фру Бауге изсипа смляното кафе в обикновена кафеварка. Тя се зае да вади храна от хладилника (и къде, интересно, се бяха дянали килерите в норвежките селски къщи?), а той ѝ обясни защо е дошъл.

Не, тя не знаела да е живял някой в хижата, поне през последната година. Това въобще не влизало в задълженията ѝ. Ако хижата, която по принцип била част от малко земеделско стопанство, била давана под наем, то с това се занимавал самият собственик — Солум. А той от половин година живеел във Флорида, където си бил купил къща, след като овдоял.

— А ключовете? — поинтересува се Валман.

— Представа си нямам за никакви ключове. Трябва да се пита Бярне, когато си дойде — прозвуча равнодушният ѝ отговор. Изглежда, че приготвянето на храната бе по-важно.

Чула, че мъжът ѝ влиза в пруста, тя му извика, без да му даде време да си събуе ботушите и да влезе в кухнята:

— Тук е дошъл полицай и пита дали някой е живял в хижата. Чувал ли си нещо за това?

Влезият мъж кимна по-дружелюбно от жената. На ръст не бе по-висок от нея, но в раменете бе по-широк, а в кръста — по-слаб. Дланта му бе широка като лопата и също толкова тежка.

— Случва се Солум да я даде под наем на някого — обясни той, — но не ни замесва в това. През последните години това бяха предимно чужденци — немци и холандци, които се вряха в гората, за да послушат тишината. Да си слушат, колкото искат, бих казал! Веднъж-два пъти ни се е налагало да чистим след някои от тях, защото тези граждани са големи свине.

— Не забравяй и поляците — чу се от кухненския плот, където върху поднос се нареждаха пшеничен хляб, месни изрезки, кашкавал, конфитюр, хайвер, масло и сардини. — Кафето ще е готово скоро...

— Така е. През сезона на ягодите там понякога живееха и поляци, но предишната година ги нямаше... — Бярне Бауге потърка челото си и свали шапката си.

— И слава Богу — изказа се жена му. Ръцете ѝ се движеха толкова бързо, че изглеждаше, че трапезата се сервира от само себе си. Докато мъжът ѝ си миеше ръцете на кухненската мивка, под носа на Валман се появи чашка с кафе. След това пред него се появи чиния, нож и вилица. Кафето не се различаваше много от онова, което сервираха в полицейската столова. Очевидно бе, че и сандвичите ще са със същия вкус.

— А ключ има ли?... — опита се да се върне към предишната тема на разговора той, но съпрузите Бауге бяха твърде заети с яденето и не можеха да му отговорят, поради това на Валман му оставаше само да дъвче сандвич с масло и салам.

Разбира се, че имало ключ, но управителят не можеше никак да го намери сред другите ключове в шкафчето, намиращо се в малкия кабинет, където се пазеха ключовете от всичките помещения във фермата.

— Странно, ключът би трябвало да е тук — каза само той, — но може собственикът да го е взел миналата есен, преди да замине, и да не го е върнал — Бауге посочи с глава голямата господарска къща, сияеща на слънцето с бялата си боя.

— А кога ще се върне?

— Обикновено си идва през май. Оплаква се от климата и ревматизма си, но аз си мисля, че си е намерил жена, с която му е трудно да се разделя. Овдовя едва преди четири години, поради това, изглежда, си мисли, че е още раничко да се появява вкъщи с американка.

Управителят бе прав, въпреки че не го знаеше.

— Тогава сме принудени да разбием вратата. Не можем да отлагаме разследването за неопределено време — усети, че гори от нетърпение Валман. Съпрузите Бауге бързаха да се върнат на полето и го чакаха да си тръгне. Въпросите му не ги интересуваха кой знае колко, както и това, че на територията на фермата бе намерен мъжки труп. Очевидно го смятаха за заблудил се гражданин, който бе навлязъл твърде навътре в гората, където за него би било по-добре да не се завира.

— Няма проблеми — отговори Бярне Бауге. — Заемете се тогава сам с това. Ето ви отвертка — издърпа кухненското чекмедже той. — Ето я. Там, в къщата, има панти. Като свършите, просто оставете отвертката върху печката.

Изглежда, че за Бярне Бауге свалянето на врата от пантите бе просто детска игра.

Разделиха се на ливадата. Наблизо стояха двата високопланински трактори (всеки на стойност един милион), които, въпреки слоя прах и кал, блестяха с боята си и в сравнение с които неговото почти деветгодишно „Мондео“ изглеждаше истинска руина. И тогава Валман

забеляза, че Гудрун Бауге е бременна. През цялото кратко време, което бе прекарал у тях, бременността ѝ бе прикривана от широката мъжка риза и бързите ѝ чевръсти движения. Той пресметна приблизително кога трябваше да роди и дали не е опасно в това положение да кара трактор. Не бе успял обаче да го обмисли до края, когато двигателите изреваха и съпрузите Бауге излязоха на фермерския път, махвайки му бързо на прощаване.

„Няма нищо страшно — успокой сам себе си той, — ако деветият ѝ месец е по време на жътвата, тя и тогава ще се качи на трактора. А ако има дете, ще постави люлката му под седалката.“ Отбеляза си, че това доказателство за жизнената сила на майчинството едва не го накара да се отнесе към работата си като към пълна глупост. Съвременните селски жители продължаваха, както и в древните времена, да се отнасят към раждането и смъртта, както към смяната на сезоните, като към естествен ход на нещата.

Три болта горе и три долу — и вратата вече можеше да бъде свалена от пантите. Вътре, въпреки светлия ден, бе тъмничко. До прозореца имаше маса, над която висеше парафинова лампа. От импровизирани свещници тук-там стърчаха свещи. Над подобие то на кухненски плот висеше на пирон газов фенер.

Хижата бе празна.

Нито дреха на кукичка, нито люспа от сапун до легена за миене, нито начената кутия с книжни салфетки в кухненското шкафче. Върху двата кревата в стаичката имаше по едно вълнено одеяло направо върху голите матраци. Нямаше дори книжка с меки корици на нощното шкафче. Нито пък забравен чорап.

Пусто.

Дори *твърде* пусто, помисли си Валман. Всичко бе взето от хижата. Огледа се за кой ли път и впечатлението му, че къщата е напусната набързо, се затвърди. Ако тук наистина бяха живели чистници, решили да разтребят напълно след себе си, то нямаше да оставят одеялата в такъв безпорядък, че да висят на практика до пода. Ако бяха идвали съпрузите Бауге — и двамата или единият от тях — то те щяха да изнесат боклука, да подредят столовете около масата, да изчистят печката от пепелта и щяха да сложат там нови цепеници (а и защо им бе да го крият?). Пред печката се търкаляха две неизползвани цепеници и това изглеждаше доста небрежно, сякаш онзи, който бе разтребвал тук, специално ги бе отбягвал. А свещите не бяха разположени в редица на рафта, на перваза на прозореца или на масата. Не, те се виждаха из цялата стая — една — върху края на мертека, друга — върху кухненския плот, още две — върху подлакътника на изтърбушения фотьойл до печката и дори на пода до вратата стърчеше изгоряла свещ от поставка за яйца. Сякаш на онзи, който се бе намирал тук, му се бе приискало да няма неосветени ъгълчета в стаята. Изведнъж му се бе приискало. Поради това всичко тук изглеждаше направено внезапно. Тук някой се бе борил за живота

си, помисли си Валман. В тъмнината. Някой е искал да унищожи следите от присъствието си и е бързал много. Трябвало е непременно да свърши преди падането на нощта...

Ако в сипея на сто метра от хижата не бяха открили труп, то той нямаше да драматизира излишно.

Трупът по никакъв начин не бе свързан с хижата и нейния обитател или обитатели. Връзката бе твърде далечна, съвсем не в духа на Валман. Той се бе научил да се вслушва в предчувствията, но всичко си имаше граници...

Да, внезапно заключи той, хижата трябваше да се огледа.

Нямаше какво повече да прави вътре, затова излезе навън, за да звънне. Сега, когато бе решил, вътре не трябваше да се пипа нищо. Звънна в отдела, остави кратко съобщение на телефонния секретар на Моене, извика своите момчета и помоли да изпратят криминалисти. Думите му не предизвикаха ентузиазъм в другия край на връзката, но оттам обещаха да дойдат. Самият той, замислил се дълбоко, реши да се поразходи около къщата. С облекчение усети, че може най-сетне да потисне тягостните мисли за смъртта на Хамерсенг и да се съсредоточи върху нещо друго. Опита се да развие заключенията си и да се върне към тоалетната, където следите бяха явно повече, отколкото в хижата, защото дамската превръзка, тоалетната хартия със сърчица и жълтата преса — всичко това сочеше определено присъствието на жена. На една или на няколко. А може би просто група момичета бе излязла от града през почивните дни, след което не бе имала кой знае колко време за разтребване? Едва ли. Не биха взели вестници със себе си. Или два броя списания. Той благодари мислено на тоалетната — този ненадминат източник на сведения и следи. На тоалетната и на кофата за боклук.

Ама, разбира се!

Отправи се зад плевника, където високата трева и копривата лежах оплетени по земята. Прекрачи ги и се приближи до белите чували — обезцветили се пакети от мляко, пластмасови флакони от течности за миене на съдове, шампоани и душ гелове. Две найлонови

торби от супермаркети „Киви“. Изгаряше от нетърпение — така му се искаше да развърже някой от тях и до се порови в съдържанието му, но се сдържа. Без да отваря чувалите, той зърна срока на годност върху едно от пликчетата за мляко: 07... Следваше или „о“, или нула. Криминалистите щяха да разберат. Пъхнал ръце в джобовете си, той напипа в единия от тях отвертката на Бярне Бауге, която бе обещал да остави на печката. Върнал се в хижата, влезе вътре, като се стараеше да стъпва върху следите си, защото всичко наоколо бе вече задача за криминалистите. Въпреки това успя да преобърне свещта, стояща на пода до вратата. Навел се, за да я вдигне, той забеляза, че остатъкът от свещта е изпаднал от поставката за яйца и че хартиятката, в която свещта бе увита, е паднала на пода. Хартиятката сякаш му беше позната, тоест не самото листче, а как изглеждаше — някъде бе виждал цифри, изписани по този начин. Това бе касова бележка от „Киви“. Докато живееше сам, Валман често бе купувал продукти от „Киви“ по пътя от работа за вкъщи. Вдигайки касовата бележка, Валман видя, че е с дата 10/12, тоест от миналата есен, преди около шест месеца. Хартиени салфетки, ябълки „Грийн Смит“^[1], топено сирене, нарязан хляб, рибни пръчици, пица „Грандиоса“, миещ препарат, бисквити, обезмаслено мляко, нес кафе, яйца, шоколад „Клевер“, шоколадова зърнена закуска, десертче „Марс“... Стиснал в ръка малкото парче хартия, Валман зачете списъка от съвсем обичайни продукти, сякаш се опитваше да разшифрова тайнствено послание. Стигнал до края, той трепна. Долу черно на бяло бе отпечатано: „Благодарим за покупката, заповядайте пак! С уважение: Киви на шосето“.

В Хамар и околностите му имаше няколко супермаркета „Киви“ и „Киви на шосето“ бе един от тях. Самият той никога не бе влизал в този магазин. Местоположението му обаче му бе добре известно — намираще се само на триста метра от вила „Скугли“.

[1] Грийн Смит — сорт ябълки. — Б.пр. ↑

— Трябва веднага да ми разкажеш всичко, което знаеш за това семейство.

Анита се бе прибрала преди него, поради което ѝ предстоеше да направи вечерята, което въобще не я радваше. Той го разбра по тона ѝ и ѝ предложи да ѝ помогне с измиването на салатата. Откакто се бе преместила при него, той бе започнал да яде много салата. Бе решил, че няма нищо страшно в това, и скоро бе забелязал, че панталоните му започнаха да се закопчават по-добре на кръста му. Днес за вечеря имаха салата с пиле и прясно изпечен бял хляб. По принцип белият хляб бе забранен у тях. Както и пилето на грил („в него има твърде много сол и подправки“). Това означаваше, че докато беше пазарувала, Анита се бе вълнувала. Затова пък не се бе стигнало до майонезата, помисли си с облекчение той.

— Какво още да ти разкажа? — накъсал старателно листата на салатата, той ги сложи в гевгира (французинът по-скоро ще заколи собствената си баба, отколкото да се докосне с нож до салатата, както казваше тя).

— Въобще нищо не си ми разказал... — разнесе се в отговор. Тя гледаше не него, а пилето, което държеше с една ръка, а с другата обрязваше месото от него.

— Това бе преди почти тридесет години, Анита.

— Най-важните събития са се случили именно тогава — продължаваше да обработва пилето тя. — Преровихме цели планини от бележници, училищни фотографии, атестати, семейни албуми, снимки от първото причастие и сувенири. Там има цял шкаф, натъпкан с изрезки от вестници, в които се споменава за Хамерсенг — за децата или родителите, за всичките наведнъж или за някого поотделно! Спортни мероприятия; самодеен театър; изяви; всичко, което ти хрумне; като се започне от седемдесетте и са завърши с началото на осемдесетте. Прилича на подробно, ежемесечно описание на живота на някакво звездно семейство. И всичко това се е случило

приблизително преди двадесет и пет години. А след това всичко прекъсва!

— И с това си убила целия си ден?

— Позна! — изля бързо подправката за салатата в голяма купа тя. — Изглежда, че дори на Снупи му омръзна най-накрая.

— Чуй ме, има ли чесън в нея?

— Никой не е умрял от мъничко чесън!

С това споровете за чесъна бяха приключени за деня. Разбира се, тя бе права, че чесънът е много вкусно и полезно за здравето растение и отказването от него бе старомодно, само че вкусът му оставаше в гърлото му дълго, след като чесънът вече бе попаднал в стомаха му.

— Ами това може лесно да се обясни.

— И как?... — бе готова да започне война тя. Откъсна останките от пилешко месо от костите като диво животно, взе гевгира и изсипа съдържанието му в купата за салатата, а след това хвърли и месото там.

— Например с това, че децата са пораснали и са заминали. А това може да сложи край на много неща — чувстваше се така, сякаш бе произнесъл реплика от евтина пиеса. Разбираше за какво говореше тя. Разбираше, но не можеше да говори за това. Не можеше дори да мисли какво можеше да означава всичко това.

— Да, прилича на истината... — изглежда, че това не я убеди кой знае колко. — Децата им наистина са заминали, това е сигурно. Дори и следа не е останала от тях.

— Разбирам, че това е странно.

— Защо обаче? Нали такива сплотени семейства — бих казала дори „отбори“ — не се разпадат?

— Говори ли с Кронберг?

— А *ти* говори ли с него?

— Вчера. Съвсем случайно. Изяснил е, че дъщерята е заминала за Дания, че там е учила в училище на хипита, след това се е омъжила за чужденец и веднага се е развела. И повече нищо. Синът работил в нефтодобивния сектор в чужбина. Следите му се губят във Венецуела преди почти двадесет години.

— *Не ти е безразлично, нали?*

— Всички се опитват да поговорят за това с мене. Всички предполагат, че не ми е безразлично, защото съм ги познавал и три години съм учил със сина им.

— Няма да се отървеш, дори и да наричаш старото си приятелче Клаус „сина им“.

— Добре, добре. Едно време бяхме приятели.

— И какъв бе той?

— Не лош, но малко особен.

— Какво означава „особен“, а, Юнфин?

— Бе някак си отнесен. Учеше се добре, но въобще не го интересуваше това. Главата му бе пълна с музика. Още тогава бе превъзходен цигулар. И като всички подрастващи се опитваше всякак си да култивира в себе си мъжественост, но това не му се удаваше много добре, поради което баща му малко го притискаше. Спомням си, че Георг обичаше да се изказва за негова сметка, но не знам как го е възприемал Клаус, защото тогава вече не общувахме.

— А защо престанахте да общувате?

Той изтри ръцете си с пешкира и не знаейки с какво да се заеме още, започна да реже белия хляб.

— Хм... защото се случва така? Възможно е да ми е омръзнал малко. Вървеше като опашка след мене, започна да ми изглежда твърде досаден. А след това престана, сякаш бе стигнал твърде далече.

— А след това?

Налагаше му се да продължи да разказва, като трябваше също да говори за нещо, неотнасящо се към случая.

— Аз се занимавах успешно със спорт и момчетата оценяваха това. Той не бе спортист и се възползваше от славата ми. Това бе ясно на всички и не го долюбваха. Сега е тъжно да си го спомням, но когато си на седемнадесет, не се замисляш за това.

— Когато си на четиридесет и три, се замисляш още по-малко за това.

— За какво говориш?

— Откакто ходи до вилата, Юнфин, не си на себе си. Не мога да твърдя, че те познавам като петте си пръста, но преди не съм те виждала такъв. Ако ти е трудно да говориш за това, то аз няма да те притискам, но те моля просто да обмислиш всичко. Може пък да си спомниш нещо, някаква следа, която да ни помогне да разкрием тази тайна, която изплува чак сега, след толкова много години.

— Искаш да кажеш не тайна, а лъжа.

— Добре, лъжа да бъде... — виждайки, че той не иска да каже повече нищо, тя го попита: — Не искаш ли да говориш за това?

Той поклати глава. Не му бе комфортно. Искаше да е честен с нея, без да крие нищо. Трябваше да ѝ обясни и това би могло да ѝ помогне в работата. Не искаше да ѝ причинява обаче страдания заради събития с дългогодишна давност, които, както му се струваше, той вече бе забравил и изхвърлил от паметта си.

— Имам предвид лъжата за щастливото семейство — отговори накрая той. — Ти обаче и сама си се досетила за нея. Ако трябва да сме честни, Георг Хамерсенг бе авторитарен тип, подчиняващ на себе си всички наоколо, и в края на краищата роднините му се отказаха от него — Валман изведнъж си спомни много ясно училищния двор с тъмните петна по асфалта, двете лавки, препълнените кофи за боклук и редицата от подпреди до оградата велосипеди. И колата на Георг Хамерсенг, мерцедес без нито едно петънце върху тъмната боя, паркирана точно срещу входа, където паркирането бе абсолютно забранено. Три пъти седмично той пристигаше там, изчакваше Клаус и го откарваше на тренировка. Бягане, лека атлетика, тенис. Клаус трябваше да преуспее във всичко, въпреки че бе очевидно, че спортът не е неговото призвание. — А жена му бе толкова нежна и живееше само с изкуството... — В собствения си прекрасен свят, помисли си той, и в този свят, мислеше той, милата мама Клаус успяваше да ти се усмихва така, сякаш в момента именно ти си най-желаният ѝ гост. Можеше да те слуша така, сякаш особено ценеше казаното от тебе, и умееше да превръща звуците на пианото в пролет. („Хареса ли ти, Юнфин? Това е Шопен. Музиката му се състои от чувства, а не от ноти...“ И ръката му усещаше тънката прохладна тъкан на роклята ѝ.) Клаус бе отраснал между тези двамата. Този материал би стигнал за половин дузина булевардни семейни романи.

— Значи, според тебе, няма нищо странно в това, че децата са напуснали дома си и са изчезнали?

— По-правилно е да се зададе въпросът защо съпругата също не е избягала? — и веднага си помисли, че е стигнал твърде далече. Произнасяйки тези думи, той сякаш оскърби нещо в съзнанието си. Освен това се и разстрои, че се държеше глупаво, нелогично и неумело.

— Защо не е избягала? — върна се като бумеранг собственият му въпрос при него.

— Защото се е разболяла. Състоянието на краката ѝ се е влошило и операциите са били все по-начесто и по-начесто. В края на краищата е станала инвалид.

— Той обаче се е поправил и се е грижел за нея, нали?...

— Знаеш ли, че по онова време не общувах кой знае колко със семейството им?

Валман сложи нарязания бял хляб в панера за хляб и отново не знаеше с какво да се захване.

— Това истината ли е?

Стояха един срещу друг. Тя не се сърдеше, но бе настроена решително. Хладнокръвно и решително. Той забеляза вътрешната ѝ напрегнатост зад жестовете ѝ и изражението на лицето ѝ.

— Огледахте ли мазето?

— Разбира се. Дори е страшно да си спомня...

— А работилницата?

— Е, там не огледахме всяка цепеница.

— Напрасно. Защото там именно лежи прекрасното старо пиано на Лидия Хамерсенг, нацепено на трески. Ох, извинявай, не е на трески, а на дъски.

— Не може да бъде!

— Не може пиано да изчезне просто така от къща, в която обожават музиката — дъхът му спря дори само от споменаването на „къщата, в която обожават музиката“. Трябваше да подбере други думи, но вече бе късно. Нямахше път назад. — Хамерсенг никога не са имали финансови затруднения, които да ги накарат да продадат пианото. Постоянно си мислех за това... — продължи той, запънал се. Приличаше на спринтьор, който се изкачваше по стръмен склон и дишайки тежко, гледаше в една точка. — Трябваше да си изясня всичко. Трябваше... — опитваше се да срещне погледа ѝ, но тя не откъсваше очи от печката. — Трябваше да отида там и да си изясня, ако мога... И аз го намерих в мазето, както вече казах, на части... А след това, след това се опитах да разбера защо. Опитах се да си представя обхваналите го — а това е дело на неговите ръце — ярост и омраза, които бяха довели до това... Какво би накарало човека, който винаги бе твърдял, че обича музиката, да унищожи скъпоструващ

инструмент, да го изгори, да го счупи? Знаеш ли, Анита, това е равносилно на убийство. Сякаш там, в работилницата, той е убил жена си, насякъл я е, начупил я е на парчета...

А следващата неизказана мисъл бе следната: „Интересно, какво ли е направил, за да убие нея самата? И колко време му е трябвало за това? И защо?!“

— *Бил* си там! — наруши най-сетне тишината тя и в гласа ѝ прозвуча смесица от възмущение и учудване. — *Бил* си там и си *душил*?

— Бях длъжен, Анита — гледаше я втренчено той, сякаш се опитваше да я хипнотизира и да я накара да разбере. Искаше му се тя да разбере цялата сериозност, цялата сила, която го бе принудила. Не посмя обаче да я докосне, за да не бъде отблъснат. — Не ми се искаше, повярвай ми, но бях длъжен! — забеляза, че тя се готви да му възрази и поради това продължи: — Минавах наблизко, така се случи... почти случайно. Не съм направил нищо лошо. Просто влязох в мазето. И съм докосвал само две дъски — панелите на пианото, върху които е изписана марката му. Някога съм седял пред този инструмент, Анита. Лидия Хамерсенг ми предлагаше да вземам уроци при нея. Каза, че имам добър слух и прекрасни данни... — разказвайки това, той си спомни духа на другия, прекрасния свят, в който родителите разговаряха вежливо с децата си и свиреха заедно с тях в светли и обзаведени с вкус стаи. Свят, в който такива като него нямаха място. Свят, който сега, след много години, се бе оказал илюзия, изкусно изграден декор. Само дете все още не разбираше за каква именно пиеса.

— Е, ти си знаеш, Юнфин — раздразнението ѝ бе изчезнало и сега изглеждаше изгубена, дори уморена. Изглежда, че въпреки всичко бе стигнал до съзнанието ѝ. — Никога не бих си помислила, че си способен на такова нещо.

Той не разбра дали тя говореше за свиренето на пиано или за проникването му на местопрестъплението, или за всичките му недомлъвки. А и това нямаше никакво значение.

— И аз самият не го очаквах от себе си, Анита — отговори ѝ той. — И аз самият не го очаквах... — изтощени те все още стояха до плота за рязане, сякаш нямаха сили да стигнат до масата и да седнат. — Може пък да хапнем малко салата, а? — опита се отчаяно да се върне

към нормалното им състояние той, да намери безопасност в ежедневието. Тя се опита да вдигне купата със салатата, но веднага я остави обратно, сякаш се боеше да не я изпусне.

— Добре, да хапнем — отговори тя, без да го погледне. Гледаше салатата с пиле така, сякаш за нищо на света не би хапнала и хапка сега.

— Не разбирам какво те засяга това — обади се неочаквано тя, когато, съблекли се, си бяха легнали.

През цялата вечер не бяха обелили и дума за случая Хамерсенг. Отворили първата от седмица насам бутилка вино, гледаха филм („Обичайните заподозрени“ — тя го избра. По отношение на филмите нейният вкус бе определящият). А той все чакаше. Темата за отиването му до къщата на Хамерсенг не бе изчерпана. Само бяха я прекъснали за няколко часа с червено вино и криминален филм. В думите ѝ имаше скрит въпрос. Тук, в спалнята, гласът ѝ звучеше по-меко. Когато тя се обърна към него под одеялото, тялото ѝ, облечено в широка фланелка (една от неговите фланелки, тя винаги ги обличаше за през нощта), сякаш го зовеше. На лицето ѝ обаче отново се бе появила предишната ѝ неприязън.

— Не преувеличавай!

— Просто се опитвам да разбера какво е било на практика.

— Да си приятел... другар... — започна той, — не е лесно. С това е свързано твърде много...

— Какво, например?

Той замълча.

— Анита... не е лесно!

— Тогава ми го обясни, Юнфин!

— Ами... на Клаус му дойде нанягорно в училището.

— Искаш да кажеш, че е бил самотен ли?

— Както вече казах, той бе доста странен.

— Тормозеха ли го?

— По онова време това не се наричаше тормоз.

— И ти ли си участвал в това?

Отбеляза си, че започва да се страхува от уменията ѝ да попада веднага в целта.

— Във всеки случай не направих нищо, за да облекча живота му.

— И след това какво? — не се откъсваше от лицето му изпитателният ѝ поглед. Той го издържаше с усилие.

— Веднъж по време на учебен поход му скъсаха спалния чувал. Татко Георг съобщи за това на директора. Разду се цял скандал. На някои от нас им се наложи да дават нелицеприятни обяснения...

— На „обичайните заподозрени“ ли? — въпреки шеговития ѝ въпрос, тонът ѝ си остана сериозен.

— Може и така да се каже. Тогава ме бе срам. А сега се срамувам още повече.

Замълчала за кратко, тя каза:

— По-внимателно, Юнфин. Не търси самоуспокоение в това разследване.

— Лесно ти е да го кажеш — не успя да се обиди напълно той.

— Опитваме се да изясним дали загадките и тайните на семейство Хамерсенг са свързани със смъртта им. И дори да си участвал в ученическия тормоз над сина им, това не е толкова важно.

— Ами... да...

— Наистина мисля така.

— В момента приличаш на Моене — отговори той с потиснат смях, зад който не успя да скрие облекчението си.

С това се успокоиха и повече не обсъждаха нищо. Искаше му се да се притисне в нея и да я прегърне, но се боеше, че последният им разговор само е увеличил отчуждението помежду им. Стига само и това да не бе плод на фантазията му.

16

Когато на следващия ден Валман звънна на Кронберг, последният все още нямаше нищо ново за Ханне Хамерсенг. Търсенето в датската база данни за неразпознати тела не бе довело до нищо.

— Аз обаче не се предавам — заяви почти весело Кронберг. — В нашия свят не е лесно да се изчезне безследно. Хрумна ми една идея, но за нея трябва доста време. Звънни ми утре.

— Знаеш ли още една подробност — Валман реши, че трябва да помогне поне с нещо. — Относно Клаус Хамерсенг. Един наш бивш съученик ми каза, че Клаус е работил във Венецуела, в нефтодобивния сектор. Той е геолог. Или е бил геолог.

Оттогава обаче са минали почти двадесет години.

— Първо трябва да открия Ханне, а след това ще се заема с Клаус — Кронберг говореше за двамата изчезнали така, сякаш вече му бяха станали добри приятели. — Все пак благодаря за информацията. Всяка помощ ще е от полза.

— Добре.

— Чуй, а нали ти не се занимаваш с този случай?!

— Така е... Въобще не е мой...

Като че ли Кронберг не отдаваше особено значение на въпроса си, но Валман отново се усети като уловен с въдица.

— Нали обаче си познавал това семейство?

— Да. Преди много години.

Все същата история. Той нямаше правото да разследва самостоятелно случая Хамерсенг, но поради това, че ги бе познавал, го преследваха постоянно с въпроси за това семейство. Не му позволяваха да участва в разследването, въпреки че много му се искаше. Въвличаха го в случая, но не отговаряше за последствията. В този момент през вратата се промуши главата на Аксел Фейринг и разговорът бе прекратен.

— Имаш ли минутка?

— Разбира се.

Сбогувал се с Кронберг, Валман остави малко рязко слушалката. При тях не бе прието да се нахлува така в кабинета на старшия инспектор от полицията и да се прекъсва телефонният му разговор. Дори и самият инспектор да нямаше нищо против да приключи по-бързо този разговор.

Влязъл вътре, Фейринг се огледа бодро, сякаш преценявайки кабинета.

„Копелето вече се цели в мястото ми“ — помисли си Валман.

— Възникна допълнителен проблем в онази хижа — започна той и Валман се приготви да слуша оплаквания за недостига на работна ръка. Фейринг обаче заговори за друго: — Изглежда, че старанията ни не са били напразни.

— Така ли?

— Открихме едно-друго. Три дози кокаин.

— Така ли? И къде?

— Под матрака.

— Още нещо?

— Много отпечатъци от пръсти, в това число и по останките от свещи. Ще ги прекараме през базата данни за престъпниците. Може и да има съвпадения. Що се отнася до тялото, намерено в гората, това няма да помогне, защото там вече няма от какво да се снемат отпечатъци.

— Разбира се... — от мисълта за оглозганите кости, разпръснати из гората, леко го сви стомахът.

— Ще проверим обаче петната на пода пред печката. Възможно е да са от кръв. А по принцип там доста старателно са разтребили.

— Да, аз също го забелязах. Огледахте ли тоалетната?

— Ще оставим десерта за края... — усмихнал се спокойно, Фейринг се намръщи. Изглежда, че не бе лишен от чувство за хумор, макар и своеобразно.

— Може пък да намерим там следи, които да ни отведат до нашия приятел от гората? Как мислиш?

— Трудно е да се каже. А ти какво смяташ?

И двамата заобикаляха, като никой не искаше да вземе окончателно решение, страхувайки се да не изглежда след това като глупак.

— Може да се окаже, че е умрял от свръхдоза — реши да се изкаже пръв Валман.

— Точно така. Как обаче? Не е изключено, измъченият нещастник да е нахлул в хижата, да се е нагълтал с гадости, да е изскочил в гората, да е паднал и да си е счупил врата. Само че...

В този момент Валман вдигна ръка.

— Там е имало още някой. Онзи, който е разтребил.

— Точно така!

— И освен това черепът му е счупен отзад.

— Аха.

— Освен това не се забелязва някой да е нахлувал в къщата. Освен мене.

— Надявам се в местната болница да има добър токсиколог, който да изясни всичко, което е възможно. Така поне ще разберем какъв е наркотикът — кимна Фейринг.

— Не обаче и кой е убиецът.

— Забравих да ти кажа, че отпечатъците от пръсти по свещите са женски.

— Ох, тези жени. Безумни са по свещичките... — Валман се опита да прикрие изумлението си зад шега.

— А тази жена — най-вече. И тук, и там, такова нещо не бях виждал.

— Трябвала ѝ е светлина — каза Валман, — за да разтреби по-добре.

— Според тебе, тя ли го е убила?

— Трябвало е да се разтреби, след като *някой* го е убил. Жените рядко чупят главите на мъжете.

— Дори не знаем от какво е умрял. Възможно е да е от свръхдоза. Изглежда, че никога няма да го разберем. Все пак в болницата не са вълшебници — сведе поглед Фейринг. Гладката му кожа обвиваше мускулите на лицето му и благодарение на това долната му част изглеждаше като изваяна. „Замислеността го краси“ — помисли си Валман.

— Може да са бандитски междуособици?

— Не е изключено. Вестникарите вече вдигнаха шум. Само че...

— Само че — какво? — на Валман започна да му харесва този словесен дуел с младия и жаден за работа колега.

— Изглежда, че докато е бил жив умрелият е бил съвсем беден. Помислих си за намерените дрехи. В бандитските групировки не е прието да се разхождат с такива старомодни сака, облечени направо върху потник. И само по чорапи. И гащи нямаше — във всеки случай не открихме. Такива като него не са мошеници, не са грабители и не заплашват никого. Ако искаш да знаеш мнението ми, то е, че той е изпаднал дотолкова, че просто е нямало накъде повече.

— Изглежда, че е било така. Направихте ли зъбна експертиза?

— Зъбите му са в лошо състояние, характерно за наркоманите. Криминалистите казват, че е доста възрастен и зъбите, които са били лекувани, са лекувани доста отдавна и по-скоро не в Норвегия. Работата била рядко груба.

— Може пък да се окаже, че е чужденец?

— Невъзможно е да се разбере, но не е азиатец, не е африканец и не е арабин. Това е изключено. От кожата и остатъците от коса е ясно, че косата му е била светла и тънка. Скандинавски тип.

Мъжете набързо огледаха взаимно косите си. Валман предположи, че в случая печелеше той, защото косата на Фейринг явно оредяваше.

— Продължавате ли претърсването на хижата? — от страна на Валман това прозвуча не като въпрос, а като твърдение.

— Засега това е единственият ни коз.

— Ако петната на пода се окажат от кръв и това е кръвта на умрелия, то ще се наложи да напругнем всички сили, за да намерим жената със свещичките.

— Повече от ясно е.

Отново бе озвучил очевидното, преди всичко, защото мислите му бяха далече — рееха се над студената блестяща повърхност зад прозореца. Ледът върху Мьоса отдавна се бе отдръпнал, но всяка сутрин над водата се появяваше студена мъгла, отлитаща по посока на Стангеланд като дихание на зимата, която не искаше да си отиде.

— Може да са били семейство... — замълча Валман. Бе време да се отучи да мисли на глас.

— Мило семейство...

Не, да се седи така и да се гадае бе просто безнадеждно. Трябваше да се изчакат резултатите от експертизата и тогава щяха да знаят повече.

Той стана рязко от стола си, сякаш изведнъж си бе спомнил за някаква неотложна работа. На практика си бе представил изведнъж, че в онази хижа бяха живели двама — мъж и жена и че веднъж са се натъпкали с гадости, в резултат на което мъжът е започнал да се държи странно, а след това по една или друга причина бе умрял. Всичките им досегашни находки потвърждаваха засега тази версия и бе възможно да се опират на нея и за в бъдеще. Фейринг бе вече тръгнал към вратата.

— Да, съвместният живот не е просто нещо — намигна той приятелски на Валман и в последния се появи неприятното подозрение, че споровете им с Анита относно случая Хамерсенг вече са обсъждани в столовата. — Ще те държа в течение — продължи колегата му. — Патологоанатомическият доклад ще се позабави, но имаме с какво още да се заемем.

— Особено, за да подбутнем... — парира Валман с лека грубост, която бе по-уместна в мъжка компания.

На лицето на младия му колега се появи дежурна усмивка.

— Във всеки случай нашата жена със свещичките е била норвежка. Това е сигурно.

Фейринг го изгледа въпросително.

— Двата броя от „Гледай и слушай“ върху седалката на тоалетната яма. Не мога за нищо на света да повярвам, че чужденец би чел това.

В три и половина на този прекрасен следобед в края на април около къщите във ферма „Брагенес“ не се забелязваше никакво движение, но на полето кипеше работа.

Той звънна, но след като никой не вдигна, в края на краищата тръгна на път. И не го притесняваше, че щеше да му се наложи да прекара цял час зад волана, защото това пътуване не му тежеше. Правеше го доброволно, поради което нямаше нужда да проверява дали наистина му се иска толкова да се върне по-скоро вкъщи при вечерята и вечерните разговори.

На полето близо до къщите завиваше трактор. Валман откара „Мондеото“ до самия край на полето и примигна с фарове. Тракторът направи голям кръг по полето със сеялката, след което се приближи до него.

— Отново ни е на гости полицията? — скочила ловко от стъпенката, Гудрун Бауге се приближи по-близо. Очевидно бе, че не се учуди много, както и не се разтревожи, а само отбеляза, че той отново е тук и това, без съмнение, ѝ причинява известно неудобство.

— Опитях се да звънна... — млъкна с досада Валман. Не възнамеряваше да започва разговора с извинения. Работата му бе толкова важна, колкото и нейната.

— По това време на годината почти не сме си вкъщи — отговори тя по-скоро с досада, отколкото със съжаление. — А батерията на мобилния ни телефон постоянно пада. Той вече е стар, трябва да си купим нов.

— Аз — по повод на хижата. Огледахме я и намерихме едно-друго, което може да е свързано с онзи труп.

— Виж ти? И какво намерихте? — сякаш за пръв път от запознаването им думите му я заинтересуваха.

— Засега не мога да говоря подробно за това, но, изглежда, че преди половин година в хижата е живял някой, който е бил свързан с умрелия. При всяко едно положение трябва да се свържем със

собственика. Нали се казваше Солум? И да изясним дали той има някакво отношение към това. Мъжът ви, струва ми се, каза, че собственикът е давал лично хижата под наем?

— Аха, самият Солум.

— Имате ли адрес или телефонен номер, чрез който да можем да се свържем с него?

— Не е толкова лесно да се свържеш със Солум... — застанала пред него в работните си дрехи, тя с целия си вид го осъждаше меко за навика му да се появява там в разгара на пролетното засяване с такива идиотски искания. — Имам само номера на телефона му в Орландо. Той обаче е твърде рядко там, защото живее предимно при онази жена, а аз нямам адреса ѝ — очевидно бе, че любовните дела на собственика не предизвикваха възторга ѝ.

— Бих искал да опитам — каза решително Валман. — Не бихте ли могли да ми дадете номера му?

— Може ли да ви го изпратя по електронната поща? — погледна през рамо тя към наполовина засятото поле, където калугериците пикираха с писъци върху прясно изораната земя. — Че не ми се ходи сега до вкъщи. До довечера трябва да засея още два хектара.

— Добре — започна да рови в джобовете си Валман, търсейки визитна картичка, като се кореше за излишната си отстъпчивост. Та нали съвсем наблизо бяха открили тяло на човек, който може би бе жертва на престъпление, а разследването зависеше от капризите на някаква си селянка. — Ето ви и телефонният ми номер, ако си спомните нещо.

— Какво, например?

— Дали са се появявали тук чужди хора, непознати коли по пътя или пък сте забелязали някого близо до хижата. На този етап от разследването са ни необходими всякакви сведения.

— Тук и сега е пълно с всякакъв народ — като че ли се развесели тя.

— Така ли?

— Аха. Танген се превръща в неформален център на окръга. Тук идват от Стейнер, появяват се екоселища, има всякакви религиозни общини, художници пристигат... — тя прекара набързо ръка по панталона си, сякаш отърсвайки досадно насекомо. Лекомисленият ѝ тон явно прикриваше дозата скептицизъм по отношение на

„неформалните“. — Освен това и онези, които идват тук, в селото, да берат горски плодове — продължи тя, сякаш смяташе цялата тази активност, близо до фермата, за излишна. — А иначе тук е спокойно. И слава Богу — добави тя.

— А не е ли твърде спокойно?

— Това пък защо?

— Виждам, че скоро у вас ще се появи ново човече, а няма да има с кого да си играе... — искаше му се да пробие стената на отчужденото ѝ безразличие. Нито една жена не можеше да устои пред приятелското споменаване за предстоящото ѝ раждане. Нито една, с изключение на Гудрун Бауге.

— Ще се справи — изръмжа тя, сякаш нито бременността, нито малките деца я интересуваха. — В Станге има детска градина.

— И кога ще се появи на бял свят? — не искаше да признае поражението си Валман.

— В края на септември — сви почти сърдито рамене тя, сякаш не искаше за пореден път да си припомня колко още работа я чакаше, а коремът ѝ все растеше. — Още тази вечер ще ви изпратя онзи адрес и номера на телефона.

Колко добре бяха организирали всичко, мислеше си Валман по пътя за вкъщи, гледайки студеното сияещо небе, колко точно го бяха планирали. Първо щяха да приберат реколтата, а след това да си родят и детето. Човешкият род се вплиташе във вечния кръговрат на жътвата. В съвременните ферми нямаше място за случайността. С изключение на романтичната интрижка на стария земевладелец там, в екзотичната Флорида, където скърцащото колело на живота му се бе завъртяло отново.

Мобилният му телефон звънна в момента, в който се движеше по кръговото движение надолу към Бекелаге, и изваждайки телефона от джоба си, той се озова в опасна близост до разделителната полоса.

— Здравсти, здрасти! Надявам се, че не съм попречил особено на лова на престъпници? — забавляваше се много Ханс Людер Хансен. — Изглежда, че имате затруднения с тези две смърти, нали така? Във всеки случай днес във вестника пишеше, че работата не е чиста. Така ли е?

— Ако нещо не е чисто, то е в главите на някои журналисти — Валман не искаше по никакъв начин да обсъжда случая Хамерсенг с външни хора. Като ставаше въпрос за това, с близки — също. Първата страница на „Работнически вестник на Хамар“ се обсъждаше днес на всяко кръстовище. Някакъв „полицейски източник“ бе съобщил на вестника, че разследването било открило „поразително несъответствие“ между времената на настъпването на смъртта на тези двамата.

Той специално се бе изплъзнал от обсъждането на това сутринта в столовата, но кълнеше здравата нещастника, който не бе устоял пред журналистическия натиск. Вече му бяха звънели от „ВГ“^[1]. Журналистите очакваха резултатите от аутопсията със същото нетърпение, с което го правеха и следователите, и само Бог знаеше кой щеше да получи тези сведения пръв.

— Освен това случаят не е мой.

— Така е — изхили се доволно Ханс Людер. Бе чу достатъчно, това, че бившият му съученик веднага бе започнал да се защитава. — А помниш ли, че ми обеща да намерим стария Клаус?

— Разбира се.

— Изясни ли нещо?

— По принцип — не. Помолих за помощ обаче един от нашите специалисти. А той не се предава толкова лесно.

— Чудесно. Ще е много весело да измъкнем Мършата от скривалището му. И тогава ще видим как се е отнесло времето с нашия музикален гений. Именно за това са необходими и такива срещи със съучениците, съгласен ли си?

Валман по никакъв начин не можеше да се съгласи с него, но не искаше да обсъжда това.

— Между другото, аз говорих наскоро с Рафстад. Помниш ли Конрад?

Да, той помнеше Конрад Рафстад — най-добрият ученик в класа; един от онези, които бяха планирали живота си още в училище, още на шестнадесет години; образец на целеустремеността, решил твърдо да се посвети на изучаването на медицината. Когато съучениците му се бяха обърнали срещу Клаус Хамерсенг, той бе станал един от най-ярките зли езици. Сигурно това бе неговият начин да почувства превъзходство над евентуален съперник, във всеки случай, в приятелския кръг. Въпреки това обаче оценките му на матурите пак бяха малко по-ниски от тези на Клаус за тайна радост на Валман.

— Звънна ми и каза, че ще дойде. Бил е в чужбина, чел е лекции там, поради това е видял поканата, едва след като се е върнал у дома.

— Виж ти?...

Колите се движеха бавно по посока на улица „Стангевеген“. Не му харесваше да говори по мобилния телефон, когато бе зад волана. Това по принцип бе забранено, въпреки че забраната не се разпростираше върху полицаите в работното им време. И още по-малко му се искаше да слуша мнението на Ханс Людер за бившите им съученици и най-вече за Клаус Хамерсенг.

— Поговорихме си за едно време и аз споменах, че не можем по никакъв начин да намерим Клаус Хамерсенг, и ми се наложи да му разкажа за трагедията, случила се с родителите му.

Валман си представи живо как, разказвайки, Ханс Людер бе преувеличил всичко до невъзможното.

— И тогава Конрад си спомни едно-друго, което му се било случило в университета и че е възможно това да е обяснението за ситуацията.

— Така ли?

— Аха... — разказът на Ханс Людер се изливаше върху него като непрестанен поток. — Така че слушай... — говореше така, сякаш се

бяха настанили уютно и безгрижно в дълбоки фотьойли и всеки от тях държеше в ръка чаша с питие. Не го интересуваеше, че събеседникът му можеше да е зает с нещо по-полезно, отколкото с неговото дрънкане. — Веднъж Конрад седял в университетската библиотека, в читалнята, и изведнъж дошъл Клаус. Разменили си дума-две. Клаус търсел стари партитури, това, знаеш ли са, такива едни ноти...

— Знам какво са партитурите...

— И изведнъж там нахлува татко Хамерсенг — направо в читалнята на университетската библиотека — и вдига страшен шум, хваща Клаус за ръката и започва да го дърпа след себе си, а освен това и крещи, че не би било лошо Клаус да уважава семейните традиции и че той не искал синът му да стане някакъв мръсен музикант и така нататък.

— О, Господи...

— И аз казах същото. Ето, че разбрахме защо Клаус е зарязал музиката.

— Изглежда, че дори знаем защо е заминал на края на света, щом само е завършил Геоложкия.

— Така изглежда, дявол да го вземе!

Без да го иска, Валман навлезе в разговора. Все повече разбираше защо през последните двадесет години Клаус е бил нещастен гост в родни си дом.

— Да, дявол да го вземе... — повтори Ханс Людер с ударение на всяка дума и, замълчал за малко, попита: — Ти обаче нали няма да спреш да го търсиш?

— Ще направя всичко, което мога.

— Аха, чудесно. Остават само три седмици.

— До какво?

— До празненството.

— Ах, да. Разбира се...

Празненството. Естествено. Започна трескаво да измисля извинения, за да се отърве в последния момент.

— Чудесно, ще се чуем пак. Нали ще ми звънеш, ако откриеш нещо?

— Разбира се, стига това да не е секретна информация.

— Секретна... Ха, ха! — Ханс Людер се смееше толкова силно, че в мобилния телефон, който Валман притискаше до ухото си, нещо

запраця. — Там имаше купища тайни. Помниш ли, Валман?... Нали така? Добре, засега... — изведнъж мобилният телефон, тежък като консерва сардини, млъкна, сякаш бе умрял и до Валман повече не стигаше нито дума.

[1] „ВГ“ — „Верденс ганг“, най-тиражният вестник в Норвегия.
— Б.а. ↑

Когато се приближаваше до гарата, между колите изведнъж се образува пролука, но той не се възползва от тази възможност да спести пет-шест минути, както би направил по друго време. В съзнанието му нахлуваха все нови и нови мисли и той не можеше да ги прогони. Опитваше се да убеди себе си, че възприема твърде емоционално случващото се, че преувеличава и че прави от мухата слон. Например, старото пиано (а то бе старо, още когато той бе дете) би могло да е излязло от строя? Да се счупи? Да стане негодно за нищо? А изчезването на Клаус Хамерсенг — можеше цялата „тайна“ да е в това, че синът искаше да е по-далече от тираничния си баща? И нима не всички синове преживяваха понякога нещо подобно? И същото можеше да се е случило съвсем спокойно и със сестра му Ханне? Най-много обаче се измъчваше, че изразходва толкова сили за този случай, а работата му по разследването на случая за намерения в гората труп отстъпва на втори план. Страничен човек сигурно би решил, че събитията от ученическото му минало са просто глупост, но те бяха пробудили във Валман мисли и чувства, които го потискаха все повече и повече. И ето я, моля ви се, последната забележка на Ханс Людер Хансен: „Помниш ли, Валман?...“ Иначе казано: „Ти също участва в това!“

Нямаше ден и час, в които да не се връща в мислите си към трагедията на семейство Хамерсенг.

Събрал сили, той се съсредоточи върху ежедневно — списъка с покупки. С Анита правеха общ списък на онова, което трябваше да се купи за деня. Днес този списък бе в неговия джоб. Щеше да му се наложи да се отбие до някой магазин по пътя за вкъщи. Дори не почувства обичайното си нежелание. Сега обаче не бе времето за такива мисли. В края на улица „Естрегат“ той зави към супермаркет „Киви“. Не бе лош магазин и не бе много голям, а наоколо му винаги се намираше място за паркиране. Изведнъж размисли, зави по „Гренегат“, подмина института и сградата на „Работнически вестник

на Хамар“ (би надникнал с удоволствие там и би им казал някоя и друга „ласкава“ дума!), стигна до болницата по „Скулегат“, след което зави надясно, към гробището, а след това — на кръстовището на „Рингат“ и „Фурнесвеген“ — наляво и се насочи покрай жилищните блокове към старите къщи в района „Мелумслок“. Обикновеният път за дома му, но в края му го очакваше нещо необичайно — видял зелената светеща табела с надпис „Киви“, му се прииска нетърпимо да удостои с посещението си супермаркета „Киви на шосето“. Магазинът, съседен на къщата на Хамерсенг. Магазинът, в който по една или друга причина бяха пазарували онези (или онзи), който бе живял в хижата на Солум в Стангеланд. Нямахме никакъв определен план, но това съвпадение не му даваше мира. Според полицаите случайността не съществуваше — те виждаха логика в онова, което всички останали смятаха за „съдба“, и виждаха умисъл, дори когато другите говореха за липса на късмет. Ако бе настроен да обмисли ситуацията, то, може би, щеше да разбере, че неговото разследване му предоставяше твърде правдоподобния повод да попадне близо до дома на Хамерсенг. Повтаряше си като мантра, че на практика иска да стои по-далече оттам, но това не успокояваше вече съвестта му.

Супермаркетът „Киви“ се намираше сред жилищните сгради, обкръжен от неасфалтиран, неравен паркинг. Самата, приличаща на бунгало, сграда на магазина се бе появила тук, върху свободен терен на фермата „Хоел“ още през седемдесетте години, когато мястото бе застроявано особено активно, а след това — обградено с миниатюрни борчета.

Влизайки вътре, Валман веднага усети, че петимата-шестима купувачи в него заоглеждаха „чужденеца“. По-скоро това бе резултат на въображението му, но той си мислеше, че кръгът купувачи тук е твърде ограничен и всеки външен човек би привлякъл всеобщо внимание. Именно затова бе дошъл тук. Започна да поставя покупките си в количката — кухненски кърпи, зелени ябълки, миещ препарат „Залу“, шунка, пастет, фъстъчено масло (лош навик, с който се бе сдобил през детството си, когато тази новост бе току-що дошла при тях от Америка), книжни салфетки, бисквити (такива, като нейните)... Хрумна му, че ако се поразходи достатъчно дълго сред непознатите му и едновременно с това познатите му стелажи, то той би могъл да купи същото, което и предишните наематели на хижата. Именно тук те (които и да бяха) бяха слагали в зелената количка ябълки, овесени ядки, консерви с риба тон, опаковки със салами и миещи препарати. Нещо обаче не съвпаднаше — защо им бе на почиващите (или на криещите се, или на онези, които просто бяха отседнали в горската хижа) в Стангеланд да пътуват дотук, почти двадесет километра, за да си купят храна? Би трябвало обаче да са имали сериозни причини за това. В Стангебюен имаше супермаркети на „Меню“ и „Лидъл“, а на разклона за Сандвик бе построен голям нов магазин, а и в Бекелаге имаше също „Киви“, като разстоянията до всичките тези магазини бяха значително по-кратки.

Мислейки за всичко това (наистина, без особен резултат), той буташе количката към единствената работеща каса. Касиерка на средна възраст с изскубани вежди и кестеняви къдрици започна да сканира

етикетите върху покупките му. Той извади машинално портфейла си, за да провери дали ще му стигнат парите, и тогава се сети, че само след пет минути щеше да му се наложи да излезе от магазина с празни ръце. Искайки да разкъса задължително порочния кръг на лъжливите надежди и професионалната безпомощност, той се наведе над движещата се лента с покупките и опитвайки се да не изглежда твърде груб или нахален, попита:

— Извинявайте за любопитството, но членовете на семейство Хамерсенг не пазаруваха ли тук?

Забелязал, че касиерката престана да дъвче дъвка и вдигна очи, той извади удостоверението си и обясни:

— Старши инспектор Валман от полицията в Хамар. Провеждаме разследване във връзка със смъртта им. Нали знаете какво им се случи?

Тя кимна, опулвайки се още повече, и когато след две секунди отново придоби дар слово, на практика зашепна:

— Нима не е ужасно? Бедничките! — тя се стараеше гласът ѝ да не бъде чул от останалите клиенти, които се разхождаха наоколо, бутайки колички и пълнейки ги със стоки.

— Тук ли пазаруваха?

— Да... Виждала съм ги тук, но бе доста отдавна. Тя бе много болна, а той...

— А той — какво?

— Той никога не пазаруваше сам, след като тя престана да ходи. Социалният патронаж им доставяше продукти.

— И това се случваше регулярно?

— Хм, регулярно... — отново започна да дъвче тя, почувствала се по-уверена. — Социалните работници се сменяха постоянно. Всеки действа по свой си начин. Някои идват рано, други — по-късно. Обикновено сметките се плащаха веднъж месечно — за всичко. Последната от тях обаче плащаше веднага, щом напазаруваше.

— Познавахте ли я?

— Хм, познавах я... Кимвахме си взаимно, но тя не се задържа дълго. Започна в края на лятото и изкара до Коледа или малко след това. Не съм я виждала отдавна, може би от месец — замисли се тя. — Не, сигурно по-отдавна, от два месеца...

— А откъде знаехте, че пазарува за Хамерсенг?

Дойде ред касиерката да се наведе напред и да се огледа заговорнически наоколо.

— Някои от стоките бяха специално поръчвани от фру Хамерсенг. Например, цигарите, които тя пушеше, „Голоаз“. Френски — добави тя, кимвайки многозначително. — Започна да ги пуши, след като спряха производството на „Теди“.

— Благодаря за информацията — побърза да приключи разговора Валман, защото след него се бе образувала вече малка опашка и той не можеше повече да си бърби с тази свидетелка по случая Хамерсенг. — Възможно е да намина пак, ако се сетя за още нещо.

— Заповядайте. Отворени сме до осем, а в събота — до шест — усмихвайки се, касиерката направи балонче от дъвката.

Вече пред магазина, той изрита със злоба паднала от кошчето за боклук бутилка от кола. Бе дошъл дотук по следите на наемателите на хижата, а бе приключил с това, че бе разпитал случаен свидетел и разговорът им се бе отнасял предимно до случая Хамерсенг. Само миг и бе прескочил на тази тема. Какво ставаше с него? Къде бе разсъдливостта му?

Качвайки се в „Мондеото“ и запалвайки двигателя, той превърташе наум разговора си с касиерката. Добре известен факт — заради болестта си съпругата не бе могла да ходи до магазина сама. Това бе ясно и така. Социалните работници се сменяли често. Отново бе ясно, защото се случваше навсякъде и постоянно... При такива професии текучеството бе голямо. Плащала в брой... И какво от това? Но... Нещо от казаното от тази дъвчеща дъвка жена бе заседнало в съзнанието му като парченце месо между зъбите (вечерята! Трябваше да побърза, защото и така бе закъснял много!). Трудно бе да се определи какво бе това и бе трудно да се отърве от него... Стига само да не бяха отново собствените му фантазии, мечти и измислици. Всичко, свързано със случая Хамерсенг, го вълнуваше. Отклоняваше се от същността, а след това му бе трудно да се съсредоточи отново. Мислите му се разпръсваха в различни посоки, а логиката му не помръдваше от едно място. Вкопчил се във волана и с включен двигател, той продължаваше да стои на паркинга до „Киви на шосето“. Времето минаваше, обаче той не бързаше да усети отново върху себе

си изпитателния поглед на Анита. При положение, че не му се бе привидяло и това...

Освободи амбреажа, изпод колелата на „Мондеото“ полетя чакъл към другите коли и той напусна паркинга.

21

— Закъсняваш — извика Анита от кухнята.

— Задачи. Трябваше да отида отново до Стангеланд. Изглежда, че ще намерим там още нещо, а не само купчина потъмнели кости — искаше му се поне веднъж да сподели добри новини.

— Размърдай се, че всичко ще се развали — започна да нервничи тя. — Опитвам се да приготвя кашкавалено суфле! Нали не си забравил салатата?

— По дяволите, забравих я!

— Имаше я в списъка!

— Знам. Изглежда е от старостта — опита се да се засмее, но веднага разбра, че не му бе времето за обезоръжаващ смях.

— Като че ли тези двамата от вилата са живели поотделно — каза тя по-късно, когато седяха на дивата с чашки с кафе и гледаха новините. — Всеки за себе си.

Каза го така, сякаш коментираше новините. И не се бе облегнала, както обикновено, за да постави краката си на коленете му. Това го учуди повече от думите ѝ.

— На втория етаж сякаш е бил оборудван отделен апартамент със спалня, кухня и дори отделна баня. И всичко там прилича на кочина.

— Как така? — опитваше се да се сдържи той. Гласът му не трепна. Нейният глас пък звучеше отчуждено, като на брокер на недвижими имоти. Той не разбираше как тя можеше да е толкова равнодушна. Самият той се опитваше да изглежда безучастен, но всеки път, щом научеше нови подробности, преглъщаше с мъка от възмущение.

Бяха вечеряли, без да проронят и дума за работата си, което напълно съответстваше на мълчаливото им съгласие да не обсъждат полицейските си дела по време на вечеря. Днес обаче мълчанието им бе твърде решително и потискащо, сякаш отвътре ги изгаряше нещо, което не се решаваха да споделят. И онова, което тя бе казала, въобще не бе кой знае какво. След разговора си с касиерката от „Киви“ той бе

започнал да си представя иначе образа на фру Лидия Хамерсенг — сега си я представяше с цигара и то именно с „Голоаз“ (неясно защо, но тази марка цигари му напомняше за френския декаданс). Действителност, скрита зад великолепна фасада. Идеалният портрет на идеалното семейство в разкошната вила в края на гората сега се бе покрил с пукнатини. Нови подробности — нови пукнатини.

— Практичност и това е. Не ти ли се струва така? — ако се постаряеше и той можеше да е равнодушен и приземен. — Придвижвала се е трудно и за да се облекчи придвижването ѝ, се е наложило да се разместят всичките мебели, а и къщата да се преустрои, например, банята. Във всеки случай при тяхната ситуация не би могло и дума да става за сексуална близост.

— А духовната близост? — възраженията ѝ звучаха така, сякаш я бе наранил лично. — Представи си само — тя е била с хронично заболяване, боляло я е, трябвала ѝ е помощ, а онзи, за когото е била омъжена повече от четиридесет години, не е бил наблизо. Сякаш са я „прибрали“ на тавана. И това е направил мъжът ѝ.

— Все още не знаем кой кого е „прибрал“ и къде.

Бе му трудно да обсъжда тази тема. Тя твърде много засягаше личния му опит. Неговата безпомощност по времето на боледуването на Бет, премяната на отношенията помежду им — всичко това бе подкопавало неговата вярност, силите му и готовността му за саможертва, които трябваше по принцип да издържат на всичките изпитания. Изящната Лидия Хамерсенг в елегантна светла рокля, с пищно разпусната коса до раменете и запалена цигара в ръка — тази картина се смени с друга, в която тя, смеейки се, пускаше дим в лицето на всеки, който се приближаваше до нея, например, на Георг, спортсмена и апологета на здравословния начин на живот, или на него самия, застинал на столчето до пианото и хипнотизиран от усещането на роклята ѝ в пръстите му и на мекия ѝ крак под нея.

Какво бе било истинското съотношение на силите в семейство Хамерсенг?

— Мислех, че тези хора не са ти безразлични — каза тя.

— Така си е! — отговори той, без да помисли. Обвинителният ѝ тон изискваше незабавен отговор. — Тоест не ми бяха безразлични... Вече казах, че са минали повече от двадесет години... — той замълча. Отново се повтаряше.

— Е, добре... Сега обаче, струва ми се, се опитваш да изкупиш вината си.

— Това е само отношение към онова, което се изяснява в хода на вашето разследване.

— И то твоето...

— Какво имаш предвид?

— Разбра ме!

— Разказах ти онова, което бях изяснил.

— Да, след като те притиснах?

— Е, добре, какво още искаш?

Бе премълчал за отиването си в „Киви на шосето“.

— Може би мъничко доверие? — сви колене тя, сякаш се стараеше да не го докосне случайно. — Откакто се случи тази трагедия, не мога да те позная.

Той забеляза разстроеността ѝ. Много му се искаше да се разкрие пред нея, но не знаеше с какво да започне. Във всеки случай не и сега, защото, изправила гръб и притиснала се в ъгъла на дивана, тя го гледаше така, сякаш той бе основният заподозрян по този случай.

— Какво са направили тези хора с тебе, Юнфин?

Тя не го обвиняваше направо, но той усещаше, че в изказването ѝ се таи обвинение.

— Аз не вярвам в нещастния случай — изстреля той.

— Нямаме основания да предполагаме друго.

— А аз се съмнявам все повече и повече.

— И на какво се основава това твое мнение?

— На определени моменти... — измъкна се той. Отново не бе могъл да премълчи. Пак го бе притиснала до стената.

— Значи така? Отново си провеждал собствено разследване или отново ще си играем на гатанки и загадки? — бе безпощадна тя.

— Опитай да провериш един момент — започна той, едновременно ядосан и учуден от нападките ѝ. — И не съм го надушил „лично“, както се би се изразила ти. Каза го „най-главният копой“ на първото съвещание. Ти също бе там... — изгледа я проникателно той и получи същия поглед в отговор. — Спомняш ли си, че той каза, че съпрузите Хамерсенг са били женени четиридесет и една години? Много му подхожда на Снупи, нали? Четиридесет и една. Не „около четиридесет“ или „приблизително четиридесет“, а „четиридесет и

една“. Пунктуален във всичко. А ние със сина им Клаус сме връстници, тоест той също е на четиридесет и три. Значи, когато са се оженили, Клаус е бил на около две години. В наши дни тази дреболия може и да не се спомене. Преди четиридесет години обаче това се е смятало за голям позор. Особено от милите жители на малките градчета. Това може да означава едно от следните три неща. Първи вариант — синът е бил плод на извънбрачна връзка. Защо обаче са чакали две години, преди да се оженят? Защо не са побързали, за да прикрият този позор? Или пък са решили да си осиновят дете и са взели двегодишно. В такъв случай този факт не е бил известен преди и аз не знам дали се потвърждава с някакви документи — в отговор на това тя поклати глава. — Има и трети вариант — гласът на Валман продължаваше да звучи войнствено, а така му се искаше да ѝ разкаже това по друг начин. — В този случай Клаус не е син на Георг Хамерсенг. Възможно е, когато тези двамата са се запознали, фру Лидия да е имала вече син и Георг също да е скрил истината, решавайки да се грижи за него и да го възпитава като собствено дете. Тогавата това е покритата с мрак семейна тайна, която е усложнила особено много отношенията между тях, когато Клаус е пораснал и не е могъл да оправдае надеждите на Георг.

— Не е оправдал надеждите му ли? Аз пък си мислех, че това момче е било звезда във всичко, освен в спорта. Не е ли така?... — по лицето ѝ не можеше да се разбере как се бе отнесла към разказа му.

— Той е бил мамино синче. Избрал е музиката. Тоест *отначало* е избрал музиката. Баща му не е могъл да понесе това и са се скарали жестоко. Стигнало се е дори до бой на обществено място — в старата и уважавана университетска библиотека. Малко след това Клаус е зарязал музиката, преместил се е в Тронхейм и е започнал да изучава естествени науки. Можеш да си представиш какви са били отношенията в семейството им по това време.

— Откъде знаеш това?

— От наш бивш съученик. Говорих с него днес.

— Изравяш сведения за този случай, за *моя* случай, към който нямаш никакво отношение! Разпитваш бивши *съученици*!

— Анита, — произнесе той, — моля те! Нали ти казах за срещата на съучениците, която ще се състои само след месец?! Организаторът ѝ ме помоли да намеря Клаус Хамерсенг, от когото от

много години няма ни вест, ни кост. Когато се срещаме, си приказваме, нали така? Така и изплува тази история. Би могла и да ми повярваш, вместо да се съмняваш във всичко, което казвам и правя!

— Да се съмнявам ли? Аз не се съмнявам в тебе. Ти обаче не ми обясняваш нищо, а просто изведнъж ми съобщаваш едно-друго. Представяш ли си въобще какво ще каже Снупи, ако научи, че си надушил нещо на местопрестъплението по неговия случай? При самото началство ще те замъкне!

— Затова си и мълча.

— На *мене* обаче може да казваш, а?!...

— Не исках да те намесвам в... — всичко се бе оказало не толкова просто. Разговорът се превръщаше в кавга. В повишаване на тона. В тежко дишане. В пламнали очи.

— Просто не мога да разбера защо за тебе са толкова важни хора, с които, според думите ти, не си общувал повече от двадесет години. Достатъчно е да бъдат споменати и ти ставаш друг човек. Този Клаус — харесваше ли го? Обичаше ли го? И раздялата ви толкова ли тежка беше, че и досега не можеш да говориш за това? Какво се е случило, Юнфин? Според мене, сега трябва да ми разкажеш всичко!

Той се опита да отговори бързо и по същество, но не успя да измисли отговора. Вместо това докосна ръката ѝ, но тя я дръпна.

— Разбирам, че ти е трудно...

— Кой е казал, че ми е трудно? — надигна се рязко от дивана той, сякаш готвейки се да излезе, но спря в средата на стаята. Нямахше къде да отиде, а освен това погледът ѝ бе прикован в него и не му позволяваше да напусне. Заради тези въпроси без отговор той седеше като вкаменен. Отпусна се във фотьойла. На неутрална територия. Диванът бе окупиран. Чувстваше се като нищожество.

— Добре — успокои се тя, — но онова, което се е случило между бащата и сина преди двадесет години не би могло да повлияе особено на обстоятелствата около смъртта им. Клаус, според твоите думи, е изчезнал. И сестра му — също. Никой не знае нищо за тях. Не са ги виждали в този град от много години. А ако продължаваш да смяташ, че Георг Хамерсенг е таял омраза спрямо собствената си жена и би могъл да я убие заради това, то ми позволи да ти припомня, че той е умрял седмица преди нея. Най-малкото — седмица!

Първите звезди вече блещукаха върху все още светлото вечерно небе, цветът на което се сгъстяваше до ниската тъмна ивица на гората в Несланд. Очертанията на стълбовете до портата и на голите декоративни храсти пред прозорците на хола се сливаха в различните оттенъци на сивото. Винаги асоциираше неприятно това време от годината с работата в градината, която през последните години бе зарязал напълно. Сега всичко бе съвсем иначе. Светлината, все още жива в ясното небе; сумракът, спускащ се върху оградата на градината; гласовете на случайните минувачи; черните дроздове, прелитащи от време на време наоколо... Порастване. Младост. Пролетната свежест след дългата зима вкъщи. Разходки. Купони. Прегръдки. Възможността, залитайки от умора, да се завръщаш вкъщи по пустите улици през ясното ранно утро, преминаващо в сънлив ден, незадължаващ те с нищо, освен с дрямка. Дори и когато бе тийнейджър и младежите от Хамар нямаше кой знае къде да отидат, бяха успявали да намерят все някакво местенце. Нечии отсъстващи родители или свободно мазе. Купоните през почивните дни, за да се изразходва излишната енергия. Предохранителен клапан. Заместване на самостоятелния живот. Достъпност до всичко. Скок над пропастта, от едната страна на която лежи безопасното детство, а от другата — жестокият свят, в който за постъпките се налага да отговаряш.

Искаше му се да ѝ разкаже за това, но не знаеше с какво и как да започне. Във всеки случай не и сега, в тази атмосфера на недоверие и недоизказаност. Обхвана го безсилие, граничещо с отчаяние — колкото по-често избягваше отговорите, толкова повече го подозираше тя. Колкото повече се отдалечаваха един от другиго, толкова по-трудно бе да си върнат доверието. И най-лошото, от което се боеше, бе, че изпуснатите случайно думи или неволните постъпки нямаше да могат да бъдат поправени. Те имаха още съвсем незначителен съвместен опит, но никога преди не се бяха карали истински. Тя се бе приближавала към него, както лодката се приближава към пристанище, без да бърза, полюлявайки се, и едва след това се бе приближила плътно. Отначало пристанът скърцаше, но след това въжето бе хвърлено и той я бе приел. Дълго и замислено се бяха „търкали“ един в другиго, без да си обещават кой знае какво и без да таят особени надежди. Бяха обсъждали всичките проблеми (сега изглеждащи

несериозни) и бяха откровени помежду си. А сега тя се правеше, че е погълната напълно от скучното телевизионно предаване, сякаш просто не искаше да го поглежда.

Той не можеше повече да понася това. Стана, приближи се до дивана, седна на него и хвана ръката ѝ. Тя не я отдръпна, но и не му отговори.

— Опитвам се! — прошепна той, заврял глава в тила ѝ. И още веднъж, по-силно, за да заглуши звука на телевизора, по който показваха някаква корейска корабостроителница: — Опитвам се!

След това отново се завря в тила ѝ, вдиша обичайния приятен аромат, прегърна я под гърдата, след това обхвана с длани гърдите ѝ, сякаш те бяха свещени дарове, до които е достатъчно да се докоснеш и всичко лошо ще изчезне. Притисна я внимателно към себе си, сякаш тялото ѝ бе свръхчувствително и само можеше да разпознае тъгата и отчаянието му, да приеме с любов и мъдрост мълчанието му, да прости неловкостта и слабостта му, са откликне на молбата за помощ на този любящ и искрен, но точно в момента много нещастен мъж. Да отстъпи, да се сближи, да се открие пред него, така че и той най-накрая да може да се открие пред нея...

Вместо това обаче тялото ѝ застина, мускулите ѝ се напрегнаха и тя, сякаш защитавайки се, вдигна ръце и го отблъсна, а след това се отдръпна и прошепна, не, изхлипа:

— Юнфин, недей... Така няма да стане... Не трябва така, моля те, Юнфин — и когато той не успя веднага да спре: — *Юн-фин... моля те!*

Анита Хег не бе живяла в саксия. Тя бе жизнерадостна, съвременна жена без предразсъдъци и много се гордееше с това. Бе имала няколко любовника, но само с един от тях бе живяла. Той бе преподавал във Висшето училище по кинематография в Лилехамер^[1], а тя бе карала там полицейската си практика преди година и половина. Казваше се Ханс Блум, бе привлекателен, открит, деен и стilen, като съвсем не приличаше на съкурсниците ѝ от Полицейската академия, какво оставаше за момчетата от Гюлдбрандсдал, които работеха заедно с нея в полицейския участък в Лилехамер. Животът ѝ с Ханс Блум бе приличал на пътешествие в чужда, но удивителна страна, в неизвестността, където постоянно откриваш нещо ново и увлекателно, рискувайки да се загубиш и да натвориш малки или големи глупости.

Една от тези глупости бе това, че не бе забелязвала промените в настроението му и не бе отчела последствията от тях за съвместния им живот. Бе поемала твърде много върху себе си, предполагайки, че е естествено такъв енергичен и деен човек да бъде от време на време изтощен и да трябва да се презареди. Такива моменти бяха настъпвали често. Дори твърде често. До запознанството си с Ханс Блум не бе срещала често неуравновесени личности. До запознанството си с Ханс Блум не бе и подозирала, че нежен и предан любовник може с едно махване на ръката да се превърне в язвителен и ехиден досадник и дори в нещо още по-лошо — в коварен измамник. Търпението ѝ се бе изчерпало, когато го бе заварила само на два квартала от квартирата им на улица „Л’Оранж“, в колата (в нейния червен „Голф“, който той вечно ѝ искаше, защото собственото му древно порше бе постоянно на ремонт) заедно с малка курвичка-студентка от курса, на който той преподаваше. Същата вечер тя се бе преместила при приятелка. След два месеца тя бе станала на тридесет и се бе напила много с приятелките си, като дори не ѝ бе хрумвало, че в живота ѝ се е освободило място за друг мъж. Сякаш бе преминала през пречистване.

Скоро след това бе назначена на работа в Хамар и там бе срещнала Юнфин Валман.

Отначало бе решила, че е малко стар за нея, твърде уравновесен и доста мълчалив. И въпреки това... Бе забелязала как неспокойният му, винаги малко въпросителен поглед се спира върху нея. Все по-често и по-често. Малко по малко бяха започнали да ѝ харесват отзивчивостта му и замислеността му, грижата му за сътрудниците и дори за арестуваните, разсъдливостта му и проникателността му, когато разследваше най-заплетените случаи. Постепенно бе оценила точността му; усещането му за това, че си знаеше мястото и неговите уверени, добре обмислени действия и мисли. И покрай всичко това бе хубав сам по себе си, въпреки възрастта си.

Сега бе много объркана: А ако Юнфин имаше своята тъмна страна? Отново ли щеше да ѝ се наложи да преживее същото? Да види как скъпият ѝ човек, нейната опора, се превръща изведнъж в непредсказуемо чудовище? Беше изплашена, но разбираше, че не можеше да става и дума да се устройват сцени, да се ругае, да се вика, да се чупят съдове и да се хвърлят книги. Този път тя щеше да се бори. Първо обаче трябваше да разбере за какво се бори.

— Този Клаус — харесваше ли го? Обичаше ли го? И раздялата ви толкова ли тежка беше, че и досега не можеш да говориш за това?

Каза го на глас, просто се бе изтръгнало от нея, използвайки обиколни пътища. Очакваше възражения или уклончив отговор, които толкова често се появяваха в разговорите им, но той просто седеше мълчешком, вкаменен, сякаш точно пред него бе ударила мълния. Тя чуваше собственото си учестено дишане. Напрягаше се, готова да отблъсне всяко едно нападение. С крайчеца на окото си забеляза как ръката му се протегна към нея, сякаш седяха в тъмен кинозалон и му се бе приискало да я хване за ръката. Тя я отблъсна. Въобще не ѝ трябваша докосвания. Трябваша ѝ обяснение, искреност, проблясък на разум в мъглата на недоизказаното, намеците и взаимните подозрения, помрачаващи напоследък живота им и рушащи отношенията им. И само след миг съжали за стореното, защото съвсем не ѝ се искаше да го отблъсква.

— Разбирам, че ти е трудно, Юнфин...

Твърде късно. Сякаш близостта ѝ му бе непоносима. Той скочи на крака, направи няколко безцелни крачки из стаята, след което се

срути във фотьойла, отпускайки глава върху ръката си. Сякаш бе театър, тъжно си помисли тя. „Хайде, кажи ми истината, аз ще я понеса, но мълчанието ти е непоносимо!“

След това той сякаш също съжали и понечи да премахне възникналото отчуждение помежду им. Стана, с два скока се озова до нея, седна на дивана, притисна се към нея и преди тя да успее да осъзнае какво се случваше, вече я бе прегърнал. Притискаше я силно, почти отчаяно, сякаш обятията му можеха да кажат всичко недоизказано. Тя обаче не се смили, а безразсъдната сила на прегръдките му я уплаши. Ръцете му се заеха да бродят по тялото ѝ, той се завря във врата ѝ и мърмореше, че се опитвал, опитвал се... Тя така и не разбра какво именно. Ако се опитваше да направи нещо, то бе да прави любов с нея направо тук, на дивана. Бе непоносимо. При такава ситуация той просто нямаше право да изисква близост и това трябваше да му е ясно! Това си бе насилие според всичките правила!

— Юнфин, недей... Така няма да стане... Не трябва така, моля те, Юнфин — зашепна тя, освобождавайки се от прегръдките му. — *Юнфин... моля те!...*

След това тя най-накрая скочи и се скри в спалнята.

Когато той отвори вратата на спалнята, тя не знаеше колко време бе минало, но така и не бе заспала. Той дишаше тежко и се чуваше как се мъчи, как се съблича в тъмното, стараяйки се да не я събуди. Тя усети миризма на алкохол. Именно от това се бе страхувала постоянно. Знаеше какво бе преживял след смъртта на жена си. Бе ѝ разказвал за това, защото можеше да говори за него...

След това се просна толкова тежко на кревата до нея, че тя подскочи.

— Ох, ти не спиш — промърмори той в тъмното.

Тя не отговори.

— Пийнах малко — издиша той. — Трябваше ми. Извинявай...

— Няма за какво да се извиняваш, Юнфин.

Изпъната и неподвижна, тя лежеше до него. Искаше ѝ се той да замълчи, да я остави намира, но едновременно с това мълчанието я плашеше. Тя чу как дишането му се промени, стана неравномерно, сякаш се опитваше да потисне нещо в себе си, въпреки че почти не помръдваше.

— Има за какво, Анита — прошепна най-накрая той. — Имам за много да се извинявам... — думите му звучаха измъчено и тежко и тя не разбираше дали това бе от чувствата му или пък бе от въздействието на алкохола. — Виновен съм за много неща... *За много...* — а след това се чу хриптене, което тя не разбра, но след това ѝ стана ясно, че той лежеше до нея и плачеше.

— Ама, Юнфин... — прошепна тя. Не можеше да принуди себе си да го докосне, страхувайки се от нови прегръдки, от още едно попълзновение. Плачът му обаче не спираше и тя попита: — Какво е станало?

Той продължаваше да подсмърква като малко дете. За възрастен мъж това бе плашещо и дори болезнено. А след това изведнъж заговори:

— Казах на момчетата, че той е педал. *Казах го!*... — заврял лице във възглавницата, той застана. — За Клаус, нали бе... Аз просто на шега. Според мене, дори не смятах така. Не сериозно... Когато обаче той... По дяволите! Не знаех, с какво на практика се занимава... По-скоро с нищо. Въобще с нищо! — изхлипа отново той. След известно време успя да се успокои. — Те обаче го запомниха! Това сякаш му се лепна! Всичките глупости, които бях надрънкал за него. И след това той сякаш се озова в ада...

— Юнфин! — съвсем се разсъни тя и сега и тя бе разстроена. Не бе виждала подобно нещо. Трябваше ѝ да събере мислите си, да не прави сцени, да се опита да намери някакъв разумен подход. — От тогава са минали повече от двадесет години. Не се измъчвай *сега!* — утешаваше и самата себе си тя, опитвайки се едновременно с това да си направи всичките възможни и невъзможни изводи, следващи от несвързаните му фрази.

— Това обаче започна именно тогава! — изхлипа той. — Тогава животът му се превърна в ад, животът на всички тях!... И всичко бе заради мене!

— Разбери, че нямаш нищо общо — утешаваше го, галеше го тя. Най-накрая му позволи да се притисне в нея. — Не е правилно да се мисли така. Не си виновен за онова, което се е случило с тях след това.

— Не знам защо той... По дяволите! Аз не съм педал! — изпръхтя той, заврял се в лакътя ѝ. — На мене ми трябваш ти!

— Ама, разбира се, Юнфин, знам — отговори му тя, стараейки се да вложи в думите си цялата сила на убеждението си. Почувствала се обаче самотна и несигурна в нищо, тя бе обхваната от объркване и съмнения — ту преминаващи, ту отдръпващи се като студени люлеещи се вълни.

Той бе излял мъката си и бавно се успокояваше. Полулегнала, със замрели ръце, които до преди това го бяха галили по главата, тя се вслушваше в дишането му, което малко по малко ставаше дълбоко и равномерно, докато най-накрая той не заспа.

А тя остана будна и се замисли.

[1] Лилехамер — град във фюлке Оплан, Норвегия. — Б.пр. ↑

Резултатите от патологоанатомичната експертиза станаха известни в сряда, на трети май, три седмици след началото на разследването. Събраха се в „дежурната“ и бяха само следователи. Журналистите бяха изгубили интереса си към случая, защото в разследването твърде дълго нямаше нови сведения, приближаващи ги към разгадаването на тайната на случилото се във вила „Скугли“. Възможно ли бе възрастна жена-инвалид, спуснала се по стълбището на първия етаж, да бе тикнала ловната пушка в гърлото на мъжа си, да бе дръпнала спусъка, след което да бе извадила оръжието, да го бе изтрила и да го бе оставила така, сякаш той се бе застрелял сам? А след това да се бе изкачила на втория етаж с инвалидния асансьор и да бе продължила, сякаш нищо не се бе случило, своето самотно затворническо съществуване, за да изгуби след няколко дни по неизвестни причини управлението на инвалидната си количка и да се стовари по стълбището до мъртвия си съпруг, счупвайки врата си? Мислимо ли бе това? Възможно ли бе?

— Технически е възможно — твърдеше инспектор Трулсен, който бе понатрупал увереност. Застанал пред екрана, той показваше с вечната си показалка очертанията на положенията на телата на покойниците на добре познатата снимка от вила „Скугли“. — Колко вероятно е обаче?... — бавеше изводите си той. — Съгласно твърденията на лекуващия я лекар, фру Хамерсенг не е била склонна към душевни разстройства. Според наблюденията му тя е понасяла болката стоически, въпреки че в отделни случаи му се е налагало да ѝ изписва силни болкоуспокояващи средства. Въпреки постоянното влошаване на здравето ѝ, тя през цялото време изглеждала *нормална*.

Събралите се в „дежурната“ започнаха да проявяват нетърпение. Всичко това бе добре известно, но Трулсен сякаш нарочно се бавеше, преди да премине към новостите. Бе видно, че той, запознал се пръв с доклада, имаше неизвестна за останалите информация, а изражението на лицето му свидетелстваше, че тя е важна за разследването. Трулсен

обаче не приличаше на самодоволна котка, току-що разправила се с мишка, а дори обратното — изглеждаше необичайно развълнуван.

— Момчета, трябва да ви кажа нещо... — зае театрална поза той. Просто превзет актьор. Поведението му не харесваше на Анита, която все по-ясно осъзнаваше, че за него бе по-важно да изиграе ролята на едноличен ръководител на следствието, отколкото да доведе разследването до някакви конкретни резултати. — Георг Хамерсенг е умрял не по-рано от двадесет и втори март и не по-късно от тридесети март — Трулсен четеше от листчето, което стискаше в ръка, с такова изражение, сякаш се намираше на стълбището на църквата във Витенберг^[1]. — Лидия Хамерсенг е умряла не по-рано от шести април и не по-късно от дванадесети. Патологоанатомите не се наемаат да посочат по-точно време. Телата им бяха открити в петък, на двадесет и първи април. Това означава, че тя е живяла най-малкото седем дни в една и съща къща с лежащ на пода мъртвец. *Най-малкото седем дни.*

Трулсен замълча за малко, след което продължи:

— Обсъдихме вероятността тя, спуснала се на първия етаж, да е застреляла съпруга си, а след това да е продължила да живее на втория етаж, сякаш нищо не се е случило, докато, очевидно изпаднала в силна лудост, не е паднала по стълбището. Това е единственото обяснение на тази версия. Както вече казах, технически това е осъществимо и ако се добави малко въображение, могат да бъдат намерени и психологични предпоставки. Има обаче още един момент — замълчал, той взе от масата друг документ и изгледал го замислено, огледа събралите се с поглед на учител, разочарован от изпитните оценки на своите ученици. — Резултатите от аутопсията показват, че в момента на смъртта си Лидия Хамерсенг е била напълно изтощена. Ако не бе умряла в резултат на падането, то е щяла скоро да умре от изтощение!

В мълчанието, възцарило се след последните му думи, нямаше нищо театрално. Трулсен изглеждаше така, сякаш от всичко на света най-много му се искаше да изчезне. След това отново се съсредоточи върху документа, сякаш надявайки се, че е пропуснал нещо и тези нови сведения все още могат да се вържат с работната му версия за самоубийство и нещастен случай. Напразно.

— Ние също бяхме забелязали колко слаба е тя — продължи разстроено той, — но ние не сме специалисти и за нас бе трудно да определим, че това е било следствие не от болестта ѝ, а защото, може

би, е изкарала много дни без храна. Съдържанието на стомаха ѝ се ограничава до несмлени парченца целулоза — възможно е това да е било опаковка от мляко или нещо от този род. *И точно тук*, момчета — опитваше се с всички сили той да изглежда, както преди, авторитетно и дейно, — *тук* пред нас изниква въпросът как би могло да се стигне до такава ситуация? Не можем да предположим, че убила съпруга си, Лидия Хамерсенг е гладувала нарочно, дори и ако накрая е полудяла окончателно. Иначе казано: Кой е държал Лидия Хамерсенг заключена на втория етаж на вила „Скугли“ и я е морил с глад? Или, с други думи казано, кой не я е пускал оттам, докато тя, обезумяла или полудяла от глад, не е излязла с количката си на стълбището и не се е самоубила? И още — дали същите тези хора (или човек) не са застреляли Георг Хамерсенг със собствената му ловна пушка?

Само за миг „дежурната“ се изпълни с гласове. Всеки от присъстващите поиска изведнъж да сподели мнението си по тези странни факти. Веднага си спомниха, че хладилникът в кухничката на втория етаж е бил празен, и се завързаха ожесточени обсъждания защо никой не е обърнал внимание на това и не го е свързал със случилата се трагедия.

За Анита обсъждането започна съвсем навреме. Изумлението ѝ на следовател, заварен неподготвен от съвсем неочаквани сведения, се смеси с неприятното чувство, появило се вследствие на тези страшни разкрития. Тя бе предполагала, че съпрузите Хамерсенг бяха живели отделно заради болестта на Лидия и този живот бе свидетелство за загубата на съпругеска близост, за това, че угнетената им любов се бе приближавала към своята крайна гара. Оказваше се обаче, че по пътя към ада имаше още няколко спирки. Стига само в случая да не се бяха намесили външни хора, разработили с извратена хитрост този сценарий, а след това въплътили го по някакъв необясним начин в живота. Тя отново си спомни за следите в пруста и в кухнята, отпечатъци от мръсни маратонки, твърде малки за маратонките на Георг, които бяха измити и акуратно прибрани в коридора. Не бяха придали кой знае какво значение на това, защото нищо друго не сочеше към взлом или присъствие на външни хора в къщата. Предполагаше се (и Анита бе съгласна с тази версия), че следите са оставени от социалния работник или от приходящата медицинска сестра, която бе посещавала често дома на Хамерсенг. Освен това и

прозорецът на втория етаж бе счупен отвътре. Ако се отчетяха последните сведения се появяваше ново, ужасно обяснение, а именно, че искайки да повика помощ, Лидия Хамерсенг бе счупила сама стъклото. Печалното бе, че прозорецът на втория етаж гледаше към гората. Децата, брали кокичета, бяха забелязали счупения прозорец твърде късно. В същата секунда и хрумна още една мисъл.

— Телефонът! — извика тя на колегите си, които Трулсен се опитваше да призове към ред. — На втория етаж имаше телефон и ако тя наистина е умирала от глад, защо не е звъннала и не е помолила за помощ?

— Телефонът, да... — Харалд Рюстен вдигна ръка. Рюстен не се опитваше да предлага мнението си, а предпочиташе да изслушва това на другите, в това число и нейното, на най-младата и неопитната от групата на Трулсен. — Нали проверихме телефона ѝ?

— Проверихме отпечатъците върху му — отговори малко уклончиво Трулсен, — и намерихме само нейните отпечатъци... — Трулсен се опитваше да говори самодоволно, но и на него, както и на всички останали, бе ясно, че се появяваха нови аспекти, свързани с телефона, на който никой преди (дори самият ръководител на следствието) не бе обърнал внимание. Всичките бяха вярвали твърдо на предложената от него версия за самоубийството и нещастния случай.

— Това бе дериват, защото къщата има само един телефонен номер — Анита си спомни как бе държала в ръце малката телефонна слушалка, след като бяха взели отпечатъците от пръсти от нея. — Имаме ли информация за позвъняванията?

— Скоро ще ги имаме — побърза да я увери Трулсен. Доста побърза. Това, разбира се, не бе смятано за спешно.

— А самият телефон тук ли е? — действаше интуитивно Анита. Бе си спомнила как бе държала в ръката си хубавата малка телефонна слушалка. Още тогава бе почувствала, че нещо не бе, както трябва.

— По-скоро са го взели криминалистите — отговори равнодушно Трулсен.

— Могат ли да ни го донесат?

— Господи, нима е толкова необходимо?

— Аз... аз просто искам да проверя едно-друго.

— По слушалката бяха *само нейните* отпечатъци от пръсти.

— Знам — след издънката, когато бе позвънила на своя приятел в Държавната болница и бе получила информация преди написването на официалния доклад, Трулсен недолюбваше Анита и не одобряваше инициативите ѝ. Перчесе се с авторитета си като кокошка със снесено яйце, което на фона на стария Рюстен изглеждаше малко смешно. — Трябва само да звъннем.

Той не отговори и тя, отдръпнала се малко от масата, набра вътрешния номер и бързо се разпореди. Обърнала се, тя веднага срещна ироничния поглед на Трулсен.

— Ако се готвиш да разработваш нова версия, то ние ще ти бъдем благодарни, ако споделиш с нас мислите си.

Тя усети, че се изчервява. В присъствието на по-старшите мъже, нейни колеги, тя постоянно се чувстваше като стеснителна ученичка. Негодуванието ѝ, че именно Трулсен си бе позволил да я унизи така пред всички, бе обаче по-силно.

— Той е твърде лек... — успя само да каже тя, проклинайки пламналите си бузи. — Когато взех в ръце слушалката, тя бе твърде лека... Разбирате ли? — погледна почти умолително Рюстен тя.

Той ѝ кимна в отговор.

— Ей сега ще проверим — произнесе кратко той.

— Да, като че ли няма с какво друго да се заемем — отбеляза язвително Трулсен.

За няколко минути се възцари непоносима тишина, а след това влезе полицаи с кафяв плик в ръце. Трулсен прочете внимателно етикета, а след това отвори бавно и внимателно плика. Върху масата изпадна малък телефон. Анита го взе веднага. Така си и беше. Телефонът бе лек. *Много лек!* Тя обърна слушалката и махна задния панел. Така и бе предполагала — мястото за батериите бе празно!

— Батериите ги няма — отбеляза кратко тя и подаде телефона на Трулсен.

Навел се напред, Рюстен също разглеждаше телефона.

— Батериите ги няма — потвърди сериозно той, — а ние не сме ги вадили, нали?

Трулсен поклати глава.

— По време на претърсването някой да е виждал батериите? — Трулсен бе затворен и мълчалив, поради това въпросите сега бяха задавани от Рюстен.

Никой не ги бе виждал.

— Във всеки случай в описа на личните вещи ги нямаше — продължи Рюстен. — Някой да е оглеждал кофата за боклук?

— Да, вземем я с нас. В кухнята намерихме съвсем малко боклук — всички се опитваха да дадат своя принос в развиването на тази версия.

— Горе, при нея, навсякъде имаше боклук — Анита си спомняше постоянно запуснатите стаи на втория етаж.

— Не сме намирали никакви батерии — излая Трулсен, — нито горе, нито долу! — надеждите му, че разследването ще е лесно и ясно, рухваха направо пред очите му.

— Добре, тогава можем да направим следните изводи — погледна я въпросително Рюстен, сякаш я молеше за разрешение да изиграе нейните козове. Тя обаче бе твърде погълната от мислите си, за да се безпокои за това. — От деривата на Лидия Хамерсенг са извадени батериите. Това може да означава, че някой не е искал тя да чува разговорите по основната линия. Възможно е обаче да е направено, за да не ѝ се позволи да звъне и да помоли някого за помощ.

— Или пък е било и едното, и другото! — почти извика Анита. Не можеше да остане повече равнодушна, сякаш усещаше същия онзи страх, който бе изпитвала и Лидия Хамерсенг през последните си дни и часове.

— Или пък е било и едното, и другото — кимна в съгласие Рюстен, — и тогава ни остава да проверим само едно нещо, и ще можем да си направим изводите за този печален случай — погледна към Трулсен той, но ръководителят на разследването си разглеждаше ноктите. — Инвалидният асансьор — каза Рюстен.

Всички останали го изгледаха.

— Трябва да си изясним дали е работел. Не знаеш ли нещо по въпроса?

Без да вдига поглед, Трулсен поклати глава.

— Датската фирма производител обеща да даде отговор още преди седмица. Там обаче празнуваха и поради това...

— Трябва да ни отговорят спешно — в гласа на Рюстен, който обикновено бе доброжелателен, нямаше и намек за въпросителна интонация. В момента той раздаваше заповеди. — Ако се изясни, че

някой е извадил батериите от телефона на Лидия и е повредил механизма на инвалидния асансьор, ще имаме, без съмнение, убийство. Двойно убийство.

Никой не възрази. До края на съвещанието се говореше малко, след което всички се разпръснаха, а самият Трулсен се отправи към кабинета на началството, за да докладва на Моене за хода на разследването по случая Хамерсенг. Походката му не бе много уверена.

[1] На 31 октомври 1517 година Мартин Лутер (1483–1546), поставил началото на протестантската Реформация, окачва на вратата на Крепостната църква във Витенберг, Германия, своите „95 тезиса или диспут относно силата и ефективността на индулгенцията“. — Б.пр. ↑

Обичайните заподозрени...

Анита Хег отвърна погледа си от гледката през прозореца, където блестящото майско слънце оцветяваше небето в бяло и превръщаше Мьоса в яркосиньо огледало, и отново се взря в празния плот на бюрото си. Точно сега ѝ се искаше пред нея да лежат множество доклади, бележки, архивни папки и снимки — нещо, което да я убеди, че ако прегледа толкова много материали, ще се натъкне на сведения, изясняващи случая Хамерсенг. На бюрото ѝ обаче не се задържаха книжа, защото се стараше да свършва по-бързо с документите. Особено усърдна бе през последните дни. Прегледа отново доклада за претърсването на вила „Скугли“, но в резултат успя само да изпише върху самотен лист хартия четири-пет сиротни редчета, които приличаха на следи на врабчета по снега.

Следи от обувки.

Отпечатъци от пръсти по пушката (само негови), по инвалидната количка (само нейни).

Социалният работник (установяване на неговата/нейната самоличност).

Телефонните разговори.

Врагове.

Поразсъждава доста дълго над последната точка. Какви врагове биха могли да имат съпрузите Хамерсенг? Двама старци, които съгласно общите отзиви, са били обичани еднакво и още повече — са били *почитани* (когато в разговор за Хамерсенг се употребяваше тази старомодна дума, тя веднага се изпълваше със смисъл) и около които се бе въртял навремето си градският културен и обществен живот? Тогавя взе химикалката и написа отдолу това печално определение: *Обичайните заподозрени...*

Не ѝ хрумна веднага за филма, който наскоро бяха гледали с Юнфин (и спомените за тази съвсем обикновена вечер изпълниха душата ѝ с умиротворение, защото през онази вечер напрежението

между тях още не бе нараснало, претенциите не бяха изказани, а времето на самотните размисли още не бе настъпило). „Обичайните заподозрени“ — бе запомнила тези думи, защото учудващо точно отразяваха принципите на работата на следователя. Те не разгадаваха велики загадки. Повечето убийства бяха ясни от самото начало. По принцип първото впечатление бе определящо, а предполагаемата версия се оказваше вярна. Безжалостно обширната статистика показваше, че предумишлените убийства се извършваха от членове на семейството. Твоите най-зли врагове бяха твоите роднини... Лидия и Георг Хамерсенг бяха умрели, а най-близките им роднини — синът им Клаус и дъщеря им Ханне — бяха изчезнали. Безследно изчезнали. Дори неуморимият Кронберг бе изгубил следите им. Той ги уверяваше, че няма да се предаде в никакъв случай, но засега всичките следи на брата и сестрата се губеха. Може би си заслужаваше именно тук да се понапрегнат, защото бе малко вероятно това чудовищно престъпление да бе дело на чужди ръце? Не бяха открити следи от взлом в къщата, а също така бе ясно, че никой не бе ровил в търсене на ценни неща. А дори и да се допуснеше възможността за убийство с цел ограбване, то защо грабителите бяха убили само единия от съпрузите, оставяйки другия жив?

Тя вдигна глава и ѝ се прииска слънцето да проникне във всяка клетчица на тялото ѝ. Нима можеше да седи сега вътре и да мисли за ужасното убийство, когато навън времето бе такова? Съсредоточила се насила, тя се върна към действителността. Към *обичайните заподозрени*.

В известна степен си представяше за какво бяха избухвали скандалите в семейство Хамерсенг. Добре си спомняше историята, която Юнфин ѝ беше разказал преди почти седмица и която отначало бе сметнала за незначителна. Историята за сблъсъка на Клаус Хамерсенг с баща му пред хора, в читалнята на университетската библиотека. Скандалът за избор на професия бе едно, а съобщението, че Клаус е педал, за което Юнфин ѝ бе разказал през онази нощ, изпил преди това половин бутилка водка, наистина я бе потресло. Тя нямаше нищо против гейовете, но разказът на Юнфин, нейния верен възлюбен, я бе накарал да се замисли по какъв начин го бе научил *самият той!* Оттогава тя повече не бе засягала тази тема. С цялото си поведение той сякаш молеше да не му се напомня за онази объркана нощ. Сякаш

според него опиянението му и дрънкането му бяха сами по себе си достатъчно обяснение. Възможно бе да е и така. Може би тя трябваше да потисне недоволството си и да се примири с това, че може да не знае нещо за живота на своя любим. А може би и *не трябваше* да знае? След онази нощ отношенията между тях сякаш се бяха подобрили. Стана ѝ по-лесно да общува с него. Всеки ден той се прибираще първи и приготвяше вечерята, като дори проявяваше известна изобретателност (салата от рукола с мариновани скариди, о, Господи!). Въпреки това недоизказаното не ѝ даваше покой на подсъзнателно ниво, бе се закачило за нея като репей — защо именно *той* и никой друг бе оплюл пред съучениците им сексуалните предпочитания на Клаус Хамерсенг? И имаше ли в това поне частица истина? Клюките за „обратност“ се появяваха лесно и се разпространяваха благодатно сред младежта. А *ако* бе истина?...

Не. Реши, че няма да се хване на тази въдица и няма да преувеличава, да драматизира. Да прави от мухата... каквото и да бе там? Слон? И защо той не казваше нищо повече по въпроса?

Освен това възникваха и практически затруднения относно това дали тя можеше да използва разказаното от него в разследването, така че да не хвърли сянка върху него или, дори по-лошо, да се лиши от доверието му?

Там, зад прозореца блестеше водната шир. Искаше ѝ се да облече анцуга си, да изтича навън и да потича по равните пешеходни пътеки по брега, след което — към Йеснес, а после — през Боровата планина — към къщи... Нали обаче именно там бе къщата на Хамерсенг. Там се бе притаила и я чакаше работата ѝ — в края на гората, на прекрасния склон се намираще мирното островче, недокоснатата от разгърналото се през последните години строителство къща, в която се бе случило ужасното. И колкото повече подробности бяха разкривани около тези две смърти, толкова по-жестоко и необяснимо изглеждаше това чудовищно престъпление. Трябваше да се съсредоточи върху работата си, да размърда всичко от мястото му. С тези няколко жалки редчета на хартиения лист нямаше с какво да се похвали в края на работния ден.

Втората мисъл, изказана от него през онази вечер, бе, че Клаус е извънбрачно дете на Лидия, което Георг, оженил се за нея, е започнал да представя за свое. Отначало бе решила, че това са излишни

измислици, но сега бе променила мнението си. Тази мисъл пораждаше цяла поредица от въпроси, на които можеше и трябваше да се отговори. Защо съпрузите го бяха държали в тайна? Защо честният Георг Хамерсенг не бе осиновил открито момчето, правейки го свой законен син? Неустановеното бащинство е можело да се превърне в торпедо, прикрепено към кораба на съпружеството им. Кога се бе взривило то?

Написа още един ред: „Кръщелното свидетелство за раждането на Клаус“. И тогава осъзна колко малко бяха направили, докато разследваха случая. Дори не й се вярваше, че бяха разширили кръга на заподозрените съвсем наскоро. Очевидността на версията за нещастен случай и самоубийство ги беше заслепила. Дори и въпреки факта, че двете смърти бяха последвали в обратен ред. Трулсен оправдаваше бездействието им с това, че трябвало да изчакат официалното заключение на патологоанатомите. Всичко останало можело да предизвика само неловки измислици (което и така се бе случило, и вредата бе очевидна). Зад действията на Трулсен стоеше Моене, която искаше на всяка цена да се избегнат разгласяването и скандалът. Сега обаче абсцесът се бе пукнал и цялата гадост бе изтекла навън. Освен това скоро от Канарските острови щеше да се върне братът на Георг Хамерсенг, за да, както се казваше, окаже помощ на полицията в разследването. Какво пък, щяха да видят с какво можеше да им помогне.

Почука се на вратата. Тя бе толкова дълбоко потънала в размислите си, че трепна. В кабинета ѝ надникна Рюстен.

— Прочете ли изцяло доклада?

Тя поклати глава. По времето на срещата им бяха раздали папки на всички, а тя дори не им бе обърнала внимание.

— Така си и мислех — усмихна се Рюстен, но зад усмивката му се криеше мрачна сериозност. — Аз го прегледах и открих, че Трулсен е пропуснал едно-друго. А може и просто да го е забравил, заради шума, който вдигна ти... — усмивката му стана по-широка. Оставаше ѝ само да се усмихне в отговор, защото огледът на телефонната слушалка се бе превърнал в неин триумф.

— Някои неща на седма страница могат да те заинтересуват.

— Кажи ми ги — сега не можеше да се принуди да чете този документ.

— Там е написано, че по тялото на Лидия Хамерсенг са открити следи от стари осакатявания и травми, като например, счупване на ръцете, на три пръста и на ключицата.

— Виж ти!? Остеопороза ли е имала?

— Не пише такова нещо там.

— Тоест това означава... — Анита не можа да довърши фразата. В този момент нямаше сили да разсъждава върху значението на тези открития.

— Стига само да не се е увличала от бойни спортове — отговори Рюстен, опитвайки се да смекчи впечатлението, което жестоките му изводи можеха да ѝ направят. — Това е стандартен списък на осакатявания, възникнали вследствие на жестоко отношение.

Само това липсваше!

— Кога са се появили?

— Някои са доста пресни. Най-старите са отпреди няколко години.

— Идеалното семейство... — промърмори Анита. — А лекуващият лекар, разбира се, не знае нищо?

Рюстен само поклати глава.

— „Варосани гробници“^[1]... — изтръгна се от нея и тя веднага се усмихна. Рядко цитираше Библията, за да изрази чувствата си.

— Може и така да се каже. Не знаем дали го е направил *той*, но...

— Много неща не знаем — изведнъж ѝ се приплака. Искаше ѝ се да остане сама, но в същото това време не искаше той да си тръгне.

— Едно-друго все пак знаем — сякаш се опита да разсее унинието ѝ той. Тя обаче мълчеше, взряла се в плота на бюрото си, и той продължи: — Стори ми се, че това ще те заинтересува. Научихме името на последния им социален работник.

— Неколцина ли са били? — попита бързо тя, давайки да се разбере, че отново е нащрек.

— Това си е в реда на нещата. При тези професии текучеството е голямо. Била е жена, която се е казвала Сара Шуман.

— Можем ли да се свържем с нея?

— Очевидно, да. Тя обаче, изглежда, е напуснала града. През март е излязла в отпуск по майчинство и не е регистрирана в Хамар.

— Очевидно вече е родила и тогава може да бъде намерена чрез болниците.

— И аз мисля така. Прегледахме телефонния указател, но не намерихме нищо. Възможно е обаче да не е съобщила номера си.

— Аз ли трябва да се заема с това, според тебе?

— Ако в момента нямаш други планове...

— Добре — усмихна му се тя. Винаги ѝ се искаше да му се усмихва, защото Рюстен излъчваше доброта и доверие. Кичур от непослушната му, но твърде рано побеляла коса падаше постоянно на челото му, придавайки му зрял и разсъдлив, но едновременно с това момчешки вид.

Той се усмихна малко стеснително в отговор. „Стеснителен е — помисли си тя. — Тоест му е просто неудобно да звъни по родилните домове. Смята, че тази работа ще подхожда повече на жена.“ Никакво феминистко негодуване обаче не възникна в нея спрямо Харалд Рюстен. Той бе безукорно поносим колега и освен това бе известен като грижовен съпруг и баща. Може би наистина бе по-добре тя да

звънеше на родилните домове, а не той. Към жена, например, щяха да са по-доверчиви.

— И последният момент от заключението — продължаваше той, сякаш извинявайки се за присъствието си в кабинета ѝ.

— Още нещо ли има?

— Следи от инжектиране на морфин. По нейното тяло. Невъзможно е да се установят дозите.

— Може да го е употребявала законно, като обезболяващо — предположи тя.

— Възможно е и да е така... — отговори той и ѝ хвърли многозначителен поглед, преди да излезе от кабинета ѝ.

[1] „Варосани гробници...“ — цитат от „Евангелие от Матей“, 23:27. Целият цитат гласи: „Горко вам книжници и фарисеи, лицемери, защото приличате на варосани гробници, които отвън се виждат хубави, а отвътре са пълни с мъртвешки кости и с всякаква нечистота“.

— Б.пр. ↑

— Попаднахме на следите на социалната работничка — каза тя, докато седяха на масата и вечеряха. Тъкмо бе сервирали пилешки гърди с тайландски сос (от пакетче), зелен фасул и спагети. Тя похвали яденето. Той изглеждаше доволен, дори я прегърна. Приличаха на двамина туристи, които, идвайки на юг, случайно са отседнали в една и съща хотелска стая и сега се отнасяха помежду си доброжелателно и снизходително, опитвайки се да угодят на желанията на съквартиранта си, разбирайки, че всичко това ще свърши скоро.

На това трябваше да се сложи край, помисли си тя, така че защо да не бъдеше сега? Защо най-сетне да не обсъдеха открито, професионално и безпристрастно случая Хамерсенг по време на вечерята? Тя усещаше, че няма да може дълго да издържи на неговите нервни сривове, самообвинения и намеци.

— Казвала се е Сара Шуман. Нищо ли не ти говори?

— Като че ли не... — реагира спокойно на въпроса ѝ той. Тя забеляза, че той наистина се опитва да си спомни, и опита да продължи по-нататък:

— През март е излязла в отпуск по майчинство, а на седемнадесет април е родила син в родилното отделение в Елверум^[1], след което е изписана оттам и е изчезнала.

— И дори не се е регистрирала в Службата за наблюдение на бебета?

— Дори и там не е съобщила. Във всеки случай не и в този регион.

— Никакви други сведения ли нямате?

— В графата „семеино положение“ е посочила, че не е омъжена. Името на бащата на детето липсва. Посочила е адрес в общинско жилище с едностайни апартаменти на улица „Фредрик Монсен“, тук, в Хамар. Преди две седмици е напуснала. Трудно е да се установи кога по-точно, защото официално не е разтрогнала договора за наем. Просто е заминала. Съседите ѝ са сомалийци и не знаят нищо за нея.

— Преди две седмици... — оставил вилницата си върху покривката, той поглеждала ту нея, ту чинията си, в която яденето изстиваше. — Купувала е продуктите от магазина „Киви на шосето“ — каза най-накрая той.

— Какво?

— Научих го случайно — погледна я той, очаквайки реакцията ѝ на думите му. — Озовах се там съвсем законно — защитавайки се шеговито, той вдигна длани си пред себе си, — защото натам водеха следите по случая за покойника от Танген. В хижата намерихме касова бележка от този магазин на „Киви“.

Тя не се сдържа:

— И ти съвсем случайно реши да разпиташ за социалните работници на Хамерсенг.

— Може и така да се каже.

Дори не бе трепнал, отбеляза си тя.

— Този магазин е най-близо до къщата на Хамерсенг и те винаги са пазарували от там. И социалните им работници — също. Тази, последната, се е появила за последен път там преди шест-седем седмици. Всичко това ми го каза касиерката.

— А касиерката каза ли ти, че е била бременна?

— Не, не ми го каза. А и аз не съм питал.

Замълчаха, но в мълчанието им нямаше заплахи. „Почти, както преди“ — помисли си тя. Когато бяха работили заедно по един случай, бяха мислили за него, бяха си разменяли мнения и новини. Съмненията ѝ и страхът ѝ по отношение на него, от които се вцепеняваше, се разсеяха като студена мъгла под лъчите на утринното слънце, като взеха със себе си и неговите проблеми.

— Помислих си... — започна той.

— Какво?

— Нещо не се справям с мисленето... — усмихна се той, а тя, намигвайки му, му се усмихна в отговор. — Няма да си измислям напразно... Помислих си, че тази последна работничка от социалния патронаж, нека е Сара Шуман, е престанала да ходи на пазар приблизително по времето, когато... във вила „Скугли“... се е случило това.

— Нима не би трябвало да е така?

— Ха! — едва не я убодe с вилицата, протегнал ръка над масата. — Онова, което се е случило, стана известно най-много преди две седмици. *Най-много* преди две седмици! Обаче жената от социалния патронаж, посещаваща дома им ежедневно, е престанала да пазарува приблизително, когато това... когато те... — виждаше се, че му е трудно да се отнася безпристрастно към смъртта им. — Би трябвало тя да е дошла на работа и да ги е открила веднага след случилото се. Би трябвало тя да е първа!

— Така, така...

— И би трябвало да е била тревога! Разбираш ли? Не би престанала да пазарува и не би заминала, само защото хората, при които е работела, са умрели. Освен ако не е била свързана по някакъв начин със смъртта им!

— А ако това чисто и просто е съвпаднало с отпуската ѝ? Може би просто е поискала да се подготви за раждането?

— Според мене съвпаденията са твърде много... — откликна след миг той. Тя забеляза, че не му харесва рязкостта, с която парираше доводите му. Самата тя съжаляваше малко за това. Не можеше да се отрече, че и на нея ѝ се искаше много да вземе стабилните връзки на уликите и да върже с тях Сара Шуман за позорния стълб с надпис: „Престъпница“. Щеше ли обаче да е правилно?

— Трябва да се провери точно времето — каза тя. — Трябва да се заемем с касиерката, а аз ще разпитам и сомалийците.

— Съседите... — започна той.

— Какво?

— Поговорете със съседите.

— Вече говорихме със съседите.

— Аз също. Особено с една съседка, фру Герда Халинг. Тя през цялото време е живяла до Хамерсенг и е била приятелка на Лидия. Ще ви разкаже купища истории за това семейство.

— *Ти* си разговарял със съседите? — самата тя чу как в този сам по себе си невинен въпрос се прокраднаха студ и съмнение. Вече бе невъзможно да се предотврати ударът. Той обаче даде заден ход:

— Познавах Герда Халинг, когато бях момче. Тя ме спря и поиска да си побъбрим. Помнеше, че с Клаус бяхме приятели. И тя, като кучепазач, наблюдава неуморно дома им.

„Отново Клаус — помисли си тя. — Клаус тук, Клаус там...“ След това отново събра мислите си, защото това все пак бяха твърде важни неща.

— Ще си запиша за Герда Халинг — каза тя.

През тази вечер те не гледаха, както обикновено, телевизия, седнали на дивана. Обстановката явно се бе подобрила. Юнфин отиде да кара велосипед. През последните седмици бе свалил килограм или два. Изглеждаше добре. На нея ѝ харесваше да го гледа, както и това, че бе до нея. Всяка вечер той правеше очевидни опити да прави любов с нея. Може и да бе малко рано, но тя не можеше да му откаже. Нали това също доказваше нещо, например, че мислите му за собствената му хомосексуалност (които тя не искаше да признае) не бяха подкрепени от нищо на практика. Само ѝ се искаше да го прави, без да бърза и внимателно, както бе прието при тях преди, а не така, сякаш възнамеряваше да я съблазни.

Тя седеше пред лаптопа си, възбудена и едновременно с това малко изплашена от собствените си действия. Изведнъж ѝ бе хрумнала идея, напълно идиотска мисъл, от която контролните ѝ лампички бяха светнали, предупреждавайки я: „Не го прави!“ Бе замислила нещо, противоречащо на правилата, нещо недопустимо от гледна точка на полицейската етика. Трябваше веднага да спре... Тя обаче бе пристъпила вече към изпълнението му.

Влязла в един от интернет-чатовете, тя прочете първо поканите от „Симон“, „Анжелика“ и „Дарт Вейдър“, усещайки едновременно смущението и възбудата на зрителя. Каквато и бе всъщност. Нали именно за това бе и създадена тази мрежова ключалка — за да може да се надникне в най-съкровени човешки тайни — позволяването на всичко, непреодолимостта, анонимността. Тя, разбира се, се стараше да не се потопи твърде много в това и въпреки това не можеше да се избави от нарастващия си интерес. Прояви снизхождение към момчето с ник „Той-мъжът“, изоставено от момичето му, което си търсеше партньорка (засега само за общуване в Мрежата) и дори бе постнало своя снимка по гащета. Малко ѝ харесваше „Тина“, любителка на кучета, която имаше седем и искаше да се запознае с други притежатели на кучета, стига да имаха достатъчно място в дома си.

Неволно се чувстваше въввлечена в този поток на лъжовна близост, която възникваше за защита или като прикритие на това, че хората се нуждаеха отчаяно от общуване или искаха да бъдат за малко себе си, пък било то и анонимно.

Затаила дъх, тя написа:

„Не мога да те забравя, Клаус Хамерсенг. Къде си сега?“

И се подписа като „Випускник-78“. Името или инициалите ѝ щяха да я издадат.

Чу, че Юнфин се е върнал и побърза да затвори страницата. Веднага, влизайки в стаята, както бе по спортен екип, потен и възбуден, той я прегърна отзад и започна да гали гърдите ѝ, и това ѝ бе много приятно. Тя си помисли за скрития му във велосипедистките му шорти член, за това как кръвта пулсираше в него, а самият той се увеличаваше. Това я възбуждаше. Тази вечер това я възбуждаше. Наистина, тази вечер тя би могла да се възбуди дори и от вида на „Тоймъжът“ по гащета, ако се появеше сега на монитора. Старият Юнфин не знаеше, че сега прегръщаше новопокръстена интернет курва!

[1] Елверум — град и едноименна община в Южна Норвегия. — Б.пр. ↑

Касиерката от „Киви на шосето“ потвърди, че жената, помагачка на Хамерсенг, би могла да е бременна. Когато бе влизала в магазина, тя бе била със зимни дрехи, но наистина изглеждала напоследък напълняла. Не като пред раждане, но напълняла със сигурност. „Нали бебето лежи различно във всяка, не е ли така?“ — разсъждаваше касиерката в стаята за почивка. Анита си записваше показанията ѝ, седнала срещу нея на стар стол, докато касиерката си бе дала пет минути за цигара. Самата тя имала две деца, поради което знаела какво говори. Касиерката обаче не можеше да си спомни точно кога именно жената бе престанала да идва на пазар в края на зимата. Бе сигурна, че бе виждала жената („изглеждаше съвсем обикновено, някъде около тридесет и нещо, руса коса със средна дължина, не много висока“) точно преди самата тя да се разболе от грип в самото начало на март. А дали я бе виждала след това, когато след боледуването си се бе върнала на работа, това касиерката не можеше да си спомни...

Когато Анита намина към Герда Халинг, последната отначало не ѝ се стори кой знае колко разговорчива. По-скоро тя разпитваше Анита, а не обратното. Очевидно фру Халинг много искаше да си изясни защо полицията се бе заинтересувала толкова от „ужасното произшествие“, случило се със съседите ѝ. Тя предполагала, че случаят е приключен, защото вече не се споменавало нищо за трагедията във вестниците. Що се отнасяше до социалния работник, то Герда Халинг не можеше да помогне с кой знае какво. Струвало ѝ се, че хората от социалния патронаж идвали и си отивали по всяко време на денонощието (такива хора имало много, поради което тя вече била забравила кой от тях кога е работел). Да, тя разбирала, че графикът им е напрегнат, но нали и желанията и потребностите на клиентите трябвало да се имат предвид. Във връзка с това тя би искала да подчертае, че съпругът на Лидия също ѝ оказвал значителна подкрепа.

През последните трудни години верният Георг Хамерсенг бил постоянно до жена си. И тук фру Халинг най-сетне се разприказва.

— Не му беше лесно — каза тя на Анита на чаша билков чай. — С годините характерът на нашата добра Лидия съвсем не се подобряваше. Не, не, за добрата приятелка, освен това починала — нищо лошо, но въпреки това... Казано честно, тя винаги е била малко зловна. Приличаше на ангел, но вътрешно...

Георг обаче издържал и тя наистина му се възхищавала за това. Възхищавала му се! Защото този забележителен мъж винаги бил имал поклоннички, само че не бил от онези, които си падали по това.

Анита попита фру Халинг дали е знаела, че къщата е разделена на два отделни апартамента, и тя отговори, че това било всеизвестно.

— Тя го измисли — каза Герда Халинг. — Искаше ѝ се да живее отделно. Може би чисто и просто е искала да го избави от проблемите, свързани с болестта ѝ. Може да е смятала за унизително да го моли ежедневно да се грижи за нея — помислила малко, тя продължи вече със съвсем друг тон. — А може би просто ѝ бе омръзнало присъствието му. Нали знаете, че приказките за вечната любов са глупост. Любовта също остарява и се износва като стар дървен праг. А болестта я износва още по-бързо. Ето какво ще ви кажа: Когато моят Одвар умря, а преди това той преживя два инфаркта и три инсулта, то на мен ми стана по-леко. Да, спокойно мога да кажа: *По-леко!* А нали бяхме живели щастливо много години... Като цяло, Лидия получи онова, което искаше. Както винаги.

Анита излезе от там с горчивина от билковия чай в устата и със звънтене в ушите от приказките на Герда Халинг, а в бележника ѝ бяха записано твърде малко полезни неща. С изключение на сведенията, че Лидия Хамерсенг, може би, съвсем не бе била идеалната героиня, каквато обичаха да я описват, и за това, че когато трябвало да се изпращат лични документи, например, до банката или до семейния адвокат, то с това се бе занимавала фру Халинг, а не социалният работник („А защо не съпругът?“ — бе си помислила Анета). Не, Герда Халинг си нямала и понятие, какви били доходите им, но „парички се намирали у тях“. Естествено, че нямало да обсъждат защо на фру Хамерсенг и бил притрябвал адвокат — фру Халинг дори се бе разсърдила как можело да ѝ задават такива въпроси?!

Социалният патронаж бе на подчинение на общинската администрация. Тази служба оказваше помощ на пенсионерите, свързана с превоз, пазаруване, почистване, доставяне на документи в банката и в пощата. Медицинското наблюдение се осъществяваше от приходящи медицински сестри и това се управляваше от друг отдел.

Когато Анита, говорила с двама служители в общинската администрация на Хамар за Западния окръг, най-сетне се добра до началството, стана ясно, че от обема информация, въвеждан при наемането на работа и при уволняването, имаше какво още да се желае. Да, при тях беше отбелязано, че Сара Шуман е била назначена на работа през юли миналата година, отначало като временен сътрудник, а след това, ако трябва да сме точни, от десети октомври на пълен работен ден и работила до март тази година, когато излязла в отпуск по майчинство. Освен това обаче бе указано само, че съгласно сведенията, предоставени от служителя, преди бе работила предимно в Швеция и Дания и поради това в продължение на много години името ѝ не било в норвежкия регистър по заетостта на населението. Не бе лесно да се изясни и при кого бе работила и кога, защото графикът често се променял в последната минута, социалните работници постоянно се сменяли помежду си и за да се отворел архивът и да се изясняло при кого в Хамар бе работила Сара Шуман щели да отидат в най-добрия случай няколко дни.

— Аз обаче обясних вече всичко това на онзи приятен полицай, който ми звънна вчера — каза Мона Брамберг, уморена, но приветлива жена, седяща в тесния кабинет и държаща в ръце юздите на управлението на патронажа. Била останала с впечатлението, че Сара Шуман била от другаде. Никога не споменавала за роднини или приятели в Хамар, като и за личния ѝ живот се знаело малко. При напускането си не посочила никакъв адрес. Била временен сътрудник, поради това не ѝ се полагала парична помощ при бременност, но все пак било странно, защото адресът бил необходим за начисляването на парите за отпуската, които се изплащали по-късно. Данъчното ѝ удостоверение било издадено в Станге. Там била дала и адрес: „Станге, «Страндстуа» 2335“. В графата „семеино положение“ била написала: „Неомъжена“. Изглежда, че Сара Шуман била от онази рядка порода птици, които не живеят в ято. Тя обаче била много

трудолюбива и се харесвала на всички, увери я Мона Брамберг. През цялото време, през което работила там, срещу нея не била постъпила нито една жалба.

В родилното отделение на Елверум бе забранено да се дава каквато и да е информация по телефона, дори и по молба на полицията. Трябвало да се придържат към правилата и да предоставят писмено запитване, подписано от юриста на полицейското им управление. Благодаря, не бе необходимо!

На Анита не ѝ се искаше особено да покаже на Трулсен оскъдния си улов, събран в резултат на уморителната си сутрешна работа. Претърсването на къщата бе преустановено. В отдела все още се преглеждаха многото архивни материали, намерени във вила „Скугли“. За това бе настоял Трулсен, въпреки че на всички останали им бе ясно, че правят дупка в морето, защото така и не откриха нищо ново. Георг Хамерсенг бе водил грижливо и скрупулъзно семейната хроника, състояща се от вестникарски изрезки, фотоалбуми с указването на точните дати, детски рисунки, ученически учебници, документи, поздравителни картички, брошури, писма и други книжа — бе запазил дори великденските картички с двадесет и петгодишна давност. До тези лични справочници лежах огромни папки с банкови извлечения, ксерокопия от данъчни декларации, купчини квитанции и инструкции за експлоатацията на предмети от първа необходимост — от метални форми за печене на сладки до семейния автомобил „Мерцедес-180“, произведен през 1978 година (сега в гаража имаше новичко волво). Единственият забележителен факт бе това, че най-новите материали в този старателно събиран архив бяха от 1980 година, с изключение на банковите извлечения и платежните документи. Изглежда, че Георг Хамерсенг бе следил разходите си.

Тази работа я чакаше, докато тя привършваше разговора си с ръководителя на следствието. Разговорът се развиваше точно така, както бе очаквала тя. Трулсен не се интересуваше особено от самоличността на социалната помощничка, която („Според думите ти, Хег...“) по всяка вероятност бе излязла в отпуск по майчинство точно

преди да се случи трагедията във вила „Скугли“. „Тя, във всеки случай, е можела да влезе в къщата — настояваше Анита. — Мислех си, че търсим външен човек, който би могъл да има ключове от къщата!“ „Тя е била бременна — отговори кратко Трулсен, — а бременните обикновено не се разхождат по улиците, убивайки хора.“ Въобще не го интересуваха и изказванията на фру Халинг, че Лидия, може би, съвсем не била толкова добра и нежна, каквато я представяли в разказите си всички останали. „Старите съседки отглеждат злобата и завистта като стайни растения. Наистина ли мислиш, че се е застрелял, защото тя се е отнасяла жестоко с него?“ — попита той, усмихвайки се на собствената си находчивост.

Анита не се зае да обсъжда следите от стари наранявания по тялото на фру Хамерсенг, които бе възможно да са били резултат от тежки и пропити с омраза скандали между съпрузите. Боеше се, че Трулсен принадлежеше към онзи тип мъже, според които за свадливите жени ще е само от полза, ако бъдат поставяни навреме на мястото си. За миг дори се усъмни, че той си бе направил труда да прочете заключението на патологоанатомите изцяло. Във всеки случай не ѝ се искаше да проверява това.

— А какво става с колата — подхвърли разочаровано тя, — с волвото, което е в гаража? Някой претърсил ли го е?

Това, че той пропусна последния ѝ въпрос покрай ушите си, доказваше, че ръководителят на разследването бе пренебрегнал и това.

Върнала се в кабинета си, където на бюрото ѝ я чакаше неособено примамлива купчина книжа по случая Хамерсенг, тя все пак открадна минутка и звънна в общинската администрация на Станге, за да направи справка за Сара Шуман. Оттам ѝ предоставиха доста малко сведения по простата причина, че нямаха повече такива. Въпреки това тя успя да научи, че преди да се премести и регистрира в Станге, Сара е живяла в Копенхаген, но без съмнение бе с норвежко гражданство.

Копенхаген.

Анита изведнъж се замисли за изчезналата Ханне Хамерсенг. Набрала номера на Кронберг, тя веднага чу гласа му в другия край на линията.

— Къде се развяваш цяла сутрин? — попита той с мек укор. Понякога Кронберг трудно разбираше, че достатъчно важна част от полицейската работа се провеждаше извън пределите на бетонните стени на полицейското управление.

— Бях по работа.

— А аз те търсих. Знаеш ли, че ми се струва, че съм намерил това-онова за Ханне Хамерсенг.

— А пък аз ти звъня точно, за да разбере докъде е стигнало търсенето.

— Горе-долу. Както обаче казах, изрових едно-друго.

— Най-сетне.

— Понеже някъде през осемдесетте години името ѝ престава да се споменава, аз си помислих, че би могла чисто и просто да го е сменила.

— И?...

— Точно това се оказа! — опита се да прикрие тържеството, прозиращо в гласа му, но не се справяше кой знае колко добре. Кронберг съвсем не бе такъв канцеларски плъх, за какъвто бяха свикнали да го смятат мнозина. Просто насочваше енергията си в онова русло, в което малцина се пъхаха. — Омъжила се за онзи пакистанец, Ханне Хамерсенг е станала Ханне Рахман. След това, през осемдесет и осма, отново е поискала разрешение да смени името си. Знаеш ли как е започнала да се казва?

— Казвай, де!

— Радха Кришна!

— О, Господи!

— Точно така.

— Това е нещо като индийска богиня, така ли?

— Възможно е. Не съм особено наясно по въпроса. Датските власти обаче са сметнали, че става и така.

— Излиза, че трябва да търсиш отново Радха Кришна, родена на Боровата планина в Хамар?

— Така изглежда.

— Благодаря ти, Кронберг! Трулсен ще изпадне във възторг.

— Бих могъл да си го представя, поради което реших първо да го кажа на тебе — тя чу как той се заля от смях, след което затвори телефона.

Най-отгоре на купчината пред нея имаше подшити рисунки, които бяха намерили в архива във вила „Скугли“. Върху обложката с неравни букви бе изписано: „xАННе xАМЕРСЕНг, 1-ви Б“. Обложката представляваше листче, прикрепено към купчинката с два усукани вълнени конци — син и червен. Под името бе нарисувана фигурка, представляваща, очевидно, момиченце — малко слабо човече с две точки за очи на хартиенобялото си лице. То стоеше на хълм, небрежно защрихован с бързи зелени щрихи. Над главата му висеше тъмен облак. А над облака тя бе написала: „бОГ е ЗЪл“.

— Как мислиш, възможно ли е Георг Хамерсенг да е насилвал децата си?

Още една вечеря бе преминала под знака на примирието. В обикновен делничен ден той бе сервирал на масата пилешки гърди, задушени в бяло вино, и запечен копър (изглежда, че бе уцелила, подарявайки му за Коледа кулинарната книга на Джейми Оливър^[1]). Веднага обаче осъзна, че не си заслужаваше да разваля мирната вечер с такъв пряк въпрос. Вече разговаряха и работеха заедно, но тук-там ледът бе още твърде тънък. Не, реакцията му не бе неочаквана или лоша.

— Според мене, не... А защо мислиш така? — тя усещаше напрежение, забелязвайки как той сякаш се отдръпва от нея, затваря се в себе си, изпадайки в тежко и затворено състояние, така че тя не можеше да стигне до него и нито хитростите, нито подстрекателствата ѝ помагаха.

— Натъкнах се на едни рисунки — побърза да обясни тя. — Ханне Хамерсенг ги е рисувала в началното училище. Ако има албум с рисунки на деца, с които са се гаврили, то нейните рисунки непременно биха попаднали в него. Това би обяснило нещо.

— Това, че е изчезнала ли? За това ли говориш? — отговори той. Седнал от другата страна на масата, той бе безкрайно далече от нея.

— Това, че е изчезнала безследно. Това, че не намерихме нито една картичка, нито едно писмо от нея. В книгата, които прегледахме, няма никаква вест от нея до родителите ѝ. Сякаш Георг и Лидия са станали изведнъж бездетни.

— В това се състои и един от основните въпроси... — отговори той, но отговорът му увисна във въздуха.

— И какво?... — мълчанието му не можеше да я спре. — Това би обяснило защо Георг Хамерсенг е повдигал планини, опитвайки се да намери дъщеря си, когато тя, така да се каже, „се е изгубила“ в Дания.

Насилниците на собствените си деца често пъти изпитват болезнена привързаност към собствените си жертви и това е всеизвестно.

— Случва се и обратното — промърмори той.

— Вярно е, но, очевидно, при тях не се е случило!

— Е, може тук да се крие нещо такова — изглеждаше почти подозрително спокоен той, — но това не променя факта, че Клаус е работил в нефтодобивния сектор във Венецуела, където е и изчезнал. За това има дузина сериозни причини — престъпността, нестабилната политическа обстановка, алкохолизмът, лични неуспехи, заболяване... И същото е при нея — съвместен живот с хипи в Копенхаген, свободната любов и наркотиците, наркоекскурзии на Изток, заиграването и връзките с представители на чужди култури, личната неудовлетвореност... Дори не знаем дали наистина е изчезнала в Дания.

— Не, това го знаем със сигурност — тя знаеше, че трябваше да си държи езика зад зъбите, но все пак издрънка за последното откритие на Кронберг. Искаше ѝ се да го отърси от тази неестествена отчужденост, почти граничеща с равнодушие и струваща ѝ се от начало до край престорена.

— Радха Кришна... — каза замислено той, избягвайки погледа ѝ.
— Ама, че именце.

— Сменила си е името през осемдесет и осма. Тогава епохата на хипитата е била вече минало за мнозинството.

— Тоест за онези, които са останали живи.

— Може и така да се каже.

— Излиза, че сега трябва да се търси по секти и общини на религиозни психари, където зимуват последните „щастливци“ от поколението на любовта и мира.

— Така излиза.

— Само че те не водят на отчет членовете си.

— Така е. Поради това няма разлика, защото това е все едно да изчезнеш от лицето на земята — отмести чинията си тя, почти без да се е докоснала до храната. Усети, че търпението ѝ — аха-аха — и щеше да се пропука. — Според тебе това може ли да е свързано със смъртта им? Скандалите на Клаус с баща му и това, че е възможно Георг... — не можа да завърши тя. Това, че Георг Хамерсенг би могъл

да се окаже изнасилвач на собствената си дъщеря, продължаваше да е само догадка. — Семейството им е живяло в истински ад!

Той само седеше и мълчеше, втренчил се там, където преди бе чинията ѝ. Отчаяно и възмутено, тя продължи:

— Децата, на които не са отделяли необходимото внимание или с които са се гаврили, запомнят много добре мъчителите си. Можем да предположим, че...

— Един от тях или и двамата са се върнали и са си отмъстили ужасно ли? — стори ѝ се, че чува ирония в гласа му, каквато бе възможно да няма там. Бе разбрал съвсем неправилно всичко.

— Вместо да иронизираш, Юнфин, би могъл да ми помогнеш малко. Ти си ги познавал. Чувствал си се у тях, като у дома си. Ако в това семейство всичко е било наистина така, то ти не си могъл да не забележиш това!

Почти незабележимо поклатил глава, той продължаваше да разглежда покривката.

— Там нямаше никакъв ад — след кратко мълчание, произнесе той, сякаш разговаряше със самия себе си. — Те живееха като в рая. Имаха всичко — пари; положение; култура; къща с големи светли стаи, в които звучеше музика. Децата не им бяха безразлични. Намираха време да поговорят с тях, помагаша им с уроците и се занимаваха заедно с любимите си неща. Мислеха за бъдещето на децата си и за техните кариери...

Увереността ѝ се поразклати. Тя разбра думите му и защо той казваше именно това. Бе ѝ разказвал, че е израснал в тесен, малък апартамент заедно с баща си, който бил стигнал дотам, че се бил пропилил, разболял и умрял, опитвайки се да забрави майката на Юнфин и предателството ѝ.

— С тях бе винаги светло — продължаваше той и тези почти изпети думи, и отсъстващият му поглед я разтревожиха. — Трудно ти е да го разбереш, защото детството ти не е преминало в унило, малко норвежко градче в средата на шестдесетте, но... — започна да разтрива краката си с ръце той. След това изведнъж скочи рязко. — И изведнъж разбираме, че всичко това е било измама! Лъжа и измама! Добре, допускам го, но защо трябва да е свързано задължително със смъртта им? И освен това не разбирам защо ти е хрумнало непременно

да го свържеш! — отпрати се към вратата той. — Извинявай, но не съм особено гладен...

Той изтича надолу, към мазето, където се сушеше спортният му екип. След това — към гаража, където стоеше неговият измит, блестящ велосипед. А след това излезе на шосето по виещите се пътечки между къщите. Може би бе тръгнал към вила „Скугли“? Колко често по време на своите разходки бе спирал там, без да й казва нито дума за това? И каква полза имаше от това? За какво си мислеше? Какво си спомняше?

Не й се плачеше. Станала, тя се зае да разтребва масата, като изхвърли остатъците от храната, изплакна чиниите и тенджерите и ги постави в съдомиялната. Всичко щеше да се оправи. Това щеше само да ги направи по-силни. Има и такава част от семейния живот. Може би това само потвърждаваше още веднъж старата „истина“, че полицаи не трябваше да се свързва с полицаи? Защото в края на краищата работата щеше да се окаже по-важна? И щеше да отнема вниманието и грижите, които трябваше да се проявяват към любимия човек? Тогава им оставаше само да опровергават това твърдение, нали така?

Тя се отпусна на дивана и едва тогава, заровила лице във възглавницата, се разрида.

„Отговори ми, Клаус Хамерсенг. Важно е!“

Бе и необходимо време, за да се стегне и да продължи търсенето си в интернет. Вярваше и не вярваше в успеха на замисъла си. Чатовете бяха съвсем подходящо място за търсене. И преди беше прибегвала до подобни методи, търсейки стари приятели, с които бе престанала да общува. Бе се оказало много ефективно, защото, ако самият търсен го нямаше в интернет, то задължително се намираше някой, който забелязваше съобщението и се свързваше с него. Поместваше обявата си във всичките възможни чатове — от „Печал и отчаяние“ до „Радост и удоволствия“. Не докосваше еротичните чатове, защото иначе просто щяха да осквернят компютъра й.

Необичайното й занимание й върна силите. Прочела едно-две самохвални и явно лъжливи съобщения на последната страница, тя възприе с хумор самохвалството и вулгарността, въпреки че ако се съдеше по тях, то съвременната нравственост изглеждаше доста печално, което постепенно се бе разкрило и при разследването на

случая Хамерсенг. В това занимание тя намираше някаква своенравна радост. Именно това Юнфин не можеше да понася, да се съсипват идеални образи. Естествено, че това не би му харесало, но тя имаше работа и трябваше да се подчинява на интуицията си. Самият той винаги бе смятал този метод за най-важния. „Системата ще те доведе само до определена точка. А след това ще ти остане само интуицията.“ Точно така! А интуицията ѝ казваше, че такива като Клаус и Ханне Хамерсенг (ако още бяха живи), биха търсили общуване в интернет, защото са твърде измъчени за общуване в реалния живот.

Изпрати обявата за търсене на Клаус Хамерсенг няколко пъти, подписа го като „випускник от Църковното училище от 78 година“.

Пригответи се да чака, но само след две секунди се появи отговор: „Остави ме на мира, випускнико!“

Тя усети как лицето ѝ пламна. Имаше контакт! С Клаус Хамерсенг. Ето го, доказателството! А след това се върна професионалната ѝ разсъдливост. Пет думи в чата не доказваха нищо. И тя написа: „Отговори ми, Клаус. Важно е!“

„Кой си ти?“ — човекът от другата страна отговори толкова бързо, сякаш той, както и тя, се бе залепил за монитора.

Ето, че сега проверяваше дали не го лъже. Кое име от старите приятели на Клаус щеше да изглежда най-правдоподобно? Бе се озовала на кръстопът. Спомни си раздора им с Юнфин, усложненията с взаимното им разбирателство. Подозрителността. Какво ли щеше да се случи, ако той разбереше с какво се занимаваше тя? Тя отхвърли тази мисъл. Трябваше да действа. Веднага.

„Юнфин Валман, твоят съученик. Помниш ли ме?“

„Валман — появи се веднага отговорът, — полицаят. Какво искаш от мене?“

„Можем ли да поговорим насаме?“

„Искаш да отидем на «лични» ли?“

„Аха.“

„ОК“.

„Имаш ли ник?“

След кратко забавяне: „Как ти се струва «Шопен»?“

„Отлично. Тогава аз ще съм «Жорж Санд».“

Каква глупост! Тя удари с юмрук по бюрото. Нали Жорж Санд бе жена! И, естествено, той знаеше това. И освен това името „Жорж“ —

„Георг“ — сега бе в центъра на събитията, така че дали нямаше да го отблъсне?

Не. На екрана веднага се появи отговор: „Та какво искаш от мене, Джордж?“

„Няма за какво да се притесняваш — отговори тя. — Имаме юбилей, 25 години от завършването. Искаме да дойдеш!“

Този път ѝ се наложи да чака отговора цяла минута, която ѝ се стори като час.

„Не ходя на такива мероприятия. Разбираш ли, Джордж?“

„Защо? — опита отново тя. — Нима не е хубаво да се срещнеш със старите си приятели?“

„Шопен“ обаче не отговори. Нито след минута, нито след пет. Нито след половин час. Тогава тя се предаде.

„Ще се появя по-късно. Има за какво да си поговорим. Може пък да се срещнем — всяка дума бе изпълнена с разочарование. — С поздрав, Ю.“ Опитвайки се да заложи на чувствата, тя се подписа с първата буква на истинското име. Това обаче не подейства. Прозорчето на чата угасна.

Разпечатала кореспонденцията, тя прибра листа в една от папките си. Тя бе с катинарче, което никога не бе използвала преди. Сега тя заключи папката и я пхна във второто чекмедже на бюрото, на самото дъно, където пазеше личните си неща. В къщата нямаше по-добро място от общото им бюро. Сега съжаляваше, че не ѝ бяха направили кабинет от излишната спалня, която бе замислена като детска стая. В нея никога не бяха живели деца, а можеше и никога да не живеят такива.

[1] Оливър, Джеймс Тревър (1975) — известен като Джейми Оливър или Голият готвач. Английски кулинар и телевизионен водещ. Привърженик на здравословното хранене. — Б.пр. ↑

— Някой е бил в хижата — Аксел Фейринг бе изгубил обичайното си хладнокръвие. Гласът му звучеше възбудено в слушалката.

Валман обеща да пристигне веднага.

Доколкото разбираха нищо не бе изчезнало и не бе счупено. Просто вратата бе свалена внимателно и подпряна отстриани на стената. Веднага след прага се виждаха ясно следи от кални маратонки, но нищо друго не се набиваше на очи. Остатъците от свещи обаче бяха преместени. Сега бяха поставени на пода, образувайки симетричен кръг с диаметър от около половин метър. Някой ги бе запалил и те бяха изгорели до края.

— Като някакъв идиотски спиритически сеанс! — изкривил злобно физиономия, Фейринг все пак понижи тон, застанал върху широките, изтъркани дъски на пода. Изглежда, че не бе много наясно с окултизма.

Валман си спомни думите на Гудрун Бауге за „неформалните“ общини, заселили се по тези места. Знаеше за екоселищата. На един празник бе ял печено „екологично“ свинско от Станге и на вкус то се бе оказало превъзходно. Не бе чувал обаче кой знае какво за религиозните комуни и общества, поддържащи различни нестандартни философски идеи. Ако съществуваша такива, то дейността им, във всеки случай, бе незабележима. Доколкото знаеше, нито една такава дейност не бе регистрирана в полицията. За разлика от обществата на християнската младеж, чиято цел бе активна мисионерска дейност в невярващия Хедмарк. При него често постъпваха оплаквания от силната музика, разнасяща се от мисионерските автобуси.

— Вземете още веднъж отпечатъците от пръсти. Ако всичко е както преди, то можем да открием поне някаква връзка.

Валман започваше истински да се дразни, че му се налагаше да планира по-нататъшната работа пред Фейринг. Младият му колега кимна с такъв вид, сякаш отдавна го бе решил и дори е започнал да

изпълнява замисленото. Какво пък, правилно бе направил, помисли си уморено Валман. Реши да не казва на Фейринг за разговора си с фру Бауге за „пристигащите от Стейнер и другите ненормалници“, които се предполагаше, че се заселват там. Бе сигурен, че този млад карьерист щеше да се отнесе крайно отрицателно към толкова неясни и почти безполезни сведения.

Мобилният телефон на Фейринг звънна, докато стояха и разглеждаха кръга от изгорели свещи. Фейринг отговаряше бързо и вежливо, но затворил капачето на телефона си, не можа да сдържи доволната си усмивка.

— Виж какво било!? — каза кратко той, поглаждайки брадичката си, сякаш нямаше намерение да навлиза в обяснения.

От своя страна Валман нямаше намерение да пита за какво говореше той. Главното бе, че засягаше разследването. Поради това те останаха на местата си, опитвайки се да осъзнаят смисъла на този кръг от изгорели свещи. След това погледът му попадна върху незабелязан преди това предмет, който явно се бе озовал тук след претърсването им. Цветя. Някой бе донесъл тук букет свежи цветя и ги бе поставил неясно защо върху малката дъсчица, лежаща на пода до печката! Тоест, когато ги бяха оставили, цветята явно са били свежи, но сега вече бяха увехнали. Доколкото можеше да прецени това бе жълта съсънка. Тук тя цъфваше рано. По пътя насам бе видял полянки с цветя, приличащи на разпръснати бели облачета из гората.

— Има връзка — произнесе Фейринг, проследил погледа му. Бе му се приискало да му се обърне внимание. — Направили са анализ на петната по пода, които биха могли да са от кръв — посочи с кимване печката той. Дървата бяха махнати оттам, а по пода все още можеха да се различат следите от оборудването и реактивите, оставени от криминалистите. — Кръв е. И е кръвта на мъртвеца, когото намерихме на сипея!

— А тук някой, изглежда, е почел паметта му и е оставил цветя на мястото на смъртта му... — гласът на Валман бе леко пресипнал.

Замълчаха за кратко, завладени от удивителната атмосфера на стаята, в която ръждясалата печка бе станала свидетелка на насилствена смърт и на пролетния химн на живота. Валман търсеше още нещо (каквото и да е!), което би го навело на някаква мисъл. Трябваше му ключ за този затворен шифър, получил се в резултат на

триседмични наблюдения, находки и догадки, които говореха сами по себе си, но не водеха наникъде, не водеха до следите на човека, който би бил подходящ за ролята на заподозрян, и дори не създаваха каквато и да е версия за случилото се тук и защо бе станало.

Единствената опорна точка бяха следите. От неговото място върволицата следи, осветени от косите лъчи на яркото слънце, изглеждаха като отпечатани на дъсчения под. Веднага си спомни следите във вила „Скугли“, калните отпечатъци от маратонки в коридора и кухнята (изключително кални, бе си помислил тогава, защото, ако посетителят бе искал да остане незабелязан, то той не би оставил такива следи). Тези следи си приличаха... Грайферите на подметките бяха еднакви — във всеки случай, така му се струваше.

Достатъчен му бе само повод и той веднага си спомняше за вила „Скугли“. Колко му прилягаше това!

Какво доказваха еднаквите следи от маратонки? Еднакви маратонки се продаваха с десетки хиляди. По-лошо доказателство не можеше и да се измисли. Може би си струваше да се провери доколко се бяха изтрили грайферите?

— Ще помоля Трулсен да провери още веднъж следите, намерени във вила „Скугли“ — каза на глас той.

Фейринг го изгледа учудено.

— Според теб има някаква връзка ли?

— Просто искам да проверя една моя идея.

Не бе казал на групата си за касовата бележка от „Киви на шосето“. Бе решил да се държи настрана, защото познанството му с Хамерсенг вече бе привлякло достатъчно внимание. Едва ли внезапният му интерес към следите в коридора щеше да бъде сметнат за естествен и позволен. Във всеки случай такава бе реакцията на Фейринг. Сега обаче това не го интересуваше. Трябваше да опита.

Фасонът и размерът на маратонките съвпаднаше. И какво от това? На практика маратонките можеха да са същите, но следите бяха оставени върху твърда повърхност, поради това бе трудно да се провери дали подметките са изтрети еднакво. Застанал по-назад, Трулсен поглеждаше през рамо ту него, ту поставените на масата увеличени снимки на следите и преднамерено пръхтеше силно.

Благодарности за „мислителя“ Валман за двата часа безсмислена работа. Трулсен дишаше мълчаливо във врата му, като най-накрая стана и даде да се разбере, че според него тук нямаше за какво да се хванат. Валман не искаше да признае поражението си. Не и пред този човек. И се заинати, продължавайки да седи. Интуитивно усещаше, че тук имаше връзка, но не можеше да се сети точно каква. Навел се като играч на покер, заложил на една карта цяло състояние, той разглеждаше снимките — върху някои имаше кални размазани отпечатъци, а върху други — ясни, почти изящни рисунки. В телевизионните сериали за работата на полицаите, криминалистите, екипирани като астронавти, можеха да определят откъде са се взели няколко песъчинки и да сбъркат само със сто-двеста метра. Криминалистите от управлението в Хамар не бяха способни на това. Съгласно доклада им, изследването бе показало, че калта от следите е обичайна почва от източнонорвежките гори, а в окръга им тези гори се простираха на няколко хиляди квадратни километра (например, на двадесет метра от входа на вилата също растеше такава гора). Той можеше да види смачканите клонки, боровите иглички, дългата суха тревичка, зеленото листенце и нещо, приличащо на свежо жълто цветче. *„Изглежда е било поставено там малко преди следите да бъдат снимани“* — осени го изведнъж. Нали обаче следите бяха снимани веднага, след като съпрузите Хамерсенг бяха намерени мъртви, а това се бе случило чак две седмици, *след като* фру Лидия бе паднала по стълбището и бе умряла. И това водеше след себе си много въпроси, с които Трулсен и групата му би трябвало да са се заели отдавна. Например, кой би могъл да влезе в къщата и на кого му *бе трябвало да влиза там* след смъртта на съпрузите? От онези, които *не биха* се обадили в полицията?

Валман забеляза, че седи, вкопчил се с две ръце в плота на масата. Той отпусна бавно хватката си, без да откъсва поглед от размития отпечатък, клонките и особено от жълтото цветче, сякаш се боеше, че то можеше да се разтвори във въздуха и да изчезне. Струваше му се, че това цветче му е познато. Биологията му се бе удавала в училище. Понякога, когато бе трудно да се определи видът на растението, учителят дори се бе съветвал с него. Той си спомни

походите в гората заедно с класа, задължителното правене на хербарии, търсенето на пиявици, водни бръмбари и саламандри в разните горски езерца... Бе запомнил добре това малко жълто цветче. Сега обаче бе важно да се знае със сигурност.

— Имаш ли някого в групата си, който да е добър по ботаника?
— подхвърли през рамо той.

— *По ботаника ли?* — изглежда, че Трулсен се бе приготвил да охарактеризира язвително Валман и неговите безуспешни опити да вдъхне живот на разследването, което отдавна бе заглъхнало, благодарение на старанията на останалите полицаи. — За какъв дявол ти е ботаник?

— Трябва да определим що за цветче е това — посочи снимката Валман.

— *Цветче ли? Ти съвсем...?*

Валман го прекъсна:

— Ако това е именно цветчето, за което си мисля, то ние можем доста точно да проследим къде е ходил притежателят на тези маратонки.

— За какъв дявол...? — опита се да възрази Трулсен, но Валман продължи:

— Между другото, когато криминалистите са снимали тези следи, цветчето е било още доста свежо и някой би трябвало да е забелязал това. В онзи момент Хамерсенг са били вече мъртви от две седмици. Нима това не излиза от рамките на установената от следствието хронология?

Бързо навел се напред, Трулсен се зае да изучава снимките с такъв вид, сякаш ги виждаше за пръв път. Когато се изправи отново, то той се опита да скрие очите си от въпросителния поглед на Валман.

— Като че ли Хенингсен разбира доста от ботаника — промърмори той. — Сади дървета в гората и други такива неща. Ще му звънна.

— Звънни му! — каза Валман.

Трулсен постоя още малко на едно място, сякаш надявайки се, че колегата му ще стане и ще се махне оттам, но Валман изчака самият Трулсен да излезе. Вслушвайки се в глухите удари на сърцето си, той се опитваше да подреди мислите си. Вече бе почти сигурен, че е открил възможното и съвсем *реално* свързващо звено между

намереният в гората труп и трагедията, случила се със съпрузите Хамерсенг.

— ... *Anemone ranunculoides*^[1], разбира се! — отсече рязко Фруде Хенингсен. — А казано по нашенски, жълта съсънка.

Фруде бе строен момък на около четиридесетте, почти съвсем плешив, с големи сини очи и кръгло червено лице, сякаш цял живот бе живял сред природата. Униформената риза едва се закопчаваше на широките му гърди, а ръцете му бяха като на тежкоатлет.

— Доста рядко цвете в нашия край — добави той.

— Затова пък често се среща в гората около Танген — на Валман не му стигна търпението да чака кога този здравеняк с маниера му да говори бавно, сякаш претегляйки всяка дума, ще намери подходящата формулировка, за да каже онова, което той знаеше отдавна, а именно, че гористите склонове на Мьоса в района на Танген се отличаваха с богата и разнообразна растителност, каквато нямаше във вътрешната част на Естланд^[2].

— Ротлия — кимна Хенингсен. — Там е пълно с тази съсънка.

— Така, така.

Валман си спомни ученическите екскурзии до Ротлия, докдето целият им клас бе стигал с велосипеди по старото шосе, номер 50. Добре си спомняше, че на всекиго бе разрешено да откъсне само две-три цветчета от тази съсънка с учебна цел. Твърде ревностните любители на цветята бяха поставили този вид под заплахата от унищожаване. Най-приятното по времето на тези колоездачни походи бе почивката за обед, когато всички сядаха или лягаха на взетите от вкъщи одеяла и се захващаха с ядене. Момичетата вдигаха нагоре поличките си и разкопчаваха копчетата на блузките си, греейки се на пролетното слънце, а най-лудите момчета сваляха панталоните и ризите си и само по гащета скачаха в ледената вода.

Ротлия се намираще само на някакви си стотина метра от горската къщичка и сипея, където бе намерен мъжкият труп.

— Благодаря! — кимна той на колегата си, целият вид на когото говореше, че няма търпение да излезе на въздух от задушното

помещение. — Забавно е, когато изведнъж си спомниш онова, което си учил в училище.

— Няма защо.

— А не би ли могъл да драснеш ред-два на хартия, за да получи Трулсен необходимото потвърждение? Той нещо не гори от желание да задълбава в ботаническите дебри.

— Ще го направя — отговори Хенингсен и на лицето му се появи широка усмивка. Той, изглежда, не изпитваше особени чувства към хората, неразличаващи лютиче от подбел.

Никой не вдигаше слушалка във ферма „Брагенес“. Валман реши, че си струваше, може би, да седне зад волана и да отиде още веднъж там, но след това премисли и отложи пътуването си. Та нали искаше само да разбере дали няма новини от собственика на къщата Солум, а също така да им връчи официалното писмо във връзка с разширяването на рамките на следствието по случая за събитията в хижата и около нея. Макар че това едва щеше да подейства по някакъв начин на заетите със селскостопански задачи обитатели на фермата.

А освен това и тук, в участъка, имаше достатъчно работа.

— Ой, Юнфин, пролетен букет ли?... — хвърли му изпитателен поглед Анита. Застанал на вратата на кабинета ѝ, той изведнъж се почувства като момченце, прибрало се вкъщи и подало гордо на майка си цвете, на което тя, неясно защо, съвсем не се радва. Така или иначе, забелязаната от него връзка между съсънката върху отпечатъка от подметката на маратонката във вила „Скугли“ и мястото, близо до хижата в гората, където растяха тези редки цветя, не ѝ бе направило необходимото впечатление. Той съобрази, че на нея, може би, за разлика от на него, не ѝ харесваше предположението, че двата случая, с които се занимаваха, можеха да се окажат едно цяло. И в същото това време не можеше да не се почувства обиден, че тя бе реагирала на забелязаното от него почти, както и Трулсен.

— Може и да не е толкова безусловна улика, каквито предпочитат прокурорите, но все пак е сериозно доказателство, не може да се отрече — залови навреме упоритите нотки в гласа си Валман и веднага се опита да ги смекчи. — А и самият отпечатък от подметка е съвсем пресен и се е появил там десет-дванадесет дни, след като Лидия е паднала надолу по стълбището...

— Ами да, Юнфин.

— Трулсен се изправи направо на нокти.

— Ясно. Затова и ни затрупа с документи, както ми се струва — въздъхна тя. — И още един момент, като по учебник — всяка самоубийство трябвало да има причина. А що се отнасяло до такъв солиден и уважаван човек като Георг Хамерсенг, то било логично мотивът да се търси във финансовите му дела. Ако се слуша Трулсен, разбира се — удари с ръка по купчината с архивни папки тя. — Опитва се с всички сили да защити първоначалната си версия.

— А какво друго да прави, след като не иска да допусне да предадат случая на тебе.

Изглежда, че тази перспектива не радваше и Анита. Валман обаче бе толкова развълнуван от ботаническата си находка, че реши да не реагира на нюансите на настроението ѝ. Зае се с неподправен интерес да изучава папките с дневните извлечения и банковата поща. На всяка папка бяха старателно изписани годината и датата.

— Ако Георг се е самоубил поради финансови проблеми, то те би трябвало да са се появили съвсем непосредствено преди изстрела. Няма смисъл да се търси нещо в стари документи...

— Да не са ти възложили вече случая, Юнфин?

Той си отбеляза наум, че това бе казано с тих, официален тон, който можеше да се изтълкува като израз на недоволство.

— Съвсем не. Просто искам да дам съвет на колега — опита се още веднъж да изобрази доброжелателна усмивка на лицето си той, но лицето на Анита остана безизразно.

— Трулсен не би търпял в ръцете ми да попадне някаква информация.

— И така да е. Аз обаче на твое място все пак бих проверил.

— Да видим — отговори тя и се взря демонстративно в лежащите на бюрото ѝ документи.

Валман излезе от стаята. Нямахше да позволи да му развалят настроението. В ръцете му бяха съсънката и касовата бележка от „Киви“ и интуицията му подсказваше, че това е достатъчно, за да се свържат двата случая. Това беше плюсът. А минусът се състоеше в това, че при това положение перспективите се променяха кардинално и още повече затрудняваха и без това трудните две разследвания. Каква можеше да е връзката между тези случаи? И какво значение имаше това за изясняването на онова, което, всъщност, се бе случило във

вилата на Боровата планина и в горската хижа на север от Танген? Вместо отговори на всичките тези въпроси се получаваха нови уравнения с още повече неизвестни, помисли си Валман. А никога не бе бил силен по математиката.

Телефонът му звънна. Беше Фейринг. Гласът му звучеше енергично, малко рязко, и въобще той приличаше повече на себе си, отколкото последния път, когато бяха стояли и гледали изгорелите свещи в горската хижа. Валман си представи ясно Фейринг с изгладена риза и лъснати до блясък обувки.

— Исках само да докладвам за една находка — рапортува той по военен маниер.

— Е, и?...

— Имаме свидетел... тоест случаен минувач... Нали знаеш, че хората се лепят като мухи по местата, където е извършено престъпление, и не можеш да ги спреш? Не можем да поставим там часови...

— Знам — отговори лаконично Валман.

— И този човек... Той казва, че е намерил нещо, което можело да представлява интерес за следствието.

— И какво е това?

— Едно такова метално нещо... — гласът на Фейринг не звучеше много уверено. Може би, защото не можеше да идентифицира онова нещо. — Дори не знам как да го нарека. Прилича на тесен, раздвоен брус, около дванадесет-четиринадесет сантиметра дълъг, с топче в единия край...

— В тебе ли е?

— Лежи пред мене.

— Слизам веднага — след половин минута Валман бе в кабинета на Фейринг. „Нещото“ лежеше на бюрото му. Фейринг все още държеше в ръка телефонната слушалка, взрял се в нея с явна антипатия. Описанието му се оказа точно, ако не се смяташе това, че не бе споменал, че този някога блестящ предмет, който Валман веднага разпозна, е потъмнял и се е обезцветил. — И ти не знаеш какво е това? — попита той.

— Представа си нямам. Онзи минувач също не е знаел какво е това, но е решил, че може да е интересно за полицията. Сигурно е искал да се появи на първата страница на „Верденс ганг“.

— А къде е било?

— Наблизо до сипея, върху който намерихме трупа. Някъде на около петдесет метра на изток. Там намерихме дрехите и останки от трупа, ако си спомняш...

— Спомням си — каза Валман. В този момент си спомняше дори повече, отколкото трябваше.

— А ти знаеш ли какво е това?

— Да.

— И какво е, дяволите да го вземат? — Фейринг изгаряше от нетърпение и сякаш вода бе отмила от него цялата му важност и представителност, което не можеше да не радва Валман, въпреки цялата безнадеждност на ситуацията.

— Това е камертон — отговори той. — И трябва да кажа, че без съмнение представлява интерес за следствието. А техническият отдел не е ли проверявал дали върху него има отпечатащи от пръсти?

— Появи се на бюрото ми преди десетина минути — в погледа на Фейринг, обърнат към лежащия на бюрото му предмет, имаше още повече скептицизъм, отколкото преди. — Човекът го сложил в джоба си, сякаш бил химикалката му.

— Много жалко — произнесе Валман.

— Какво имаш предвид?

— Камертонът е много лична вещ. Би било интересно да определим собственика му.

— Защо, не може ли да се купи във всеки магазин?

— Този инструмент се използва от специалисти. От музиканти. Всеки истински музикант, композитор и диригент има камертон. И никой не го дава назаем.

— А възможно ли е върху него да е гравирано името на собственика му?

— Едва ли. Такава операция би могла да наруши баланса на металната маса и на формата му.

— А какво му е особеното на този баланс? — Фейринг се опитваше да си върне авторитета, демонстрирайки неосведомеността си така, сякаш специалните познания на Валман по този въпрос бяха с нещо необичайни и дори подозрителни.

— Чуй... — Валман взе камертона, притисна го между палеца и показалеца си, допря го до края на бюрото и леко притисна топчето

към него. Висок и равномерен звук прониза стаята. — Това е чиста нота „ла“. Третата нота от гамата. Тя е еталон за настройването на музикалните инструменти по целия свят.

Звукът замря едва след няколко секунди. И дори Фейринг не посмя да наруши звученето му.

— И как се е получило, че ти се оказа експерт по камертони? — попита той, докато Валман оставаше камертона обратно на бюрото му.

— Проблемът е в това, че някога познавах човек, който имаше такъв инструмент — отговори той. — Именно той ми разказа за него.

Фейринг стоеше и гледаше втренчено изящния метален инструмент с явно подозрение. И повече не питаше нищо.

[1] *Anemone ranunculoides* (лат.) — жълта съсънка. — Б.пр. ↑

[2] Естланд — един от петте региона на Норвегия, разположен в югоизточната част на страната. — Б.пр. ↑

Сега трябваше на всяка цена да се изцеди информация от съпрузите Бауге, без да могат да се оправдават, че са в разгара на пролетната оран.

Валман излезе на пътя за Станге и премина през селището Бекелаге, полагайки доста усилия, за да спазва петдесеткилометровото ограничение на скоростта. Изпитваше усещането, че сякаш лети над плоската равнина, простираща се от двете страни на шосе номер 50. Местността му се струваше значително по-привлекателна и живописна, отколкото около новата и по-широка автомагистрала Е6 за Окерсвика.

В двора на ферма „Брагенес“ цареше тишина, но до една от пристройките бе паркиран трактор, което означаваше, че поне един от обитателите си е вкъщи.

Валман почука няколко пъти на вратата, но никой не отговори. Той натисна предпазливо дръжката и вратата се отвори, сякаш канейки го да влезе. Той извика силно: „Ало!“ и влезе в коридора. Вратата на кухнята бе отворена. Там цареше чистота и ред, но нямаше никого. Валман премина по коридора и отвори една врата, която, както се оказа, водеше към хола. И което бе доста типично за официалните холове в селските местности, той приличаше на необитаемо помещение. Красивата блестяща мебелировка биеше леко на старина и му се струваше, че се намира на изложба или в музей: „Хол в къщата на управител на голяма ферма, Станге, Хедмарк, края на деветнадесети — началото на двадесети век...“ И само новите модни украшения, а също така и цветните семейни снимки в рамки подсказваха, че това вече бе съвсем друг век.

Върнал се в пруста, Валман спря нерешително. Изведнъж чу звуци от свирене на пияно и от това объркването му не намалю. Музиката се разнасяше от основната сграда на фермата и той забеляза едва сега, че няколко от прозорците й са отворени. Лекият ветрец подхващаше пердетата и те се вееха през прозорците навън. Пролетта

вече се усещаше във всичко, сякаш витаеше във въздуха и Валман усети прилив на сили. Музиката звучеше някак си предпазливо и неуверено, сякаш свиреше дете на урок по пиано. Валман стигна до къщата по почти обраслата пътека, павирана с каменни плочи; изкачи се по широкото стълбище и установи, че парадният вход е заключен. Заобикаляйки къщата, той видя, че вратата за кухнята не е заключена, и влезе. Първоначалният запазил се там интериор придаваше на помещението леко старомоден вид, въпреки микровълновата печка, съдомиялната машина, печката с керамичен плот и хладилникът с фризерната камера от блестяща стомана. Цялото това ново оборудване изглеждаше недокосвано. На пода на дългия коридор имаше протрита пътека с източни орнаменти и следи от бивша красота. Первазът на прозореца бе от благородно дърво с тъмен цвят. По цветните тапети сияеха светли петна от висящи някога там картини. Бяха останали само няколко пожълтели семейни портрети. Трудно бе да се каже дали сред тях бе портретът на собственика на фермата Солум. В къщата витаеше миризма, характерна за затворените помещения — смесица от прах, топла дървесина и препарати за поддържане на мебели. В къщата бе топло и това се стори странно на Валман, взел предвид прохладното време навън. След това обаче той видя, че под всеки прозорец бе монтиран радиатор, от който се излъчваше горещ и сух въздух, въпреки че в прозорците светеше ярко слънце.

Музикалните звуци се разнасяха от втория етаж. Валман се изкачи по стълбището. Струваше му се, че е попаднал в някакъв друг свят, в който старият неизменен ред се бореше безнадеждно с всякакви нововъведения. Ловните пушки, висящи по стените под еленови рога, не бяха съвременни и едва ли някой бе стрелял с тях през последните петнадесет-двадесет години, помисли си Валман. До тях висеше увеличено цветно копие на снимка от самолет с изображение на жилищен комплекс, състоящ се от разкошни бели вили, обкръжени от палми и друга тропическа растителност, с балкони, еднакви цветни градини с геометрични форми и басейни. Огромно знаме с надпис „Treasure Cove. Orlando“^[1] сякаш се разтичаше във въздуха и обхващаше цялото това великолепие. Флорида. Там, където старият Солум бе намерил зимен рай за себе си.

Звуците от пианото замряха, а след това се разнесоха отново иззад откритата врата. Още невлязъл вътре, той усети колко ярко е

осветена тази стая с прозорци на юг. Трябваше да разкрие по някакъв начин присъствието си — да почука на вратата, да се изкашля на стълбището или да тропва по-силно с крака по стъпалата... Той обаче не направи нищо такова. Бе като омагьосан от атмосферата в тази голяма къща и сега стоеше, почти заслепен от слънчевите лъчи, проникващи в стаята през цяла редица от високи прозорци. Някои бяха отворени и вятърът люлееше белите пердета. Стаята бе огромна — около сто-сто и двадесет квадратни метра. Изглежда, че в добрите стари времена там бе била балната зала. Тогава всяка ферма в окръга бе била малка държава, а стопаните ѝ — своенравни владетели, разпореждащи се с богатствата си, както им хрумне. В стаята нямаше мебели, ако не се брояха поставените покрай двете противоположни стени няколко дузини столове от светло дърво в стил Бидермайер^[2]. Бялата боя се бе изтрила на много места, като не се бе запазила и боята върху широките дъски на пода. От тавана обаче висеше разкошен полилей, внесен някога, по всяка вероятност, от Бохемия. В ъгъла на стаята, както преди концерт, имаше бял роял и на табуретката пред него седеше Гудрун Бауге и дрънкаше Бетовеновата „На Елизе“, толкова традиционна за всички започващи да свирят на пиано — във всеки случай, първите ѝ тридесет такта.

Валман все още не разкриваше присъствието си, като мислено бе някъде далече оттам и пред него бе съвсем друга картина. Усещаше как на очите му по непонятни причини се появяват сълзи; усещаше докосването на момчешки ръце, прегръщащи го през врата; и чуваше мекия, все още не станал мъжки глас, шепнещ му на ухото: „Ти какво, плачеш ли, Юнфин?...“ Усещаше мекото докосване на момчешките устни по бузата си. Съпротивляваше се с цялото си същество на това, както тогава, така и сега, и не можеше да направи нищо с хаоса, погълнал всичките му чувства. Бе му неприятна тази внезапна невинна близост, продължила само една-две секунди. „Няма от какво да се срамуваш, Юнфин. Музиката често въздейства така на хората, особено Дворжак...“

Стаята бе ярко осветена от проникващата през отворения прозорец светлина и на втория етаж фру Хамерсенг свиреше на пианото...

— Господи, помилуй, ама ме изплашихте!

— Не беше нарочно. Извинявайте! Тъкмо се канех да почукам — Валман би трябвало да изглежда толкова смаян, колкото и тя.

— Сама съм си виновна. Толкова се увлякох, че не забелязвах нищо.

Този път Гудрун Бауге изглеждаше, колкото и да бе странно, съвсем объркана. Стана веднага от табуретката, сякаш той я бе заварил да прави нещо забранено. Валман се надяваше, че в объркването си няма да забележи колко бе развълнуван.

— Значи свирите на пиано?

— А, не... Може би бих могла да се науча да свиря наистина, но започнах твърде късно. На шестнадесет години имаш вече много други интереси... училище...

— И момчета? — каза го непреднамерено. Съвсем не, за да се възползва от думите ѝ и да я провокира към по-личен разговор, а просто защото той самият не можеше по никакъв начин да се върне към деловия тон.

— Това дойде по-късно — възрази тя с леко печална усмивка. — Бях целеустремена, мечтаех да стана лекарка или инженерка и не исках да се примирявам с това, че не всичко ми се удаваше. А след това... намерих своя агроном... — усмивката ѝ стана по-широка, но не по-радостна.

— Дойдох, за да разбера дали не сте се чували със собственика на фермата, откакто говорихме с вас последния път — започна Валман с неясно откъде появило се служебно старание. Трябваше да си признае, че Гудрун Бауге му харесваше повече на трактора. Вече бе усетил интуитивно, че ежедневният живот във фермата не бе толкова радостен. — Това е много важно — добави той. — Близо до хижата намерихме следи, които показват, че този случай е свързан с още един, по който работим.

— Виж ти? Кой случай? — съвзе се тя и прояви интерес така, сякаш трупът, намерен в гората, бе обикновено произшествие, част от неумолимия естествен ход на нещата, но възможната връзка на това събитие с друго престъпление променяше коренно ситуацията, особено за нея.

— За съжаление не мога да ви кажа, защото следствието още не е приключило — Валман подхвърли в движение таза заучена фраза, като преграда между двете страни — задълженията си и любопитните

зрители — и дори усети известно облекчение. — Няма ли никакви известия от самия Солум или за това, къде се намира в момента?

— В момента пътува насам — отговори тя и се огледа, сякаш очакваше той да се появи във всеки един момент. — Вчера получихме електронно писмо от него.

Електронно писмо. Значи старият селянин разбираше от съвременна техника. Да, за това намекваше и оборудването на кухнята му.

— Не съобщава кога ще пристигне, а само пише, че вече е на път. Поради това и дойдох тук, за да проветря помещенията и да избърша прахта.

— Можем ли да се свържем с него?

— Доколкото знам, няма компютър. Сигурно е изпратил съобщението по пътя, от хотел.

— Или може би от компютъра на любовницата си?

— Може и така да е — отговори тя и хлопна капака на рояла.

[1] Treasure Cove. Orlando (англ.) — Заливът на съкровищата. Орландо. — Б.а. ↑

[2] Бидермайер — период в Централна Европа, през който средната класа се издига и изкуството се обръща към всеобщото настроение в историческия период между 1815 г., годината на Виенския конгрес и Наполеоновите войни, и 1848 г., годината на Европейските революции. — Б.пр. ↑

— Урокът ти по ботаника направи впечатление на Трулсен — произнесе неочаквано Анита.

Вече от половин час работеха мълчаливо и съсредоточено един до другото в градината, подрязвайки дряна. Работата трябваше да се свърши задължително, защото всичките им съседи отдавна бяха подрязали и подравнили храстите и дърветата и бяха прибрали шумата. През зимния слой боклук върху лехата до самата тераса се бяха показали бели нарциси, поляната не бе окосена и с жълти петна, пътеката от каменни плочи не бе измита, а сливата и двете стари ябълки със стърчащи филизи приличаха на тропически палми. „Позор“ — помисли си Валман, размахвайки градинарските ножици, но колкото и да бе странно, не усещаше раздразнение, а дори обратното — за най-голямо свое учудване бе открил, че му харесваше да работи в градината, стига само да преодолее първоначалното нежелание и да се захване за работа.

— Е, той, разбира се, не възнамерява да анализира останките от растенията или да разработва нови версии за това кой би могъл да проникне във вилата толкова късно. Просто настоява още повече на теорията си за самоубийството и търси причините, поради които Георг Хамерсенг би могъл да се е самоубил. Когато му казах за датите на архивните материали, се изстреля като ракета, провери всичко и стана ясно, че за последната половин година просто липсват такива. Нито една сметка, нито една бележка!

— Виждаш ли! — не можа да се сдържи да не се похвали с малката си победа Валман.

Анита му го призна:

— Не посмях да му кажа, че идеята е твоя, защото и така му дойде много, че го казах аз. Сега е вдигнал всички на крака, целия персонал на банката в Хедмарк, сякаш те са виновни. Нали, в края на краищата, грешката е негова, че това не стана ясно по-рано.

Тази неочаквана тирада предизвика едновременно и учудване, и радост във Валман. През последните дни именно Анита се бе отличавала с внезапни промени на настроението и с мълчаливи паузи, сякаш го обвиняваше в нещо, за което не искаше да говори. А той не можеше да разбере какъв бе проблемът, когато изведнъж, без каквато и да е видима причина, тя отново се променяше, ставайки внимателна и нежна.

— Не е толкова лесно да се разбере какво се случва в главата му — каза той и продължи, опитвайки се да запази лекия си, непринуден тон, — но това не може да се нарече „добра полицейска работа“.

— Йертруд е във възторг от него.

— Така, така. От един дол дренки са.

И те се усмихнаха разбиращо. Предишното им единство бе постигнато отново. Анита бе облякла една от старите му ризи върху спортния си потник. Непослушната ѝ коса бе събрана на тила. През последните няколко слънчеви дни лицето ѝ бе загоряло и върху него се бяха появили нови лунички. Вечерта приближаваше, но майските дни вече набираха сили и бе все още светло. От земята обаче лъхаше прохлада и всяка реплика бе съпровождана от лека пара.

— Така че ще се наложи ние, останалите да решим тази загадка — Валман се наслаждаваше на момента, в който единството им изглеждаше истинско, без каквито и да е усложнения. Харесваше му да я гледа. — А има ли някакъв напредък в търсенето на Ханне Хамерсенг?

— Никакво... А и за него не е известно нищо. За Клаус...

Настъпи ред Валман да бави думите в очакване на реакция. Бе дошъл неговият ред да реши дали да ѝ каже или не за намерената в гората находка. Нали тя щеше да го научи утре, така че не беше ли все едно, ако ѝ кажеше за това още днес? Колебаеше се и за това имаше няколко причини. Какво щеше да стане, ако тя отхвърлеше теорията му, теория, която, строго погледнато, бе все още само предположение за това кой би могъл да е собственикът на камертона и която правеше връзката между двата случая още по-заплетена, отколкото си бе мислил преди.

— Мисля, че Клаус е мъртъв — каза той.

— Мъртъв ли?

Валман си отбеляза наум, че в гласа ѝ прозвуча повече от нормално учудване. Ако човек се смяташе за изчезнал от двадесет години и за последен път се бе обадил от джунглите на Венецуела, то бе най-вероятно да бъде смятан за мъртъв. Поради това му се прииска да потвърди по-сериозно предположението си и той ѝ разказа за находката; каза ѝ какво е почувствал, докато е държал в ръка онзи камертон; разказа ѝ за хрумналата му мисъл, че всичките нови находки и улики, както се виждаше, все по-тясно свързвали двата случая. Прочете протеста в очите ѝ, още преди да бе отворила уста.

— Много слаба версия, Юнфин.

— Така ли мислиш? Възрастта е приблизително същата. Строежът на тялото и ръстът, цветът на кожата...

— Не забравяй, че същото може да се каже за хиляди други норвежци от мъжки пол.

— Камертоните обаче не са десетки хиляди.

— Те също са достатъчно. А освен това, съвсем не е факт, че този камертон е принадлежал именно на него.

— Намерили са го до дрехите.

— До дрехите...

Тя беше права. От само себе си се разбираше. Той се бе вкопчил отново в идеята си и се беше понесъл напред, без да се оглежда. Възможността Клаус Хамерсенг да бе именно собственикът на онзи камертон бе доста слаба. И, разбира се, конкретните доказателства, че са намерили именно неговото тяло върху сипея, бяха твърде малко... Всичко обаче се връзваше? В съзнанието му се очертаваше някаква картина на случилото се и всичките ѝ краища се връзваха. Картината бе доста страшна, безобразна и той се опитваше да я прогони, но не се получаваше. Тази картина все повече и повече приличаше на истина, на реалните събития, случили се във вила „Скугли“.

— Техниците работят по доказателствата — произнесе сухо той.

— Да видим — стоеше пред него с отпуснати ръце тя, сякаш се бе приготвила да избяга надалече от тази неприятна ситуация, но в последния момент бе решила да остане. И изведнъж каза: — Аз пък не мисля, че той е мъртъв... — произнесе тези думи тихо, почти неохотно, но въпреки това доста уверено.

— Така ли? — възкликна учудено Валман. — И защо?

— Аз... успях да си изясня това-онова, но предпочитам засега да не говоря за това.

— Какво? — Валман не знаеше дали да прояви снизхождение или да се обиди.

— Не мога да ти кажа нищо повече, Юнфин.

— Е, добре... — между тях отново се появи отчуждение. В тона му прозираха скептицизъм и съмнение.

— Все още не ми се иска да те въвличам в този случай.

— Струва ми се, че през цялото време се оплакваш, че съм въвличен вече достатъчно много в него.

— Да, но не и в моето разследване!

— Въобщо нямах намерение да се намесвам в него. — Анита мълчеше. — Все пак ми се струва, че би могла да ми кажеш... Във всеки случай, когато се засяга такава важна тема като...

— Клаус ли?

Достатъчно бе Анита да смени тона и той отново стана разбиращ и съчувстващ. За един миг Валман не можеше да реши кое бе по-добре.

— Да. Нали това е въпрос на живот или смърт!

— Не знам, Юнфин — застина отново като пред скок тя и отново влезе във форма. А след това каза: — Не знам дали може да се разчита на твоя здрав разсъдък точно в този случай. Когато става дума за Клаус. За онова, което те измъчва от момчешките времена...

„Това вече е прекалено — помисли си Валман. — Въобщо нищо не ме измъчва «от момчешките времена». Напълно бях забравил всичко онова, нито веднъж не си го спомних, докато не се случи това нещастие с родителите му!“

— Просто се опитах да съм откровен с тебе — прииска му се да ѝ възрази по някакъв начин, спокойно и уравновесено, но изведнъж си спомни своето патетично пияно дрънкане през онази луда нощ и думите му прозвучаха като зов за помощ, който бе заглушен от виковете на момчетата, преминаващи покрай тях с велосипедите си.

— Време е да се прибираме — произнесе Анита, взимайки греблото и започвайки да събира клонките, които бяха отрязали от храстите.

Валман се взе в ръце.

— Ти върви. Ще довърша сам — изцеди усмивка на лицето си той и си помисли, че тя, сигурно, както и той, изпитва потребност да остане малко насаме със себе си.

Анита не възрази.

— Ела си за филма — извика тя от терасата. — В девет и четиридесет и пет.

Валман не отговори и продължи да работи с греблото. Птиците чуруликаха, прелитайки от храст на храст и пикирайки надолу от комините и телефонните стълбове. Бе вече вечер, но тишината още не бе настъпила. Разговаряйки високо, се появиха отново момчетата с велосипедите. Както обикновено се случваше с подрастващите, те лудуваха и се изпреварваха едно друго. На удивителната, сякаш осезаема светлина на майската вечер градинският пейзаж поразяваше с почти неестественото богатство от подробности. Зад живия плет се виждаше бялата ивица на пътя. Колоездачите отминаха, но гласовете им все още се чуваха в далечината. И в този момент Валман съвсем ясно, по-ясно, отколкото го искаше, си спомни себе си на тази възраст — момче, което искаше да надвика останалите. Стоеше до подстригания жив плет и си спомняше колко много му се бе искало да дава тон, да ръководи, поне за момент да привлече всеобщото внимание и да получи всеобщо признание. Спомни си вечерта на Петдесетница, когато бе изиграл своя коз. Всичките момчета се бяха събрали на вилата на Франк Свенинг, чиято кухня дори бе по-съвременна от градския апартамент на Юнфин. Както обикновено им бяха осигурени всички условия — напитки, сауна, а след сауната потъване в прясната, която все още стоеше на северния склон. След това всичко седяха вътре до камината, побутвайки се леко един другото, за да се озоват по-близо до топлото. В момента, в който Клаус Хамерсенг, известният немирник, бе загубил равновесие, бе се изхлузил от вълненото одеяло, с което се бе увил след сауната, и бе паднал полугол на коленете на две момчета, Валман бе произнесъл фаталната си реплика: „По-внимателно с Хамерсенг, момчета, защото е педал!“

И незадоволен от възнаграждението под формата на всеобщи викове и ликувания, а и от изчервената от смущение физиономия на Клаус, бе продължил: „Вие какво, не ми ли вярвате? Днес ми досаждаше, като се опитваше да ме целуне по бузата!“ И отвърнал се

от изкривеното лице на Клаус, той се разсмя още по-силно, за да чуе как наоколо се усилваше гръмкият смях на останалите, сякаш поощрявайки остроумието му и правейки го център на вниманието. Бе продължил да се смее, докато не бе открил, че се смее само той. Бе усетил как нещо чуждо и зловещо бе проникнало във веселата атмосфера на вилата, нещо такова, за което никой не искаше да мисли и поради което те продължаваха да смесват нови напитки, въпреки че ръцете им трепереха, при това не от студ.

Наближаваше полунощ, когато Франк Свенинг, Ханс Людер и още едно яко момче на име Гауте Саген се бяха приближили до леглото му и го бяха събудили шепнешком. Те, очевидно, бяха останали да седят до камината, след като останалите бяха легнали да спят, и бяха пийнали порядъчно. Приказките им бяха несвързани, бяха се хилили глупаво, но едновременно с това бяха агресивно настроени и подстрекавайки се взаимно, бяха шептели, че ей сега щели да се разправят с този педал. И Юнфин, доносника и инициатора на всичко това, не бе могъл по никакъв начин да се измъкне от участие в това.

През онази вечер на Петдесетница в луксозната вила на Свенинг се бе случило следното: Четирите момчета се бяха прокраднали до леглото, в което бе спял Клаус Хамерсенг, бяха вдигнали спалния чувал с момчето и го бяха пренесли в хола, където бяха изтърсили жертвата на пода като извиваща се, опърничава змиорка от торба.

„Вижте, момчета, той спи гол!“

„Отива му, дявол да го вземе!“

Събудили се, към тях се присъединиха всички останали. И ето, че всичките те се бяха нахвърлили върху него. Не, те не го бяха били и не го бяха ритали. Напротив, бяха започнали да го гаят с онази оскърбителна и груба изобретателност, породена от момчешката тъга и изопачените представи за нежна чувственост, за интимността в най-безчувствените ѝ и унизителни прояви. Бяха му правили мастурбация, довеждайки работата до самия край и карайки жертвата да хлипа. Изнурен, той бе лежал отпуснат, по тялото му се бе стичала сперма, а мъчителите му бяха стояли около него. Лицата им бяха мрачни и те също се бяха чувствали разяждани от горещината и от невъзможността да се съпротивляват на мамещата ги недопустимост на греха, който току-що бяха извършили. Стараейки се да се избавят от завладялата ги възбуда, те се бяха опитвали да изцедят от себе си смутени шеги:

„Ой, ой, ой, стига бе!“

„Видя ли как свърши?“

„Аха, като изстрел от пушка! Едва не ми извади окото!“

„Хомосексуално изнасилване.“ Наказва се със затвор от две и половина до десет години и дори повече — при утежняващи вината обстоятелства.

Едва ли обаче през онази нощ във вилата на Свенинг бе имало „утежняващи вината обстоятелства“. Може би бе било само приятелска шега. Груба проява под влиянието на прекаляването с алкохол и на тестостерона. Нищо особено. Случваше се. Впоследствие всички се бяха правили, че нищо не се е случило. Момчетата са си момчета. Никой не беше пострадал. Само след това бяха купили нов спален чувал на Клаус.

Не бе възможно обаче да се купи изгубената възможност за нормални ученически общувания чак до матурите. А също така и изгубеният свят на светлината и музиката, придаващ безкраен блясък на особеното им приятелство. Това приятелство бе най-удивителното, непредсказуемо и радостно събитие на цялото му юношество.

Анита се приближи до бюрото и вдигна капака на лаптопа си. Бе развълнувана, защото знаеше нещо, което той не знаеше. Можеше да му го каже, но реши да не го прави. Засега. Нали именно тя бе попаднала на тази следа. Идеята бе нейна. Така му се падаше, оправдаваше се тя. Нали той също не ѝ казваше всичко. Твърдеше, че не крие нищо от нея, а на практика премълчаваше или избягваше отговорите. А сега си бе втълпил, че Клаус Хамерсенг е мъртъв. Може би това го устройваше? Да съедини някакви случайни улики и намирането на онова нещо в гората и да си направи изводи, излизащи извън рамките на тълкуването на фактите. Докато тя беше узнала значително повече.

„Шопен, на линия ли си?“

Анита си бе общувала с него вече три пъти след първия път през онази вечер, но той не влизаше в истински диалог. В пестеливите му отговори на въпросите ѝ звучаха подозрителност и неприязън и всеки път молеше да го оставят на мира и прекъсваше връзката. Все пак обаче откликна.

„Какво искаш пък сега?“

Отговори ѝ веднага, което означаваше, че е бил в Мрежата и я бе чакал.

„Да си поговорим.“

„За какво?“

„За миналото. Защо реши да минеш в нелегалност.“

„Нали сега съм тук.“

„Къде?“

„Ха, ха...“

„Бихме искали да те видим на срещата и трябва да знаем къде да ти изпратим поканата.“

„Ти работиш в полицията, не аз. Така че го разбери.“

„Опитвам се.“

„Старай се повече.“

„Защо усложняваш всичко?“

„Защото всичко е много сложно, Джордж. Нима не разбираш, че нямам никакво желание да се връщам при онази компания в Хамар, която превърна живота ми в ад!“

„За двадесет и пет години много неща са се променили.“

„Променили са се, но не към по-добро...“

„Така ли мислиш?“

„Знам го със сигурност.“

Най-сетне тя усети, че го е хванала на въдицата, че някак си го е заинтригувала. Сега трябваше да събере смелост и да направи следващата стъпка.

„Да вземем, например, онова, което се случи със семейството ти.“

„Е и какво?“

Отговорът прозвуча неочаквано бързо, без въпроси и уловки. Очевидно бе наясно с това.

„Помислих си, че би поискал да се появиш и да се заемеш с практическата страна на въпросите. Нали трябва да се направят много неща. И ще облекчиш работата ни...“

„Ха, ха...“

„Какво искаш да кажеш с това?“

„Въобще не искам да облекчавам работата на когото и да било. И съвсем не искам да се ровя във вашия боклук.“

„Нали обаче има и наследство...“

„Нека отиде за Армията на спасението.“

„Става дума за значителни суми.“

„Твърде късно е.“

„Защо?“

„Всичко е свършено вече за мене. Можеха да ми помогнат, когато имах нужда.“

„Какво искаш да кажеш с това?“

„Искам да кажа, че те бяха зли хора, които мислеха само за себе си. Провалиха ни живота и си получиха заслуженото.“

„Искаш да кажеш, че някой им е отмъстил ли?“

„Не съм казвал това. И представа си нямам какво се е случило там. Ти си полицаят, ти го изяснявай.“

„Защо обаче не искаш да ни помогнеш?“

„Знаеш ли, че ми омръзна. За последен път казвам, че не искам да имам нищо общо с град Хамар, с тебе и с другите си съученици. Никога не ходя на никакви събирания. И тук, в нелегалност, както се изрази ти, ми е добре. Всичко хубаво.“

„Нали обаче музиката продължава да те вълнува?“

Това бе изстрел наслуки. Тя усещаше, че ѝ се изплъзва; и панически се страхуваше да не го изгуби; искаше да се хване за нещо, за да го задържи.

„Тя също не съществува вече за мене. Те провалиха всичко.“

„Знам, че си изгубил камертона си...“

Още един вик в тъмнината, отчаян, безразсъден, без каквато и да било връзка с онова, за което бяха говорили преди. Отговор не последва. Тя изчака малко, след което влезе отново в чата и повтори повикването си. Отговор нямаше. Значи тя не бе преценила правилно ситуацията и го бе изплашила.

От терасата се чуха стъпките на Юнфин. Той събуваше ботушите си. Тя побърза да излезе от интернет и стана от бюрото в момента, в който той влезе.

— Да направим нещо вкусничко? Може би тако^[1]? — тя не си спомняше какво имат в хладилника.

— Чудесно, давай — отговори непринудено той. Изражението на лицето му обаче бе мрачно. Интересно за какво мислеше в момента? И колко още щяха да обикалят така, без да засягат същината на въпроса, като двама индианци от различни племена, принудени да живеят в една палатка? И до какво можеше да доведе това? И не толкова за случаите, които разследваха, колкото за самите тях.

[1] Тако — ястие от мексиканската кухня. Тънки царевични или пшеничени питки с пълнеж. — Б.пр. ↑

Парчето метал, намерено във верижната тяга на асансьора за инвалидната количка, нямаше никакво отношение към конструкцията му. Специалистът, пристигнал от Дания, го констатира, без каквито и да било съмнения, и заяви, че това, със сигурност, е чуждо тяло, „което по някакъв начин се е озовало в механизма, при което това не би могло да е следствие от неизправност на асансьора или от износване на оборудването“. Дори напротив, във всичко останало асансьорът бил в пълна изправност и се намирал в отлично състояние.

— ... по някакъв начин се е озовало в механизма...

Трулсен вдигна листа с този доклад и го поднесе към светлината, сякаш търсейки следи от фалшифициране. Цялата му физиономия изразяваше пълна неудовлетвореност.

— И няма никакви съмнения относно „по някакъв начин“, нали така? — произнесе Рюстен и с това театралният жест на ръководителя на разследването изгуби всякакъв смисъл. — Това означава, че имаме налице доказателства, че...

— Не бързай! — Трулсен направи още един отчаян опит да предотврати очевидната реплика, която трябваше да преобърне цялата му теория... — Нали не знаем, че... Това би могло да е и нещастен случай?

— Ние обаче знаем... — повиши тон Рюстен. Нещо, което правеше много рядко. — Знаем, че чуждото парче метал не може да е долетяло по въздуха и да е попаднало от само себе си в скоростната кутия. Много по-вероятно е, дори бих казал, съвсем вероятно е някой да го е пхнал нарочно там. Което означава...

— Е, да. Е, да... — Трулсен погледна почти умолително Анита Хег, сякаш очакваше, че тя може да му помогне да разреши този възел, защото бяха само тримата в кабинета му.

— Въпросът се състои само в това кой и защо го е направил?

„Естествено“ — помисли си Анита, но не каза нищо на глас.

— И за да го разберем ни трябваха четири седмици — изръмжа Рюстен, който вече не можеше да прикрива раздразнението си от поведението на Трулсен. — Ако бяхме започнали да търсим по-рано!

— Нали търсехме! — протестира ръководителят на разследването. — Нали претърсихме онази дяволска вила. И нито един отпечатък от пръсти...

— Затова пък следите от стъпки...

— Оставени седмица след смъртта на втория обитател.

— Което ни помогна да установим нашият колега Валман — бе безмилостен Рюстен. — И дори само това е факт!...

— И какво? — опита се да се измъкне Трулсен.

— А може да е имало и още следи — продължи Рюстен и изражението на лицето му ставаше все по-малко добродушно. — Обаче не сме ги търсили.

— В онази къща са влизали мнозина. Социалният работник. Медицинската сестра...

— Трябваше да положим повече усилия, за да намерим тази социална работничка. Нали вече знаем името ѝ.

— Това вече се прави. Работим по въпроса.

— Тя е родила дете преди три месеца. Би трябвало да има все някакви следи.

— Успяхме да установим, че Сара Шуман е родила момче в болницата в Елверум на деветнадесети март тази година. Това е факт. Раждането е преминало без усложнения и след три дни са я изписали. Не е оставила нито телефон, нито адрес, нито фамилията на бащата на детето.

— Това ни дава още повече основания да си поговорим с тази дама, струва ми се — в гласа на Рюстен отново прозвучаха обикновените му спокойни и леко саркастични нотки, а в очите му се четеше скептицизъм по отношение на ръководителя на разследването.

— Нали казвам, че сме на верен път!

— А какво още сме предприели, освен търсенето на дамата, която, очевидно, не е толкова невъзможно да бъде намерена?

— Чуй, въобще не съм задължен да се отчитам пред тебе... А освен това има и още едно обстоятелство, за което никой от вас не е помислил, а именно, че времето, отпуснато за разследването на

смъртни случаи е ограничено, и е време да ги погребем по подобаващ начин.

— Само ако роднините го искат — веднага възрази Рюстен. — А в дадения случай... И сам знаеш.

— Колата... — промърмори Трулсен с неохота в гласа.

— Каква кола?

— Волвото. Колата на Хамерсенг. Нея също я претърсихме.

— И какво?

— Не намерихме нищо особено.

— Съвсем нищо ли?

Все нещо трябваше да са намерили, защото в противен случай гласът на Трулсен щеше да звучи другояче.

— Освен...

— Какво?

— Ами, нищо особено. Ако се отчете обаче възрастта му...

— И какво?

— Намерихме кутийка с презервативи. От шестте броя в опаковката бяха останали само два неизползвани.

— Виждаш ли, Уотсън!... — не можа да сдържи усмивката си Рюстен. — И какво ни казва това?

— Ами... това означава, че той... Хамерсенг... е имал...

— Полов живот ли?

— Точно така.

— Никога не е късно. Това ли искаше да кажеш?

Трулсен бе над тридесет и бе ерген, поради което в полицейското управление се носеха доста шеги...

— Мисля... — взе се в ръце Трулсен, преди да премине отново в настъпление. — Нали жена му е била инвалид. Това само подсказва, че той...

— Понякога се е разхождал из града, за да удовлетвори потребностите си. Нали все още е можел, този стар спортист.

Сега в главната роля бе Рюстен. На Трулсен му се наложи да отстъпи.

— Това го прави уязвим — вметна Анита. — А ако той наистина е хлътнал в неприятна история с жена...

Трулсен направи последен опит:

— Може би става дума само за чувства...

Рюстен и Анита се спогледаха. Изглеждаше, че положението бе много лошо, щом Трулсен се опираше на романтичната версия в подкрепа на предположенията си за самоубийство.

— Толкова силни ли, че да се застреля в главата?

— А защо не?

— Той да не е някакъв тийнейджър?

— За любовта няма възраст.

— Това звучи като цитат от женски любовен роман.

— Понякога се случват и странни неща — отбеляза Трулсен с такъв тон, сякаш изричаше неоспорима истина.

Очите на Рюстен блестяха и той приличаше на ястреб, който бе готов във всяка една минута да се спусне върху мишка, криеща се в тревата.

— А след седмица-две жена му се е хвърлила надолу по стълбището, след като най-накрая е разбрала за какво става дума?

— Колко е хубаво, че имате сили да се шегувате така по време на работата, момчета... — на Анита ѝ бе омръзнала напълно тази словесна престрелка. А освен това ѝ бяха хрумнали някои идеи. — А може би всичко е било значително по-просто? Възрастен мъж, развличащ се с млади дами, би трябвало да се бръква надълбоко и не само за противозачатъчни средства.

— Стар пръч! — изпръхтя Трулсен. — Та той е бил на повече от седемдесет! Каква ти сперма там! — всичките му романтични сентенции бяха издухани като от вятър.

— Ти по-добре помисли за себе си — не можа да се сдържи Рюстен.

— Извлеченията! — извика Анита. — Провери ли последните извлечения по сметките на Хамерсенг, които трябваше да получим? Прегледа ли разходите му? Пътувания? Сметки от ресторанти? Подаръци... накити, например? — Анита си спомни с благодарност за Валман. Изведнъж разбра, че трябваше да работят двамата по този случай, да се разкрият един пред другия. Трябваше да го пусне в своя чат с Клаус Хамерсенг. В този момент дори се чудеше как бе могла да крие от него този важен факт. Разкайваше се и я бе срам.

— Да, ние имаме извлеченията...

Нищо в тона на Трулсен не говореше, че ставаше дума за документи, които биха могли да помогнат на следствието.

— Аз само им хвърлих един поглед. И освен това този дяволски доклад от Дания...

— А може ли да ги погледна? — Анита, изглежда, вече бе свикнала с това. — Това какво са, извлеченията ли?

— Ами, да.

Трулсен започна да рови в купчината безредно разхвърляни книжа по бюрото си. Изглеждаше така, че всяка подробност, всеки определен детайл, свързан със следствието, било то версия, анализ или просто находка, трябваше да се измъкват насила от него.

Най-накрая той сложи документите на масата.

— Да — промърмори Рюстен, след като ги разгледаха мълчешком. — Работите на този юнак не са били толкова зле. Паричките обаче са се изпарили бързо. Ето преводи от по десет хиляди крони от неговата сметка на една и съща друга сметка през октомври, ноември, декември, януари, февруари и март. И всеки път са в началото на месеца.

— Нали вече казах, че не съм успял още да разгледам внимателно всичко това — взря се в книгата Трулсен, сякаш те съдържаха нещо не толкова важно.

— Значи не си проверил кой е собственикът на сметката, по която са превеждани парите?

— Нямах време. Във всеки случай това е задача за юридическия отдел. Банките не дават такива сведения, на когото им падне.

— Тогава ми се струва, че трябва да се звънне спешно на юридическия отдел, Трулсен — в тона на Рюстен вече нямаше нито добродушие, нито ирония. Той говореше сериозно.

— Сега ще им звънна.

— Чуждо тяло ли? Парче метал ли?

— Така — каза Трулсен.

— И нито дума що за предмет е това? С каква форма? От какъв метал?

— Може пък в доклада да не е имало нищо по въпроса?

— Или може би Трулсен не е бил заинтересован това да се изясни напълно? Нали е яростен противник на версията за убийство.

— Не само той, но и Моене. Те не искат да се вдига много шум в нашето тихо блато. Моене не искаше да даде разрешение за проверка на банковите сметки.

— А къде е това парче метал? При нас, в полицията ли е?

— Не знам. Така изглежда.

— А не можеш ли да направиш така, че да го видя?

— А защо ти е?

— Все някой трябва да изследва този предмет.

— С това, сигурно, ще се заеме Рюстен.

— Рюстен със сигурност няма да се обиди, ако го погледна и аз.

— Да, но Трулсен ще се обиди.

— Точно затова. Не вярвам на този момък.

— Добре. Ще опитам.

— Колкото се може по-скоро, ако обичаш.

— Утре, става ли?

— Чудесно е! — протегна ръка Валман и взе последното парче пица.

През последните дни готвенето не бе на преден план. За това бяха виновни и двамата — и той, и тя — но той не придаваше особено значение на това. Нямахше нищо против готовата храна, въпреки че се стараяше да не го афишира.

— Почти, както в добрите стари времена — произнесе бодро той.

— Имаш предвид замразената пица ли?

— Имам предвид, че работим заедно по един и същи случай.

— Все още ли мислиш, че това е един и същи случай?

— Убеден съм в това — измърмори той с пълна уста. — Върху камертона е намерено петно, което, може би, съдържа достатъчно материал за ДНК тест.

— А нима имаш ДНК тестът на Клаус Хамерсенг?

— Всичко по реда си — отговори той. — Първо ще се заемем с онова, което имаме, тоест с трупа.

— Няма да стигнем далече — тихо каза тя.

— Все пак ще стигнем донякъде.

Юнфин сякаш излъчваше оптимизъм и самоувереност. И източникът на тези чувства съвсем не бе пицата. Анита пък усети как отново се затваря в себе си, как съзнанието ѝ се свива и образува броня, за да защити единствената истина, която щеше да преобърне фантастичната му теория, че в гората бе намерен трупа на Клаус Хамерсенг. Ако се решеше да му каже това, то щеше да ѝ се наложи да му признае, че бе използвала името му за примамка. А това, меко казано, едва ли щеше да му се хареса. Така че тя държеше езика си зад зъбите си, извърташе и отлагаше решението на проблема, въпреки че знаеше, че щеше да настъпи момент, в който тайната ѝ щеше да бъде разкрита, и че колкото повече чакаше, толкова по-силен щеше да е ударът.

Тази вечер се бе прибирала, мислейки, че трябва да разкрие пред него тайната си. Дори много ѝ се бе искало да го направи. Разбираше, че с потайността си разваля отношенията им, като съвсем наскоро го бе обвинявала в същото. А когато той най-сетне бе направил плачевен опит да ѝ се довери (при това съвсем по мъжки, което бе предизвикало разочарованието и раздразнението ѝ, защото се бе напил и хленчейки бе допълзъл вкъщи, за да се сгуши в полата на майка си), тя се бе отнесла към това студено и не бе му отвърнала с взаимност. Вместо да се бе опитала да разбере какво се случва в душата на мъжа (при това на нейния мъж!), докато той задълбаваше в чувствата си, тя (съвсем по женски!) се бе изплашила преди всичко от това какви последствия можеше да има то за взаимоотношенията им, тоест за нея. Още сутринта бе искала да събере смелост и да сложи картите на масата. Току-що обаче бе станала свидетелка на това как намирането на този камертон, това конкретно нещо, което, според него, би могло да свърже

мъжкия труп, намерен в гората, и неговия бивш приятел Клаус Хамерсенг, за пръв път от няколко седмици го бе размърдало. Той сякаш изпитваше ужасно облекчение от мисълта, че разложеният скелет в гората принадлежи на приятеля му. Сякаш фактът, че бе намерил доказателство за това, че Клаус е мъртъв, най-сетне щеше да му позволи да го погребее, както в реалния живот, така и в душата си, а заедно с него — и срамът, и всичките си лоши чувства. Тя не можеше да каже, че споделя чувствата му, но ѝ се струваше, че именно така трябваше да реагира един мъж. Във всеки случай тя не искаше да угаси разгорелия се в него пламък, че и да си признае за своята измама. Сега ѝ се искаше да се върнат към отношенията, които имаха, преди да бъдат развалени от страшната драма във вила „Скугли“. Поради това мълчеше, докато прибираха заедно съдовете, изплакваха ги и ги поставяха в съдомиялната машина.

— И не забравяй за железцето — каза той, излизайки на терасата, за да довърши подстригването на декоративния храсталак.

Въпреки че бяха позакъснели с работата в градината, началото все пак бе сложено.

— Трябва да отскоча до участъка — извика след него тя. — Забравих едно-друго там. Ще се върна след двадесетина минути.

Изпод колелата на „Голфа“ ѝ се разлетя чакъл, когато натисна газта и излезе на пътя.

Бе само сряда, но той все пак отвори бутилка с червено вино, когато седнаха пред телевизора и започнаха да гледат някакъв средна хубост филм по местния канал. Този път ставаше дума за мъж, който биеше жена си и искаше тя да си признае, че е душевноболна. И едва не го получи. Справедливостта обаче винаги тържествуваше във филмите, които се излъчваха по местния канал.

— Каква глупост — въздъхна Валман, някъде по средата на филма.

— Да се заемем с нещо друго? — попита го Анита.

— Какво имаш предвид?

— Донесох го.

— Какво си донесла?

— Ами онова метално нещо. От асансьора за инвалидната количка. Нали отидох за него. Трулсен го нямаше там, така че нямаше защо да го питам — усмихна се накриво тя. — А служителят от техническия отдел не възрази. Ето го.

И тя постави един плик на холната масичка. Валман извади върху нея малко парче метал, а след това и снимки.

— Колко е малко — каза той, стиснал парчето метал между палеца и показалеца си.

— Дори и малкото камъче... — каза тя и посочи снимката на това парче метал в зъбчатото колело.

— Случайно ли е попаднало там, или преднамерено?

Валман изучаваше внимателно металното нещо. То бе светло и блестящо, почти като олово, с дебелина не повече от тази на обикновен пирон и извито — очевидно металът не бе много твърд.

— Мога ли да го взема за ден-два?

— За ден-два ли?

— Познавам един момък, който сигурно, ще може да определи какво е било това.

— В техническия отдел не можах да го направят.

— Моят познат е истински експерт.

— Кой е той?

— Името му няма да ти говори нищо.

— Познаваш се с тъмни личности ли, Юнфин? — сръга го в хълбока Анита. Харесваше ѝ да го гледа такъв — отново се бе запалил и се бе втурнал в бой. И тя си признаваше, че ще му отстъпва във всичко, само за да запази това си настроение.

— Наистина познавам този-онзи в този град.

— Би трябвало да върна това нещо утре сутринта.

— Никой няма да я търси. Нали Трулсен не знае нищо.

— Ами, не знам...

— Казвай!

— Написах фамилията си на квитанцията, когато се разписах за нея.

— Ще съумея да те защитя.

— И от Моене ли?

— Тя не е равнодушна към мене, ако не си забелязала. Почти ме боготвори...

— Ще ти дам аз едно боготворене... — събори го тя на дивана и се зае да го целува, захапвайки устните и мекото на ушите му. Усети колко много ѝ бе липсвал, как ѝ бяха липсвали тялото му, миризмата му, близостта му и това чувство бе толкова силно, че някъде по средата на радостното опиянение я обхвана страх. Страх от силата на привързаността ѝ към него, която се бе заселила в нея за толкова кратко време; страх от това колко се привличаха взаимно. И ето, че той вече бе върху нея с цялата си буйност, с цялата си нетърпелива мъжка сила и едновременно с това с присъщата само на него съзнателна необузданост. „Не, почакай, още малко, съвсем малко“ — докато самата тя не стана още по-буйна и не започна да го желае все повече и повече, и тогава го взе, прие го и забрави за всичко на света, обезумяла от щастието, което ѝ даваше.

Ула Мюре имаше малък бижутериен магазин в пешеходния център на Хамар. Там отиде и Валман на следващата сутрин с парченцето метал, и го постави на щанда пред собственика. Онзи го взе в ръце, претегли го и примижал, започна да го разглежда внимателно през специалните си очила.

— Не зна-ам... Прилича на бяло злато.

За двадесет години живот и търговска дейност в Хамар не се бе отървал от тронделагския^[1] си диалект.

— При това положение можеш ли да кажеш от какъв предмет е?

— Не-е, не мога, то имам един човек, който може и да зна-ае...

— А колко време ще му трябва, за да разбере?

— Е-е, трябва първо да се разбере дали не е много за-ает.

— А ако му кажеш, че е спешно?

— А може би ще е по-добре да му кажа, че полицията ме е заомоли-ила?

— Стига да помогне.

— Ох, не съм сигуре-ен... Обаче ще опита-ам. Намини утре.

Ула Мюре рядко обещаваеше повече от онова, което можеше да направи.

Не бе още успял Валман да влезе в кабинета си, когато го посети Кронберг.

— Имаш ли минутка?

— Разбира се.

Кронберг никога не досаждаше без причина.

— Ханне Хамерсенг — започна той, — или по-правилно е да се каже Радха Кришна?...

— Не се предаваш лесно, а? — реши да ободри колегата си Валман. Това ниско, очилато човече бе като мебел в управлението —

всички го познаваха добре, но едва ли биха му обърнали внимание, особено на улицата, когато бе без униформа.

— Тук, нещо не е така... — поклати глава, сякаш самият той не разбираше. — Нали знаеш, че проверих датските болници година по година, списъците на всички умрели, пациентите във всички отделения през периода, когато е изчезнала.

— Е, и...?

— Не съобразих обаче да проверя на едно място...

— И къде е това? — Валман си помисли, че навикът му да бави съобщението си, дори когато информацията бе особено важна, ненапразно дразнеше колегите им. Струваше му доста усилия да се овладее и този път.

— Не проверих психиатричните отделения.

— А, ето какво било!?

Блестяща идея! „И как само не ми е хрумнала“ — помисли си Валман.

— Ето виж — колектив от наркомани, прибързан брак, религиозен мистицизъм, Радха Кришна...

— Точно така.

— Та слушай: Норвежката гражданка Радха Кришна е попаднала на осемнадесети ноември хиляда деветстотин деветдесет и четвърта година в психиатричното отделение на Държавната болница в Копенхаген със симптоми на шизофрения. След седем месеца е изписана, но се озовава отново там през хиляда деветстотин деветдесет и шеста година и през хиляда деветстотин деветдесет и осма година. За последен път е изписана през хиляда деветстотин деветдесет и девета. След това следите ѝ се губят. Засега.

— Интересно. Дяволски интересно!

— На мен също ми се стори така — каза Кронберг. — Особено, след като надникнах в епикризата ѝ.

— Нима е толкова лесно да се направи в Дания?

— Навсякъде имам свои хора и не само у нас — усмихна се компютърният гений. — Аз, разбира се, можех да вляза в компютъра им, но ми се стори, че е доста невъзпитано...

— Освен това е и не съвсем законно.

— Ясно е, че е незаконно. Хе, хе — изчерви се леко Кронберг и руменината на порозовелите му бузи оживи бледото му лице. — Там

прочетох, че заболяването се характеризирало с параноични видения, че е имало периоди на ясно изразени сексуални отклонения, които се сменяли с пристъпи на страх и дълбока депресия.

— Да, сложен случай.

— Лекарите са мислели същото. Заболяването не било с хроничен характер и състоянието на болната се поддавало на стабилизиране с използването на медикаменти, но постоянно имало рецидиви.

— А нещо за личните ѝ качества?

— Характерът ѝ бил добър и сговорчив, но реагирала негативно на терапията и особено на груповата терапия. Съгласно мненията на лекарите било трудно да се установи личен контакт с нея и почти невъзможно да се спечели доверието ѝ.

— И все пак са я пуснали?

— Имала е и нормални периоди, както вече споменах. Когато такива пациенти се изписват от болниците, понякога те прибягват до самолечение, което води до плачевни резултати. А никой не знае дали не се е лекувала с нетрадиционни методи.

— Ами, да... — Валман усети, че разказът за психичното заболяване на Ханне Хамерсенг допълва представата му за пълното разложение на това семейство, но засега не можеше да твърди, че тези факти помагат някак си на разследването. И че във всеки случай никак не го засягат лично, както и разследването му на произшествието в горската хижа. — А защо, всъщност, ми казваш всичко това на мене? — попита той.

— Защото ти се интересуваш от това. С Трулсен е невъзможно да се говори. Теорията му за самоубийството се пръска по всички шевове, а той не иска да си го признае. А Моене... — очните му ябълки се преобърнаха зад дебелите стъкла на очилата му.

— И какво, според тебе, трябва да се направи? — Валман хвърли въпроса си във въздуха, задавайки го в еднаква степен и на себе си, и на своя колега. Не възразяваше да обсъжда този случай така, че да не носи отговорност за това. Нямахше нищо против да научи нещо ново, но така, че да не се налага да прави изводи от това. Нямахше нищо против малката конспирация, в хода на която Кронберг тичаше от кабинета си до него, съобщавайки му за новите находки, преди това да

бъде докладвано на останалите, въпреки че всичко това подриваше представите му за професионална етика.

— Именно това исках да те попитам.

Кронберг разбираше всичко много добре. Самият той си падаше малко конспиратор. Цялата му работа се състоеше от тайни търсения, подслушвания и следене, при това често на границата на позволеното. За такава работа човек трябваше да има душа на канализационен плъх. Кронберг притежаваше всичките необходими качества за това.

— Моене вече ми три сол на главата — каза той и намигна на Валман. — Смята, че напразно хабим ресурси и време, и иска да тегли чертата.

— Така, така. И само това дава вече достатъчно основания, за да се продължи — каза Валман и се усмихна заговорнически. — Дори и ако бедната Ханне е отново в частна болница на някое друго място.

— Съвсем не е задължително. Може да се е оправила и да е отседнала в някаква жилищна комуна, където всички живеят и домакинстват заедно.

— В Дания ли?

— Не. Там вече проверих.

И Валман изведнъж бе осенен:

— Тогава предлагам да започнем да търсим там, където е родена.

— Мислиш, че е в Норвегия ли? О, да, това е идея. Все още не сме търсили по такива места...

На Валман му се стори, че вижда как сложният механизъм в мозъка на колегата му набира обороти. Това го зарадва. Беше му омръзнало да се чувства като тъпак, на когото колегите му му налагат съвършено очевидни и безспорни изводи. Никой обаче не споделяше предчувствията му относно съдбата на Клаус Хамерсенг. В това бе съвсем самотен.

— Започни от „Сандеруд“.

Прозвуча като заповед. Най-сетне Валман се чувстваше уверен. „Сандеруд“ бе Окръжната психиатрична болница.

— Нали не само престъпниците се връщат на местопрестъплението. Жертвите също се връщат. Това е факт, макар и доста тъжен.

Произнесъл тези думи, той си спомни за трупа, намерен в гората. Спомни си за Клаус Хамерсенг. И какъв само вятър го бе довял до онзи

плачевен край на каменистия сипей в Стангеланд. Нещо му подсказваше, че това бе именно Клаус. Бе почти уверен в това. Всичко се връзваше, макар и по някакъв извратен, трагичен начин. А психичното разстройство на Ханне се вписваше много добре в общата картина. Въпреки че общата картина още не се бе проявила напълно. Засега му се налагаше да съдържа предположенията и предчувствията си, защото осезаемите доказателства бяха много малко. Валман възлагаше големи надежди на анализа на частиците, останали върху камертона. На което Анита бе възразила съвсем справедливо: „А нима имаш ДНК тестът на Клаус Хамерсенг?“

„Ще поживеем, ще видим.“ Защо трябваше да се разстройват предварително?

— Чудесно — кимна Кронберг. — Изглежда, че няма да е кой знае колко трудно.

— И моля те да докладваш за всичко първо на мене и на никого друго — произнесе Валман доста рязко. Определено не искаше да намесва в това Трулсен. Със своите амбиции той сигурно щеше да започне да действа зад гърба на Валман, за да се хареса на Моене.

— Добре.

— И още... — погледът на Валман се спря на нездравия цвят на лицето на Кронберг. — Излез на свеж въздух. Лицето ти е като рибно желе. Малко руменина няма да ти навреди. Изглеждаш така, сякаш цяла зима си лежал под снега.

— Извинявай, Юнфин, но не е за мене да се разхождам на слънчице — промърмори Кронберг и затвори внимателно вратата след себе си.

Телефонът звънна. Валман не позна веднага гласа, въпреки че жената се обърна към него като към стар познат, почти фамилиарно:

— Здравсти. Надявам се, че не преча. Просто исках да попитам...

И в момента, в който бе отворил уста, за да попита кой се обажда, го осени — та това бе Гудрун Бауге. Гласът ѝ звучеше просто и грубовато. Сякаш тя седеше все още в кабината на трактора, а той бе на земята, вдигнал глава. Тази дама не страдаше от излишно възпитание, помисли си той.

— А, това сте вие?

— Ами, да. Исках да попитам... Помислих си, че ще е по-добре първо да попитам дали мога да въведа ред в хижата?

— Да въведете ред ли?...

— Да. Почти привършихме с полската работа и Солум се връща скоро. А нали през лятото могат да дойдат гости. Поради това всичко трябва да е наред. А отчитайки какво се е случило там, си помислих...

— Разбрах всичко. Добре, че попитахте. И ето ви моят отговор: Хижата засега е под забрана. Там не трябва да влиза никой.

— Все още ли е под забрана? Нали обаче там вече цяла седмица не е влизал никой... дори повече от седмица!

— Последната находка бе намерена само преди три дни — в този момент му хрумна, че Гудрун Бауге, колкото и да бе чудно, не бе проявявала почти никакъв интерес към онова, което се бе случило близо до хижата. А сега, изглежда, я бе поставила под наблюдение. — Още много неща трябва да направим там. На вратата виси надпис: „Не влизай!“ и сме обградили мястото наоколо с лента. Ако искате, ще ви кажем, когато приключим.

— Ясно... — в гласа ѝ прозвучаха толкова много въпроси, че му се стори, че е длъжен да каже още нещо. Да се опита да обясни колко много време отнема едно полицейско разследване, преди да се стигне до резултати. Не бе като да хвърлиш семе в земята и да чакаш урожай.

— Това е много трудоемка работа. Почти като кръстословица е и трябва да се изяснят още много неща, преди пъзелът да се нареди в обща картина. Случаят за намерения в гората труп още не е приключен, както и случаят Хамерсенг.

— Случаят Хамерсенг ли?

Дявол да го вземеше! Дяволите да го вземеха! Прииска му се да среже телефонната жица. И за какъв дявол му се бяха изплъзнали тези думи за Хамерсенг? Повече от ясно бе, че просто му се бе искало да обсъди връзката между двата случая с някого — с колеги, свидетели, с когото и да е!

— Имате предвид съпрузите, които бяха намерени мъртви ли?

— Ами, да. Казах го просто, за да дам пример колко бавно понякога се води следствието.

— Ама, разбира се...

Тя по-скоро не му повярва. Нямаше да успее да се огледа и за изпуснатите от него думи щеше да знае целият окръг. А оттам бе близо

до заглавията с едър шрифт във вестниците. Ако не успееше да отвлече вниманието ѝ и да я разубеди.

— Моят отдел се занимава с човека, чийто труп бе намерен в гората — започна да обяснява Валман, опитвайки се да придаде на гласа си колкото се може повече авторитетен тон. — Изглежда, че е живял в онази хижа, преди да загине. Тоест ние намерихме улики, сочещи, че е живял там с някого, с жена.

— Виж ти какво било?... — Валман не можеше да разбере дали е успял да я заинтересува и да я хване на въдицата си.

— Опитайте се да си спомните, дали не сте виждали някакви хора там в края на лятото или в началото на есента през миналата година?

— Не-е... Нали вече казах, че никога не съм обръщала специално внимание на случващото се там. Обикновено хижата е празна.

Значи бе станала наблюдателна напоследък.

— И онази жена е била бременна.

Отново блъфираше. Нали нямаше никакви доказателства, че тази жена е била Сара Шуман. В момента обаче, в който произнесе тези думи, той изведнъж разбра, че между отделните обстоятелства вече имаше връзка в главата му — стъпките на жената в хижата; касовата бележка от магазин „Киви“; тайнствената Сара Шуман, която се бе появила неизвестно откъде и бе помагала в къщната работа на Хамерсенг, а след това бе изчезнала изведнъж, бе родила дете и бе оставила адрес в комуна Станге (както бе казала Анита). И когато най-сетне изказа подозрението си, тази връзка придоби изведнъж съвсем конкретна форма. Бе рискувал и бе започнал предпазлива игра с нищо неподозиращата Гудрун Бауге, за да се ориентира сам в мислите си. Дали обаче се бе получило, или не?

— Бременна ли?

Във всеки случай бе успял да пробуди любопитството ѝ.

— А откъде знаете?

— Произтича от онова, което сме успели да си изясним. От онова, което е останало след нея в хижата. Така че бих искал да ви попитам дали не сте забелязали...

— Не, не!

Отговори внезапно и рязко, без каквото и да е замисляне, тя. Валман изведнъж помисли, че без сам да знае, може би бе засегнал някаква много тънка нишка, свързваща една бременна жена с друга. Някаква екстрасензорна солидарност, която той, като мъж, не можеше да разбере. Така ли обаче бе на практика? И често ли се случваше?

От друга страна, трябваше да се признае, че никой не бе виждал бременна жена близо до хижата по времето, за което ставаше дума. Стига само Гудрун Бауге да казваше истината. Нали обаче в този случай малцина казваха истината, включително и самият той.

— Не мога да издавам следствена тайна... — отново намери почва под краката си той. — Мога само да кажа, че сме почти сигурни относно бременността на тази жена. И сега я търсим. Така че...

— Не съм виждала никакви жени там, а още по-малко — бременни! — това прозвуча толкова внезапно, че Валман дори заподозря нещо. Защо Гудрун Бауге така яростно отричаше каквото и да е възможност преди половин година в гората да бе имало бременна жена?

— Не се притеснявайте, няма и да се доближа до хижата. Можете да бъдете сигурен.

— Следете за това кога полицията ще махне табелата от вратата — постара се да смекчи малко тона Валман. Не му трябваше да дразни фру Бауге и да я настройва срещу себе си. Напротив, нейните наблюдателност и безстрашие можеха да послужат на полицията, ако в гората се появеше нещо интересно. — А как са вашите работи?

— Моите ли?

— Имам предвид как сте вие?

— А, благодаря, добре.

Явно не беше от жените, които обичаха да ги потупват по опънатото стърчащо коремче, дори и по телефона.

— Е, засега. Време ми е — произнесе тя малко пресилено и затвори телефона.

— Засега... — отговори в нищото Валман. Да се разговаря с Гудрун Бауге бе все едно да се спускаш от американски планини. Състоянието й... Разбира се, че причината бе в това. Интересно как би реагирал той на такава непредсказуемост в личния си живот? Не бяха разговаряли досега за деца с Анита, като нито веднъж не бяха изразили ясно с думи мислите или желанията си. Нали обаче не само женският

организъм имаше своя биологичен ритъм. Любовните отношения също се развиваха в съответствие с вътрешната динамика, като една ситуация водеше след себе си друга, един етап на увлечението преминаваше в следващия и не можеше да се върнеш назад, без да направиш компромис и да изгубиш нещо важно. Какъв бе следващият етап при тях с Анита? Към какво ниво на взаимна отговорност и привързаност се движеха те? Той забеляза, че седи и се усмихва, спомняйки си вчерашната сцена на помирение. Да, придвижването именно в тази посока би изисквало пълно самоотдаване!

Телефонът звънна отново. Този път бяха от техническия отдел. От лабораторията съобщиха, че петното върху камертона било от кръв на животно. Без съмнение. На сто процента. Освен това върху този метален предмет нямало никакви други следи.

Само преди два дни подобно съобщение щеше да го изкара от релси. Нали толкова бе искал да намери неоспорима връзка между умрелия и този достатъчно рядък инструмент. А сега седеше спокойно и обмисляше получената информация. И отново в ушите му прозвуча гласът на Анита: „А нима имаш ДНК тестът на Клаус Хамерсенг?“ Така бе всеки път, когато се опитваше да се съсредоточи и да намери рационален подход към проблема с идентификацията на убития.

Нямаше такъв тест. В това бе проблемът. Можеше, разбира се, да се вземе проба от майката и да се сравнят. Тогава обаче нямаше да е сигурно. От скептицизма не можеш да се предпазиш. Как се получаваше биологичен материал от човек, изчезнал преди двадесет години? Ако имаше нещо то, то можеше да се намери във вилата, в нещата, пазени от години. Трябваше да се помисли. Преди всичко — кръв, слюнки, храчки, изпражнения, парченца кожа...

Хрумна му една идея и настроението му се подобри на мига. Погледна часовника си — оставаше само един час до края на работния ден. С нетърпение чакаше да се отправи вкъщи при Анита.

Приповдигнатото му настроение се запази и когато си бе вече вкъщи.

Струваше му се, че през деня бе стигнал в мислите си за съдбата на семейство Хамерсенг до някакъв повратен момент, вземайки под внимание онази важна роля, която те бяха играли в момчешките му

години, и това как случилата се с тях трагедия го бе извадила от равновесие — него, вече възрастния човек и полицай. Вече усещаше, че е готов да приключи с тях, да ги прогони от съзнанието си, както заклинателят прогонваше привиденията от килера. Онова, което в младостта му, му бе изглеждало като идеалното семейство, на практика се бе оказало същинска стая на ужасите. Това бе неопровержим факт, с който трябваше да се примири. Изведнъж разбра, че нямаше никаква сериозна причина да измъчва себе си с мисли за вина и отговорност за онова, което се бе случило с тези хора. Съпрузите сами си бяха виновни за своето нещастие, а децата им се бяха оказали безпомощни жертви, омагьосани от зъл трол. А неговото собствено предателство бе само нищожен епизод от поредицата събития. Разбра, че бе изваден напълно от релси, че едва ли не се бе разболял заради тази чудовищна измама. Вече се чувстваше оздравял.

Остави велосипеда в гаража. Бе се постопило и той отново ходеше на работа с него. Анита бе на терасата и сервираше вечерята.

— Още пет минути! — извика той. — Само ще си взема душ — бе толкова възбуден, че почти се надяваше тя да забрави временно за храната и да го последва под душа.

Това обаче не се случи, но за сметка на това тя го посрещна с целувка по бузата и остатъците от вчерашното червено вино в две чаши. „Колко е прекрасно това — помисли си той. — Значи вчера вечерта дори не сме успели да допием бутилката.“

— Вносни ягоди! — възкликна той, когато тя постави десерта пред него. — Измама!

— Знам. Белгийски са — ягодите обаче изглеждаха толкова привлекателни и така вкусно ухаеха.

— Наистина не са зле — призна си той, изпращайки пълна лъжица в устата си. — Собствениците на ягодови плантации във Валсет^[2] ще трябва да се поизпотят!

— М-м-м... — разнесе се в отговор.

— Чуй — каза той. — Да си спомняш дали сред нещата във вила „Скугли“ имаше детска снимка на Клаус в рамка и с къдрица?

— Ти какво, още ли си на работа, Юнфин? — попита го тя, разглеждайки ягодите в десертната чаша точно толкова, колкото бе необходимо, за да му развали настроението.

— Само ти зададох един прост въпрос — отговори, колкото се може по-спокойно той. — Нали не е трудно да ми отговориш дали си спомняш за такава снимка, или не? Спомням си я много добре. Стоеше върху пианото. Малко пухкаво момченце на коленете на майка си и тънка светла къдрица, прикрепена към снимката под стъклото.

— И ако си спомням за такава снимка?

— Тогава бих те помолил да ми я донесеш за известно време.

— Както вече ти донесох онова метално нещо ли? Между другото, къде го дяна?

— Дадох го на един познат. Трябва да изясни едно-друго. Утре ще си го получиш.

— Да се надяваме.

— Ама какво ти става, Анита? Това какво е, разпит ли? Мислех, че сме приключили с тази глупост.

— Аз също си го мислех.

— Е и какво?

— Защо се опитваш да намериш доказателства, че Клаус Хамерсенг е мъртъв?

Изведнъж му се стори, че е потисната и загрижена, и едновременно с това — обидена. Въобще не можеше да разбере защо.

— Ти какво, мислиш си, че не разбирам за какво ти трябва тази снимка ли? Ще извадиш един косъм, ще направиш ДНК тест и ще се опиташ да намериш доказателство за онова, което се опитваш да докажеш, а именно, че мъжът от гората е Клаус.

— А, ако наистина е така? Нима не ти се струва чудно, че Клаус Хамерсенг е бил убит в бедна колиба на две мили от Хамар, където родителите му са загинали при неизвестни обстоятелства във вилата си на Боровата планина? Ти какво, наистина ли не виждаш връзката?

— Между тези смърти — никаква! А ако си мислиш, че мотивът за убийството е било отмъщението, то срещу себе си имаш много важен аргумент, а именно времето. Нали Клаус Хамерсенг, ако в гората наистина е бил той, е загинал почти половин година преди родителите си!

— Благодаря за вечерята!

— Юнфин... това няма да доведе до нищо хубаво!

Той стана от масата.

— Отивам обратно в управлението и ще направя всичко сам, след като молбата ми те затруднява толкова...

Валман не умееше да се кара. Не знаеше как да се държи. И при необичайна ситуация произнасяше необичайни за него думи: „... те затруднява толкова“. Усещаше, че е смешен, и едновременно с това бе обиден от тона ѝ, от това, че недооценяваше аргументите му. Изглежда, че това състояние се наричаше „справедливо негодувание“. Това обаче не намали увереността и упорството му.

— Клаус Хамерсенг съвсем не е мъртъв, Юнфин.

Тя седеше и гледеше надолу, към чинията си.

— Откъде знаеш?

— Знам.

— А не можеш ли да споделиш с мене тази удивителна увереност?

— Почакай малко. Дай ми време.

— Времето е точно това, което не ми стига в този случай.

И той се отправи с бързи крачки към вратата, надявайки се тайно, че тя ще го извика обратно и ще му обясни какво е имала предвид, казвайки, че Клаус Хамерсенг е жив. Че щеше да се разкае и да поиска прошка, разплаквайки се. Нищо такова обаче не последва. От кухнята не се разнесе нито звук. В цялата къща бе станало някак си неестествено тихо, във всеки случай, докато не затръшна вратата зад себе си.

[1] Тронделаг — един от петте региона на Норвегия, разположен в централната част на страната. — Б.пр. ↑

[2] Валсет — населено място във фюлке Хедмарк, Норвегия. — Б.пр. ↑

„Клаус Х. Отговори, моля те!“

Анита бе оставила съдовете на масата. Искаше да се убеди, че не е загубила връзка с него. Разбираше, че приближаваше времето, когато щеше да ѝ се наложи да разкаже всичко, да обясни на Юнфин с какво се занимаваше на лаптопа си през последната седмица. Бе напълно уверена, че е влязла в контакт с Клаус. Нещо в тона му внушаваше доверие — отстъпчивостта му, плахостта му и внезапната му рязкост, сякаш, аха-аха, и ще избухне, сякаш му се искаше да излезе от скривалището си и да обясни всичко, да постави всичко на мястото му, но едновременно с това да не излага всичко на показ. Това не бе чудно, защото той се бе крил от това дяволско семейство Хамерсенг почти двадесет и пет години, а сега рискуваше да се окаже замесен в тайнствената смърт на родителите си. В крайна сметка обаче тя можеше да разчита само на интуицията си. На нея също ѝ трябваша доказателства, че той се крие някъде, че се стреми към контакт и в същото това време се страхува. Трябваше ѝ да измъкне нещо от него; нещо много лично; нещо, което можеше да се провери; нещо, което знаеше само той...

„И на кого трябва да отговоря, Юнфин? На тебе и на приятелите ти от полицията ли?“

Това бе неговият тон — ироничен и язвителен. Той също не успяваше да прикрива чувствата си.

„Знаеш какво имам предвид.“

„И всичко е толкова спешно, че дори вече нямаме време да се преструваме, че сме Шопен и Джордж Санд ли?“

„Дреме ми за това.“

„Честно казано, съм трогнат, че не губиш надеждата да ме намериш, Джордж. Въпреки че би трябвало да знаеш, че няма да успееш.“

„Ние, полицаите сме по-съобразителни, отколкото ни мислят. И сме по-търпеливи.“

„Ха, ха.“

„... който се смее последен.“

„Струва ми се, че блъфираш.“

„Аз пък си мисля, че ти блъфираш.“

„И за какво?“

Анита реши да действа безогледно. Нямаше повече време за игра на котка и мишка.

„Аз дори не знам дали си онзи, за когото се представяш.“

„Ха, ха.“

„Би било по-просто, ако ми разкажеш нещо.“

„Би ли ти харесало?“

„Нещо, известно само на Клаус Хамерсенг.“

„Тоест, нещо известно само на Юнфин Валман и Клаус Хамерсенг?“

По кожата ѝ пробяга студ. Последната му фраза бе прозвучала като предупредителен сигнал. Нали Юнфин само бе открянал тайната, бе намекнал за отношенията си с Клаус. Бе ѝ неприятно да мисли за това. Вече не бе съвсем сигурна, че иска да продължи разговора. И в същото това време не можеше да спре, защото рискуваше да се издаде и да изгуби контакта с него завинаги.

„Точно така.“

„Аз те обичах, Юнфин.“

„Е, не преувеличавай...“

Усети как я облива студена пот тя.

„Обичах те, както момче може да обича друго момче.“

Трябваше да запази присъствие на духа. Изглежда, че Клаус се бе решил на провокация, за да изкара Юнфин от релси.

„Нали бяхме приятели. Харесваше ми да съм с тебе, ако това имаш предвид.“

„Приятели, видиш ли. По-лесно е да се забрави това-онова, а Юнфин? Сега е твой ред.“

„Мой ли?“

„Сега ти ми кажи нещо. Не мога аз да се разкривам, без да получа нищо в замяна, нали?“

„А какво искаш да разбереш?“

„Ами, например, какво знаеш за мене?“

„Знам много неща.“

„Например...?“

Анита рискува отново. Струваше ѝ се, че се изкачва по високо дърво, а клоните стават все по-тънки и по-тънки.

„Ами, например, че миналата есен си живял в къщичка близо до Танген с една жена.“

„Браво! Тогава сигурно знаеш, че сме се махнали оттам.“

„А няма ли да ми кажеш коя е жената?“

„Ти какво, ревнуваш ли?“

„Не, Клаус. Ние имаме причини да се интересуваме от нея.“

„Кои вие? Полицията ли?“

„Да.“

„Тя какво? Да не е издирвана?“

„Не, но бихме искали да поговорим с нея. Да не би тя да има причина да не го иска?“

Изминаха няколко секунди преди да ѝ отговори:

„Да я наречем, например, Елена. Хубавата Елена не иска да се замесва в случая, към които е съпричастна полицията. А освен това тя няма никакво отношение към това. Между другото, ние се разделихме с нея.“

„Така ли? Какво се случи?“

„Както обикновено. Тя ме излъга.“

„Досадно.“

„Да, но щом се е случило, няма за какво да се съжاليا. Както обикновено.“

„Изглежда, че не ти е провървяло много с дамите.“

„Тази последната бе най-лошата от всички. Разбрах, че чака дете от другиго.“

„Лошо.“

„Особено, ако този другият е баща ти.“

Изминаха няколко секунди, преди Анита да вникне в думите му.

„Нима е възможно?“

„За него всичко бе възможно. Нали го помниш, Юнфин? Никой не можеше да откаже на Георг Хамерсенг.“

„Е, аз не го познавах толкова добре.“

„Е, да. Ти го превъзнасяше, както и всички останали.“

„Когато си на седемнадесет, не разбираш много от хората.“

„Не повече и когато си на тридесет и пет, изглежда.“

„Имаш предвид прекрасната Елена ли?“

„Тя имаше глупостта да го помоли за помощ. Да му поиска пари. Преживявахме тежки времена, а той все пак беше мой баща. Не знаех нищо за това. Тя знаеше, че за нищо на света не бих се съгласил да го моли, да пълзи пред него.“

„И нищо ли не се получи?“

„Тя получи пари, но в замяна...“

„Продължавай.“

Изминаха няколко секунди. Цяла минута. Анита изведнъж се уплаши, че го е изгубила, когато уж всичко вървеше толкова добре. Тя написа:

„Можем да направим пауза, ако ти е трудно да говориш за това.“

„Тази свиня си получи заслуженото! И съвсем навреме!“

Тези думи застинаха на екрана на компютъра. И всичко спря.

Анита се опита да възобнови разговора, но безуспешно. Бе потресена и в същото това време възбудена. Дори ръцете ѝ трепереха леко, когато реши да запази тази кореспонденция, и тя се страхуваше, че ще натисне не необходимия клавиш. Юнфин се бе оказал едновременно прав и грешеше. Тя имаше доказателство, че Клаус Хамерсенг бе жив и едновременно с това бе станала съвсем очевидна връзката между двойката в горската колиба и убийството — или убийствата — във вилата! Засега обаче не можеше да си представи как щеше да му разкаже това, без да разруши повечето от онова, което бе успяла да създаде със своето съвсем неортодоксално разследване. Тя можеше да помогне за арестуването на убиеца, но едновременно с това да изгуби човека, когото обичаше. И тази сделка не ѝ се струваше особено удачна.

Лицето на Ейгил Хамерсенг бе загоряло, а главата му — почти плешива. В миналото военен морски офицер той бе излязъл в пенсия и почти от две години живееше на Канарските острови. Въпреки бръчките и загара си, той изглеждаше по-млад от своите шестдесет и девет години. Веднага се съгласи с различните формалности, свързани с разпознаването на умрелите, и добросъвестно подписа всичките предложени му документи. Когато в тези процедури настъпваше прекъсване, той като че ли с нетърпение чакаше момента, в който ще можеше да се качи на влака и да замине за летище „Гардермоен“^[1], откъдето да отлети с първия полет за южните широчини.

По време на едно от тези прекъсвания Валман се приближи с чашка кафе до него в столовата. Представи се и попита дали може да седне. Ейгил Хамерсенг му посочи стола с добродушието на южняците. Изведнъж Валман си помисли колко лошо бе кафето от автомата. Каза, че е бил стар приятел на семейство Хамерсенг, тоест приятел на Клаус, с когото били учили заедно. Ейгил Хамерсенг кимаше охотно, обяснявайки, че след заминаването си от Хамар не бил поддържал роднинските връзки. Бил служил във флота и поради това бил живял в Берген^[2]. А излязъл в заслужена почивка след двадесет и две години служба под дъжда, предпочел субтропиците.

— Никога не сме били особено сплотено семейство — каза той. — Георг бе доста по-стар и никога не сме се разбирали. А когато той се ожени, стана още по-зле.

— Виж ти? — Валман се опитваше с поглед и изражение на лицето да го поощри към по-нататъшно разказване, не искайки да се показва настойчив.

— Нали знаеш, че Лидия бе малък костелив орех — продължи Ейгил Хамерсенг със спокоен и поверителен тон, отдалечавайки чашката с кафе все по-далече от себе си към края на масата, сякаш съдържанието ѝ изведнъж бе предизвикало отвращението му. — Тази дама правеше всичко по свой си начин. Родителите ни бяха от началото

против този брак. А освен това тя имаше синче. Бе го родила малко преди да започне да се среща с Георг. Бащата на детето, изглежда, я бе зарязал. Хората говореха различни неща. Във всеки случай аз не знам кой е бил. Всъщност, това бе скрито, и повечето хора си мислеха, че детето е направено от Георг. И да не си мислиш, че тя поиска да се омъжи за него? Съвсем не — минаха зимата и пролетта, а тя, изглежда, седеше и очакваше бащата на детето да се появи, като държеше Георг за резерва.

Ейгил постави лактите на ръцете си на стола. Бе само по риза със засукани ръкави, въпреки че денят бе прохладен и духаше силен вятър. Изглежда, че бе натрупал в мускулестото си загоряло тяло достатъчно топлина и слънце.

— Е, както се казва: „За мъртвите — или добро, или нищо...“

— А не знаеш ли къде е родена тя? — поинтересува се Валман.
— Полицията не успя да намери никакви роднини на Лидия Хамерсенг.

— Бяха само тя и майка ѝ. Пристигнаха някъде от север и живееха между Румедал и Станге. Майката работеше в градинарството и постепенно се сближи със собственика вдовец. Дъщерята се учеше добре в училище и при това бе много музикална, просто вундеркинд. Даваше концерти от малка. Понякога свиреше на роял по времето на различни тържества в големите ферми наоколо — на сватби и други подобни. Предричаха ѝ голямо бъдеще. А тя да вземе и да роди дете... Извинявай, че разказвам толкова подробно. Така съм свикнал, така са ме научили от малък.

— А Георг все пак е настоял за брак?

— Влюби се до уши. Тя бе красиво момиче и също не искаше да го изпуска, защото не бе беден. Щом само се ожениха обаче, изведнъж всичко ѝ бе малко — поиска да стане светска дама, да има собствена вила, нова кола и всичко останало. И всичко да е първокласно и изискано до невъзможност! Поискана, разбира се, момчето да учи музика. Георг работеше като вол, а на нея ѝ бе все малко. Точно тогава аз напуснах Хамар. А след като умряха родителите ни, то не ми се искаше да се връщам тук. Да, тази Лидия Хамерсенг бе опасна женичка. Знаеш ли — добави той, загледал се в сивата и неприветлива повърхност на водата, — че от балкона ми се вижда във всички посоки само море. Атлантическият океан. Изгревът и залезът. Купих евтино

земя, далече от града, преди да нахлуе там тълпата. А сега всичко това струва милиони. С жена ми работим в градината. Разхождаме се по планините. Когато прочетох всички хубави думи, които написаха норвежките вестници за него след това... след това, което се е случило; за всичко, което е направил за местното население и прочие; то това ми направи впечатление. Тогава си помислих, че може и да съм пропуснал нещо, да не съм го забелязал... Знаеш ли обаче какво? Струва ми се, че все пак на мен ми е провървяло повече, отколкото на него. И не само защото сега седя пред тебе, докато... — сви рамене той. Смъртта на брат му, изглежда, не го бе огорчила много.

— ... се е случила трагедия... — потвърди Валман. Искаше му се събеседникът му да продължи да излага съображенията си. Ако малко по-рано бе открита някаква пукнатина в стабилното здание на уважението и възхищението пред семейство Хамерсенг, то разследването щеше да тръгне по друг път, във всеки случай, за него.

— Което си е вярно, вярно е — Ейгил Хамерсенг се облегна назад, постави ръката си върху ръката на Валман и я стисна в спонтанен жест на доверие. — Нима не сте успели да изясните нищо? Какво, всъщност, се е случило? Кой от тях е умрял първи и как е станало всичко?

На Валман изведнъж му се прииска да му отговори с взаимност, но се опомни и си спомни къде се намираха.

— Полицията почти приключва разследването — произнесе с официален тон той. — Има още, разбира се, неясни моменти...

— Разбирам — отговори по-малкият от братята Хамерсенг и му намигна. — Ако питат мене обаче, бих казал, че са се убили взаимно. С това се занимаваха повече от четиридесет години.

Отклони предложението на Валман да пийнат още по една чашка кафе. Време му било. Много неща още трябвало да направи за няколкото дни, през които щял да си бъде вкъщи. Трябвало да се реши въпросът с наследството. Как да се постъпело с децата, които не можели да бъдат намерени. Да се реши дали трябвало да се обявят за умрели и тогава цялото недвижимо имущество и ценностите щели да преминат към него. Ако се съдеше по вида му, тази перспектива не го радваше особено. И така имал достатъчно средства. Какво щял да прави с вилата на Боровата планина? Продажбата на недвижима

собственост отнемала обикновено много време. Утре имал среща с адвокатата на родителите. Да видел какво щял да го посъветва той.

Валман не каза нищо за това, че издирването на децата на Хамерсенг все още не е приключило поне по отношение на дъщерята. Предварителният ДНК тест на космите, които бе измъкнал от семейната снимка, трябваше да е готов всеки момент. Бе напълно сигурен, че анализът щеше да съвпадне с данните на човека от гората. До такава степен, до която това бе възможно в случай, при който не можеш да бъдеш сигурен в нищо.

[1] „Гардермоен“ — летището на Осло. — Б.пр. ↑

[2] Берген — град в Югозападна Норвегия. — Б.пр. ↑

Ула Мюре обслужваше, без да бърза, последните си клиенти. Валман не искаше да проявява нетърпение. В никакъв случай не искаше да се издаде, че му е дал в ръцете най-важното доказателство и сега няма търпение да научи резултата. Бижутерият джюкян на Мюре със сигурност бе добре защитен срещу крадци, но едва ли имаше такава надеждна защита и срещу сплетни и всякакви клюки.

Валман се опитваше да се съсредоточи върху витрината с пръстени, гривни, обеци и висулки, които бяха показвани на две момичета — едното слабо, а другото пълничко — а те не можеха по никакъв начин да направят избора си. Валман гледаше посинелите от студ ивици от телата им между дънките и якетата им и си мислеше, че в такова мразовито време би трябвало да се облекат по-топло. Добре, че не бяха негови дъщери. И добре, че Анита бе вече достатъчно голяма, за да не следва всевъзможните приумици на модата (въпреки че с бедрата всичко бе наред при нея). В този момент му хрумна, че би могъл да ѝ купи подарък, някакъв знак на внимание, някаква малка дреболийка в знак на помирение, в знак на това, че съвместният им живот, по отношение на който и двамата изпитваха съмнения, все пак се развива превъзходно с незначителни промени в настроението. Тези мисли го изпълниха с топлина и тъга и му се прииска да ѝ подари малък символ на доверието и близостта, които, както му се струваш, бяха постигнали за толкова кратко време. Всичките му мисли за разногласията, възникнали между тях във връзка с различните им гледни точки за разследването на случая Хамерсенг, изведнъж се изпариха. Той се зае внимателно да разглежда нещата в най-близката витрина и не забеляза как момичетата се бяха отдръпнали шушукайки си, настрани и бяха напуснали магазина, така и не купили нищо.

— Искате да купите ма-алък подарък за дама ли? — разнесе се хитрият глас на Мюре.

— Знаеш защо съм дошъл.

Думите му прозвучаха твърде бързо и по-настойчиво, отколкото трябваше, сякаш продавачът зад щанда го бе хванал в някаква неподобаваща му постъпка.

— А-а, твоето метално не-ещо? Бях пра-ав — отговори невъзмутимо онзи и извади от чекмеджето малко пакетче, отвори го и върху стъкления щанд се изтърколи блестящо парченце метал с дължина от четири-пет сантиметра.

— То-ова е халка. Тоест е било халка. Венча-ална и е струвала скъ-ъпо. Както си и мислех, от бяло злато...

— А нямало ли е надпис на нея? — опитваше се да придаде оттенък на безразличие на тона си Валман.

— Да-а, приятелят ми е намерил и следи от надпис...

— И какво е пишело там?

— Казва, че там се вижда само: „Твоята Ли...“. На халка-ата й се е струпало много...

— Това е сигурно.

— Краси-ива е била, тежка и дебела...

Валман взе останката от нещастната халка и започна да я разглежда внимателно, опитвайки се да види буквите. Мюре го гледа известно време, а след това извади изпод щанда лупа.

— Мислех си, че детективите винаги си-и носят такива неща...

Валман присви очи и зараглежда халката през дебелата лупа. Видя ясно буквата „Т“ и малко по-неясно буквата „Л“. Останалото не можеше да бъде прочетено, но в лабораторията сигурно можеха да го направят.

— Чудесно. Благодаря ти за помощта — произнесе той, поглеждайки продавача, който стоеше пред него така, сякаш очакваше нещо. — Колко дължа?

— Ами-и, може би ще обясни-иш кой е обезо-образил така венчалната си ха-алка?

— Извинявай, но не мога да ти кажа нищо повече. Следствието все още не е приключено — отговори Валман и му намигна. Не му се искаше обаче да си тръгне просто така, без каквато и да е благодарност, и той продължи: — Честно казано, готвех се... — наведе се над витрината с най-различни накити той. Може би някое от тях можеше да стане подарък за Анита. — Трябва да купя малък подарък... Ето това, например... — посочи наслуки той сребърен

накит във формата на листенце в тънка халка. — Това, сигурно, може да се закачи на гривна или на огърлица?

— И кого си-и замислил да ощастли-ивиш така?

На устните на Мюре се появи отново хитра усмивка.

— Добър приятел... не, приятелка — запъвайки се, отговори Валман. Все още не бе свикнал с новата си роля на почти оженен човек.

— А тя млада-а ли е, или как? — попита бижутерът с едва забележима подигравка, не обръщайки внимание на стеснителността на купувача.

— А защо, всъщност, питаш? Да не би нещичката ти да са разпределени по възраст? — Валман не можеше да разбере откъде се бе взел този леко ироничен тон, който подходеше за двусмисления разпит.

— А не-е. Просто исках да те предупредя, че тако-ова нещо е по-добре да не се носи-и в коледната вечер в полицейско общество — бе очевидно, че Ула Мюре просто се наслаждаваше на комичността на ситуацията. — Ви-иждаш ли, това листенце е от марихуана, а сама-ата халка се закачва на носа!

Валман спря пред вратата на кабинета на Анита. Готвеше се да се прибира, а тя днес бе дежурна. В момента, в който се готвеше да почука, иззад ъгъла се появи Трулсен, който, очевидно, също отиваше към кабинета на Анита.

— След вас — произнесе Трулсен с престорена вежливост.

— Не, по-добре влез ти първи — протестира Валман. — Как бих могъл да не пропусна ръководителя на разследването.

В резултат на това и двамата застинаха пред вратата, сякаш вкаменили се от смущение. Валман държеше едната си ръка в джоба, стискайки в нея пакетчето с венчалната халка на Георг Хамерсенг. Едва ли обаче щеше да иска да обмени с Анита дори и една дума в присъствието на Трулсен, било то на лични или професионални теми. Що се отнасяше до Трулсен, той чувстваше приблизително същото. Взимайки под внимание всичките противоречия, възникнали във връзка с намесата на Валман в разследването на случая Хамерсенг, а

също така и клатещата се версия на самия Трулсен, бе немислимо да си представи, че би си позволил да се изкаже в присъствието на Валман.

Така изминаха няколко мъчителни секунди.

— Току-що говорих в столовата с Ейгил Хамерсенг — произнесе Валман, за да наруши непоносимото мълчание. — Интересен момък.

— Така ли мислиш? Стори ми се, че не каза нищо ценно — махна с ръка Трулсен. — Аз обаче не очаквах на практика нищо особено от него, защото е заминал оттук преди повече от двадесет години... — произнесе тези думи с такова изражение на лицето си, сякаш ставаше дума нито повече, нито по-малко от това за измяна на родината. — Почти не е поддържал връзка с брат си и семейството му. Направо някакъв асоциален тип.

— Е, може би никой не го е канил.

— За какви покани може да става дума? Та нали това е неговото семейство — Трулсен започна да се ядосва, демонстрирайки неподправено негодувание. Валман бе чувал, че колегата му прекарвал отпуската си в Сунмьоре, при омъжената си сестра, където по цял ден ловял морска треска с телескоп^[1]. — Помисли си само, че почти цял месец измина, откакто намерихме мъртви брат му и съпругата му, а той пристигна чак сега.

— Е, сигурно е имал причини за това.

— Пфу!

Валман реши да зарече тази тема. Във всеки случай бе ясно, че Трулсен въобще не възнамеряваше да разпитва по-малкия от братята Хамерсенг за личния живот на по-големия.

— Какво става тук?

Подаде глава през вратата Анита, чудейки се какво би могло да означава този разговор пред вратата ѝ.

— Аз... само исках да попитам дали не трябва да купя нещо от универсалния магазин. Вече си тръгвам — измърмори Валман.

— Не мога да се сетя ей така — отговори тя, малко учудено. Бяха обсъдили вече тази тема по време на закуската и в джоба имаше списък с необходимите им продукти. В другия му джоб лежеше венчалната халка от бяло злато, която бе доказателство за това, че отношенията на Георг Хамерсенг с жена му не бяха били от най-добрите.

— Е, добре, ще се видим — промърмори той и се отдалечи, изпратен от Анита и Трулсен с погледи. „Съвсем не най-доброто слизване от сцената“ — отбеляза си наум Валман, отдалечавайки се забързано по коридора. „Ако знаеха, че почти съм разгадал този ребус!“

Бе около четири и народът се прибираше по домовете си. Дотичвайки до кабинета на Кронберг, той едва не се удари в отварящата се врата.

— Ето къде си бил! — на Кронберг дори не му мигна окото, че едва не се бяха сблъскали. — Идвах в кабинета ти и ти звънях...

Валман потисна раздражението си. Трескавият блясък зад стъклата на очилата на Кронберг показваше, че онзи имаше какво да сподели с колегата си.

— Окей — каза той. — Какво ново при тебе?

— Не тук.

— Защо?

— Погледни си часовника! Без три минути е! Работният ден приключи и имаме много пари. Хайде да въздъхнем дълбоко и да се потопим в стихията на развлеченията!

— Казвай, де, казвай! — Валман ставаше още по-нетърпелив, когато колегата му изпаднаше в лирично настроение. А освен това го дразнеха думите на Кронберг и заговорническата му усмивка, което означаваше, че отново е пропуснал нещо. Изглежда, че през цялото време се озоваваше не на правилното място и не в правилното време.

— А може би ще се съгласиш да ме съпроводиш до подobaващо за стихията на развлеченията ресторантче?... — леката ирония в погледа му постоянно предизвикваше съмнения в това, че Кронберг мислеше същото, което и казваше, а не обратното. На Валман му се стори, че върху бледото чело на колегата му блесна капчица пот, към която се бе залепила къдрица коса. Кронберг стоеше пред него и му предлагаше да пийнат по чашка, при това веднага. Нямаше друг избор.

Ирландският пъб бе единственото прилично заведение в Хамар, което все пак не бе пивница. Напротив, клиентите му бяха представителната извадка на градското население, посещаващо ресторантите. Там можеше да се хапне отличен бифтек с пържени картопки на нормални цени, а изборът на бира бе доста извън рамките на киселата „Рингнес“ и на „Хансас“.

— Наливна „Гинес“ — издиша гръмко Кронберг и потопа горната си устна в дебелия слой пяна. Валман чакаше с нетърпение устната да бъде последвана от края на носа. — Не знаеше ли, че бях няколко години в Англия? Започнах да изучавам информатика в Норич^[2], исках да стана компютърен експерт. По онова време повече или по-малко приличният компютър бе с размерите на няколко хладилника. В тази област съвсем не бях сред последните... — въздъхна дълбоко и с удовлетворение той.

— И какво стана?

— Все тази Маргарет Тачър. Тя отмени стипендиите за чуждестранните студенти в Англия. Учех и работех едновременно, но това не бе достатъчно. Без спонсор не можех да продължа учението си. Не можех да разчитам на помощ от вкъщи, защото там цареше закоравял скептицизъм по отношение на дълговете и заемите. Баща ми работеше в железниците — добави Кронберг, сякаш това обясняваше всичко. — За всичко плащахме в брой, дори и за колата, зелен сааб, броехме тридесет и три хиляди, които бяхме събирали единадесет години. Баща ми не успя и да се повози на нея, получи масивен инфаркт и след една година умря. Това бе всичко, което постигна с пестеливостта си. Караше майка ми да мие чиниите със студена вода, за да пестим от тока!

Кронберг вече бе изпил половин халба от тъмната непрозрачна бира. Явно изпитваше удоволствие и от бирата, и от разговора на масата, разположена в най-отдалечения ъгъл на бара, почти до тоалетната. Бе намерил тук своя оазис, убежище след напрегнатия работен ден.

— Какво обаче искаше?... — Валман едва бе докоснал бирата си. Имаше някакво странно предчувствие. През битието си на вдовец също бе изпитвал често потребността да се поотпусне, да отиде някъде след работа, за да не седи сам сред четирите стени на дома си. Навреме обаче бе усетил опасността и бе престанал. Само три-четири пъти седмично обядваше в кафенето „Храната, която ни трябва“. Онези времена обаче, слава Богу, бяха отминали.

— Искаш да ме попиташ защо съм те търсил ли? — Кронберг избърса с обратната страна на дланта си пяната от устните си. Никой не бе споменавал пред Валман, че Кронберг пиеше. Самият той никога не бе забелязвал другият да не е бил на себе си или да съобразяваше

трудно. Дори обратното, Кронберг постоянно изумяваше всички в полицията с находчивостта си, със задълбочените си анализи и с острия си ум, с уменията си да вижда „връзката“. Може би се ограничаваше само с половинлитрова халба веднага след работа? Валман усещаше, че много скоро щеше да получи отговор на този въпрос.

— Само исках да ти кажа, че се оказа прав! — разля се в сияеща усмивка лицето на Кронберг.

— За какво? — не разбра Валман.

— Когато намекна, че Ханне Хамерсенг трябва да се търси по нашите краища.

— И ти си я намерил?

— И да, и не — късогледите очи на Кронберг проблясваха весело. — Проследих я до болницата „Сандеруд“. Три пъти е лежала там и три пъти са я изписвали. Била е настанена в специалното психиатрично отделение на болницата — жилищен кооператив с медицински персонал, но тя избягала оттам и сега никой не знае къде се намира. Така че едно на нула за тебе, Валман! Или, по-точно, резултатът е равен. Сега е твой ред. Искаш ли още бира?

[1] Телескоп — вид разгъваща се въдица. — Б.пр. ↑

[2] Норич — град в Източна Англия. — Б.пр. ↑

Жилищният кооператив се наричаше „Солтун“ и бе в Ридабу^[1], на десетина минути път с кола от града в източна посока, по шосето за Елверум. Лечебното заведение представляваше няколко сравнително нови акуратни сгради, разположени в добре гледан парк. Алеите бяха старателно почистени с гребла, а декоративните луковични растения се подаваха от земята в зелени площи и лехи, правоъгълната правилност на които подсказваше, че това е социално заведение. Валман паркира колата си на „Финсалвеген“ и измина останалия път пеша. Работният му ден още не беше завършил, защото изпълняваше задача, но все пак не искаше старшата медицинска сестра да види пред вратата на офиса си полицай, излизащ от кола, а след това да усети и миризмата на бира.

Посрещна го висока дама на средни години, казваща се Ели Вестмарк. В кестенявата ѝ коса се забелязваха сиви кичури, които тя, неясно защо, не бе боядисала. Не го покани да влезе и не изрази особено желание да обсъжда въпроси, свързани с пациентите ѝ, било то медицински или лични, въпреки че той бе представител на реда. И едва, след като Валман ѝ втълпи, че може да бъде привлечена като свидетел в дело за убийство и че тогава ще ѝ се наложи да дава свидетелски показания в полицията, се съгласи да каже едно-друго.

Тя, разбира се, си спомняла добре Ханне Хамерсенг — Ханне Ха, както я наричали в отделението. По някаква причина Ханне не искала да я наричат по фамилия — трепвала, когато някой я произнасял. По многозначителния ѝ поглед Валман разбра, че госпожа Вестмарк съвсем нямаше да настоява твърдо за неразгласяването на професионалната тайна, както изглеждаше от пръв поглед. Ханне Ха била доста приятна и любезна жена, въпреки че понякога имала „пристъпи“. Ели Вестмарк се затрудняваше с обяснението в какво конкретно се състояли тези „пристъпи“. Било нещо като раздвоение на личността... Ханне наричала себе си с различни имена, понякога доста странни, непонятни и тези имена се променяли в зависимост от настроението ѝ. Понякога била добра и мила „като ангел“, а след това

изведнъж се променяла и се превръщала в бясно кълбо от разрушителни нерви и импулси. Имала и пристъпи на „неконтролируемо поведение“. Валман разбра, че ставаше дума преди всичко за случаи на провокативно поведение от сексуален характер, както по отношение на персонала, така и към пациентите. Това не било хронично заболяване, но се случвало доста често, така че възниквали съмнения дали била достатъчно здрава, за да живее самостоятелно. В края на пребиваването ѝ в „Солтун“ състоянието на Ханне се подобрило значително. Тя била искрена и общителна и ѝ обещали да ѝ дадат възможността да живее самостоятелно в града, щом само се освободяла стая. И приблизително по това време тя изчезнала. Не я обявили за издирване, защото социалният медицински патронаж не бил полиция и не използвал полицейски методи. Лекуващият я лекар заявил, че тя не представлявала опасност нито за себе си, нито за околните. А драматичните събития, свързани с издирването ѝ и възможното ѝ залавяне, щели да са повече от вреда, отколкото от полза за нея.

Ели Вестмарк говореше с обигран глас и заучени фрази и все пак Валман забеляза, че през увереността и самообладанието ѝ се процеждат искрени чувства. Тази старша сестра можеше да е привлекателна жена, ако бе положила минимални усилия за това. Със своите, стоящо ѝ като торба долнице на анцуг и твърде тесен пуловер с къси ръкави, със сресаната си назад и събрана на кокче на тила прошарена коса, тя правеше впечатление на жена, негубеща излишни минути за съзерцание в огледалото. Погледът ѝ бе студен и втрещен. Валман причисли тази пронизателност към това, че бе твърде дълбоко потопена в работата си. На ръката ѝ нямаше венчална халка, обаче маниера ѝ да се държи едновременно със самообладание и самоувереност подтикна Валман да я причисли към категорията на разведените жени, при това, по всяка вероятност, от доста отдавна. Мислите му неволно се пренесоха върху колегата му Кронберг, когото съвсем наскоро бе оставил загледан в трета халба с „Гинес“. Доколкото знаеше, Кронберг бе ерген и никога не се бе женил. Може би това бе причината за жени от този тип, помисли си той.

Във всеки случай Ели Вестмарк не показваше с вида си, че иска да се избави от посетителя си, настанил се някак непохватно в долната част на стълбището и ровещ с обувка чакъла на пътеката.

Скъперническите лъчи на следобедното слънце надничаха иззад гърба му и осветяваха лицето на старшата медицинска сестра.

— В отделението си мислехме, че тя рано или късно ще се появи, дори и само за да получи нови рецепти за лекарствата си. Мина обаче вече половин година и никой не е чувал нищо за нея, нито пък някой знае къде се намира — в гласа ѝ се усещаше загриженост за съдбата на Ханне Ха. Валман не можеше да определи дали това бе професионалната загриженост на социален работник, или бяха някакви лични чувства.

— А не се ли е случило през миналото лято във вашия колектив, нещо такова, което би могло да е спомогнало за подобряването на състоянието ѝ? — попита той и веднага забеляза, че е засегнал нежелателна за събеседницата си тема.

— Ханне бе като психологически барометър — започна тя след известна пауза. — Тя реагираше спонтанно на обкръжението си, на хората, на времето, на случващото се. Бе като беззащитно дете... — създаваше се впечатлението, че в старшата сестра, застанала на стълбището, се борят социалният работник и човекът с неговите интимни преживявания, като всеки от тях бе на различно мнение. Валман научи, че Ханне Ха станала постепенно по-доверчива и открита, че имала добри отношения с персонала и с нетърпение очаквала да заживее самостоятелно, въпреки че още се нуждаела от подкрепа и помощ. Поради това неочакваното ѝ изчезване учудило толкова много всички и нещо повече — предизвикало неспокойство в отделението. Ханне Ха оказвала влияние върху околните. — Обаче — побърза да отбележи Ели Вестмарк, — опитите за бягство са доста чести в техните среди...

Последните думи бяха казани с такова изражение на лицето ѝ, сякаш тя с облекчение бе стъпила на твърда почва, след като се бе изгубила явно в опасно блато.

— Въобще не е толкова лесно да бъдат разбрани такива хора — добави тя, поглеждайки многозначително изглеждащия напълно нормално млад човек, който минаваше покрай тях, размахвайки гребло с такъв вид, сякаш не разбираше къде се намира и какво прави.

Валман също го гледа известно време и си мислеше, че ако на него му бяха дали гребло и го бяха накарали да чисти вече чистите пътечки, то и той би имал такова изражение на лицето.

— Днес са добри и послушни като ангелчета — заключи Ели Вестмарк и тук медицинската сестра взе надмощие над човека, — а утре са бесни чудовища. Ето с такива си имаме работа тук, господин старши инспектор — скръсти ръце на гърдите си тя и Валман усети, че аудиенцията е към края си.

— А не е ли имала особени отношения с някого от персонала? — попита той, без да си мисли, че въпросът можеше да се окаже провокативен, докато не видя как се промени изражението на лицето на Ели Вестмарк.

— Разбира се — отговори тя, мигвайки няколко пъти. — Аз съм тук постоянно. Познавам добре всичките. Така че с Ханне имахме добри, доверчиви отношения.

— А не ви ли е разказвала нещо лично? Нещо, което би могло да ни подсказе къде би могла да отиде, заминавайки от тук?

— Тя... като цяло... — по лицето на Ели Вестмарк се мяркаха различни изражения, а под тесния ѝ розов пуловер се усещаше задъхано пресекливо дишане. — Изпрати ми картичка.

— Картичка ли? След заминаването си?

— Да.

— А показвали ли сте я на някого? В болницата или в полицията? Разбирате ли, че вече цял месец търсим Ханне Хамерсенг?

— Ами, не... Стори ми се, че съдържанието е от толкова личен характер, че не представлява интерес за странични хора.

— Пазите ли тази картичка?

— Да... Мисля, че да...

— Мога ли да я видя?

Тя се поколеба. Крайчетата на ушите ѝ станаха яркочервени.

— Нали знаете, че мога да ви заповядам да ми покажете тази картичка, защото е възможно тя да е улика в случай за убийство?

— За убийство ли става дума?

— Трябва да ви информирам, че прикриването или унищожаването на улики в случай за убийство е наказуемо.

— Случаят за убийство ли е? — повтори тя с тъничък гласец. Строгостта и непристъпността ѝ изчезнаха и на лицето ѝ се появи умоляващо изражение, сякаш искаше да си вземе обратно думите и молеше да я оставят на мира. Точно това обаче Валман не можеше да ѝ предложи.

— Покажете ми картичката!

— Да, да... Почакайте малко... — обърна се и се затича към сградата тя.

Човекът с греблото бе стигнал почти до мястото, където стоеше Валман. Ето, че вече стояха рамо до рамо на тясната пътечка — единият с гребло, а другият пъхнал ръце в джобовете си и чакайки — когато отново се появи Ели Вестмарк. „Като две фигури от театъра на абсурда — помисли си Валман. — «В очакване на Годо».“

— Не трябваше да я влачите в църквата — произнесе неочаквано младият човек, сякаш говорейки на въздуха.

— Какво, какво?

— Тя я помъкна в църквата. Мислеше, че това ще я „излекува“. А се получи точно обратното.

— Искаш да кажеш, че Ели Вестмарк е завела Ханне Ха в църква?

— Ели е религиозна — обясни младежът. На лицето му бе изписано предишното изражение, с което той търсеше някаква пръчка или камък, все още не попаднали под греблото. Говореше така, сякаш наоколо нямаше никого. — Ханне също бе малко религиозна, но само че в стила на хипитата — всякакви там индийски богове и прочие. На Ели, на тази лицемерна коза, това не й харесваше и тя замъкна Ханне в църквата, при Исус. Това я довърши. Ето я, идва. Попитайте я кой идва в стаята ѝ, когато е на нощно дежурство. Попитайте я дали не е пазачът... — и той се зае усърдно да събира от тревната площ въображаеми плевели.

— Ето я. Бях в истински шок... — Ели Вестмарк държеше в ръце на пръв поглед съвсем обикновена пощенска картичка с изглед от Хамар — централният площад и бялата катедрала на Църковния хълм. След като я разгледа внимателно обаче, Валман забеляза, че някой бе дорисувал човешка фигура, седнала направо върху шпила на църквата. Това бе гола жена с дяволско изражение на лицето и човешки глави в ръцете. Долу на картичката, върху изображението на площада с цветарските сергии бе написано: „Кали дойде!“

От обратната страна бе надраскано с неравен почерк:

„Върви при твоя бог, а аз ще отида при моя. Твоят бог е зъл. А моят е още по-зъл. Ще ви унищожа всичките!

Кали“

— Кали ли?... — Валман погледна въпросително Ели Вестмарк, загубила напълно строгия си и авторитетен облик и изглеждаща уплашена и озадачена.

— Нали казах, че Ханне имаше пристъпи... — гласът ѝ звучеше неуверено. — Изпаднаше понякога в религиозни размисли и се отъждествяваше с чужди богове. Това бе... *чудовищно!* — сега гласът ѝ звучеше почти възмутено.

— А коя е тази Кали?

— Това е едно от техните божества. Едно от дяволските божества, в които тя се превъплъщаваше. Когато наричаше себе си Кали, то тя ставаше напълно невъзможна, отвратителна. Това беше... ужасно! *Не по християнски!*

— И тогава решихте да я заведете на църква?

— Е, тя имаше и добри периоди. Разкайваше се, плачеше... Помислих си, че може пък да намери утешение и съвет от нашия Господ Исус Христос — Валман забеляза, че Ели Вестмарк бе извадила тънка златна верижка с малко кръстче, която бе била очевидно под пуловера ѝ. Тя премятеше в пръстите си кръстчето, сякаш търсеше закрила от зли духове.

— А ръководството знае ли, че се занимавате с такава „терапия“?

— Това съвсем не беше терапия — отговори Ели, придобивайки отново самоуверения си тон. — Ханне тръгна доброволно с мене. Дори ме помоли да я взема със себе си. Искаше да тръгне към Исус.

— Мислите ли, че на човек, страдащ от религиозни заблуди, ще му е от полза норвежкото неделно богослужение? „Разпнат по времето на Пилат Понтийски. Бил е разпънат, умрял и погребан...“?

— Срещата с нашия Господ не може да навреди на никого — отговори Ели Вестмарк с дълбоко убеждение в гласа. Стискаше силно малкото кръстче, сякаш искаше да изцеди капка кръв от него. — На Ханне ѝ хареса в църквата. Дори пееше псалми.

— Е и какво?...

— Когато обаче пасторът заговори за Аврам и Исак, тя избяга навън.

— Ето какво било — отбеляза Валман. — Жертвоприношението на сина.

— Вие знаете?... — гласът на Ели Вестмарк трепереше, сякаш всеки момент щеше да заплаче, а пръстите ѝ стискаха трескаво кръстчето.

— Аз, с ваше позволение, ще я взема — каза Валман и размаха картичката. — Благодаря ви за помощта, госпожо Вестмарк. Разговорът ни ми беше от голяма полза.

— Знаете ли, не бих искала много да намесвам личните отношения в работата си — произнесе почти умолително Ели. — Ако доктор Мьоглер...

— Този разговор ще си остане между нас. Възможно е обаче да ви извикат на разпит в полицията. Това обаче ще бъде просто формалност.

— Благодаря ви! — повелителният тон в гласа ѝ бе отстъпил мястото си на смирението и покорността и властната старша сестра се бе превърнала в малка пешка в голямата игра на закон и справедливост. Така и трябваше да бъде, помисли си Валман, сякаш нуждаейки се от защита на позицията си. Никога не се бе чувствал комфортно в ролята на представител на закона и отдавна бе разбрал, че никога няма да стигне до началник на управление. Чисто и просто не обичаше властността и авторитета, както чуждите, така и своите.

— В това се състои работата ни — отговори сухо той и се обърна, за да си тръгне.

— Да живее Исус! — раздаде се след него. — Помнете това, господин Валман! И във вашата работа благословията Му не е излишна!

— Без съмнение — промърмори Валман и тръгна бавно назад по тясната пътечка. Наистина нямаше да му е излишна малко божествена проникателност, за да свърже в едно тази безкрайна поредица от изглеждащите на пръв поглед противоречия, образуващи случая Хамерсенг. Поне капчица Божия милост! Той не би се отказал от такава.

[1] Ридабу — предградие на Хамар, Норвегия. — Б.пр. ↑

Болница „Сандеруд“ бе разположена живописно върху зелена ливада, спускаща се надолу към река Свартелва на разстояние от няколкостотин метра от вливането ѝ в залива Акерсвик. Няколкото сгради се очертаваха ясно на фона на тъмната иглолистна гора с проблясванията на разхвърлени тук-там групи от стройни брези.

„П. М. Мьоглер. Главен лекар“ — гласеше надписа на вратата на администрацията. Пред вратата бе паркирано ново „Ауди 8“. Валман остави своето „Мондео“ малко по-нататък.

— Главният лекар не приема извън часовете за прием — изпищя младичката секретарка, която, ако се съдеше по външността ѝ, бе назначена на работа не само по професионални качества. На бюрото ѝ нямаше нито един лист хартия, а мониторът на компютъра ѝ зееше с черна пустота. Дори не бе ясно какво правеше тук след края на работното време.

— Мене обаче със сигурност ще ме приеме — произнесе Валман и показва удостоверението си. В същия момент изключи мобилния си телефон, демонстрирайки с това, че е възпитан човек.

Главният лекар се оказа приятен, малко разсеян човек на около шестдесет години. Изглеждаше отлично — мускулист, младолик и добре облечен. Рижата му прошарена коса бе късо подстригана по модата от времето, когато се бе дипломирал. Посрещна посетителя си с вежливо изражение на скука на лицето, сякаш нищо не можеше да го учуди или засегне след шестнадесет, нула, нула. Валман забеляза, че новото му и блестящо ауди бе паркирано така, че да се вижда от прозореца.

— На какво дължа честта?... — Мьоглер бе човек от старата школа и обичаше вежливите обръщения. Дори малко удължаваше, докато произнасяше фамилията си: „Мьоглер“.

Валман му описа накратко защо се интересуваше от Ханне Хамерсенг.

— Е, аз, разбира се, не мога да ви кажа много неща, защото става дума за пациента на нашата болница — започна Мьоглер и се облегна назад в кожения си стол с висока облегалка. Изражението на лицето му обаче позволяваше да се предположи, че все пак щеше да каже това-онова. — Нека го кажем така: Пациентката Ханне Ха или... не знам под какво име се изявява в момента, предизвикваше всеобщ интерес. И не само защото принадлежеше към наистина трудните пациенти. Случаят ѝ бе особено сложен, защото картината на болестта ѝ бе крайно нестабилна. Като цяло за шизофрениците е характерна бързата смяна на настроенията, но в случая с Ханне Хамерсенг... Може да помолим Битен да ни донесе по чашка кафе? — натисна той бутона на вътрешната връзка и недочакал отговор, произнесе: — Ще бъдеш ли така добра да ни донесеш кафе? Господин... — той се огледа объркано наоколо, докато не забеляза визитната картичка на Валман по средата на бюрото си. — Ние с господин Валман ще се забавим малко тук. Много ти благодаря. И така... нали разговорът ни е с неофициален характер? — Валман кимна. Нека Мьоглер отговаряше за разгласяване на служебна информация. Докторът се наведе малко напред, протегна ръце и сплете пръсти. — Значи, в случая на Ханне Хамерсенг колебанията в настроенията ѝ бяха огромни. Можеше да има продължителни периоди на нормално поведение, които съвсем неочаквано се сменяха с чудовищни взривове на сексуална агресивност. Ако не бе взимала лекарства, то можеше да представлява реална опасност за околните. Забелязахме явно подобрене по време на пребиваването ѝ при нас, като тя се привързва към хората в отделенията, в които се намираше. Особено към една служителка от социалната сфера, която помагаше на болните, но тя, за съжаление, напусна. Имаме проблем с текучеството на кадрите, разбирате. Младите жени се омъжват, раждат деца и така нататък... — Мьоглер дрънкаше непринудено, сякаш преразказваше съдържанието на роман, в който Ханне Хамерсенг бе една от героините. Речта му бе гладка и се лееше плавно, проявяваше явен интерес към отклоняващото се от нормите поведение на пациентката, но, изглежда, съвсем не се притесняваше от Закона за човешките права и задълженията на лекаря да пази служебната тайна. Валман обърна внимание, че лекарят говореше през цялото време в минало време за Ханне Ха, сякаш съдбата ѝ се отнасяше към отдавна минали дни.

Хубавичката секретарка влезе с поднос, върху който имаше джезве, две чашки, захар и сметана.

— Чудесно, Битен. Ти си просто ангел — каза Мьоглер и я погледна така, сякаш искаше да каже друго. — Благодаря, за днес това е всичко.

— Добре, доктор Мьоглер — отговори младичката Битен и се изхлузи навън, хвърляйки на посетителя такъв поглед, че Валман остана с неприятното усещане, че откъсва главния лекар от много важна работа.

— Четох във вестниците за случилото се с родителите й — главният лекар се облегна назад, държейки чашката с краищата на пръстите си. — Имаше за какво да се помисли... — затворил очи, той види аромата на кафето. — Аз обаче мисля, че Ханне не би могла да има никакво отношение към това. *Разбира се!* — той отвори очи и се взря във Валман, който точно в момента си сипваше кафе. Погледът му беше толкова втренчен, че той неволно разля няколко капки върху чинийката. — Разбира се, че нападаше рязко и дори гротескно родителите си, когато имаше... да кажем, пристъпи на агресия. Обаче, ако се съди по онова, което пишеха вестниците за случилото се във вилата, аз не виждам никаква връзка с патологичната динамика на Ханне Хамерсенг. А ако се е случило да е престанала да взима лекарствата си и е, да го кажем така, загубила самообладание, то тя нямаше да се задоволи само с това да стреля веднъж с пушката и да бутне някого по стълбището. Тя би ги *нарязала* на парчета! — той се изхили, доволен от хитроумното си заключение, поднасяйки чашката към устата си, и отпи. — Да-а! Все пак съм постигнал нещо през шестте си години в това отделение — кафето е станало много по-хубаво! А вие какво мислите... Валман?

На Валман не му оставаше нищо, освен да се съгласи. Кафето бе съвсем обикновено. В столовата на полицейското управление обаче и таква кафе не можеше да се получи винаги.

След посещението на Трулсен Анита Хег се чувстваше отвратително. Тя се принуди трудно да се съсредоточи върху съобщението му, че сега, когато най-сетне бе пристигнал братът на загиналия, трябвало още утре, в негово присъствие да прегледат всичките документи, които се пазеха при адвокатите Финк и Норденхаген — ипотека, завещание, ценни книжа и други — и да приключат случая. Случаят, който още от самото начало му бил ясен — самоубийство, а след това — нещастен случай. Всичките други обяснения били чиста проба спекулации. Мистификация. Замъгляване на ясните и неопровержими факти, разкрити в хода на следствието, които „отделни служители от полицията“ с огромна загуба на време и ресурси се опитвали да използват, за да прокарат версиите си. Нима не била съгласна с това?

Трулсен стоеше пред нея; сякаш се канеше да поиска уверение за безусловна вярност; отказ от проява на какъвто и да е интерес към упоритото твърдение на същия този Юнфин Валман, че не са забелязани много следи; и да не се разследват отделни нишки и необмислени отделни версии.

Анита си спомни пристъпите на ярост на Клаус Хамерсенг на монитора на своя лаптоп. Явната му омраза към баща му. Явният му интерес към хода на следствието. Нима той не можеше да обогати следствието с признанията си? Само да й позволиха да го проследи. С други думи казано, ако ръководството бе заинтересувано да се задават въпроси, а не да се потулва случаят. Стига да можеше да каже на Трулсен, че бе започнала собствено разследване, използвайки интернет! Нали по принцип бе възможно да се проследи пишещият в чата, но за това бяха необходими специални знания и разрешение от Инспекцията по информацията. А ако се тръгнеше по този път, то тогава нямаше смисъл да се кълнат в свещения принцип за неприкосновеността на личния живот.

Що се отнасяше до Трулсен, то той се интересуваше от съвсем друго нещо.

— Още не са погребани! — възкликна той с неподправено негодувание. — Съпругеска двойка от такова ниво, а ето, че измина седмица и още не могат да получат полагащото им се християнско погребение — сега пък намесваше религията в подкрепа на версията си.

— Спомена завещанието — опита се да го върне към конкретните проблеми Анита, а това не бе лесно. — Има ли го, или го няма, трябва все пак да се опитаме да намерим наследниците.

— Имаш предвид децата ли? Децата на Хамерсенг? Нима приятелчето ти Валман не превиши пълномощията си, за да ги търси? И нима тези му опити не се провалиха и не ни отведоха до задънена улица? Безсмислено изразходване на ресурси. Нима не е време да си признаем, че този път е вече извървян, по дяволите?!

Трулсен ругаеше рядко. Този израз бе твърде силен за него. Направи явно усилие, за да се успокои.

— Аз, *всъщност*, дойдох тук — продължи той с вече по-спокоен тон, — за да те попитам дали ще можеш да бъдеш в адвокатската кантора утре, в десет сутринта и да присъстваш при отварянето на завещанието или на някакви други документи? Ще прегледаме тези дяволски книжа, ще предадем всичко на брат му и веднъж и завинаги ще теглим чертата на този проклет случай!

— Днес съм дежурна до късно — отговори Анита. — Ще дойда утре на работа не по-рано от дванадесет.

— Освободи се! — каза с раздражение Трулсен. — Върви си сега вкъщи. Аз ще намеря кой да те замести. Всичко ще е наред. Искам там да бъдеш именно ти, а не Рюстен. И на него не му вярвам кой знае колко. На тези момчета просто им харесва да създават проблеми! — поклати недоверчиво глава той.

Трулсен предпочиташе правите линии. Притежаваше чисто бюрократично пристрастие към ясни определения и ясни понятия. „Би трябвало да работи като картограф — помисли си Анита. — Да разглежда всичко от една и съща перспектива, да спазва определена дистанция и да свежда всичките неравности и тъмни петна до криви линии и щрихи върху хартия. Разстояние. Мащаб. Тънки линии...“

Въобщо не я радваше перспективата да е доверено лице на Трулсен.

Юнфин бе казал, че се прибира вкъщи, когато бе надникнал мимоходом в кабинета ѝ. Когато обаче тя се прибра вкъщи, колата му я нямаше в гаража, а и следи от пребиваването му в къщата също нямаше. Това, като цяло, не бе зле. В коридора бе промърморил така, че само тя да го чуе, че бил „намерил“ Ханне Хамерсенг и тази новина я жилеше като пчела, докато се опитваше да изобразява одобрителни физиономии в отговор на тирадата на Трулсен.

И така, той бе „намерил“ Ханне.

А нали тя бе „намерила“ Клаус.

Или поне бе на път да го направи. И ако сега тя осигуреше децата на Хамерсенг, то наистина щеше да се появи шанс да бъде разрешен този нещастен случай. Или във всеки случай да се приближат до разрешаването на загадката.

Анита седна веднага пред лаптопа си и призова Клаус Хамерсенг, набирайки паролата „Шопен“. Стига само да бе там и да откликнеше на повикването ѝ, където и да се намираше на практика...

Изминаха няколко минути. Не се случваше нищо. От вълнение тя потропваше с пръсти по бюрото. Умираще от нетърпение и напрегнатост и скоро повтори повикването си:

„Шопен, обади се. Много е важно!“

Вече съвсем бе загубила надеждата, че на монитора ще се появи нещо. Изведнъж усети, че е гладна, и си спомни, че не е яла нищо след обяда. Стана и отиде до кухнята. Хладилникът бе празен.

Така си и знаеше! Дявол да го вземе!

Намаза си топено сирене с шунка върху сухар и се върна при компютъра. Там продължаваше да няма нищо.

Анита отиде отново до кухнята. Хапна още сухар, пийна чай с малиново сладко (бяха си обещали да наберат през есента горски плодове и да си направят свое сладко — това обещание се бе оказало като ехо от друга планета).

Изведнъж ѝ хрумна да звънне на Юнфин по мобилния, но неговият даваше заето.

Върна се при лаптопа си. Той беше влязъл в мрежата! Най-сетне!

„Направо да се побъркаш! Какво е толкова спешно?“ — Анита позна саркастичния му тон.

„Мисля, че ще ти е интересно да научиш, че намерихме Ханне.“

„Намерили сте Ханне?“

„Твоята сестра Ханне Хамерсенг. Дълго я търсихме. Както и тебе... — реши да блъфира тя: — Сега ще отидем за нея. Помислих си, че трябва да го знаеш. Мисля си, че тя има какво да ни разкаже. А може и ти да поискаш да се изкажеш? За нещо от миналото, ако не възразяваш.“

„Добре си го измислил, Юнфин. Самият ти би могъл да разкажеш нещо за миналото.“

„Не е необходимо да ме баламосваш.“

Тя усети колко болезнено удрят намеците му. Усещаше, че губи почва под краката си, когато ставаше дума за приятелството им в миналото.

„Ти какво, искаш сестра ти да поеме удара върху себе си ли?“

„Не можете да я принудите.“

Какво беше това — заплаха или паника?

„Не можеш дори да си представиш, Клаус, какво можем ние в полицията.“

Тишина.

„Съвсем не става дума да се изявяваш пред всички. Просто ще дадеш показания пред полицията в удобна за тебе форма.“

„А може ли по телефона? Или по електронната поща?“

„Трябва ни документално потвърждение, че това наистина си ти.“

Бе започнал да се предава. Вече обмисляше предложението й.

„Трябва да си помисля.“

„Няма време за мислене, Клаус. Нали за случая отговарят други, а не аз. А те вече чакат отдавна. Искат да имат резултати.“

Отново тишина. Анита седеше, стискайки в ръка недоизядения сухар. Не се решаваше да го поднесе към устата си. Чувстваше се като ловец на пусия — най-малкият звук можеше да изплаши дивеча.

„Тогава искам да се срещна с тебе. И само с тебе.“

Той бе капитулирал! Тя бе победила!

„Добре. Съгласен съм.“

„Тази вечер.“

„Колкото по-скоро, толкова по-добре.“

„Както вече ти казах, ще се срещна само с тебе. В името на старото приятелство. Ха, ха.“

„Добре, Клаус. Къде искаш да се срещнем?“

Тя прекрасно разбираше, че нарушава всичките правила и обичаи на полицията. Опитният следовател никога нямаше да тръгне сам да се среща с лице, обявено за издирване или с важен свидетел по дело за убийство. От друга страна обаче опитният следовател нямаше и да търси свидетели в чата. Тя обаче бе стигнала вече твърде далече, че ѝ бе време да се замисли как да се измъкне от тази каша без странична помощ.

„На място, на което няма да ни попречат. Имам предвид колегите ти, Юнфин. Не мисля, че мога да им вярвам. Както и на тебе.“

„Решавай ти.“

„Да се срещнем при хижата.“

При хижата. През съзнанието ѝ прелитаха бясно мисли. Тя веднага се сети за коя хижа ставаше дума, но и понятие си нямаше къде се намираше тя! По принцип се ориентираше слабо в онзи безлюден масив около Танген, но не искаше да се издаде. Нали не можеше ръководителя на разследването Валман да не знае пътят до местопроизшествието, което разследваше?

„Чудесно. В колко?“

„Колкото се може по-скоро.“

„Добре. Ще бъда там... до час.“

„Побързай.“

„И защо се разбърза така изведнъж?“

„Просто ми е интересно да се срещна с тебе, Юнфин. След толкова години. Мисля си, че има за какво да си поговорим.“

„Ще се радвам“ — отговори тя малко по-уверено, отколкото се чувстваше.

Всичко на монитора замря.

Сега трябваше да се бърза. Анита отвори „Жълтите страници“: Ферма „Брагенес“... Помнеше наименованието на мястото, въпреки че по известни причини се бе старала да страни от всякакви сведения, отнасящи се за разследването на случая около Танген.

Анита набра номера. Дълго време никой не вдигаше. Когато се готвеше да остави слушалката, се обади женски глас:

— Ало?

— Ало! Ферма „Брагенес“ ли е?

— Да. Кой се обажда? — прозвучаха подозрителни нотки в гласа.

— От полицията съм. С кого разговарям?

— От полицията ли? А... аз съм Гудрун Бауге. Мъжът ми и аз сме управители във фермата.

— Бауге ли? Значи вие сте говорили с моя колега?

— Да, тук идваше един полицаи — гласът ѝ бе много тих и леко трепереше, сякаш тя се опитваше да се вземе в ръце, за да говори свързано.

— Зле ли ви е, фру Бауге? Случило ли се е нещо?

— Не, не. Просто днес имахме много работа, пролетната сеитба още не е приключила, поради което се уморявам...

— Естествено. Разбирам — Анита разбираше, че трябваше да прояви по-голямо съчувствие, но, първо, не разбираше нищо от фермерство, и, второ, трябваше да се бърза. — Чуйте ме, фру Бауге. Трябва ми помощта ви за една работа...

Валман знаеше, че Анита е дежурна и че това означаваше, че може да разполага с вечерта си, както си иска.

Когато напусна паркинга на болница „Сандеруд“, слънцето все още осветяваше короните на дърветата около устието на река Свартелва и между стволите им блестеше мътната вода на залива Акерсвик. От двете страни на пътя се стелеха килими от бяла съсънка, скривайки милосърдно мръсния от прах банкет. Тук бе дори твърде красиво, твърде светло и съвсем не му се прибираше вкъщи. Там, сам, нямаше да намери покой. Можеше да облече спортния си екип и да потича, но пак щеше да му се наложи да се прибере в празната къща. „Виж какъв съм станал, откакто не живея сам“ — констатира без съжаление той. През дългите години на самотата си бе свикнал да не тъгува за никого, бе забравил колко бе хубаво, ако има за кого да мечтаеш. Това време обаче беше отминало.

Той не тръгна към вкъщи, а зави надясно към Хиелум, а след това избра пътят за Хюнерюд, който вървеше покрай реката в последния ѝ участък преди вливането ѝ в залива Акерсвик. Тук бе новата отбивка за автомагистрала Е6. При такова хубаво време можеше просто да се повози, което винаги му се отразяваше добре.

В съзнанието му се въртяха разни мисли.

Преди всичко за Ханне Хамерсенг, за цялата ѝ история, за болестта ѝ, за страшните ѝ пристъпи и за възможната ѝ съпричастност към събитията във вила „Скугли“. Както и въпросът къде бе тя сега? Ако бе откачила напълно и бе нападнала някого, то полицията щеше да знае за това. Нещо такова обаче не бяха чували. И това можеше да означава едно от двете — или бе „изчезнала“, тоест бе заминала отново, може би, зад граница; или с нея се бе случило нещо, като можеше да е станала жертва на престъпление или на нещастен случай, или чисто и просто да се бе самоубила в пристъп на умопомрачение. Или, което бе най-вероятно, си бе намерила пристан, някого, който да се грижи за нея, някаква социална среда, където се чувства в

безопасност и където не изпада във властта на зли и неуправляеми чувства. Къде обаче можеха да се намерят такива хора и такава среда, които биха я приели такава, каквато бе?

В джоба на якето му бе картичката, която Ханне бе изпратила на Ели Вестмарк. Той бе успял да я зърне само за миг. Валман спря на банкетата, извади картичката и започна да я разглежда внимателно. Женската фигура, седяща върху шпила на църквата с чудовищно изражение на лицето, изглеждаше гротескно и примитивно. Още повече обаче бе впечатляваща яростта на автора — резки щрихи, надраскани с такъв бяс, че на места химикалката бе пробила изцяло картичката.

„Кали дойде!“ Тези думи се възприемаха като ураганна буря над мирната картина на лятната идилия на град Хамар.

Ясно бе, че Кали е злостното възплъщение на Ханне Хамерсенг. В Дания бе наричала себе си Радха Кришна, като при това не бе известно дали е било *преди* или *по време* на болестта си. Само по себе си това име предизвикваше съвсем други асоциации — тих звън на камбанки, цветно облекло... Ама не! Валман изведнъж се сети за движението „Харе Кришна“, чиито привърженици се бяха появили в Норвегия, през седемдесетте години, когато идеите за физическото и духовното разкрепостяване вървяха ръка за ръка през кълбата дим от марихуана и често завършваха с психически разстройства.

Радха Кришна...

Бе имал такъв случай в управлението на полицията с едно от тези хипита, което бе откраднало нещо от сергия на пешеходната улица. Момчето не бе могло да каже нищо разумно. Бе син на градинар от Рауфос. Жълтият халат и гладко обръснатият череп не осигуряваха имунитет от действащия тогава закон за скитничеството. А го и бяха хванали да краде. Резултатът бе няколко часа в килията и стандартната парична глоба, плащана на място, а в отговор — възмутени викове, че цялата собственост била крадена, че всичките богатства на земята били общи и всеки имал правото да си вземе всичко, което поиска, а освен това — че на великия Кришна едва ли щяло да му хареса, че се били отнесли с такова неуважение към един от последователите му там.

Великият Кришна.

Ели Вестмарк бе говорила за дяволи и идоли.

Валман реши, че не е достатъчно запознат с източните религиозни течения. Може би сега бе дошъл моментът да си плати за невежеството. Набра номера на Рюстен. На неговия въпрос колегата му потвърди учудено, че има Голямата норвежка енциклопедия и че с удоволствие ще изпълни молбата на Валман, стига той да почакал, докато преглътнел последната лъжичка бадемов пудинг. Точно приключвал с вечерята. Валман се извини и каза, че, разбира се, щял да почака. Междувременно бе излязъл отново на шосето и продължи по-нататък на запад, без да завие по ЕБ. Реши да се повози малко по пътя покрай Стангеланд и да се наслади на най-красивия вид на околността, надявайки се това да му върне необходимото му разположение на духа, за да може да възприеме спокойно резултатите от запознаването на Рюстен с духовната мисъл на Изтока.

Тъкмо бе подминал пречиствателната станция, така красиво вписана в пейзажа, че можеше да мине за музей или институт, когато Рюстен отново бе на линия.

— Понякога имаш доста странни интереси, Валман.

— Искаш да кажеш, че си намерил онова, което ми трябва?

— Не се вълнувай толкова. Тази енциклопедия ми е в компютъра. Сега ще стане ясно всичко. Дамите, от които се интересуваш — и двете — са индийски богини, много популярни и в наши дни. Имам добра и лоша новина за тебе. Добрата е Радха, която е индийска богиня с безгранична жертвоготовност в любовта. Тя е обичала самоотвержено Кришна, както пише при мене. А Кали е богинята на откъсването и омразата. Гневът ѝ е безпощаден. Иска кървави жертвоприношения, по принцип, на кози.

— Благодаря, това го знам.

— Така ли?

— Искях да кажа, че така си и мислех. Продължавай, моля.

— Често я изобразяват с отсечени глави в ръцете.

— Точно така.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Ами това, че току-що видях изображението на Кали.

— И къде?

— Да кажем на примитивно произведение на изкуството.

— А какво е изобразено там?

— По-добре е да не мислиш за това след хранене.

— Чуй ме, Валман, можеш ли да ми кажеш с какво се занимаваш там? — прозвуча загриженост в гласа на Рюстен. Той спадаше към хората, които не обичаха да ги откъсват от яденето със загадъчни изказвания, дори когато това бе правено от близък колега. Това противоречеше на представата му за правилната подредба на света.

— С онова, с което би трябвало да се занимавате ти и целият екип, разследващ случая Хамерсенг — вече сериозно отговори Валман. — Опитвам се да открия Ханне Хамерсенг.

— Ханне Хамерсенг ли?

— Ами, да.

— Шегуваш се!

— Ни най-малко. Тя е в Норвегия. И дори някъде тук, в окръга. Във всеки случай е била тук съвсем наскоро. Лежала е в болницата „Сандеруд“ и няколко пъти са я изписвали. Има шизофрения с религиозен уклон и... — млъкна изведнъж Валман, защото му хрумна още една идея. Бе се приближил до Станге и съзерцаването на широките простори и богатите ферми го бе навело на мисълта за фермата „Брагенес“, за съпрузите Бауге и по-точно за Гудрун Бауге, която се бе оплаквала от религиозните фанатични хипита в района на Танген. Ето това беше! Религиозни хипита, скитници по духовни подбуди, фанатици и фантазори, сектанти. Нима бе невъзможно Ханне Хамерсенг да бе намерила убежище в тази среда? И нима тази среда не бе идеалното място, където да „изчезне“?

— ... И отново е изчезнала.

— Отново е изчезнала... — думите на Рюстен прозвучаха като глухо ехо на неговите. Не изглеждаше да бе пробудил детектива в колегата си. По-скоро той гледаше със съжаление джезвето с кафето за десерт, което изстиваше на бюфета му.

— А как научи всичко това?

— Съвсем случайно. Нали знаеш какво мисли по този въпрос Трулсен? А и Моене.

В другия край на линията се чу тежка въздишка.

— И това ли е всичко, Валман?

— Засега — да.

— Жалко. Започва да става интересно.

— Дяволски интересно е, честно казано.

— Къде си сега?

— В Стангеланд.

— На вечерна разходка ли?

— В търсене на религиозни фанатици и окултни секти.

— Да, такива там имало достатъчно, както съм чувал.

— И защо всички го научават преди мене?

Валман имаше чувството, че научаваше последен всичко. Цялата полезна информация. Въпреки че именно в неговите ръце бяха нишките, които можеха да се съединят в едно. Прииска му се да разкаже на Рюстен всичко, което знаеше; всичките връзки между отделните факти, които не му даваха покой, но които не можеше да подкрепи с доказателства или да свърже логически. Във всеки случай да ги отнесе към двойното убийство. Много му липсваше някой, с когото да обсъди всичко. Ситуацията обаче бе такава, че не можеше да го обсъди с никого, дори и с Анита.

— Сериозно ли каза всичко това за Ханне Хамерсенг?

Рюстен все пак прояви интерес, но бе много предпазлив. Валман реши да не го въвежда в подробностите, защото нямаше яснота по въпроса и това само щеше да усложни ситуацията.

— Нима ти приличам на шегаджия?

— Като че ли не — произнесе Рюстен с такъв глас, сякаш наистина съжаляваше, че Валман се шегуваше толкова малко.

— А и на Трулсен няма да му е до шеги, когато се докопам до всичко.

— Това е добра новина.

— Може обаче да се получи голям гаф.

— Това ме радва още повече. Бъди внимателен, Валман, и звъни, ако има нещо... — отговори лаконично Рюстен и прекъсна разговора.

Валман въобще не възнамеряваше да тръгва на лов за сектанти тази вечер. Ако Ханне Хамерсенг се бе приютила при някакви религиозни фанатици (или, както там се казваха), то тя, очевидно, живееше от няколко месеца с тях. Ден-два нямаше да са от кой знае какво значение. Преди да предприемеше нещо конкретно, трябваше да поговори с хора, имащи контакти с тази среда.

Хрумналата му мисъл не му даваше мира, но затова пък подхранваше фантазиите му. В резултат на това се появи още една, на пръв поглед невероятна връзка — и тук със съпричастността на Ханне — между трагедията във вилата и онова, което се бе случило в района на Танген, в гората, близо до колибата... Мислите така се и въртяха в съзнанието му, докато пътуваше. Често му се случваше да развива удивителна мисловна дейност, докато седи в почти неподвижно състояние. Някъде бе чел, че нещо подобно преживяваха писателите и художниците. Един такъв писател обикновено се качвал на влака, когато стигал до задънена улица при написването на поредния си роман.

Отделните части...

Опита се да обобщи случая Хамерсенг, но множеството противоречиви факти и съвсем несъвместими версии се изплъзваха от опитите му да подчини всичко на математическите строгост и логика, като млади бичета на пасище. Страшната сцена във вилата все още бе пред очите му. А трупът или купчината кости в гората — сега всичко това предизвикваше в него само естествено неприятно усещане, но съвсем не и страх, и той оценяваше това като определен напредък. Причината за нещастния брак на Георг и Лидия бе по-скоро именно Клаус, незаконороденият син, неговият приятел от ученическите години... Изкривената венчална халка на Георг все още бе в джоба му. Приходящата социална работничка, може би, бе играла важна роля в живота на Хамерсенг напоследък, а може би — не. Калните следи в кухнята и в пруста — какво бяха?... Случайност или там бе имало още

някой?... Еротичните наклонности на Георг биха могли спокойно да станат причина за изнудване и шантаж...

А сега и Ханне, болестта ѝ, омразата ѝ към родителите ѝ, религиозните ѝ увлечения.

Приближаваше се до фермата „Брагенес“, където животът се движеше по предварително начертания план, както и преди стотици години, сякаш нищо не се бе случило в горския пущинак. Където съдържанието и динамиката на живота се определяха от климата и вятъра, от сезоните и селскостопанските работи, където управителя и жена му не се интересуваха от събитията и конфликтите в окръга. Те просто си вършеха работата, отдаваха силите и желанията си на земята, а тя ги снабдяваше с насъщния хляб и им осигуряваше висок жизнен стандарт.

Фермата лежеше под лъчите на залязващото слънце и приличаше на картинка от някаква неземна идилия, защото разположението на отделните постройки около ливадата бе подчинено на многовековните закони на естетиката, по които архитектурата едновременно подчертаваше меките форми на пейзажа и се разтваряше в него.

Бе майска вечер. Смрачаваше се. По това време можеха да се палят свещи.

Във ферма „Брагенес“ светеше. Редицата прозорци на втория тежа на основната сграда бяха осветени, но светлината не бе ярка, сякаш на онзи, който бе там, му стигаше и една лампа.

„Това е балната зала!“ — помисли си Валман и си представи Гудрун Бауге, седнала пред големия роял и свиреща съвсем лесни неща, научени с усилие и без желание през младостта ѝ и „изплували“ след толкова много години по неизвестни причини, може би от носталгия, за да запази в стаите отдавнашния дух или за да пресъздаде по-осъзнато атмосферата на голямата ферма, била някога център на културния живот, като в балната ѝ зала се бяха провеждали концерти за духовно обогатяване на по-широк кръг от лица, а не само на семейството, обитаващо фермата. Възможно бе под приземената външност на Гудрун Бауге да се криеха честолюбиви стремежи. Може би бе завладяна от тайната страст да продължи гордата традиция, излизаща извън рамките на обработването на земята и прибирането вкъщи на даровете ѝ?

Валман забеляза, че е намалил скоростта, съзерцавайки тази почти нереално красива картина на постройките в меката сумрачна светлина; силуетите на многогодишните дървета, на полетата, по които вече се бяха показали първите кълнове, покриващи плодородните земи с мек килим с цвят на зелена постеля.

В този момент мисълта му направи скок и пред него изплува жизнерадостното загоряло лице на Ейгил Хамерсенг, и той чу гласа му, разказващ за парцела, закупен на Канарите, за удачната инвестиция, за работата в градината и урожая от плодове. Валман се огледа и си помисли, че едва ли може да се намери алтернатива на този необичайно красив край, където бе израсъл, дори и при субтропичния климат и нарастването на цената... Мислите му се въртяха като ята насекоми над пътя, като призрачни припламвания, които се удряха в предното стъкло и ставаха реалност. Пред очите му се появяваха енергичното лице на Ейгил Хамерсенг, силните му ръце изпод засуканите ръкави на ризата. Той чуваше гласа му; спомняше си отличната му памет, ясните му разсъждения, оценките му и антипатиите му... И най-накрая, като избухване на мълния, се появи мисълта, която се бе крила някъде в дълбините на подсъзнанието му, за онази недобра характеристика, която бе дал Ейгил за Лидия Хамерсенг — парвеню от бедно семейство; използвала успешно способностите си; музикално надарено момиче, което често било канено да свири на роял по време на празниците в големите ферми...

Вече се движеше по пътя, покрит с чакъл. Миризмите от крайпътната канавка го удряха в носа през отворените странични стъкла. Дългите клони удряха отстрани „Мондеото“, а насекомите се рояха наоколо и се разбиваха в предното стъкло, оставяйки лепкави ивички и петънца кръв, което разрушаваше пасторалната идилия. Спокойствието бе нарушено и цялото вълшебство се изпари, щом само осъзна откриващата се нова възможна връзка. Това бе само дива, мимолетна мисъл за онова, което можеше да се е случило преди половин век и което не подлежеше на проверка. И все пак пред вътрешния му поглед се появи картина с Лидия пред големия роял в огромната бална зала на фермата „Брагенес“. Младата сияеща Лидия, изпълняваща произведения по свой избор (в това число със сигурност Шопен), става и приема аплодисментите... Това бе само мимолетно видение и може би не бе свързано по никакъв начин със събитията,

които го интересуваха. А и не бе ясно дали бе имало такова изпълнение, *можело* ли е да го има, или пък го бе нямало, защото за това се изискваше щастливо съвпадение на обстоятелствата. *Връзка* обаче все пак имаше, защото *възможността* съществуваше и асоциацията бе възникнала — непредпазлива игра с променливи величини, тоест действия и мотиви в миналото, които по силата на безпощадната логика на случайността биха могли да са се превърнали в реални произшествия със съдбовни последствия. Тези мисли обаче бяха твърде ясни и красноречиви, за да могат да бъдат пренебрегнати, особено във вечер, като сегашната. Дори и да бяха само поредното потвърждение на това колко сложно и объркано бе всичко в тези случаи, преплели се един друг и слели се като две хромозоми в момент на оплодяване, при което самият факт на сливането предизвикваше динамика, създаваща нова реалност. Нито един от новите факти, открити по време на разследването, не се вписваше в никаква причинна последователност, не бе звено в логичната поредица на събитията, която да можеше да се проследи докрай. Тези факти отразяваха по-скоро действителността по някакъв смътен, неразбираем начин, без да внасят яснота, а само усилвайки чувството за хаос и деструктивна игра на непредсказуеми сили.

А ако тези предположения не бяха безпочвени, то какво трябваше да се направи?

На Валман изведнъж му се стори, че тази вечер, която по никакъв начин не искаше да свършва, носи в себе си някакви заплаха и призрачност. Тъмнината не се спускаше, земята издишваше дневните пари, които като привидения плуваха над ямите и падините на този прелъстителен, вечно усмихващ се и зловещ пейзаж. Валман увеличи скоростта и с облекчение се разтвори в горската мъгла.

Нямаше никакво намерение да се отбива до хижата. Въпреки това обаче му се наложи да го направи. Измина пеша няколкото метра до къщата. Там цареше безмълвие. Пълната тишина създаваше напрежение и започваше да потиска слуха му. Нямаше нито шум от полска мишка, нито размахване на криле на нощна птичка. Като че ли бе нарушил някакъв свещен покой, идвайки тук; бе извършил грешка, която бе спряла дъха на самата природа. Не можеше да принуди себе

си да влезе. А и нямаше какво да прави вътре. Полицията бе взела оттам всичко възможно. Можеше обаче там да е останала още някаква следа, някакъв знак в тъмнината, ехо от зли деяния между старите стени...

Не! Това бе прекалено! Така можеше съвсем да се побърка от тази горска тишина. Той се затътри по пътеката към сипея, надявайки се да постигне отново спокойствието, което бе усещал доскоро. Искаше да се помири с Клаус на мястото, където бе намерен; да се примири със спомените си за бляскавия младеж, който бе свършил толкова зле, и с неудачната си намеса в лошия ход на събитията. Може би това като цяло бе дреболия, но не и за тях, и не и за приятелството им. Искаше да падне на колене върху могилата и да моли висшите сили за прошка. В този момент той наистина искаше да вярва във висшите сили. Още отдалече той забеляза нещо ярко. Когато се приближи по-близо, видя, че е букетче от полски цветя. Същите, които растяха край пътя и цъфваха точно сега.

Значи още някой бе поискал да потъжи на могилата и той не се съмняваше кой беше това. В хижата, в която Клаус бе убит, също бе имало цветя. И ето, че цветя лежаха и на мястото, където го бяха намерили. Изглежда, че Ханне Хамерсенг бе добре информирана за случилото се с брат й. Подозрително добре.

Валман не успя да стигне до края на тази мисъл, когато в джоба му звънна телефонът. Той изруга наум, но все пак вдигна. Полицаят не можеше да не отговори на позвъняване, дори и да не бе на работа.

— Кой е? — излая той.

— Ало... Ало... Валман, ти ли си?

— Кой е? — повтори той и изведнъж разбра, че не вика и не лае, а просто шепне. Най-сетне, възвърнал гласа си, той каза: — Валман слуша!

— Знам, че не си на работа, но научихме нещо, което може да представлява интерес.

Обаждаше му се Фейринг. Служителят от полиция Фейринг, който по силата на служебните си задължения искаше да му съобщи нещо интересно. „Можеше и да се извини“ — помисли си Валман, но премълча. Нали колегата му не можеше да знае къде се намираше и в какво състояние на духа беше. И той въобще не възнамеряваше да го информира за това.

— Имаме попадение в целта — съобщи му Фейринг с наистина военна лаконичност.

— По какво сме стреляли? — също не бе многословен Валман.

— По отпечатъците от пръсти върху останките от свеци в хижата. От раз — добави онзи, сякаш очаквайки въпроса на Валман.

— Тоест отпечатъците на онзи, който е живял в хижата ли?

— Точно така. Техническият отдел работи по новите отпечатъци, които са оставени, когато някой е поставил свещите в кръг.

— Доста дълго се занимавахте с това.

— Знам. Не търсехме обаче, където трябва.

— А къде трябваше да се търси?

— Зад граница. В Швеция. В Малмьо.

— Мислех си, че се подразбира... — разбра собствения си пропуск Валман и млъкна.

— Нямахме заповед за разширяването на търсенето.

Това бе упрек по негов адрес, но много вежлив.

— И какво казаха от Малмьо?

— Отпечатъците принадлежат на жена. На норвежка. На някоя си Сара Бенедикт Шуман.

— На Сара Шуман ли? На *нашата* Сара Шуман ли?

— Не на нашата, а на тази на Трулсен — поправи го Фейринг. На Валман му се стори, че вижда кривата му усмивка.

— Сега обаче е наша!

— Точно така. Чуй. Три пъти са повдигали обвинение срещу нея в Швеция — два пъти за пиянство и веднъж за буйство. Изглежда, че е страшна дамичка. Не са възбуждани обаче дела. Третият път я глобили за притежание на малко количество хашиш. Било е преди пет години. След това няма никакви сблъсъци със закона, нито тук, нито при шведите. Адрес също няма. В биографията ѝ няма нищо интересно — израснала е в Южна Норвегия, в Арендал. Баща ѝ е умрял, майка ѝ живее в пансион за стари хора. След училище е завършила курс за медицински сестри...

— Значи е медицинска сестра?

— Така пише тук.

— И е работила като медицинска сестра в Швеция?

— На едно място в документите пише: „Безработна“. На друго — „работила временно като медицинска сестра“.

— Медицинска сестра не може да остане без работа, освен ако не го иска сама или...

— Или ако е съдена. Възможно е да е заминала за Швеция поради тази причина.

— Да. А ти провери ли всичко?

— Искаш да кажеш всички болници, пансиони и прочие ли?

— Ами, да.

— Проверяваме ги — отговори Фейринг с едва доловима въздишка.

— Чудесно. Започнете с Източна Норвегия, с района около Осло.

— Това обаче ще стесни значително хоризонта ни...

Валман не чу иронията. Мислите му вече се въртяха около въпроса защо Клаус Хамерсенг (ако бе наистина той...) бе живял в тази овехтяла хижа в гората, на няколко мили от родния дом, в компанията на приятелка престъпничка, не правейки на практика нищо — освен да се напива — и не се е обаждал?

— Това е много важно! — извика възбудено той на колегата си, връщайки се в реалността. — Разбираш ли, че сме попаднали на следата на свързващото звено. The missing link?^[1]

— На мене също ми хрумна това.

— Естествено. Чуваш ли ме, Фейринг?

— Да?

— Чудесна работа!

Валман реши, че може да добави пара. Най-сетне бе намерено липсващото звено. Почувства неимоверно облекчение. Макар че през цялото време бе знаел, че така би трябвало да бъде.

[\[1\] The missing link? \(англ.\) — Липсващото звено? — Б.а. ↑](#)

Валман набра веднага служебния телефон на Анита. Можеше да помоли Фейринг да го свърже, но не искаше да намесва колегата си във взаимоотношенията си с Анита.

Никой не вдигна. Тогава звънна на централата и разбра, че Анита си е сменила дежурството и си е тръгнала за вкъщи. Той набра домашния си номер. Там също никой не вдигна. Тогава опита с мобилния ѝ телефон. Той бе изключен.

Не, че се уплаши, но не бе ясно защо бе сменила дежурството си и къде бе отишла. Ако имаше среща или бе открила нещо и бе тръгнала нанякъде, то тя щеше да му звънне. Така се бяха разбрали. „Не е в нейния стил“ — помисли си Валман, бързайки обратно към колата. Изведнъж се бе разбързал, защото бяха възникнали спешни задачи. Трябваше да се намери Сара Шуман и да се откара в полицията. Той дори почувства облекчение, защото това бе съвсем конкретна задача, рутинна за полицейското ежедневие. Първо обаче трябваше да отскочи до вкъщи. Тя би трябвало да му е оставила бележка.

По пътя за вкъщи Валман премина още веднъж през цялата селска местност около Станге, която лежеше и дремеше, както преди половин час рамкираната като огледало вода на Мьоса и мрачното горско обкръжение. Този път в пейзажа нямаше неземна красота. Станге отново се бе превърнала в обикновена норвежка селска местност с житници, разпаднали се сеновали и редки нови разкошни вили. От това също му полекна малко. Чистеше убитите насекоми с чистачките.

Анитиният „Голф“ го нямаше на двора.

Изглежда, че се бе преоблякла набързо. Служебната ѝ униформа се търкаляше на пода. Това също не бе в нейн стил, защото бе

педантична (и това му харесваше). Бележка нямаше — нито на огледалото, нито в бележника. Валман тънеше в догадки.

Каза си, че това все още не бе причина за безпокойство. Имаше множество причини, поради които би могла да е тръгнала нанякъде през топлата майска вечер. Това, че нямаше бележка, обаче го огорчаваше. През последните седмици черна котка им бе минала път. Случаят Хамерсенг попиваше в себе си като влажен вълнен килим всеки опит да бъде смекчен тонът и да се върне обичайното им общуване. Сега обаче се бе появил шанс да се оправят с всичко. Сега, когато бе установена със сигурност връзката между „неговия“ случай в Танген и „нейния“ случай във вилата. Сега имаха около какво да обединят усилията си — около жената, изиграла важна роля и в двата случая. Бе настъпило време за сътрудничество.

Именно това бързаше да ѝ каже той, а нея я нямаше никъде.

Вече се готвеше да позвъни на Трулсен, за да го попита дали той не знае къде е тя, но премисли. Засега нямаше причини за безпокойство. Имаше купища причини, поради които млада жена можеше да излезе от къщи през свободната си вечер.

Изведнъж той забеляза лаптопа ѝ, който не бе изключен. На монитора мигаше светлозелена стрелкичка, сигнализираща за влизане в чат.

Съобщени от „Шопен“.

Преди да се задълбочи, в съзнанието му се мярнаха всичките възможни и невъзможни възражения, мисли за доверието и търпимостта, за уважението към чуждия личен живот и така нататък — нещо като ритуален танц на гроба на сигурния и уравновесен човек, какъвто беше. Усещаше, че трябва да постъпи така, да нахлуе в нейната сфера на дейност, в интимния ѝ живот, за да узнае какво, всъщност, се случваше под неговия покрив. Защо тя бе сменила неочаквано дежурството си и бе заминала така набързо, дори не изключвайки лаптопа си? И кой беше този „Шопен“?

Известно време се мъчи, защото не бе свикнал с чата и се отнасяше с недоверие към хората, което „висяха“ в чатовете и се хвалеха, че са постигнали връзка, която не можело да се постигне по друг начин. Не му харесваше мисълта, че Анита се е присъединила към тези хора.

Трябваше по-бързо да узнае какво бе искал да съобщи този „Шопен“ и нямаше ли това да му помогне да разбере поведението ѝ напоследък?

Съобщението бе много кратко и ясно:

„Джордж, забравих да те помоля да изключиш фаровете, когато се приближиш до последната отбивка. Нощта е светла. Лесно ще намериш пътя. Нали не ни трябват неканени гости?“

Подпис: „Шопен“

Колко време бе загубила напразно!

Анита проклинаше бързането си и небрежния си почерк. Спря на отбивката за старото шосе 50, включи светлината в купето и се опита да разбере какво бе надраскала, записвайки обясненията на фру Бауге.

Жената на управителя не бе обяснявала много точно. Изглежда, защото познаваше много добре местността и не можеше да си представи себе си в ролята на човек, ориентиращ се слабо в околностите („... а след това ще продължиш още малко до завоя, след това направо нагоре по хълма, където ще видиш кафява къщичка, но това не е тя...“). Очевидно, все пак бе объркала пътя, бе се помотала наслуки и бе попаднала в селището Танген. Там също нямаше особени признаци на живот по това време на денонощието, а да чука по вратите на къщите и да пита непознати хора, не знаейки какво точно да ги пита, не ѝ се искаше.

Изруга се наум, задушевно и с удоволствие, и съвсем не по женски. Времето я притискаше. Колко дълго „Шопен“ щеше да чака до хижата, докато заподозре нещо нередно и не избяга? Може би трябваше да позвъни отново на фру Бауге? Не, гласът на фру Бауге бе звучал слабо и неуверено, сякаш не се бе чувствала добре, и бе отговаряла с неохота и недоволно. На Анита ѝ се бе наложило да намекне, че се провежда полицейска акция и се очаква арест, за да измъкне нещо от нея. И с това също бе рискувала, защото, ако се провалеше всичко, лошо ѝ се пишеше! Ако бе имала още малко време, за да измъкне от тази фру Бауге по-подробно обяснение!

Погледна отново записките си и се опита да разшифрова типичните за Хедмарк наименования — Съорум, Ротлия, Вестбигда, Екеберг, Ньотестадваген... Явно бе, че трябваше да се върне и да започне всичко отначало от църквата в Станге...

Жилищната кооперация на „Скапелсгат“ бе разположен красиво и се намираше на няколко крачки от крайбрежната „Скибладнер“. Единственото неудобство бе железопътната линия, която преминаваше само на десет-петнадесет метра от сградата и по която пет пъти на час преминаваха влакове. Красивият изглед към морето се закриваше отчасти от високи липи. Това обаче въобще не вълнуваше Кронберг, който живееше на първия етаж, откъдето почти нищо не се виждаше и където почти нямаше слънце, въпреки че прозорците му гледаха на юг. Седеше в стар изтъркан фотьойл със странични издатини на нивото на главата, с гръб към прозореца и посочи дивана на Валман. Телевизорът работеше, но звукът бе изключен. Вървеше предаването „Стани богат“ и Валман си помисли, че Кронберг участва мълчаливо в него, печелейки във въображението си милион след милион и подигравайки се на играчите в студиото, които изглеждаха така, сякаш току-що излизаха от фризьорския салон и се вцепеняваха още на четвъртия въпрос.

— Трябва ми помощ — каза вече за трети път Валман.

— Това го разбрах — Кронберг изглеждаше учудващо спокоен и неутрален, което не му прилягаше. Тесният му апартамент не правеше впечатление за място, където често се посрещаха гости. — Сетих се, че си дошъл тук не защото ти е харесал „Гинесът“.

— Трябва ми помощ от специалист.

— Иначе нямаше да дойдеш.

— Може би случаят не е съвсем обикновен...

Кронберг се усмихна широко и кимна. Валман постави на коленете си лаптопа на Анита, притискайки го към себе си, сякаш в него имаше редки съкровища. Нямаше обаче време за обяснения и той започна направо:

— Трябва да вляза в лаптопа на Анита и да видя какво е писала в чата — произнасяше думите с усилие, като след бързо бягане. —

Много е важно. Тя е изчезнала и аз трябва... Възможно е да играе опасна игра... И отговорът може да е точно тук.

Валман се чувстваше глупав и безпомощен. Бе опитал да разбере всичко сам, но не бе успял да отгатне паролата. Почука внимателно по блестящата повърхност на лаптопа, сякаш се боеше, че рязкото движение можеше да унищожи съдържащите се вътре тайни. Там имаше скрито още нещо и той се страхуваше, че дори Кронберг нямаше да може да го разкрие...

— Дай ми го — каза Кронберг със спокойствие и протегна ръка. Веднага ставаше ясно, че този човек не изпитваше ирационален страх от електрониката.

Взе лаптопа, стана и се отправи към вратата за другата стая. Валман го последва.

— За щастие, имам място. Да живееш сам си има своите преимущества — произнесе Кронберг, отваряйки вратата за стаята, която, очевидно, бе била замислена като спалня, но бе преоборудвана за работен кабинет. Или за лаборатория. На бюрото и на всичките рафтове имаше компютърно оборудване и мигаха червени и зелени светодиоди.

— Тук се забавлявам — произнесе с усмивка компютърният гений. — С помощта на това чудо... — потропа по блестяща кутия с големината на микровълнова печка той, — проникнах в спътниковата програма на НАСА.

Валман му хвърли толкова шашардисан поглед, че Кронберг се почувства задължен да добави:

— Трудността е не да влезеш, а да излезеш след това така, че да не забележат, че си им бил на гости! — давеше се от смях той. — Спокойно, Валман. Все пак не подготвям държавен преврат. Само се забавлявам малко. Нали знаеш, че Science fiction става все по-малко fiction.^[1]

— Мислиш ли, че ще успееш?...

— Фасулска работа, друже. Ако почакаш в хола, то в хладилника има „Гинес“. Не е толкова добра, колкото наливната бира в „Ирландския бар“, но за ежедневието става. Няма да отнеме много време.

— Добре. Защото е спешно! — Валман отиде в кухнята и си наля светло пиво. След това се върна в лабораторията и попита: — А можеш

ли да разбереш адреса на адресанта?

— И адресът ли ти трябва? — като че ли Кронберг му се подиграваше. — Знаеш ли, че не е съвсем законно да се проследява чатът...

— Да, знам...

— Обаче е възможно, ако се копне по-дълбоко в системите. Това му е хубавото!

— Отлично — въздъхна с облекчение Валман и едновременно усети как затъва все повече в блатото. Това нямаше да помогне. Анита, сигурно, бе в опасност. Времето течеше. През равни интервали от време той звънеше вкъщи и на мобилния ѝ телефон. Отговор нямаше. Казваше си, че не трябва да изпада в истерия, барабанеше с пръсти по облегалката на дивана и се опитваше да намери отговорите на въпросите от телевизора. През тази вечер обаче, така или иначе, нямаше да спечели много крони.

— Ето ти разпечатката на целия разговор — влезе в стаята с купчина хартии в ръце Кронберг. — Наслаждавай се, докато се опитвам да узная, кой е изпратил цялата тази безсмислица.

— Безсмислица ли?

— Нали този момък е мъртъв, както предполагам?

Валман взе листчетата, подредени от Кронберг в хронологичен порядък, започна да чете диалога между „Юнфин Валман“ и „Клаус“.

Човекът, представящ се за Клаус Хамерсенг!

„Клаус“. „Шопен“. „Юнфин Валман“. „Жорж Санд“

Ама и спектакъл бе разиграла Анита!

Необходимите му бяха значителни усилия, за да преглътне факта, че се бе възползвала, дори бе злоупотребила с името му, за да влезе в контакт с човека, представящ се за Клаус Хамерсенг. След това се абстрахира от всякакви лични чувства и се съсредоточи върху текста. Прегледа набързо първите страници. Съдържанието им го разтърси и зашемети. Наложиха му се да се вземе в ръце и още веднъж да убеди сам себе си, че Клаус е мъртъв и че Анита бе станала жертва на измама, което правеше положението още по-плашещо! Убеждаваше себе си, че трябва да се успокои, да започне отначало и да търси пропуски, грешки, пробойни, които биха могли да издадат измамника. Преглеждаше страница след страница, но не намираше нищо. С изключение на една-единствена малка подробност...

Колкото повече четеше и препрочиташе, толкова повече го обхващаше все по-голямо изумление, а след това и ужас от това колко всичко бе правдоподобно — откровеността, мъката и омразата, изплували на повърхността след толкова много години. А освен това и: „Аз те обичах...“ Какво, всъщност, бе имал предвид? Нали между тях никога не бе имало и намек за „любов“ или пък за някаква физическа близост!

Валман бе потресен. Ръцете го сърбяха да отговори на написаното там, да го поправи, да изрази мнението си за тези събития. Стана му лошо от мисълта, че Анита бе седяла и бе чела тези признания и може би — дори бе много вероятно! — ги бе възприемала за чиста монета. И отново щеше да му се налага да заема отбранителна позиция срещу привидението от далечното минало. „Аз те обичах...“ Е, да, това бе трогателно, печално и дори трагично, защото любовта не бе била взаимна! Това признание можеше само да послужи като потвърждение на онова горчиво и парадоксално предположение и че Валман е бил близо до истината, когато необмислено бе нарекъл Клаус „педал“ пред съучениците им. Четеше листата и все повече се убеждаваше в това, че можеха да бъдат написани само от Клаус. Нямахше какво да се възрази срещу това. Никой друг не можеше да знае това. На никого друго нямаше да му се налага да излага всичко това пред „Юнфин Валман“.

Бе отписал Клаус, смятайки го за мъртъв. Нали обаче все още нямаше окончателни доказателства за това — резултатите от ДНК теста на къдрицата на Клаус от снимката. Само този резултат би позволил да се свърже на сто процента намереният труп в гората с Клаус Хамерсенг. Нима пред него бяха наистина аргументите Клаус или това бе неговият призрак? И най-лошото бе, че се отвлечаше по тези мисли точно сега, когато всяка минута бе скъпа и той все още не знаеше къде е Анита.

Кронберг излезе отново от кабинета си.

— Оказа се, че не е толкова лесно — усмихна се така, сякаш нещо го бе забавило много.

— Не се ли получи? Не намери ли онзи, който е изпратил всичко това?...

— И да, и не. Не намерих име, но успях да определя местонахождението на този момък, въпреки че ми се наложи да се

поизпотях. Нашите органи от здравеопазването знаят как да защитават системите си.

— Какво общо има с това здравеопазването?

— Всичките тези съобщения са изпратени чрез системата на една от болниците.

— На коя болница!

— На болница „Сандеруд“. За съжаление не успях да открия нищо повече.

Болницата „Сандеруд“. Специалното психиатрично отделение. Там бе лежала Ханне Хамерсенг...

Валман скочи на крака, а Кронберг се опита да охлади малко разпалеността му:

— А знаеш ли кого да търсиш там?

— Предполагам.

— Мислиш, че е Ханне ли?

Кронберг бе не само ас в техниката, но и въобще съобразяваше добре. И Валман веднага се съгласи, че ако това не бе лъжлива следа, то във всеки случай бе спешна и непродуктивна идея. Ханне Хамерсенг бе напуснала болницата преди няколко месеца. Как би могла да получи достъп до компютър в нея?

И отново се строполи на дивана.

— По-добре прочети още веднъж внимателно цялата преписка — посъветва го трезво Кронберг, сякаш задачата, която му бе дал Валман, придаваше особен смисъл на тази вечер. — Там, сигурно, има нещо, което ще го издаде. Когато пишеш, е по-лесно да те разкрият, дори и да е комуникиране в Мрежата.

Валман погледна още веднъж купчината листа, половината от която още не беше прочетена. Даваше си ясна сметка, че времето не чакаше. И в същото това време се опитваше да убеди сам себе си, че нямаше преки доказателства за това, че Анита е заплашена от опасност.

Напразно. Безпокойството му само нарастваше. Той взе телефона си, звънна в полицията и попита дежурния дали не се провежда операция във връзка със случая Хамерсенг. Надяваше се в краен случай да разбере дали Анита не се е появявала там, за да вземе служебния си пистолет срещу разписка.

— Един момент — бе отговорът, след което се чу прещракване и прозвуча гласът на Трулсен:

— Слушам. Какъв е проблемът?

Валман затвори.

На последната страница от разпечатката се потвърдиха най-лошите му предположения — „Шопен“ предлагаше да се срещнат очи в очи. Тази вечер. В хижата.

Отхвърляйки нерешителните възражения на Кронберг, Валман се втурна към вратата. Мястото на срещата му бе известно. Нали бе бил там само преди час, а сега отново се носеше натам.

[1] Science fiction става все по-малко fiction (англ.) — Научната фантастика става все по-малко фантастична. — Б.а. ↑

Седнал в колата, Валман се поуспокои, въпреки че паниката не го напускате. Някакъв измамник или убиец бе примамил Анита на среща в гората. Ситуацията бе критична, откъдето и да я погледнеше. Кой можеше да бъде това? Важно бе да има поне някакво предположение, за да знае как да се държи. Дали да звъне в полицията и да извика цял екип или да опита да се справи сам? Реши да се откаже засега от първия вариант. За него просто нямаше време. Щеше да е необходим поне цял час, за да се подготви акцията — да се събере екип, да се въоръжи, какво оставаше за това колко шум щеше да се вдигне.

И можеше да се окаже, че е напразно.

Гонеше мисълта, че именно Клаус бе написал тези съобщения. Какво би могло да го накара да се появи по тези места, да действа тайно и след толкова години да организира двойното убийство на родителите си? Ако обаче наистина това бе Клаус, то това не трябваше да се изключва. От друга страна, ако в гората бе намерен наистина трупът на Клаус, то това не обясняваше кой знае какво, освен факта, че той е загинал половин година преди родителите си. Валман бе съвсем объркан. Във всеки случай бе съвсем невъзможно да разбере как този „Клаус“, който и да бе той, бе получил достъп до компютър в болницата „Сандеруд“ и при това тази вечер.

И кой друг, познаващ толкова добре всичките подробности от живота на Клаус, би могъл да има такъв достъп?

Ханне Хамерсенг се изключваше просто поради факта, че отдавна бе напуснала това заведение.

А как стоеше проблемът с тайнствената Сара Шуман? Социалната работничка в семейство Хамерсенг по времето, предшестващо смъртта им. Обитателката на хижата, очевидно, заедно с Клаус. А сега търсената свидетелка, изчезнала тайнствено, безследно изчезнала, въпреки че имаше малко дете. Каква бе нейната роля в тази загадъчна игра? Тъмно минало, скандално поведение, наркотици,

въпреки образованието ѝ на медицинска сестра... Стоп! Медицинска сестра!

Вежливото и уморено от живота лице на главния лекар Мьоглер изплува в паметта му. Думите му: „... *тя се привърза особено към една от временните сътруднички... Имаме проблем с текучеството на кадрите... Младите жени се омъжват, забременяват и така нататък...*“

Валман извади визитката на Мьоглер и в движение набра номера му. Движеше се по моста „Дисенбру“ по посока на автомагистрала Е6. Никакви романтични изгледи, по най-прекия път за Станге и колкото се можеше по-бързо!

Когато главният лекар най-сетне отговори, по гласа му стана ясно, че очаква някакъв извънредно важен въпрос. Валман не бе в настроение за увертюри или вежливи формулировки и премина веднага към проблема.

— И представа си нямам — протестира главният лекар, когато чу за какво става дума. — Имаме стотина служители, които идват и си отиват. Сигурно трябва да се обърнете към отдел „Човешки ресурси“ в работно време, господин... е...

— Помислете добре, докторе — настояваше Валман. — Шу-ман, Сара Шуман. Говори ли ви нещо това име?

— Не... не мисля... Не мога да ги помня всичките... — Валман усещаше, че онзи извърташе. Бе прав в предположението си. Докторът бе в ръцете му. Той усили натиска:

— Мисля, че именно към нея се е привързала Ханне Хамерсенг, когато е живяла в „Солтун“. Нали сам го споменахте. Спомнете си, много е важно!

— Казахте Шуман? Сара?... — нерешително произнесе главният лекар, след кратка пауза. — Да, възможно е... Говореше се, че е успяла да спечели доверието на Ханне. Тя имаше опит като медицинска сестра, въпреки че бе временно на работа при нас.

Ура! Още една конкретна нишка!

— Харесваше ѝ да работи на временни начала... Ами, да! — като че ли главният лекар бе преодолял объркването си. — Забележителна блондинка. Спомням си, че съм я срещал веднъж-дваж по коридора. Безстрашна жена. Забележителна блондинка и в положение... Интересна комбинация, нали?

— А сега какво, върнала ли се е?

— Какво искате да кажете?

— Отново ли работи при вас?

— Скъпи Вал... е... Вече ви казах... Откъде мога да знам всички, които идват и си отиват?

— Ами защото Сара Шуман е дама, която винаги стига до горе, когато ѝ трябва нещо. Може би, защото ви е разказала трогателната история колко е трудно да бъдеш самотна майка? А може и да ви е предложила нещо в замяна?

— Нещо в замяна ли? — гласът на доктора затрепери отново.

— Чуйте ме, Мьоглер! Полицията иска много да си поговори със Сара Шуман. Тя е важна свидетелка не по един, а по два случая за убийство. Разбирате ли колко е сериозно това? Разбирате ли какво ще се случи, ако със слабостта си към „безстрашните“ жени попречите на работата на полицията?

— Нощен пазач! — възкликна трескаво Мьоглер, сякаш го бе осенило откровение. — Замества нощния пазач в едно от отделенията. До края на лятото.

— Отлично, докторе! Вие ли ѝ помогнахте?

— Възможно е да съм звъннал. А в какво, казахте, е замесена?

— Скоро ще разберете — отговори Валман и се изруга наум, забелязвайки, че замига предупредителната лампичка за горивото.

— Нали това не означава, че...?

— Не, можете да бъдете спокоен. Никой няма да прояви интерес към особените ви критерии за наемане на персонал.

— Как го казахте, критерии ли? В нашето отделение се стараем с всички сили да намерим най-добрия персонал — започна да идва постепенно на себе си главният лекар.

— Дори твърде много се стараете. Без съмнение...

Трябваше спешно да зареди с гориво. Иначе рискуваше да заседне някъде в гората край Танген. Валман се отклони от шосето и пое към Бекелаге. Бе минал по този път точно преди два часа. През тази вечер той, буквално казано, се движеше в кръг, както често му се случваше по време на разследване. Време бе да сложи край на това!

Валман сви към бензиностанцията в края на моста „Стангебру“ и напълни четвърт резервоар.

Анита подмина Стуре Рее и подкара през селището Станге Вестбюгд. Имаше усещането, че е на прав път. Бе минала по виещата се чакълеста пътечка в гората и бе подминала няколко поляни и малки ферми. А ето я и табелката „Съорум“. Оттук трябваше да завива надясно, но не и обратно. Натисна рязко спирачката, виждайки голямата тъмна фигура, която изведнъж изскочи от гората и прегради пътя. Кон с малка каручка се движеше срещу нея. Сякаш не се бе случило нищо. Сякаш така трябваше. В каручката стоеше младо момче със синя овехтяла риза и работен комбинезон. Продълговато, сериозно лице със светла, разрошена коса. Държеше поводите в една ръка, сякаш цял живот се бе занимавало с това. Можеше да позира за семейна снимка от тридесетте години. Цялата тази сцена излъчваше минало.

Значи това бе Станге Вестбюгд?

Анита започна да се взира, за да забележи пътя, по който трябваше да завие надясно.

Ето го!

Веднага се виждаше, въпреки че се състоеше само от два коловоза до стария, почти разпаднал се плет. След няколко дни щеше съвсем да обрасне с трева. Стройните високи брезички от двете страни на пътя вече се бяха покрили с млади листа. Извисяващите се зад тях ели кимаха незабележимо, а храстите в крайпътната канавка прекарваха по страните на „Голфа“ й дългите си пръсти. Дори и в колата си, тя усещаше как природата си връща загубените рубежи и че човекът нямаше силите да спре това.

„Голфът“ се влачеше бавно по клонки и буци. Анита гледаше напред. Там, в края на полето — на онова, което някога бе било поле — трябваше да остави колата. Оттам трябваше да измине пеша само петдесетина метра. Анита изгаряше от нетърпение. Бе видяла следите от гуми върху мекия банкет на пътя. Кола обаче не се виждаше. Нима бе бил тук и си бе тръгнал, само защото бе закъсняла?

Тя спря колата, излезе и силните горски аромати я удариха в носа като силен парфюм. Вдъхна дълбоко и се отправи напред. В горския сумрак хижата приличаше на тъмно и черно петно. Усетът ѝ подсказваше за кой ли път, че е луда, щом се е решила да дойде тук сама и без оръжие, за да се срещне с човек, чиято самоличност бе само предполагаемо известна. Прогони тези мисли. Твърде много бе поставено на карта. По-добре бе да си мисли, че отива на среща с Клаус Хамерсенг. След всичко онова, което знаеше за него; след всичките разговори и съобщения в чата; след онова, което ѝ бе разказал Юнфин; а също и не на последно място от онова, което бе научила от документите, той не можеше да представлява опасност. Бе нащрек, но не се страхуваше. Все пак не си струваше да рискува.

Приблужи се до хижата, опитвайки се да стъпва безшумно.

Около хижата бе съвсем тихо и не се усещаха никакви признаци на живот — нито звуци, нито светлина през пролуките между трупите. Нима все пак бе закъсняла? Нима той не ѝ бе повярвал, бе се почувствал излъган и бе избягал?

Тя спря пред вратата на хижата. Юнфин ѝ бе описвал това място и бе прав — изглеждаше идилично. Дори в пълния мрак тя можеше да види, че ниската дървена колиба, „стаббюрът“ (хамбарът върху колони) и полуразпадналият се сеновал, парчето обрасло поле и изгнилият плет — всички заедно създаваха впечатлението за изоставена, но оригинална, наистина „норвежка“ ферма. Идилия. Национална естетика, която не можеше да не вълнува.

Именно с тази идилия обаче бе свързано убийство. Най-малкото едно убийство. И не ѝ ставаше по-леко от размислите за старите времена, за живелите преди тук хора, за упорития им всекидневен труд и старинните строителни традиции. В съзнанието ѝ напиреха по-скоро мисли за болести и нужда, за бедност, жестокост и страдания.

Вратата висеше на една панта. Тя я отмести и произнесе тихо: „Ало! Има ли някой?“ Отговориха ѝ тишината и тъмнината. Вътре бе празно, но се усещаше нечие присъствие. Анита отхвърли настрана всичките неприятни усещания и си помисли, че може би той закъсняваше, че може би нещо го бе забавило или му бе попречило. Сигурно трябваше да влезе и да седне, да почака малко да светне и да почака поне половин час, преди да се върне къщи и да признае всичко на Юнфин. Да му каже, че не само той има лични тайни и тежко бреме,

които е трудно да се изложат дори пред близък човек. И на двамата им предстоеше да научат още много за техния общ живот, свързан със съвместната им работа в полицията. И трябваше да се учат заедно на това.

Направила две крачки навътре, тя усети още по-силно нечие присъствие. Анита не бе суеверна, но ѝ се струваше, че усеща дишането на живелите някога там хора. Или това бе миризмата на насмолени трупи и прах. Малките прозорци се очертаваха на тъмния фон, но пропускаха малко светлина. Още половин минута и очите ѝ свикнаха с тъмнината, и започнаха да различават предметите. Първо масата, след това — пейката и съборения стол. А след това краката — мръсния бял чорап на единия крак, който се бе изхлузил от калната маратонка...

Анита затаи дъх, но само за миг. В нея веднага се събуди полицаят. Някой лежеше на пода и трябваше спешно да се действа... Кибрит! Запалка! По дяволите, бе спряла цигарите!

Когато се наведе, застана на колене, за да види по-добре, и протегна ръце, то усети с пръстите си неподвижно тяло, част от дрехите и някакъв малък тежък предмет. „Трябва да го вдигна“ — помисли си тя, но изведнъж се разнесе силен шум, сякаш през вратата се втурнаха наведнъж всичките звуци от гората, както се случваше това пред буря... И в същия миг гръмотевицата я удари в тила, и тя изпадна в дълбока тъма, в небитието.

Валман виждаше светлата ивица небе, а пред себе си пътя. А между тях — тъмната стена на гората, осветявана от светлината на предните фарове. Изскочи на междуселския път. Познаваше всеки завой тук и не се притесняваше да не се блъсне в насрещна кола. По този път опасност можеше да представлява само заблудил се лос. До отбивката към ливадата, която се използваше за паркинг, той натисна рязко спирачката. По средата ѝ блестеше яркочервеният „Голф“ на Анита. Без да гаси фаровете и да изключва двигателя, той блъсна вратата и се затича. В тъмнината се виждаше хижата, но в нея не гореше светлина. Само слабо мъждукащо зарево и миризма на дим. Нима някой бе запалил печката? Не, нямаше защо да се самозалъгва — на това място нямаше настроение за печка и уют. Димът тук означаваше само едно — огън, а огънят означаваше пожар!

Гореше входната врата. Пламъкът лижеше с езика си сухата каса на вратата. Валман отчупи няколко елови клонки и се хвърли на борба с пламъците, за да проникне вътре. Огънят все още не бе обхванал стените, все още имаше слаба надежда...

Удряше с клонките надясно и наляво, но езиците на пламъците го удряха в отговор и той не можеше по никакъв начин да си пробие път. В отчаянието си той вдигна ръка пред лицето си, пропълзя, колкото се може по-близо и удари с всички сили по вратата. Тя се откачи от единствената си панта. Той я вдигна над главата си и я хвърли навътре, осигурил си по този начин необходимия му вход. Наметнал якето си върху главата си, се хвърли вътре и запълзя по пода, докато не се натъкна на лежащо върху него тяло. Огънят вече бе обхванал покрива. На светлината на пламъците той позна коженото яке.

Анита!...

Хвана я и я дръпна. Намери някакъв парцал и го уви около лицето ѝ. Бе загубил някъде якето си. След това повлече безжизненото ѝ тяло към изхода, стана и я взе на ръце, след което затвори очи и се

хвърли през огнената стена. Спъна се в прага и падна, продължавайки да я държи на ръце, с лицето надолу. Усети пареща горещина, миризма на изгоряла коса и силна болка в коленете. След това запълзя по-нататък по земята, вкопчвайки се с пръсти в тревата и вдишвайки трескаво въздух. Ужасни мисли се носеха през съзнанието му: „Анита! Какво ѝ е? Нима?...“ Опитваше се да запази яснотата на мислите си, докато я пренасяше на безопасно място. Опитваше се да си спомни правилата за първа помощ, да провери дали диша. Единственото, което се движеше по бледото ѝ покрито със сажди лице, бе отражението на пламъците, а единственото, което чуваше, навел се над устните ѝ, бе ревът на пожара. Опитваше се да напипа пулса ѝ, хванал китката ѝ, но не усещаше нищо — сигурно бе забравил къде да натиска. На шията! Във всичките детективски филми напипваха пулса на жертвата на шията. Стисна врата ѝ с пръсти, но отново не усети нищо. Въпреки това не се предаваше, а продължаваше да натиска по-силно, опитвайки се да усети поне слабо ритмично почукване... Нищо. Изведнъж обаче тя трепна. Той разпери уплашено ръце и тя започна да кашля силно и да се опитва да повърне, сякаш току-що я бяха извадили от водата. Тогава той се сети, че едва не я е удушил с отчаяните си движения, но сега това вече нямаше значение. Тя беше жива. Анита беше жива!

— Юнфин — простена тя, — там... там има още някой!

— Знаем — отговори ѝ той.

Не можеше обаче да направи нищо повече.

Сухата хижа гореше като огън в навечерието на Ивановден. Пламъците се издигаха до небето. Трябваше спешно да се извика пожарната, за да предотврати пожара, и „Бърза помощ“ за Анита.

— Юнфин — прошепна тя и стисна ръката му. Той се наведе над лицето ѝ, — не ме удари той. Там имаше още някого!

Тя падна на хълбок и отново изгуби съзнание.

Успяха да загасят доста бързо пожара. На няколко, растящи наблизо ели, клоните им бяха обгорели и видът около плевнята бе доста уродлив, обаче цялата щета от пожара бе ограничена до хижата, която бе изгоряла напълно. Пожарникарите посочиха мястото, където можеха да бъдат различни овъглените останки от човешко тяло.

Останалото бе работа на техническия отдел и на патологоанатомите, които трябваше да се заемат с нея, щом само станеше възможно.

Анита бе поставена върху носилка и откарана с линейка. Не бе дошла все още напълно в съзнание. Лекарят от „Бърза помощ“ каза, че според него имало налице признаци за сътресение на мозъка. А колко дим била погълнала щяло да се изясни в отделението.

Валман би предпочел да замине заедно с нея с линейката, но остана. Коляното го болеше много и той с мъка се държеше на крака. Фейринг бе вече на път. Сигурно и Трулсен, който беше дежурен. Валман с тъга предусещаше как щеше да му разказва подробностите от последните събития. Предварително се мръщеше, представяйки си физиономията му. Предчувствието му, че двата случая са свързани помежду си, се бе оправдало, но така и нищо не се бе изяснило докрай.

Пожарникарите бяха свършили почти работата си. Двама от тях трябваше да останат дежурни, а останалите влачеха шланговете и оборудването към пожарните коли. Валман тъкмо бе седнал на стъпалата на полусрутилия се плевник, когато изведнъж чу странно позвъняване — дзън-дзън. Механичната мелодия звучеше толкова неуместно, колкото и при повечето мобилни телефони. Звукът се носеше от тревата, приблизително на мястото, където бе лежала Анита. Телефонът се оказа в джоба на якето, което бе грабнал, за да покрие главата ѝ, преди да изскочи от горящата къща. Валман изкуцука няколко крачки, вдигна якето, извади телефона от джоба му и натисна бутона за приемане на повикването.

— Ало?

— Ало?... — разнесе се мъжки глас. Бе слаб, треперещ глас на стар човек. Това не го бе очаквал.

— Ало? Кой се обажда?...

— Бих искал да говоря с Клаус Хамерсенг — отговори гласът. — Вие ли сте?

— Не! — от изненада Валман завика. — Не е Клаус Хамерсенг! Полицията е! А вие кой сте? Моля, представете се, много е важно!

— Полицията ли? — промърмори гласът в другия край на връзката. — Да се представя ли? Да... казвам се Рихард Солум. Солум от фермата „Брагенес“. Бих искал да говоря с Клаус Хамерсенг.

— В момента е невъзможно — отговори Валман. — Аз обаче... тоест ние от полицията бихме искали да поговорим с вас, например, за

това, на кого сте дали хижата си.

— Нещо лошо ли се е случило там?

— Като цяло, да... — погледна обгорените руини, от които се виеше дим, Валман. — Кога бихме могли да го направим? Може би, още сега?

— Сега е вече късно... — гласът стана още по-неуверен, а притежателят му изглеждаше съвсем без сили. — Току-що се върнах вкъщи от чужбина. Може би, утре?

— Е, добре — отговори Валман. — По обяд става ли?

— Да, сигурно... А Клаус Хамерсенг ще присъства ли?

— Не, Клаус Хамерсенг няма да дойде — отговори Валман и усети как към гърлото му се надига буца. — Не се надявайте на това.

— Жалко — прозвуча в отговор. — Искях да му кажа нещо много важно. Е, ще се наложи да почакам.

Трулсен бе изглеждал тих и смирен на пожаращето предната вечер. Сега се бе овладял и се носеше като петел напред-назад из тесния кабинет на Валман.

— Просто каша някаква! — повтори той, сигурно, за четвърти път. — Не е истина! Направо да се побъркаш! Предполагам, че всичко това веднъж и завинаги отхвърля теорията ти, че останките от намерения в гората труп принадлежат на Клаус Хамерсенг.

— Че защо?

Зад мръсните стъкла се виждаше пролетното небе, отразяващо синевата си в тихата вода на Мьоса. До 17 май^[1] оставаше една седмица. Във всички домове в окръга хората вадеха от гардеробите летните дрехи и гладеха националните си носии. Тук, в кабинета въздухът бе влажен и студен, а атмосферата — напрегната и натегната. Валман постави върху бюрото си бинтованите си ръце, сякаш намеквайки, че и без това е затънал в работа до гуша и че не му е интересно да седи и слуша самодоволните тиради на Трулсен. Ръководителят на разследването (все още!) обаче набираще обороти и не възнамеряваше да спре.

— Ами, защото... — за да потвърди съвсем ясните си доводи, Трулсен вдигна нагоре показалеца си. В тази поза приличаше твърде много на старомоден селски учител и Валман го слушаше с половин ухо, очаквайки с нетърпение колегата му най-сетне да се разкара и той да може да продължи работата си. — Защото сега вече имаме трупа на Клаус Хамерсенг!

— Искаш да кажеш, че ти си мислиш, че имаме трупа му. Не е толкова лесно да се идентифицира жертвата на пожара.

— Боже мой, Валман! Да, ние чакаме резултатите от аутопсията, но нали имаме якето, мъжко спортно яке, както и мобилен телефон, регистриран на името на Клаус Хамерсенг, а освен това и показанията на Анита, които, както предполагам, са ти известни.

— Ти какво, ходил си до болницата, за да разпитваш Анита ли?

— Исках само да си изясня, колкото се може по-бързо... — Трулсен усети скрития оттенък на възмущение в гласа на Валман и отстъпи назад: — Тя обаче... се чувства доста добре.

— Благодаря. Знам — отговори му Валман.

Той също не бе безделничел тази сутрин и в паузите между прозвъняванията и разговорите бе успял да се осведоми за състоянието на Анита. Не отместваше очи от Трулсен и усещаше как неприязънта му към този човек направо се изписва на лицето му. В резултат на втрещения му поглед онзи направи още няколко крачки по посока на вратата.

— Тази сутрин звъннах в болницата — говореше равномерно той, натъртвайки на всяка дума. — Казаха ми, че се нуждае от пълно спокойствие. Предполагам, че съветите на лекарите трябва да се слушат.

— Разреш ми да ти напомня, че става дума за убийство, Валман! — гласът на Трулсен премина към фалцет.

— Ти ли ми го напомняш, Трулсен?

— Бих те посъветвал да не се запъваш така, скъпи. Предстои ни още много да разберем, преди да можем да кажем със сигурност какво, именно, се е случило в хижата вчера вечерта. Там са били само Хег и загиналият. И не е ясно как е възникнал пожарът. И преди там някой се е забавлявал със стеаринови свещи, доколкото чух... Струва ми се, че на приятелката ти ще ѝ се наложи доста да обяснява, когато се освети. Да се надяваме, че ще успее да се измъкне от тази история и да отърве кожата.

По времето на тази тирада Валман стоеше като диригент на военен оркестър, пренасяйки тежестта на тялото си от мекото на пръстите си върху петите и обратно.

— Имам работа, Трулсен. Както самият ти каза, предстои ни още много да разберем. Да се срещнем след обяда — изцеди усмивка от себе си той. — Разчитам, че през това време нещо ще се проясни. Предай поздрави на Моене и ѝ кажи да дойде и тя.

Валман се надяваше да стигне до известно спокойствие, преглеждайки още веднъж електронния диалог между „Шопен“ и Анита. Готвеше се също така да направи няколко телефонни

прозвънявания, за да проследи по възможност придвижването на Сара Шуман, след като за пръв път бе назначена на временна работа в болницата „Сандеруд“. Вместо това обаче му се наложи да изгуби цял половин час с журналистите, които искаха да научат последните новини по случая от Танген „от първа ръка“. Отказа на всички. Разбира се. Трябваше обаче да откаже по такъв начин, че да не го обвинят във високомерие и неуважение към пресата. Новата политика на полицията се състоеше в това да си сътрудничи с пресата, когато това бе възможно. Не можеха да бъдат пренебрегвани ежедневните вестници, излизаци в огромни тиражи, защото служеха като важен информационен канал. А телевизията бе „прозорец към действителността“. „Малко поукрасената и манипулираната действителност — помисли си той, оставяйки слушалката след разговора си с представител на поредното токшоу. — Въпреки това е достатъчно правдоподобна действителност, играеща важна роля в съвременния ни, заблуден и манипулиран, свят.“

Отново телефонно прозвъняване. Валман изля в слушалката: „Ало!“ Звънеше му Ханс Людер Хансен. Валман едва се сдържа — първо цял половин час журналисти, а сега и Ханс Людер. Бе го забравил съвсем, защото последните седмици бяха пълни със събития. Ето обаче, че той се появи — организаторът на срещата на съучениците; местната важна клечка, гласуваща за Партията на прогреса.

— Здравсти, друже! Жив ли си още? Ама, че работа! Дявол знае какво е това, не е ли така?

Той също изгаряше от желание да си поговори за пожара.

— Предполагам, че можем да извадим от сметките стария Клаус що се отнася до празника ни, а?

— Какво искаш да кажеш с това?

— Изглежда, че той, както се казва... няма да може да дойде?

Валман си представи идиотската усмивка на лицето на Ханс Людер. Този момък, изглежда, нямаше да се промени.

— Чуй ме, Ханс Людер. Какво, всъщност, знаеш за случилото се вчера край Танген?

— Много неща! — изквака увлечено онзи. — Не си ли видял днешния брой на „ВГ“?

— Не, не съм чел днешния „ВГ“.

— Току-що ми го донесоха. И тук пише следното, друже:

„Блудният син си урежда тайна среща с жена от полицията и загива в пожара“. Снимки и така нататък.

— Снимки на какво?

— На дамата, разбира се! Бива си я. Може ли и аз да започна работа в полицията?...

— Какво, всъщност, искаш Ханс Людер?

— Какво... искам ли? Та това е сензация, че един от старите ти приятели... разбираш ли? Едно е да се изчезне някъде зад граница. И съвсем — да се изгори в хижа в Танген!

— Все още не знаем със сигурност кой именно е загинал при този пожар.

— Не знаете ли? — гласът на Ханс Людер прозвуча така, сякаш се бе обидил от грубата шега. — А диалогът в Мрежата?

— Това е чат.

— Какво, какво?

— Било е контакт в чата.

— Все един дявол е. Нали от това може да се разбере много?

— И това ли го пише в „ВГ“?

— Ами, да.

— А написано ли е откъде е информацията?

— Написано е само: „източник от полицията“.

„Трулсен! — мярна се в съзнанието на Валман. — Ето кой не си губи времето напразно. Улучил е подходящия момент, за да допусне изтичане на информация и по такъв начин да потвърди новата си версия. Промъкнал се е вечерта в болницата при Анита и е измъкнал от нея нещо, докато е била в полусъзнание, а след това е разказал всичко на «ВГ», само и само да рекламира съвсем непрофесионалното си тълкуване на последните събития.“

— Ето какво не разбирам... — прозвуча отново гласът на Ханс Людер, в момента в който Валман почти го бе забравил. — И това е какво, по дяволите, е търсел там!? Насред гората в Танген!? Ако е преследвал някого... — изцвили силно той, изглежда много доволен от измислицата си.

— Преследвал ли? Какви ги дрънкаш, Ханс Людер? — реши най-накрая да сложи край на този идиотски разговор Валман.

— Не помниш ли какви слухове имаше? Нали си общуваше с него, Валман? По ъглите се шепнеше, че Клаус съвсем не е син на Георг Хамерсенг и че поради това старецът не го долюбва. Било е семейна тайна, но такава не се крие... Във всеки случай не и в Хамар. Говореше се, че е извънбрачно дете на човек с високо обществено положение. Така говореха хората, чувал съм го вкъщи. А ти как мислиш, Юнфин? Нали си детектив? Може пък в това да има нещо? Може пък да вземеш и да откриеш някой богаташ? Проклет страхливец, който през всичките тези години се е криел и треперил от страх? И който в края на краищата е очистил стария Клаус, когато последният е започнал да му досажда? Е, как е? Ето ти версия, старче! Ще настъпи твоят ред да станеш герой от вестникарските страници! Недей да скромничиш! Известността носи успех. Publish or perish.^[2] Във всеки случай аз те освобождавам от поръчката да намериш Клаус Хамерсенг. Всъщност, ти я изпълни по някакъв начин. Да, записал съм те в списъка. Ако случайно пазиш шапчицата си на випускник, то я вземи. Ще измислим как да се позабавляваме със старите капи! Е, добре, засега!

[1] 17 май — Денят на конституцията на Норвегия. — Б.а. ↑

[2] Publish or perish (англ.) — Публикувай или изчезни. — Б.а. ↑

В адвокатската кантора „Финк и Норденхаген“ бе просторно и прохладно. Незабележимо вграденият климатик осигуряваше комфортна температура в помещенията, отрупани с мебели от благородни видове дърво и черна кожа. Къщата обаче бе стара, без асансьор и наранените колена на Валман се съпротивляваха явно на изкачването до третия етаж.

Посрещна ги самият Финк, мъж с набито телосложение (за да не се каже: „пълен“) около шестдесетте, почти плешив. Изглеждаше така, сякаш се бе наслаждавал на всяка секунда от краткия си работен ден, а може би това възторжено изражение на лицето му можеше да се обясни с перспективата да се отпави в три часа към вилата си в Бекелаге, където съпругата му, както винаги, щеше да му сервира чаша джин с тоник и той щеше да отпива от нея, наслаждавайки се на изгледа към Мьоса в очакване на вечерята.

Именно Финк се занимаваше с юридическите проблеми на семейство Хамерсенг, което, без съмнение, му бе донесло доста кръгла сума през всичките тези години. Въпреки че, съгласно неговите уверения, никога не било имало нито разногласия, нито конфликти — нито между съпрузите, нито с когото и да било друго във връзка с „бизнеса“ на Хамерсенг. Произнасяйки думата „бизнес“ адвокат Финк притвори очи и премлясна, сякаш дегустираше вкусно марково вино. Не, Георг Хамерсенг бил солиден клиент, господин, истински джентълмен и обичал реда при документите. Старателно се пазели описът на цялото имущество, актовете за прехвърлянето на недвижимото имущество, кредитните документи, деловите договори и лицензионните съглашения — всичко, което имало отношение към дейността му.

— А има ли завещание? — намеси се Харалд Рюстен. Нали се бяха събрали там не, за да четат некролог. Именно Рюстен бе убедил Валман да тръгне с него, защото Анита не можеше, а Трулсен бе зает — отново даваше интервю за новините. Освен това присъстваше и

Ейгил Хамерсенг, който за случая си бе сложил вратовръзка, изглеждаща идиотски на лятната му карирана риза без ръкави. Седеше на самия край на стола, сякаш чакаше влака за летище „Гардермоен“. На Валман му се стори, че за няколкото седмици пребиваване в града свежият му кафеникав загар е намалял.

— Какво казахте?... — адвокат Финк изглежда не бе свикнал да го прекъсват, докато излага достойнствата на клиентите си. — Завещание ли? Не, виждате ли... — разпери огорчено ръце той, така че едно от копчетата на костюма му се разкопча. — Разбирате ли, аз му казвах същото! На няколко пъти повдигах въпроса, а той обещавахе, че задължително ще направи...

— И така, завещание няма?

— Няма. Във всеки случай в писмена форма.

— И това означава?...

— Да, това, между другото, означава, че всичките активи преминават към най-близкия наследник... — погледът му се спря на Ейгил, който седеше, стиснал ръце между коленете си и с изражение на лицето си, представляващо нещо средно между тържественост и безкрайна скука. Не бе дори ясно доколко бе разбрал последните думи на адвокатата, защото смисълът им бе в това, че е наследил солидна сума от брат си.

— След плащането на данъците и... нашите такси.

Усмивката, съпровождаща последните думи, позволяваше да се предположи, че тези такси щяха да се окажат значителни. И все пак щеше да остане достатъчно за плодна плантация на Канарските острови.

— *Обаче...* — заговори с друг тон адвокатът и едновременно с това завъртя стола си на деветдесет градуса. Жестът изглеждаше драматичен и бе, вероятно, отрепетиран специално за разсеяните и несговорчиви съдебни заседатели, помисли си Валман. — Обаче ние получихме за съхранение един документ от *госпожа* Хамерсенг.

— Завещание ли? — отново се намеси Рюстен, който се надяваше да сложи най-накрая край на самодоволното дрънкане на адвокатата.

— Така да се каже... — адвокат Финк зае още една театрална поза. Умееше да продължава, след като бе започнал. — Така да се

каже, и представа си нямаме. Става дума за запечатан плик. И именно поради това поканихме представители на полицията.

— Дайте да го видим! — протегна напред ръка Рюстен. Адвокатът порови трескаво в документите, лежащи върху блестящото му бюро, извади един плик и го *връчи* на „представителя на полицията“ с такава тържественост, сякаш ставаше дума за оригинала на норвежката конституция.

— Хм! — Рюстен вдигна плика, голям формат, така, че всички да могат да видят написаното:

„За моя син Клаус Хамерсенг. Да се предаде след смъртта ми“.

— Хм! — изхъмка още веднъж Рюстен. Този път със съмнение в гласа. — Какво ще правим?

— Ще конфискуваме този документ като улика в провеждащото се разследване — отговори бързо Валман. — Сигурен съм, че адвокат Финк няма да възрази.

— Не, разбира се... Вземете го! — адвокатът размаха ръце, сякаш искайки да се откаже от прочутия плик. — Никога не съм обсъждал този въпрос подробно с госпожа Хамерсенг. Когато този плик се озова при нас, тя бе вече доста болна. Донесе ни го една нейна приятелка, тяхна съседка. Няма да пречим на работата на полицията.

— Така си и помислих — каза сухо Валман.

Бяха прекарвали цял час от скъпоценното си време в адвокатската кантора, въпреки че всичко би могло да се направи за петнадесет минути. Валман не бе успял да се настани зад бюрото си, когато на вратата му се почука и на прага се появи Фейринг.

— Валман?

— Какво?

Не бе кой знае колко гостоприемен, а и не се опитваше да е такъв. Колегата му обаче все пак влезе в стаята. Върху обикновено сериозната му физиономия обаче светеше доволна усмивка.

— Намерихме колата?

— Каква кола?

— Волво. Бяла. Стара и изподраскана. Бе на дърводобивния път на километър на юг от хижата.

— Нейното волво ли?

— Точно така!

— Сигурен ли си?

— Всичко съвпада — описанието, отпечатъците от пръстите...

— Вече си проверил отпечатъците от пръстите?

— Рано пиле рано пее...

— Има ли още нещо?

— Колата е пълна с всякакви вехтории. Изглежда, че е живяла в нея.

— Точно така.

— Има неща, които не биха могли да са нейни. Мъжки неща. Някои от дрехите, книги, лични вещи. Техническият отдел изследва всичко това. Освен това намерихме няколко писма...

— Писма ли?

— Адресирани до Клаус Хамерсенг.

— Сигурно ли е?

— Валман — произнесе с лека усмивка Фейринг. — Ти какво, съвсем си забравил да говориш ли?

— Какво ще правим с писмото?

Рюстен бе целият напрегнат, което, като цяло, не му бе присъщо.

— Най-напред трябва да си изясним — отговори Валман и намигна заговорнически, — към кой случай се отнася — към твоя или към моя? Вилата или хижата? — настроението на Валман се бе подобрило много след съобщеното му от Фейринг, защото бе усетил, че най-сетне случаят се придвижваше в неговата посока.

— Изяснявай си го!

— А какво казва Трулсен? И къде изчезна?

— Много е зает. Дава интервю за новинарския канал ТВ-2 в Танген. За журналистите този момък е направо неизчерпаем източник. А и той сякаш се е преродил. За случая си е купил скъп спортен костюм. И дори си е подстригал косата — онова, което все още му е останало... — в очите на Рюстен се появи отново коварният блясък, след като той хвърли поглед към пооредялата грива на Валман след вчерашното му геройство в пожара.

Валман кимна замислено, прекарвайки ръка по осакатения си череп.

— Тогава ще отворим писмото.

— Добре, давай!

Рюстен му подаде плика. Валман го взе и го отвори не без усилие, защото пръстите му бяха превързани. Вътре имаше лист хартия и още един плик — по-малък. На листа бе написано с нечетлив почерк:

„До скъпия ми син Клаус.

Наложи ти се да изстрадаш много. Част от вината е моя и аз ще нося бремето си до гроба си. Ти понесе много лъжи и омраза от страна на родителите ти. Единственото, което мога да кажа в своя защита е, че ти исках само доброто. Възможно е да съм сбъркала. Животът ти не се подреди, както трябва. В приложеното обаче ще намериш документ, който, може би, ще ти помогне да получиш онова, което ти принадлежи. Винаги съм искала да те видя

добре устроен в живота, както го заслужаваш, и се надявах на това. Възможно е сега да е твърде късно. Писах ти и преди, и ти разказах за това, но ти не отговаряш. Дори не знам къде се намираш. Аз обаче искам да направя всичко, което е по силите ми, за да поправя стореното ти зло. Загубих всичко и малко ми остава. Надявам се, че когато умра, няма да мислиш за мене с омраза. Прегръщам те, твоята майка.“

— Скъпи, прегръщам те... — въздъхна Рюстен. От цялото управление той бе най-предан на семейството си.

— А сега и това... — Валман вдигна втория плик, обикновен плик, но с пожълтели краища и без да е адресиран. В долния ъгъл имаше печат: „Градска болница, Хамар“. Вътре имаше сгънат на четири лист хартия — справка, напечатана на старинна пишеща машина, чийто клавиш с точката бе пробил на няколко места дупчици в хартията, а мастилото от лентата бе избеляла, така че текстът едва се четеше.

Отгоре бе написано: „Свидетелство за раждане“. А след това: „Лидия Елисейсен роди на еди-коя си дата момченце Клаус...“ След което разни бюрократични данни — височина и тегло, кръвна група, час на раждането. И най-накрая: „Баща на детето: Рихард Солум. Адрес: Ферма «Брагенес», Станге“.

Часовникът ме показваше само един и петнадесет, но на Валман му се стори, че работният ден се е проточил учудващо много. Намери в телефонния указател номера на телефона на ферма „Брагенес“, проклинайки вдървените си и наболяващи го пръсти. „Изгарянето не е голямо“ — бе казал доктора от травматологията. Болката обаче бе прилична. Освен това, Валман съвсем ясно осъзнаваше, че е последният полицаи в Хамар, ползващ книжния, а не електронния телефонен указател, който така и не бе свикнал истински с интернета, а и разгръщаше „Жълтите страници“, само ако му трябваше шлосер или бояджия.

Намери номера, избра го и дълго чака. А през това време си представяше интериора в къщата — пруста с телефона на стената; широкото стълбище с изтъркания килим, прикрепен с блестящи

месингови скоби; двата стола с щампосани седалки и извити облегалки от тъмно дърво от благороден вид. Блестящото писалище със статуетка на овчар, семейните снимки, писмата. Множеството висящи украшения и полилея. Ловните трофеи на стената. Всичко онова, което според Лидия Хамерсенг трябваше да се падне по наследство на Клаус.

Бащиното му наследство, заради което бе пожертвала щастието си и в края на краищата живота си. Онова, което би трябвало да му принадлежи по силата на кръвната връзка. Дали пък старецът не бе искал да поговори именно за това вчера вечерта с Клаус Хамерсенг?

Сега обаче собственикът на фермата не отговаряше. Бяха се договорили да си звъннат по обед, при което Солум, ако се съдеше от тона му, не бе във възторг от предстоящата среща. Бе казал, че току-що се е върнал от Флорида и че това било уморителна разходка за стар човек. И все пак?... Взимайки обаче под внимание онова, което току-що бе научил, Валман си помисли, че тези двамата биха имали какво да обсъдят. Защо обаче всичко се изясняваше едва сега?

Никой не вдигаше слушалката. Нима се бе случило нещо със Солум? Той си спомни беглата забележка на Ханс Людер вчера по телефона: „... проклет страхливец, който... в края на краищата е очистил стария Клаус, когато последният е започнал да му досажда“. А можеше и да е обратното — онзи, който бе премахнал от пътя си Клаус, може да бе искал да отмъсти и на истинския му баща.

Вече се готвеше да се свърже с патрул и да го помоли да намине към фермата, за да провери дали всичко е наред, но се сдържа. През последното денонощие се бяха случили много неща, но не трябваше да ловят призраци посред бял ден. Може би просто старецът бе излязъл да се поразходи поради прекрасното време, да огледа „кралството“ си. Валман погледна часовника си — време му беше за важна среща!

Винаги се бе чувствал идиотски, когато му се налагаше да купува цветя. Още по-лошо обаче бе да пристигнеш в болницата без нищо, освен с плик с грозде. И така, той стисна зъби и избра един от букетите в кофичката между стендовете с вестници и списания във фоайето на болницата. Странно, но щом плати започна да му се струва, че букетчето е редичко, а другите са значително по-добри.

Направеното обаче вече бе направено и той се отправи към асансьорите почти на бегом, сякаш бе откраднал това букетче.

Анита лежеше, завита с бяло одеяло, и сякаш спеше. В полутъмната стая лицето ѝ бе много бледо. Когато той влезе обаче, тя отвори очи и се опита да се усмихне:

— О, Боже, Юнфин, въобще не трябваше да променяш навиците си заради мене!...

Той се протегна към нея, но малко нерешително, не знаейки дали може да я докосва, да я притиска до себе си и да я прегръща...

— Имам само сътресение на мозъка, Юнфин — прошепна му тя.

Той се задоволи с това да постави глава на възглавницата до нея. Цялата ѝ глава бе бинтована и лицето ѝ под тюрбана изглеждаше малко и тясно. И миризмата ѝ бе чужда, необичайна. Изведнъж той почувства, че е много уморен. А в очите му се появиха сълзи.

— Утре ще ме изпишат — каза Анита.

— Сигурно ли е?

— Така каза лекарят.

— А какво става с отравянето с дим?

— Това е несериозно.

— А изгарянията?

— Те, изглежда, са се паднали на тебе — каза тя и погали бинтованите му пръсти.

Съседката на Анита по болнична стая започна мирно и монотонно да похърква.

— Успяваш ли да поспиш тук?

— Не съвсем — отново се усмихна тя.

— Обаче онази свиня Трулсен все пак те е събудил?

— Вдигна на крака цялото отделение. Бяха ми дали вече сънотворно и аз говорех като насън. Дежурната сестра бе бясна. Мисля, че ще се оплачат.

— Знаеш ли, че на мига е изтичал и е разказал всичко на „ВГ“.

— Дявол да го вземе! — понадигна се на лакът тя, но веднага падна обратно. — Никакво напъгане, никакви вълнения — така каза лекарят... — опита се отново да се усмихне тя, но вместо това прехапа устни и по бузата ѝ се затъркаля сълза.

— Разказал е всичко за чата. И не само това. Мисли, че в хижата е бил Клаус.

— А няма не намерихте човека?

— Хижата изгоря напълно. От „Шопен“ останаха само въгленчета.

— Това бе жена, Юнфин — прошепна тя след кратка пауза, опитвайки се да овладее чувствата си. — Когато влязох лежеше на пода. Не я виждах много добре в тъмнината, но ми се струва, че го разбрах по извивките на тялото... Това бе жена... След това обаче отзад се появи още някой...

— Знам — каза ѝ Валман и стисна ръката ѝ, която го държеше за ръкава.

— Кой е бил това?

Очите ѝ станаха кръгли, но Валман постави пръст пред устните си.

— Никакви вълнения — усмихна се той. — Никакво напрегане. Ще приказваш само с Трулсен.

— Ах, ти, хитрецо! — усмихна се отново смело тя, но той забеляза, че почти не са ѝ останали сили. — Нали закъснях — каза тя. — Загубих се. Не е толкова лесно да бъде намерена тази хижа. А онази дама ми даде не съвсем точно описание на пътя.

— Каква дама?

— Нали не знаех къде се намира хижата. Трябваше да попитам някого. И не ми се искаше да ти звъня на тебе... — опита се отново да се усмихне тя. — И звъннах във ферма „Брагенес“.

— Във ферма „Брагенес“ ли?

— Да. И говорих с жената на управителя. И тя не бе кой знае колко любезна, докато не и казах за какво става дума...

— Казваш, че си звъннала във ферма „Брагенес“? Във фермата?

— Намерих телефона в телефонния указател. Спомнях си, че си споменавал тази ферма.

— И си говорила с Гудрун Бауге?

— Да, май така се казваше... — затвори очи Анита, сякаш тези мисли я бяха изморили.

— Чуй — каза той след известно време и му се стори, че тя би трябвало да чуе как се мятат мислите в главата му. — Трябва да се върна в управлението. Там днес не всичко е спокойно.

— Разбирам — отговори Анита. — А и тук не се радват особено, когато някой идва при мене.

— А често ли идват при тебе?

— Само Моене — отговори с усмивка тя. — Искала да се убеди, че всичко е наред с мене. И да се извини за Трулсен. Нарече това „проява на излишно служебно престараване“.

— Може и така да се каже.

— А след това, струва ми се, се канеше да ме упрекне за нерегламентирано поведение. Тогава обаче ми стана лошо, припаднах и й се е наложило да си тръгне.

— А как се чувстваш сега?

— По-добре — отговори тя и се усмихна така, сякаш така си и беше. — Не съди твърде строго Моене. Нали се опитва да направи все нещо. Дори и цветя ми донесе.

Валман погледна букетчето на шкафчето. То бе същото като онова, което той самият бе поставил на леглото на Анита.

Валман набра номера на Бярне Бауге от колата си. Управителят на фермата вдигна веднага слушалката, сякаш бе стоял до телефона и бе чакал позвъняване. Валман се представи и попита за Гудрун Бауге.

— Гудрун ли?

— Да, жена ти.

— Нали нея я няма тук! — възкликна онзи така, сякаш това бе нещо разбиращо се от само себе си, за което всички би трябвало да знаят.

— А къде е?

— В болницата. Приеха я вчера сутринта. Откараха я в Елверум. Преместили са там проклетото родилно отделение! — селянинът явно се ядосваше и не можеше да се овладее. — Вчера през нощта получи кръвоизлив. Страхувам се да не изгуби детето! — гласът му звучеше рязко, изглежда от стреса и опасенията. — Точно сега отивам при нея, защото нищо не можеш да научиш от персонала по телефона!

— Успех! — извика Валман. За момент той също бе обезпокоен за майката и детето. — Почакай! Има още нещо. Случайно да знаеш дали Рихард Солум си е вкъщи? Знам, че се е върнал вчера вечерта.

— Нима се е върнал вкъщи? — в гласа на Бауге прозвуча искрено учудване. — Не знаех... Вчера цял ден бях на път. Среци, поземленият комитет, Земеделският съюз... Сега е горещо време за селяните — като че ли се успокояваше сам, преминавайки на ежедневните грижи.

— Говорих с него.

— А, ето какво било? Може да е отишъл веднага за риба? Нали е страстен рибар. Цяла компания са и всяка година ловят съомга някъде в Трьонделаг. Точно по това време на годината.

— Да, но не и веднага след завръщането си от Америка.

— Той много тъгува за риболова, когато е зад океана... Знаеш ли, че старецът е още бодър и е стъпил здраво на краката си. Сега не се раждат такива. Поради това не бих се учудил...

— Що се отнася до мене, аз бих се учудил — отговори Валман и си спомни треперещия старчески глас, който бе чул по телефона предишната вечер. Едва ли такъв глас можеше да принадлежи на човек, отиващ на риболов.

В тесните, натъпкани с мебели помещения на полицейското управление в Хамар обикновено нищо не напомняше за живота извън стените му, само че скъпият спортен костюм на Трулсен много упорито напомняше на всичките присъстващи, че губят, оставайки сред четирите стени през този прекрасен ден. Изглежда, че не бе успял да се преоблече след интервюто си за телевизията.

— Като ловец на яребици от Мурманск^[1] — прошепна Рюстен, сядайки до Валман и поглеждайки накриво ръководителя на разследването.

Моене зае мястото си начело на масата. Вечерта приближаваше. Лицето ѝ ясно показваше, че иска да чуе факти, обосновани твърдения и ясни изводи. Случаят Хамерсенг бе вече цял месец трън в очите, при това не само на нея, но и на цялото полицейско управление. Бе настъпило времето да му се сложи точка и да се пъхне в най-долното чекмедже. Всички останали — Рюстен, Фейринг, Трулсен и Валман — имаха свои причини да искат същото. Единственият човек, изглеждащ доволен от ситуацията, бе Кронберг, дошъл по покана на Валман. Загадката на Хамерсенг бе предоставила необичайно широки възможности за използването на знанията и уменията му.

Валман позволи на Трулсен да започне представлението. Онзи не възрази и веднага изложи теорията си, че в хижата са открили мъртъв именно Клаус Хамерсенг, след като примамил там Анита Хег чрез чат в интернет. Оставало само да се изясни дали е имало връзка между завръщането му в околностите на Хамар и смъртта на родителите му. Трулсен приключи доста бързо, защото бе шлифовал напоследък всичките тези аргументи пред журналистите. Изглеждаше обаче леко сконфузен и при това се бе изпотил в спортното си одеяние, като изглеждаше, че чак сега бе започнал да осъзнава недостатъците на своята версия на събитията. Ако можеше да чете мислите на хората по израженията на лицата им, то щеше да се почувства още по-потиснат. Рюстен с мъка сдържаше прозевките си. Фейринг стана от мястото си,

преди Трулсен да е завършил, и си наля вода от автомата. И дори Моене, която го подкрепяше по време на цялото разследване, не сияеше от удоволствие.

Валман се намеси в разговора, преди Трулсен да бе успял да седне на мястото си. Много му се искаше да види как онзи щеше да се гъне.

— Няма никакви убедителни доказателства, че в пожара е загинал Клаус Хамерсенг — започна той.

Трулсен отвори уста, но не успя да промълви и дума, преди Валман да продължи:

— Подкрепяш аргументите си предимно с информация от втора ръка за кореспонденцията в интернет, където всеки може да се нарече, както си иска, и където измамата е на практика част от играта. Проблемът е в това, че с липсата си на фантазия и с упорството си ти се изхитри да провалиш напълно едното разследване, а сега искаш да прецакаш и второто, отвличайки вниманието и ресурсите ни от онова, което на практика се е случило там.

— Валман! — каза строго Моене. Такива приказки не бяха приети между колегите от полицейското управление в Хамар, което се славеше с отличната си работна атмосфера.

— Какво-о?... — Трулсен, изглежда, усети подкрепата на началничката. Лицето му почервения от негодувание (а може би проблемът бе в дебелия костюм).

— А какво можеш да предложиш в потвърждение на своите доводи?

— Що за инсинуации!? — Моене хвърли на Валман заплашителен, но достатъчно втрещен поглед.

— Ще започна от края и ще кажа, че Клаус Хамерсенг е мъртъв от почти година.

— Доказателства!? — извика Трулсен.

— А освен това, че в хижата е загинала жена — невъзмутимо добави Валман.

— Какво-о? — лицето на Трулсен започна да придобива кървавочервен оттенък.

— Ако бе изчакал малко с разпита на служителката на полицията Анита Хег, докато е била в състояние да дава показания, а не бе предприел нерегламентирани действия... — размени поглед с Моене

той, — нахлувайки в болничната ѝ стая късно вечерта вчера и нарушавайки нареждането на лекаря, то ти би чул твърдението ѝ, че намиращият се човек в хижата е бил жена. Тази жена е лежала на пода мъртва или в безсъзнание. А веднага след това Хег е била ударена по главата от някой трети...

— Ти какво... — Трулсен разкопча горното копче на спортната си риза. — Валман, да не би да искаш да кажеш, че трябва да приемем несвързаното бълнуване на болен човек като свидетелски показания по дело за убийство?

— Говорих с нея преди половин час — отговори Валман, колкото се може по-спокойно. — Не бе под въздействието на сънотворно, както вчера вечерта, когато си нахлул при нея. А освен това, ти не се погнуши да използваш показанията ѝ, когато си мислеше, че потвърждават изводите ти — или, по-точно, глупавите ти предположения?

— Стига, Валман! — възкликна Моене.

— Не съм аз този, който е преминал границите на позволеното — възрази сухо Валман.

— Хег е измислила цялата тази история, за да прикрие собствената си роля — започна Трулсен, пъхнал пръст в яката си. — А ролята ѝ е доста незавидна! Всеки може да каже, че са го ударили...

— Но не всеки може да покаже пукнатината на черепа си като доказателство за това! — взриви се Валман.

— А мобилният телефон — извика Трулсен, — който не е изгорял по време на пожара?

— Който аз извадих от пожара — припомни му Валман.

— Нали той е регистриран на името на Клаус Хамерсенг! Лично го проверих! Нали няма да отречеш и това?

— Който си иска може да има в джоба си, чийто си иска мобилен телефон, Трулсен, и ти ще го разбереш, ако помислиш малко. След като обаче повдигна въпроса за това... — сега той се обръщаше към цялата група, която следеше този дуел с нарастващ интерес, — то можем да се опитаме да си представим кой би могъл да е взел мобилния телефон на Клаус Хамерсенг. Може да е жената, която е била толкова близка с него, че е успяла да се представи вместо него — с известна степен на достоверност — в интернет? Жената, която е живяла заедно с него в хижата през лятото и есента на миналата година. Жената, която е била социална работничка при семейство

Хамерсенг непосредствено преди смъртта им и която очевидно е имала сексуална връзка с Георг Хамерсенг, което е довело до забременяването ѝ, а след това го е изнудвала за пари? Жената, която е работила като нощен пазач в болницата „Сандеруд“ през последните три месеца, а именно оттам са идвали съобщенията по интернет от „Клаус Хамерсенг“ или „Шопен“? Казано накратко, неговата съжителка не е ли била Сара Шуман?

— Какво означава всичко това, Валман? — на лицето на Моене се смесваха недоумение, недоверие и раздражение. — Можеш ли да докажеш всичко това?

— Всичко, до най-незначителната подробност — констатира Валман с мрачно изражение на лицето си. — Можем да минем по това стъпка по стъпка. Именно Сара Шуман е загинала в пожара. И аутопсията ще го докаже. Криминалистите вече са потвърдили, че е загинала жена. Фейринг я е проследил в хижата по отпечатъците на пръстите, така че ние знаем, че именно тя е живяла заедно с Клаус. Тя би трябвало да е била там в момента на смъртта му или дори да е спомогнала за това. Намерихме колата ѝ наблизо, а в нея е пълно с неща на Клаус. И ако служителят от полицията Трулсен бе намерил време да се вслуша в доводите ни или поне да изчака докладите, много от неприятностите можеха да бъдат избягнати — най-малкото съвсем неправилната таблоидна версия за трагичните събития, попаднала във вестниците и в телевизията от името на самия ръководител на разследването.

— Що за наглост! — гласът на Трулсен се плъзна нагоре и надолу по музикалната стълбица. — Разправяш някакви басни, Валман, без да имаш нито едно сигурно доказателство! А?

— Със сигурност имам едно точно доказателство — отговори Валман и хвърли такъв поглед на колегата си, че той едва запази равновесие. — Току-що получих резултата от ДНК теста на къдрицата от семейната снимка на Хамерсенг. Сравнихме този резултат с ДНК теста, направен на трупа, намерен през април в гората край Танген. Резултатите показват съвпадение на деветдесет и девет цяло и осем десети процента. Иначе казано, шансът тези хора да са различни е един от милиард възможни. Именно Клаус е намерен мъртъв в гората. Налага се да си признаем това веднъж и завинаги!

[1] Мурманск — град в Руската федерация, зад Северния полярен кръг, близо до границата на Русия с Норвегия и Финландия. — Б.пр. ↑

— Каква е връзката обаче?

Въпросът бе зададен от Харалд Рюстен. Бе изминал час, откакто Трулсен бе събрал книгата си от масата и бе напуснал стаята, тропайки с ловните си ботуши по изпотъпканото подоово покритие.

— Този момък ще има голямо бъдеще във ведомството, отговарящо за пътното движение — промърмори Фейринг.

Никой обаче не последва поканата да позлорадства по повод некомпетентността на Трулсен, разобличен толкова жестоко в присъствието на всичките служители. След преглеждането на материалите, представени от Валман, Фейринг и Кронберг, цялата група се чувстваше много уморена. Няколкото рунда на приемане вътрешно на убийствени дози нес кафе предизвикаха само повишена киселинност. Рюстен обобщи всеобщото мнение, констатирайки неопровержимо, че въпреки сензационната нова информация, не са се придвижили нито на крачка към решаването на въпроса какво на практика се бе случило във вилата на Хамерсенг. Оставаше неясно кой или какво бе причината за смъртта, въпреки че причината за смъртта на двамата бе налице.

— Имам една идея... — Валман се чувстваше също толкова опустошен и неспособен за по-нататъшни действия, както и останалите. Той дори не можеше да се порадва, както трябва, на решителната си победа над Трулсен, след като бе убедил Моене, че защитата на доброто име и честа на Хамерсенг, за което тя така бе настоявала, е загубена кауза. Ако преди имаха нула заподозрени и пълна загадка по отношение на случилото се във вилата, то вече имаха налице двама, че и трима души, имащи явни мотиви за премахването на съпрузите Хамерсенг, но нямаха никакви преки улики срещу тях. И при това двама от заподозрените бяха мъртви. — Има една подробност...

Останалите го изгледаха, но без особено големи надежди. Всички смятаха, че се бяха приближили до загадката от всичките

възможни страни, по всичките възможни логически пътища, както прави, така и криви, но все безуспешно. Сега, може би, бе настъпил моментът да се прояви „творчески подход“ (качество, за което говореха толкова разгорещено всичките консултанти на курсовете за повишаване на квалификацията на ръководителите и служителите в полицията), в което никой не вярваше особено в момента. Бе настанал моментът за полет на фантазията, а тя съвсем се бе изтощила. Може би бе дошъл редът на легендарната валманска интуиция? Във всеки случай той бе единственият, който наруши настъпилото мълчание.

— Халката... — каза Валман и пхна ръка в джоба си. — Нали си спомняте онова парченце метал, което бе намерено в механизма на подемника за инвалидната количка? Което бе причината за спирането на асансьора и най-очевидната причина защо Лидия Хамерсенг е паднала по стълбището? Е, аз реших да огледам това парченце метал... Тоест помолих един познат...

— *Познат ли?* — Моене се обърна с огнен блясък в очите към него. — Посмял си да предадеш доказателство от случай, който се разследва, на външно лице?

— А ти по-добре попитай защо разследването не е проявило интерес към този учудващо чужд предмет, оказал се в механизма на подемника — парира Валман. — И ви върнаха това парченце метал. Ето вижте... — и той изпусна малкия блестящ предмет на масата, и по звука му се разбра, че това бе благороден метал.

Всички се наведоха над масата, за да разгледат желязцето.

— Та това парченце метал е било халка — продължи Валман, — венчална халка. Венчалната халка на Георг Хамерсенг от бяло злато. Оказа се възможно да се прочете надписа на халката...

Смачканата халка минаваше от ръка на ръка и всеки го разглеждаше.

— И какво означава това, Валман? — попита Моене с войнствени нотки в гласа, сякаш ставаше дума за ново усложнение, измислено от него, за да усложни още повече работата им...

— Изглежда, че Георг сам е пхнал пръстена в механизма на асансьора — тези думи бяха произнесени от Рюстен. Този примерен домошар изглеждаше леко потиснат, но все пак продължи мисълта си: — Изглежда, че е свалил халката си и я е пхнал между зъбчатките — поклати глава той, — за да не може тя да слезе долу. Чудовищно...

— Ама *защо!* — Моене гледаше ту един, ту другиго, сякаш призовавайки ги да произнесат онази вълшебна дума, която би разкъсала порочния кръг, би обяснила необяснимото, би разкрила друг смисъл на случилото си, не толкова страшен, колкото се бе изрисувал в съзнанията на всички, и по такъв начин щеше да разреши напрежението, да им помогне да излязат от тази тясна стая, да се върнат въпреки за вечеря, за новините (в които щяха да бъдат поправени твърде усърдните усилия на Трулсен) и към тихата вечер на терасата.

— Може би се е готвил да направи нещо такова, за което е искал да бъде сам — предположи Валман.

— Искаш да кажеш?... — Моене явно не се решаваше да направи последното заключение.

— Ние обаче знаем какво е направил на практика, нали така? Нали няма никакви съмнения, че се е самоубил. И може би тя...

— ... е искала да му попречи? Струва ми се, че ти каза, че съпругеският им живот е бил истински ад. И тогава, предполагам, тя не би възразила, ако той... отиде по дяволите! — Моене не се славеше като любителка на твърдите изрази. Освен това тя не беше омъжена и не й бяха познати приливно-отливните вълни, издигащи и спускащи лодката на съпругеския живот от една крайност в друга — от щастие към отчаяние — дори сред ежедневната суета.

— Много неща могат да се случат, когато си застанал пред лицето на смъртта — произнесе Рюстен. — Мъжът никога няма да попречи, дори и да не е обичан. И може би тя е разбирала, че е по-добре да живее така на втория етаж, отколкото да попадне в дом за инвалиди. Боже мой! Има хиляди причини, поради които би поискала да му попречи да се самоубие, като би могла, в края на краищата, да търси помирение с него в края на жизнения им път!

— Или пък... — прекъсна го Валман и с това привлече отново всеобщото внимание. — Може пък да е пъхнал халката в зъбчатките, защото е искал тя да остане там завинаги!

За минута се възцари мълчание и се чуваше само лекото бръмчене на климатика.

— Никога няма да го разберем — каза Рюстен, намръщил се и сякаш искайки последните думи на Валман да бяха останали неизказани.

— Тогава да се прибираме — заключи Моене и са надигна от фотьойла. Нейната късо подстригана коса бе залепнала към челото и слепоочията ѝ. Валман забеляза, че по ръцете ѝ се бяха появили червени петна от стискането на подлакътниците на фотьойла. Ако се съдеше по всичко, днешният ден се бе оказал напрегнат за всички.

— Кой обаче все пак е бил третият човек в колибата? — попита Рюстен, когато двамата с Валман се спускаха надолу по стълбището.

— Трудно е да се каже — отговори му Валман. Не добави обаче, че е зает точно с изясняването на този въпрос.

При чудесното време дори мрачните горски парцели в Станге Вестбюгд изглеждаха привлекателно под лъчите на слънцето. Пожарището обаче си беше пожарище.

Валман усети миризмата, щом само излезе от колата — остра кисела миризма, неприличаща на никоя друга — нито на такава от огън, нито от горящи вършини. Вонята от пожар остава във въздуха няколко дни, сякаш огънят е унищожил не само къщата и мебелите, но и споменът за обитателите, за техните малки радости и големи грижи, за делничната им рутина, за несбъднатите мечти и смътните надежди, които в края на краищата са се превърнали в отровен дим на смирението и изживяния напразно живот.

На ливадата нямаше коли и, за късмет, никакви любопитни. Самият Валман не бе съвсем наясно какво търсеше там. Хижата бе изгоряла напълно. Останките бяха откарани. Малко вероятно бе хората на Фейринг да бяха пропуснали нещо, което би могло да хвърли светлина върху случилото се вчера вечерта. Валман обаче го теглеше насам. Струваше му се, че обяснението на тази трагедия — по-точно, на тези трагедии — се криеше някъде в околността. И когато преминаваше с „Мондеото“ си покрай селището Станге с негови пасторален вид, покрай големите ферми и безкрайните земеделски имоти, покрай горичките със старите тридесетметрови дървета, той усещаше, че никога не бе бил толкова близо до разрешаването на загадката, толкова сигурен в способностите си да свърже всичките събития в едно цяло... Изведнъж се озова в горската мъгла и всичко наоколо потъмня на мига, изопачи се, стана неузнаваемо, а ясната и открита перспектива изчезна, докато добре познатите му предмети придобиха изведнъж загадъчен, дори заплашителен вид. Именно там, сред тези естествени природни противоречия се криеше отговорът.

На пожарището нямаше любопитни зрители, но изглежда, че все пак някой бе пренебрегнал забранителната лента, опъната от полицаите, бе се приближил съвсем близо и седеше на стъпалата около

плевнята. Това бе възрастен човек и изпод каскетчето с надпис „Флорида СЪншайн Стейт“ се показваха бели коси.

Валман се приближи по-близо. Мъжът вдигна глава. Имаше резки, правилни черти на лицето, остър нос, масивна брадичка. Някога би трябвало да е бил красив, но сега видът му бе болен и измъчен. Матовосините му очи се стрелкаха изпод гъстите му вежди, а устните му трепереха.

— Рихард Солум — обърна се Валман към него, — аз съм от полицията. Вчера говорих с вас по телефона. Предполагам, че има какво да си кажем.

— От полицията ли? — повтори другият с неуверен глас. — Полицията вече не може да ми помогне.

— Затова пък вие можете да ни помогнете — произнесе Валман, стараяйки се да придаде на гласа си колкото се може повече доброжелателност.

— Имах син — продължи старецът, без да обръща внимание на думите на събеседника си, — но той загина в пожара вчера вечерта. Имах син... — повтори той и прекара набръчканата си ръка по лицето си. А след това добави: — Аз обаче не го знаех. И ето, че той ми писа. Обаче не ми препращаха писмата. Нито едно. Тя не ми ги е препращала. Намерих ги вчера, когато се върнах вкъщи. Бих могъл да му помогна, но сега е твърде късно.

— Гудрун Бауге ли? — попита Валман.

— И защо не ми е изпращала писмата?... — не обръщаше внимание на сълзите, които се търкаляха по лицето му между бръчките и правеха бузите му мокри и блестящи.

— Гудрун Бауге, жената на управителя ли не ви е препращала писмата?

— Да, Гудрун. Тя въобще е здрава като скала и много надеждна. Вярвам ѝ повече, отколкото на банката си.

— Да вървим, ще ви откарам до вас — каза Валман.

Валман бе оставил мобилния си телефон в колата. На екрана бе изписано позвъняване. Веднага позна номера — бе на Бярне Бауге. Валман почти не се съмняваше в случилото се. Докато Солум се настаняваше на пътническото място, той набра номера на болницата в

Елверум. Дежурната сестра потвърди след известно време, че госпожа Гудрун Бауге била постъпила вчера сутринта с маточен кръвоизлив. Лекарите се опитали да спасят плода, но безуспешно. Тя била възбудена и получила успокоително. Освен това била загубила много кръв и я сложили на система. Привечер се била поуспокоила, обаче дежурният лекар на отделението решил да я остави под наблюдение до следващия ден. От пометналите пациентки можели да се очакват непредсказуеми реакции. Настанили госпожа Бауге в отделна болнична стая, за да ѝ осигурят спокойствие. Обаче вечерта тя изчезнала от болницата. Сега се изяснявало доколко дежурните били виновни за това. Предполагали, че се е отправила за вкъщи, но не могли да се свържат с роднините ѝ. След това съобщили за случилото се на полицията. Винаги се отнасяли много предпазливо към тези случаи и не ги разгласявали. В повечето случаи пациентите оставали невредими.

Валман благодари и затвори. Проклинаше правилата на органите на здравеопазването, отнасящи се до опазването на медицинската тайна и спазването на човешките права. Ако бе научил веднага за аборта на Гудрун Бауге и за бягството ѝ от болницата, всичко щеше да е другояче. Раздразнението му обаче бе предизвикано и от други причини — ако самият той бе внимавал повече, ако бе мислил повече... Нали хижата се намирал на територията на фермата „Брагенес“ — връзката тук бе ясна, а той я виждаше едва сега! Нима не бе имало основания да се намесят и да разширят търсенето? А що се отнасяше до Гудрун Бауге, до удивителното ѝ спокойствие, липсата на реакция при откриването на трупа в гората, пълната задълбоченост в селскостопанските работи (а той си бе помислил, че това е селският инстинкт) — нима всичко това не бе давало основания за някои въпроси и съмнения? Много неща можеха да се изяснят, ако я бе разпитал преди две седмици! И много нещастия можеха да бъдат избегнати!

От досада и раздразнение той увеличи газта и започна да се движи по-бързо по тревясалия път.

А през това време Солум се опитваше да си припомни моменти от отминалия си живот. Той, разбира се, помнел младата и талантива Лидия Елисейсен. Дори и сега гласът му се оживи, когато заговори за нея. Няколко пъти била давала концерти във фермата „Брагенес“,

имала блестящ талант... На тактичния въпрос на Валман собственикът на фермата си призна, че са имали близки отношения — била кратка и бурна връзка. Той не виждал нищо лошо в това, защото не бил женен, а тя била красива и се отдавала страстно на изкуството и живота... Всичко, разбира се, свършило, когато той се сгодил... Той обаче и не подозирал, че любовната им връзка е имала „последствие“. Само, ако му била признала... Гласът му, бил току-що топъл и жизнерадостен, стана отново глух и тих — той, разбира се, щял да изпълни дълга си. Съдбата обаче... Обърна се към Валман, който гледаше пътя отпред. Съдбата обаче се разпоредила така, че да нямам други деца.

— А Гудрун?

— А, Гудрун. Животът във фермата се промени с появата ѝ. Тя ми бе почти като дъщеря, каквато никога не съм имал.

— Знаете ли, че тя свири на пиано?

— Не, никога не ми го е казвала.

— Знаехте ли, че чакаше дете?

— Нима? — старецът отново се оживи. — Виж ти! Каква радост! Толкова отдавна чакаме поява на малки деца във фермата „Брагенес“. Стига бе! И нито дума не ми е казала. Малката Гудрун обича изненадите.

— Да, така е. Тя е по изненадите — съгласи се Валман, завивайки в двора на фермата.

Намериха Гудрун в спалнята на основната сграда, в леглото на бившия собственик на фермата и на съпругата му. Бе в съзнание, но реакциите ѝ бяха забавени, погледът ѝ се разфокусираше и тя отговаряше неопределено. След кратък разговор със съпруга ѝ Валман я откара в пункта на „Бърза помощ“, откъдето я откараха в болницата в Хамар, а в коридора поставиха полицаи. В болницата Валман научи, че са решили да оставят Анита там още за ден — не се била чувствала добре, имала проблеми със зрението. „С травмите по главата шега не бива“ — заяви с назидателен тон старшата сестра.

Валман надникна при нея за минутка, но не ѝ разказа за последните събития около случая Хамерсенг. Иначе щеше да наруши предписанието на лекаря за пълен покой. А освен това на самия него щеше да му се наложи да говори за кой ли път за неприятни му работи.

— Толкова ми се иска да съм си вкъщи, при тебе — заоплакваше се Анита. — Толкова ми се иска, ти да се грижиш за мене!

Валман разбра, че нещата при нея са по-зле, отколкото си бе мислил. Преди тя никога не бе охкала, хленчила и не се бе оплаквала. И дори се зарадва на решението им. Трябваше му да е сам и да разположи всичките нови факти по рафтовете, да се опита да обмисли възможните връзки и да разбере перспективите.

— Трябваше да изхвърля всичките писма! — възкликна Гудрун Бауге и му обърна гръб. Тя бе от хората, което не обичаха да показват чувствата си. Бе се подобрила много през денонощието, изминало от момента, в който бе попаднала в болницата. Старшата сестра се оказа строга дама. Пациентката била в шок, когато постъпила в болницата, била загубила много кръв и лечението продължавало. Ако изведнъж ѝ станело зле, щяло да се наложи веднага да се прекрати разговора.

Обаче Гудрун Бауге се чувстваше отлично. Седеше в леглото, по бузите ѝ имаше руменина, а в погледа ѝ отново се бе появил нагъл оттенък. Не се разкайваше за нищо и съжаляваше само за „пропуските“ си, както ги наричаше, като, например, това с писмата.

Писмата бяха само три. Две от тях били дошли по пощата. Обърнала внимание на първото писмо заради почерка — изкривен и неравномерен. Върху плика имало петна. Отначало помислила, че било глупава шега на някакви хаймани или писмо с молба за пари от живеещите наблизо просещи хипита. След получаването на третото писмо обаче, което било по-дебело от предишните, я заглождило любопитството. Не ѝ и хрумнало, че писмата могат да имат някакво отношение към двойката, живееща в дървената къщичка. Имали нещо като слабо познанство с момичето от къщичката — кимали си една на друга при среща в магазина. Гудрун наблюдавала с любопитство дамичката и стигнала до извода, че не била от страхливите. И дори малко вулгарна. И наистина — да боядисваш косата си през цялото време в различни цветове. По ноктите ѝ имало остатъци от лак. На такава мома мястото ѝ не било близо до тях. Гудрун винаги наблюдавала внимателно онези, които живеели в горската хижа. И въпреки че под наем я давал самият Солум, те с мъжа ѝ отговаряли за реда в нея. Веднага била забелязала, че тези двамата били някак си странни. Не били туристи, не били сезонни работници. Жената изглеждала по-общителна и често пътувала до Хамар. Мъжът почти не се показвал. Живели там до късна есен. Такова нещо никога не се било

случвало. И на кого би му хрумнало да живее в стара, изцяло проветрива хижа, когато нощите били станали вече толкова дълги и студени? Гудрун Бауге си задавала сама на себе си този въпрос с поучителен и дори обвинителен тон. Още от самото начало имала някакво лошо предчувствие относно тези двамата...

Именно тогава било дошло и последното писмо. Почеркът бил същият. Не пристигнало по пощата. Някой го бил пхнал под вратата на основната сграда на фермата и то пролежало там няколко дни, като така се било размекнало от росата, че се било разлепило. А може и въобще да не го бяха залепвали...

Прочела това писмо. Било от мъжа, живеещ в хижата.

След като прочела писмото, тя разбрала, че ако написаното в него било истина, то това било заплаха за бъдещето ѝ. Написалият го твърдял, че е син на Рихард Солум. Твърдял, че самият той не знаел това доскоро. Пътувал много по света, но сега се бил върнал и искал да се види с баща си. Споменавал името на майка си. Гудрун Бауге си спомнила, че била чувала това име във връзка с история, която се разказвала в окръга. Разбрала, че всичко можело да се окаже истина. А нали те с мъжа ѝ се готвели също да си имат дете...

— Бъдещият собственик на фермата... — вметна Валман, който най-сетне започна да разбира накъде клони тя.

— Горедолу бе така... — в този момент лицето ѝ се изкриви болезнено и Валман веднага се упрекна в липса на такт към жена, преживяла току-що помятане.

— Сигурно си мислиш, че това са въздушни кули, но ние се чувстваме добре във фермата и имаме отлични отношения със Солум. Той няма наследници. В края на краищата самият той го предложи, казвайки, че малкото дете може да осигури приемствеността във фермата. Нашето дете можеше да стане негов наследник! — в гласа ѝ се появиха нотки на гордост и самоувереност.

И ето, че в горската хижа се появили онези скитници, които не правели нищо, а само искали да провалят живота ѝ, да зачеркнат бъдещето на семейството ѝ.

Гудрун Бауге скъсала писмото. И тогава пред нея възникнала дилемата какво да прави с другите две писма? Да ги унищожи ли? Нали Солум бил зад девет планини във Флорида. А ако тези двамата дочакали завръщането му? Какво щяло да стане, ако този син дрипльо

дойдел при баща си и попитал за писмата си? В каква светлина щяла да се представи тогава тя? Нали тя отговаряла за пощата. В такъв случай щяло да е по-лесно да се обясни липсата на едно писмо, което било просто пъхнато под вратата.

— А след това проблемът се разрешил от само себе си? — започна да разбира логиката на последователността на събитията Валман.

— Горедолу е така... — стори му се, че по устните ѝ пробягна някакво подобие на усмивка. — Във всеки случай те изчезнаха. В един прекрасен ден ги нямаше. Представи си колко се зарадвах. Бях сигурна, че това бяха авантюристи, в краен случай — негодници, измислили цялата тази история, за да изкопчат пари от стария Солум. А когато не бяха получили отговор, се бяха разстроили и си бяха заминали. Такива като тях, така или иначе, никога нямаше да могат да ръководят стопанството в голяма ферма — добави тя и направи презрителна гримаса.

— А след това отново се появиха?

— Веднага разбрах какво е станало, когато започна историята с трупа. И двамата взимаха наркотици. Очевидно се бяха скарали, тя се бе ядосала и го бе пребила. Той бе слабак, а тя не възнамеряваше да прекара целия си живот в горска хижа. В случая обаче се намеси полицията и започна да издирва и да разпитва. А когато намекнахте, че е възможно да има връзка между тази двойка в хижата и случая Хамерсенг...

— Аз ли?...

— Сигурно сте се изпуснал, но аз разбрах намека, когато казахте „този случай е свързан с още един, по който работим.“ Нали другите случаи не са толкова много. И тогава се изплаших здравата, защото името бе същото! Очаквах с ужас полицията да се добере до всичко и какво щяха да си помислят тогава за нас? И особено когато ми събщи радостната новина, че живялата в хижата жена е била бременна. Едва не се побърках. Загубих напълно съня си. Разбираш ли?

Онова, което разказваше Гудрун Бауге, не бе признаване, а обяснение. Говореше така, сякаш искаше да го убеди в мотивите си. Сякаш си мислеше, че бе имала правото да постъпи точно така, за да осигури бъдещето на себе си и своето семейство във фермата „Брагенес“.

— А след това изгубих детето... — вече не се опитваше да крие сълзите си. — Не можех да остана повече в родилния дом, не бях на себе си и просто избягах. И стигнах с автобуса до Хамар. Бярне бе на събрание. Беше ме много срам от него. Не знаех къде да се дяна от срам... И тогава ми се обади жената от полицията.

— За да попита за пътя.

— Бе сякаш полудяла. Говореше за среща с важен свидетел. В хижата. Веднага разбрах, че това би трябвало да е *тя*. И веднага ми стана ясно какво трябваше да направя. Нали, ако я премахнех от пътя си, никой нямаше да разбере... Въобще не бях на себе си...

На вратата се почука. Надникна старшата сестра и видяла разплаканото лице на Гудрун Бауге, погледна с упрек Валман, който веднага протестира с ръка:

— Още една минутка! Тъкмо се канех да си тръгвам.

— Като че ли е по-добре да остана — произнесе тя.

— Съжалявам — каза Валман и стана. — Става дума за полицейско разследване — изведнъж се изплаши, че ще му поиска пълномощия, каквито той нямаше. Сестрата обаче само направи гримаса и излезе.

— Исках още да кажа... — леко се бе понадигнала Гудрун Бауге и погледът ѝ отново бе станал неподвижен.

— Какво?

— Мисли, каквото искаш... — погледна го така, сякаш седеше в кабината на трактора, а той стоеше пред нея с градските си обувки в селската кал. — Когато влязох, не видях никого в хижата. Там беше тъмно и пусто. Влязох, когато чух, че се приближава кола. Бях напълно уверена, че това бе *тя*. Застанах зад вратата ѝ... Ами, да. Мисли, каквото искаш...

На Валман му трябваха няколко секунди, за да осмисли това признание.

— Искаш да кажеш, че си ударила неправилния човек ли?

— Мисли, каквото искаш — повтори тя, хвърляйки му упорит поглед. — Никога не бих се нахвърлила на жената от полицията!

Валман най-сетне дойде на себе си:

— Разбираш ли какво ми каза току-що?

Тя седеше и гледаше надолу. След това кимна.

— И си готова да повториш тези показания в полицията?

— Бих искала първо да поговоря с мъжа си — отговори му едва чуто Гудрун Бауге. — Бедният Бярне, та той не знае нищичко.

Новото гробище на Хамар бе разположено върху малък хълм в Хоелсюр, където преди бе имало картофено поле. Оттам се откриваше изглед към езерото Мьоса и фермата „Хедмарк“, а от другата страна — към веригата хълмове на Боровата планина.

На погребението нямаше кой знае колко много народ. Обстоятелствата не бяха позволили да се пусне обява за погребението по обичайния ред. Около изровения трап стоеше само малка групичка хора. Имаше няколко венци. Кремацията вече се бе състояла, така че предстоеше да се погребат три урни. Пасторът произнесе ритуалните думи. Ейгил Хамерсенг, като единствен роднина на умрелите, стоеше до пастора със застинало изражение на лицето. Бе облечен със сако, но Валман бе почти сигурен, че в джобчето на ризата му на сини и бели райета лежеше билетът за обратния път до Лас Палмас^[1].

Самият Валман чакаше с нетърпение края на церемонията. Бързаше за вкъщи при Анита. Тя бе започнала да се оправя, но бе ударила главата си във вратичката на шкафчето в банята, бе паднала и бе изгубила съзнание. Това се бе оказало повече от достатъчно, Валман да пристъпи към задълженията си на „медицински брат“ със смесени чувства. Чашката с хапчетата и кофичката до леглото предизвикваха неприятни спомени. Сега обаче всичко бе съвсем другояче и той дори усещаше, че Анита малко капризничеше, за да привлече вниманието му към себе си.

В работата си той бе зает с изясняването на обстоятелствата около пожара в хижата, както и с какво трябваше или не трябваше да се съобщава на пресата. Доста неща трябваше да се приведат в ред и след показното изявление на Трулсен в началото на седмицата, без да се навлиза твърде много в подробности. В случая Хамерсенг имаше много детайли, които биха могли да представляват вкусна хапка за жълтите вестничета.

Топлият ветреца разнасяше гласа на пастора извън пределите на гробището с еднообразните надгробни камъни. Повечето от тях

приличаха на половинметрови парчета сапун, направени от камък. Валман неволно гледаше в натам, където бе погребана Бет. Още не бе успял да дойде тук и да почисти гроба след зимата. По гробовете наоколо бяха засадени в прясна пръст градински теменуги, които, разбира се, щяха да замръзнат, както се случваше винаги с цветята, посадени преди първи юни. Валман си обеща, че ще направи всичко до седемнадесети май, за да спази благоприличието.

От мястото, където бе застанал се виждаше покривът на вила „Скугли“. Разстоянието бе не повече от двеста-триста метра. Зад къщата се виждаше все още малък участък с гора, докато земята, годна за обработване, бе паднала в жертва на безумната строителна надпревара. Той забеляза самотна фигура сред дърветата. В това нямаше нищо чудно, защото горският масив на Боровата планина отдавна бе станал любимо място за разходки на местните жители и старите горски пътечки се бяха превърнали в отъпкани туристически алеи. Старо и младо, цели семейства и групи от пешеходци любители бродеха по тези горски пътища. А комуната бе разчистила и направила места за почивка. Фигурата, която бе забелязал Валман, обаче съвсем не приличаше на обикновен турист. Валман примижа. Човекът се затича малко и спря. Постоя, след което се затича отново. Върна се и отново застина. Странен начин да се тича в бавен тръст, помисли си Валман и по фигурата определи, че това бе жена. Бе облечена с късо палто, а на главата си имаше... да, прозрачен воал. „Горска нимфа — помисли си Валман. — Само това ни липсваше!“ В края на гората тя спря отново, хвърли поглед към групата хора, събрали се на гробището, след което обхвана с ръце най-близкия дървесен ствол.

Валман се отдели постепенно от погребалната процесия, хвърляйки извиняващи се погледи надясно и наляво, и се отправи бавно по посока на гората. Изведнъж бе разбра коя бе тази жена. Вървеше бавно, за да не я изплаши. Тя обаче стоеше спокойно, прегърнала ствола с ръце и притиснала брадичка към кората, сякаш очакваше някого. Или пък въобще не го бе видяла. Когато обаче той се приближи плътно до нея, тя каза, без да откъсва очи от групата хора, стоящи до отворения гроб.

— Не трябваше да ги погребвате заедно.

Валман не намери какво да отговори и се направи, че тези думи бяха началото на обикновен разговор.

— Какво имаш предвид? — попита той.

— Искам да кажа, че Клаус не трябва да лежи в земята заедно с тях. Така той, моят беден рицар, никога няма да се успокои.

— Ти си Ханне — произнесе той, опитвайки се да вложи в тези думи колкото се може по-малко драматизъм.

— А ти си Юнфин — отговори му тя. — Аз те помня, а ти мене — не. Никой не запомня малките момичета. А те помнят големите момчета. Как ме позна?

— Търсехме те — реши се той на тези думи, защото тя не изглеждаше изплашена. — Полицията би искала да си поговори с тебе.

— Аз не се страхувам от полицията.

— Става дума за тези смърти.

— Досетих се.

— Продължаваме да имаме много въпроси.

— Разбираемо е. Хората винаги се объркват, когато съдбата настигне някого и поиска *справедливост*. Те не виждат връзката.

— Точно за това бихме искали да поговорим с тебе.

— Знам само онова, което знам — отговори му тя.

Валман се поотпусна. Вече не се страхуваше, че тя — аха-аха — ще разтвори обятията си и ще се скрие в гъсталака като горска фея. Всъщност, отблизо тя съвсем не приличаше на ефирно създание. Ханне Хамерсенг се бе превърнала в пораснала дама и свободното ѝ палто правеше фигурата ѝ още по-обемна. Когато тръсна глава и воалът ѝ подскочи, Валман видя много късата ѝ прическа. Тя го гледаше втренчено в очите и говореше ясно и отчетливо, но някак наизуст, сякаш повтаряше заучен текст.

— Къде живееш? — попита я той.

— С дивите рози — отговори му тя. — Аз самата се превърнах в дива роза. Това ме и спаси. Злобата и омразата едва не ме погубиха. Спасиха ме дивите рози.

Валман изведнъж прозря:

— Имаш предвид театрална трупа?

— Разбира се. Ние играем болката. Учим се да не ѝ се съпротивляваме. Това помага. И прави впечатление. Всички

преживяват болка. И всеки има какво да научи в Театъра на болката. При нас идват много зрители.

Валман си спомни, че бе чел в един вестник за този театрален колектив, живеещ в стара селска къща, близо до селището Танген, където давал представленията си. Ръководителят на групата, пришълец от Иран, се смятал от тях за нещо като гуру. Местното население ги смятало за секта и страняло от тях. Валман си помисли, че трябваше да се сети по-рано за това, още когато Гудрун Бауге се бе оплаквала, че в околностите имало много хипита. Тази мисъл обаче се бе загубила някак си сред множеството други конструктивни идеи в това хаотично разследване.

— Срещала ли си се с брат си? — попита я той.

— Винаги сме поддържали връзка с Клаус — отговори тя и лицето ѝ отново засия. — Когато бях малка, спях в неговото легло. Той бе единственият, който ме обичаше. Бе обаче твърде слаб, за да ме спаси. Пишеше ми през цялото време, докато плаваше със своите кораби, така че винаги знаех в кои ширини се намира.

— Какво? Клаус Хамерсенг е работил на кораби ли?

— И е пребродил всичките океани.

— А коя е Сара? Познаваше ли я?

— Сара се грижеше за мене, когато ми беше много зле — отговори тя, смръщила чело.

— Болна ли си била?

— Сега съм здрава! — отново се усмихна тя.

— И повече не се нуждаеш от нея?

Ханне отново смръщи чело.

— Сара можеше да бъде много добра и много лоша. Именно Сара пробуди в мене Кали.

— Кали ли?

— Богинята на войната и отмъщението. Богинята на разрушението. Знаеш ли, Юнфин, че във всеки от нас има нещо божествено. И именно от човека зависи кое божество ще надделее.

— Какво божество би искала да бъдеш?

Валман бе очарован, почти омагьосан от начина ѝ на говорене. Вече не му се струваше странен. Може би именно така общуваха в онази трупа — речитативи и притчи?

— Радха! — отговори тя и отново се разля в усмивка. — Сега отново съм Радха, любимата на Кришна. Онази, която живее и обича в гората.

— А Клаус? Той също ли намери бога, който би искал да бъде?

— О, бедният Клаус — произнесе тя. — Бедният Кама! Кама е богът на войната, но лъкът му е направен от захарна тръстика, а стрелите — от стъбла на цветя. Не би могъл да нарани никого, дори и да го иска.

— Кали обаче не е такава?

— Кали унищожава враговете си! — отговори Ханне Хамерсенг със силен и ясен глас. — Аз бях Кали. Познах силата ѝ. Изпълнявах заповедите ѝ — Валман си помисли дали не бе настанал моментът да зададе по-конкретен въпрос за онова, което е направила, докато „бе била Кали“. Обаче Ханне продължаваше повествованието си, съгласно собствената си логика: — Сара бе преживяла много. В нея се бе натрупала много омраза. Разказах ѝ за детството ни; за онова, което направиха с нас нашите родители. Това ѝ направи впечатление. Именно тя насъска Кали срещу тях. Само че с помощта на хитрост! Кали не е само разрушителка, самата тя е хитростта!

— А как са се срещнали Клаус и Сара?

— На кораба, който ги носел по морето на живота... — отново премина към декламиране тя, както ученичка на абитуриентски бал. — Ветровете и теченията отвели моя беден Кама в северните води. Преследването и наказанието накарали Сара да се спасява с бягство. Срещнали се на параход, плаващ от Норвегия за Дания... — дори и тези тривиални думи тя произнесе със същия патетичен тон. — Той бил музикант, а тя — проститутка. Известно време били любовници. Тя никога преди не била срещала добър човек, а той не познавал такива жени. Той ѝ разкрил живота и душата си, а тя злоупотребила с това. Искала само да предизвика в него жажда за отмъщение. Тя измисляла планове, с които той никога не би се съгласил. Искала да го използва, за да забогатее. А той се оказал слаб и се поддаде. Сара провалила живота му. Това го разбрах впоследствие. Когато вече имах сили да се заема сама с това.

Изражението на лицето ѝ се промени. Светлият ѝ и сияещ поглед стана мрачен. През цялото време прегръщаше с ръце ствола на

дървото, а сега се бе вкопчила толкова здраво в него, че бе почервенияла.

— Аз обаче постигнах справедливост! — извика тя. — Кали винаги наказва справедливо.

Изглежда, че Валман изглеждаше нерешително, защото тя го погледна в очите и го попита:

— Не ми ли вярваш?

— Бих искал да науча повече неща за Кали — побърза да ѝ съобщи той. Тези думи я поукротиха, тя се отпусна и започна нежно да потупва по боровия ствол с ръце, сякаш галеше гърба на любовник.

— Сара ми показа... — започна тя. — Сара ми показа в какво се състои същността на Кали. Тя се справи добре. Получи достъп до този дом. Дяволски дом... Сара искаше да се добере до *самия него* — лицето ѝ се изкриви в гримаса. — Искеше да получи самия дявол, насилника, да го има за себе си! Аз ѝ позволих да го направи. Знаех, че моят ред ще настъпи после.

Валман слушаше мълчаливо и кимаше. Досещаше се, че кулминационният момент на представлението приближа, апогеят на Театъра на болката.

— Тя го подмами вън от дяволския дом. Тя го съблазни и го накара да полудява от похот. Аз се криех в гората и виждах какво правеше тя с него. Възненавидях го още повече. Сара обаче бе силна. Тя се гавреше с него и го заплашваше, искаше му пари...

Тя удари с ръка по кората на бора, сякаш нещо не ѝ даваше мира. На Валман му оставаше само да се надява, че нямаше да се стигне до припадък, когато станеше неуправляема. Ханне бе едра жена и той не бе сигурен, че щеше да се справи с психопатка, в която се е вселила богинята на войната Кали!

— Скрих се в гората. Видях какво правеше той с нея. Отново и отново. Почувствах невъобразима омраза. Сара бе доволна. Тя получи парите. Сара бе постигнала справедливост, но не и аз! За мене това не бе достатъчно!

Започна отново да налага дървото тя.

— След това се приближих до него. Искях да ме види. Приближих се до него и той едва не припадна. Нали си бе мислил, че съм мъртва. И тогава аз му разказах, че съм била мъртва. Че съм умирали много пъти. Че ме е убивал всеки път, когато е влизал в мене,

докато бях момиче. Съблякох се и му показах следите от раните, които ми бе нанесъл. Той се разплака и замоли за прошка. Предложи ми пари...

Гласът ѝ вече не бе мек и напевен. Говореше през зъби, с напрегнати ноздри и присвити очи.

— Извиках му, че това не е всичко. Крецях, че ще го погубя. Че ще отида на пазара, ще се съблека гола и ще разкажа на всички, какво ми е направил. Казах му, че ще бъде наказан и прикован към позорния стълб и че всички ще го мразят и презират, както аз. Разказах му за нещастния си живот и това, че неговият живот ще бъде не по-малко нещастен...

Тя дереше с нокти кората на дървото и я хвърляше долу.

— Той ме молеше, плачеше — продължаваше тя. — Обещаваше ми всичко, което поискам. Аз обаче се обърнах и изчезнах в гората, където той вече не можеше да ме намери...

Тя се усмихна, но се получи само зла усмивка. Като че ли вече бе забравила за присъствието на Валман.

— Аз обаче се върнах на следващия ден. И на по-следващия. И на по-последващия... Идвах при него отново и отново. Държах се като курва. Крецях му. Той се опитваше да избяга, но не се получаваше. Бе твърде стар и слаб. А аз бях станала силна. В тялото, което бе развалил, се бяха появили мускули. Мускули, но не и способност да се обича.

Под полуспуснатите ѝ клепачи се затъркаляха сълзи.

— Дойдох още веднъж — изхлипа тя. — Той не можа да избяга от съвестта си. Бях там, когато пъкна пушката в устата си и стреля... А Кали се смееше!

Звучите, изтръгващи се от устата ѝ, не приличаха никак на смях.

— А тя?... — въпросът се изтръгна от Валман като слаб стон. — Лидия. Майка ти?...

— Тя! — Ханне се промени рязко. Отвори очи и те засвяткаха от бяс. — Ти какво си мислеше, че ще се изплъзне ли? Тя бе още по-лоша от него. Тя, която *знаеше*, но никога нищо не казваше? Нали всяка вечер чуваше всичко, което се случваше в къщата, но се правеше, че нищо не знае. Сигурно си е мислила, че ще я остави на мира, ако може да прави с мене всичко, което поиска. Сигурно си е мислила, че ще

остави Клаус на мира, ако му бъде позволено да се гаври с мене. Тя мислеше само за себе си и за Клаус. Клаус, Клаус, Клаус...

Ханне Хамерсенг започна отново да дере кората от ствола. Гласът ѝ и думите ѝ не звучаха вече заучено. Театърът на болката се бе превърнал в страшната реалност.

— Тя бе свидетел на всичко, което се случи, както тогава бе свидетелка на изнасилванията! — крещеше дъщерята. — Сега обаче бе полумъртва, неподвижна и безпомощна. Вече нямаше власт над малкото дете. И въпреки че бе на негова страна, не можа да направи нищо. Чу изстрела. Видях я в горния край на стълбището. Тя също ме видя. Развика се, че съм щяла да си платя за това. Искаше да му помогне, когато вече беше късно. Пригответи се да се спусне надолу. И тогава аз му взех златната халка, венчалната халка, която винаги показвах на хората като доказателство за щастливия си брак. Свалих неговата дебела венчална халка и я пъхнах в механизма на асансьора. Тя не можа да се спусне. Нали краката ѝ не действаха. Оставих я горе. А самата аз отидох в гората и дълго се смях. Кали се смееше!

От гърлото ѝ се изтръгнаха пресипнали, отвратителни звуци.

— И това е всичко? — този прост въпрос се отдаде много трудно на Валман. — И Кали бе удовлетворена?

— Не, Кали се върна...

Гласът на Ханне стана отново плавен и проточен, а самата тя стоеше и се поклащаше ритмично насам-натам, сякаш изпадаше в транс.

— Кали идваше всеки ден, за да навести майка си. Всеки ден... Всеки ден... И с всеки изминал ден виковете и риданията ставаха все по-слаби. Кали обаче не ги чуваше. Нали *тя* не бе искала да чува как бе плакала Ханне тогава, в детството си. И защо ѝ бе на Кали да се тревожи за нея сега? *Нейните* викове бяха като чуруликане на птиците в сравнение с плача на Ханне. Тя се отърва лесно. Всичко свърши за нея за по-малко от седмица. За Ханне нищо никога няма да свърши... Разбра ли сега на какво казвам *справедливост*?

Изведнъж тя го изгледа със съвсем неутрален поглед, сякаш току-що бе изнесла лекция по психология на внимаващ студент. След това се усмихна слабо, сякаш самата тя се бе изумила от целия ужас на току-що изложения материал, от всичките тези трагични събития.

— „Дай ми да хапна нещо! — викаше тя от горния край на стълбището. — Дай ми храна!“ „Храна ли? — питах аз себе си. — Какво значи това?“ „Дай ми любов! — виках ѝ аз в отговор. — Любов!“ И тогава тя скърцаше със зъби като див звяр!

Ханне поклати глава, сякаш самата тя трудно можеше да повярва в онова, което току-що бе разказала.

— И когато се строполи по стълбището, размахала ръце като ранена птица, дойде нейният край, но не и моят.

— Сега всичко е свършено — каза Валман. — Вече са мъртви. Ела с мене... Сигурен съм, че ще намерим място, където да постигнеш спокойствие.

— А там има ли дървета? — попита тя едва чуто. — През живота си съм получавала любов само от дърветата.

— Там има дървета — отговори Валман. — Гарантирам ти го.

— Винаги си бил чудесно момче, Юнфин — каза тя със съвсем нормален глас. — Всичките момичета бяха влюбени в тебе. Струва ми се, че бих тръгнала след тебе, стига да ме беше повикал. Представи си само — да отидеш в града с Юнфин Валман! — произнесе го толкова замечтано, като малко момиченце. И му подаде ръка с окървавени нокти.

[1] Лас Палмас де Гран Канария — град в Испания и административен център на провинция Лас Палмас на остров Гран Канария от архипелага Канарски острови. — Б.пр. ↑

— А детето, Юнфин, какво стана с него?

— Детето ли? — трепна Юнфин. Вървеше, потънал в мислите си, гледаше дърветата в гората и се опитваше да си спомни как се бе разхождал някога там. Защо изведнъж тя бе заговорила за дете?

Отбеляза си наум, че тя често сменяше темата на разговора, понякога съвсем неочаквано. Бе свикнал с това. Рано обаче бе да мислят за деца. Нали живееха заедно отскоро...

— Говоря за детето на Сара Шуман — изгледа съсредоточено лицето му тя и се разсмя. — От какво се изплаши?

— Детето са го осиновили — отговори той, въздъхвайки с облекчение. — Взели са го направо от болницата. За нещастното създание е по-добре! Солум поискал да плати за ДНК тест и ако се окажело, че бащата на детето бил Клаус Хамерсенг, мислел да го направи свой наследник. В джоба си има не един милион. Приемните му родители обаче отказали. Целият окръг знае сега за тамошните събития и това бreme е щяло да се окаже твърде тежко за нещастния наследник, още повече че е бил незаконороден. Помисли си само — майката убива бащата, а след това я убива лелята на детето! А самото дете наследява една от най-разкошните ферми в окръга. Хората не биха престанали никога да си чешат езиците по този повод.

Във всеки случай у нас, в Хедмарк.

— От устата ти всичко прозвуча като евтин роман.

— Де да бе наистина евтин роман.

— Значи Ханне е убила Сара в хижата?

— Да, Ханне. Искала е да отмъсти за Клаус. Следяла е всяка крачка на Сара. И е чакала само подходящите момент и място. Надявам се, че Кали я е посетила за последен път.

— Излиза, че тук има някаква справедливост?

— Не обаче онази, която подразбираме ние — отговори Валман и я погали лекичко по тила, където на мястото на остриганата ѝ коса имаше лепенка.

— И все пак не мога да разбера — продължи тя, — защо бе толкова сигурен, че именно Сара е изгоряла в хижата по време на пожара. Искам да кажа, че бе уверен в това, преди да се бе изяснило каквото и да било...

— Самата ти я разобличи — усмихна се той.

— Аз ли?

— Когато си си измислила толкова хитър псевдоним за чата — „Жорж Санд“. Тя през цялото време пише не Жорж, а Джордж. Клаус никога не би направил такава грешка, защото познаваше добре класиците.

Сега вървяха, хванати за ръце. Птиците се прехласваха в гъстите корони на дърветата.

— Тук е толкова хубаво. Защо не си ме водил преди тук?

— Водил съм те на други прекрасни места.

— Тази пътечка, по която вървим, „пътеката на любовта“ ли е?

— Възможно е — огледа се наоколо той. — Не съм съвсем сигурен...

— Добре, да вървим нататък — засмя се тя.

— Тук всичко толкова се е променило — каза той с искрено учудване в гласа. — Прекарани са нови пътеки, направени са площадки... — огледа се наоколо той и разбра, че се намира в съвсем друга гора, в която лесно би могъл да се заблуди, в гора без привидения и спомени. От това Валман се почувства малко облекчен. Изведнъж му се прииска да се допре до най-близкия бор и да го прегърне, но после премисли и прегърна Анита. — А какво ще кажеш за кученце? — прошепна той на ухото ѝ. — Нима няма да е чудесно да се разхождаме всеки ден с малко кученце?

— Ти си страхливец — прошепна тя между целувките.

— Съгласен съм. Това може да почака — изглежда, че бе прибързал с кученцето.

— След четири дни съм на работа — каза Анита. — Което означава, че нямаме кой знае колко време...

И той изведнъж разбра какво имаше предвид тя и това съвсем не бе купуването на кученце.

Издание:

Автор: Кнут Фалдбакен

Заглавие: Нощен мраз

Преводач: Василена Старирадева

Издание: първо

Издател: „Светлана Янчева — Изида“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2013

Тип: роман

Националност: норвежка

Печатница: „Инвестпрес“ АД

Редактор: Мариян Петров

ISBN: 978-619-7040-06-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/3588>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.